

**TERI PRAČET
NIL GEJMEN**
Dobra predskazanja

DOBRA PREDsKAZaNJA

LEPA

I

TAČNA

PROROČANSTVA

AGNES NATER,

VEŠTICE

TERI PRAČET

NIL GEJMEN

**Preveo:
Dejan Papić**

***Naslov originala:
Terry Pratchett
And Neil Gaiman
Good Omens
The nice and accurate prophecies of Agnes Nutter, witch***

UPOZORENJE

Deco! Izazivanje Armagedona može da bude opasno.
Ne pokušavajte to u svojim domovima.

POSVETA

Autori bi želeli da se pridruže demonu Krouliju i posvete ovu knjigu uspomeni na

G. K. Čestertona

Čoveka koji je znao šta se zbiva.

Na počtku

io je lep dan.

Svi su dani bili lepi. Bilo ih je znatno više od sedam do sada, a kiša još nije bila izmišljena. Ali oblaci koji su se navlačili istočno od Raja nagoveštavali su da je prva oluja na putu, i da će biti žestoka.

Anđeo Istočne Kapije zaklonio je glavu krilima kako bi se zaštitio od prvih kapi.

"Izvini", reče učtivo. "Šta si ono pričao?"

"Rekao sam, pade k'o olovni balon", reče zmija.

"O. Da", reče anđeo, čije je ime bilo Azirafal.

"Iskreno, mislim da je malo prenaglio", reče zmija. "Hoću da kažem, prvi prekršaj i sve to. Ionako ne vidim šta ima toliko loše u razlikovanju dobra i zla."

"To mora da *jeste* loše", rasuđivao je Azirafal, pomalo zabrinutim tonom nekoga ko takođe to ne može da uvidi, pa je tim više zabrinut, "inače ne bi ti bio upetljan."

"Samo su rekli: 'Idi tamo i napravi malo frke'", reče zmija, čije je ime bilo Kroli, mada je sada razmišljao o tome da ga promeni. Ime Kroli¹, zaključio je, nije označavalo njega.

"Da, ali ti si demon. Nisam baš siguran da možeš zaista da činiš dobra dela", reče Azirafal. "To ti je, znaš, u samoj prirodi. Ništa lično, razumeš."

"Mada, moraš da priznaš da je tu bilo prilično pantomime", reče Kroli. "Hoću da kažem, pokažeš na drvo i velikim slovima napišeš 'Ne diraj'. Nije baš mnogo suptilno, zar ne? Hoću da kažem, zašto to drvo nije bilo na nekoj visokoj planini, ili negde daleko? Dođe ti da se zapitaš šta On zaista smjera."

"Najbolje je i ne razmišljati", reče Azirafal. "Ne može se proniknuti u nedokučivo, uvek to kažem. Postoji Ispravno, a postoji i Pogrešno. Ako činiš Pogrešno kada ti je rečeno da činiš Ispravno, zaslužuješ da budeš kažnjen. Ehr."

Sedeli su u neprijatnoj tišini i posmatrali kako kapi kiše udaraju po prvim cvetovima.

Napokon Kroli upita: "Nisi li ti imao plameni mač?"

"Ovaj...", reče anđeo. Izraz krivice pređe mu preko lica, a onda se vrati tamo da bi se ulogorio.

"Jesi, je l' da?", reče Kroli. "Plamteo je k'o ništa."

"Pa, ovaj..."

"Baš mi se činilo da izgleda vrlo impresivno."

"Da, ali, ovaj..."

"Izgubio si ga, je li?"

"O, ne! Ne baš izgubio, više onako..."

"Dakle?"

Azirafal je izgledao slomljeno. "Ako baš moraš da znaš", reče on pomalo mrzovoljno, "poklonio sam ga."

Kroli se zabulji u njega.

"Pa, morao sam", reče anđeo, trljajući ruke rastrojeno. "Činilo mi se da im je tako hladno, jadničcima, a ona je već bila trudna, da ne pominjem sve te *opake* zveri napolju i oluju koja se približavala, pa pomislih, ovaj, šta tu ima loše, pa sam im, eto, rekao, gledajte, ako se vratite, biće Svevišnja gužva, ali može da vam zatreba ovaj mač, pa evo vam ga, ne trudite se da mi zahvaljujete, samo svima učinite veliku uslugu i ne dozvolite da ovde dočekate zalazak sunca."

Zabrinuto se osmehnu Kroliju.

"To je bilo najbolje što je moglo da se učini, zar ne?"

¹ U originalu: *Crawly* - najbliži prevod bio bi Gmizavko (*prim. prev.*)

"Nisam siguran da ti uopšte možeš da činiš zlo", reče Kroli sarkastično. Azirafal nije primetio taj ton.

"O, nadam se da je tako", reče on. "Stvarno se nadam. Sekirao sam se čitavo popodne."

Neko vreme su posmatrali kišu.

"Čudno je to", reče Kroli, "ali *ja* se pitam da nije ono s jabukom bila ispravna stvar. Demon može pošteno da nadrlja ako uradi ispravnu stvar." Munuo je anđela laktom. "Baš bi bilo smešno da smo obojica pogrešili, a? Baš bi bilo smešno da sam ja uradio dobru, a ti lošu stvar, a?"

"Ne baš", reče Azirafal.

Kroli pogleda kišu.

"Ne", reče, pribivši se. "Biće da je tako."

Zavese crne poput škrljca valjale su se preko Raja. Grmljavina je tutnjala u brežuljcima. Životinje, koje tek što su dobile imena, sklanjale su se pred olujom.

Daleko, u mokroj šumi, nešto svetlo i plameno zatreperilo je između stabala.

Biće to mračna i olujna noć.

DOBRA PREDSKAZANJA

Pripovest o izvesnim događajima koji su se
zbili u poslednjih jedanaest godina ljudske istorije,
strogo u skladu, kao što će se pokazati, sa:

Lepim i tačnim proročanstvima Agnes Nater

koje su sakupili i priredili, sa Napomenama Obrazovne
Prirode i Naravoučenijima za Mudre,
Nil Gejman i Teri Pračet

DRAMATIS PERSONAE

NATPRIODNA BIĆA

Bog (Bog)
Metatron (Glas Božji)
Azirafal (anđeo, i povremeno trgovac retkim knjigama)
Satana (pali anđeo; Neprijatelj)
Belzebub (isto tako pali anđeo i Princ Pakla)
Hastur (pali anđeo i Vojvoda Pakla)
Ligur (isto tako pali anđeo i Vojvoda Pakla)
Krouli (anđeo koji nije toliko pao koliko odskitao do Dole)

JAHAČI i JAHAČICE APOKALIPSE

Smrt (Smrt)
Rat (Rat)
Glad (Glad)
Zagađenje (Zagađenje)

LJUDSKA BIĆA

Ne-čini-Preljubu Pulsifer (lovac na veštice)
Agnes Nater (proročica)
Njutn Pulsifer (obračunski službenik i lovac na veštice-regrut)
Anatema Divajs (praktični okultist i profesionalni potomak)
Šedvel (lovac na veštice-narednik)
Madam Trejsi (Nafrakana Džezabel - samo ujutru, četvrtkom na zakazivanje - i medijum)
Sestra Meri Rečita (Satanistička časna sestra iz Brbljivog Reda Sv. Beril)
Gospodin Jang (otac)
Gospodin Tajler (predsednik Udruženja starosedelaca)
Isporučilac

"ONI"

ADAM (Antihrist)
Biberčica (devojčica)
Venslidejl (dečak)
Brajan (dečak)

Čitav hor Tibetanaca, Vanzemaljaca, Amerikanaca, Atlantidana i drugih retkih i neobičnih Stvorenja Poslednjih Dana.

I:

Pas (Satanistički pakleni pas i strah i trepet za mačke)

Pre jedanaest godina

ažeće teorije o stvaranju svemira tvrde da je on, ako je uopšte i bio stvoren, a nije, onako nezvanično, prosto započeo, nastao pre između deset i dvadeset hiljada miliona godina. Na isti način, za Zemlju se obično smatra da je stara oko četiri i po hiljade miliona godina.

Ti datumi su netačni.

Srednjevekovni jevrejski naučnici smestili su datum Stvaranja u godinu 3760. p.n.e. Grčki pravoslavni teolozi smestili su Stvaranje čak u godinu 5508. p.n.e.

Ti predloži takođe su netačni.

Arhibiskup Džejms Ašer (1580-1656) objavio je *Annales Veteris et Novi Testamenti* godine 1654. koji su ukazivali da su Nebo i Zemlja stvoreni 4004. p.n.e. Jedan od njegovih pomoćnika još je više razradio proračun i mogao je trijumfalno da objavi da je Zemlja stvorena u nedelju 21. oktobra 4004. p.n.e, tačno u 9:00 ujutro, zato što je Bog voleo da posao završi rano ujutro, dok se još oseća sveže.

I to je bilo netačno. Za gotovo četvrt sata.

Čitavo ono zamešateljstvo sa fosilizovanim skeletima dinosaurusu bila je samo šala koju paleontolozi još nisu ukapirali.

To dokazuje dve stvari:

Najpre, da su putevi Božji krajnje tajanstveni, da ne kažemo, zaobilazni. Bog ne igra kockice sa svemirom; On igra nedokučivu igru koju je sam smislio, i koja bi se iz perspektive bilo kog igrača² mogla uporediti sa nejasnom i komplikovanom verzijom pokera koja se igra u mračnoj sobi, sa praznim kartama, u beskonačno velike uloge, sa Deliocem koji neće da vam otkrije pravila i koji se *sve vreme osmehuje*.

Zatim, da je Zemlja Vaga.

Astrološko predviđanje za Vagu u prilogu 'Vaše zvezde danas' u tadjildskom *Oglasniku*, na dan početka ove pripovesti, glasilo je:

VAGA, 24. septembar - 23. oktobar

Danas ćete možda biti iznureni zbog jednoličnog svakodnevnog života. Kuća i porodične stvari su vam od naročitog značaja i predstavljaju goruća pitanja. Izbegavajte nepotrebne rizike. Jedan prijatelj vam je bitan. Odložite velike odluke dok se put pred vama ne ukaže jasan i čist. Danas može da vam se desi da osetite stomachne tegobe, stoga izbegavajte salate. Pomoć može stići s neočekivane strane.

Sve je ovo bilo savršeno tačno u svakom pogledu, izuzev onoga o salati.

Nije bila mračna i olujna noć.

Trebalo je da bude, ali takve su vam vremenske prilike. Na svakog ludog naučnika koji je imao prikladnu gromovnu oluju baš u noći kada je njegovo dovršeno Veliko Delo ležalo tamo, na laboratorijskom stolu, imate desetine onih koji bespomoćno sede pod mirnim zvezdama dok Igor obračunava svoj prekovremeni rad.

Ali nemojte da dozvolite da vam magla (s kišom kasnije, i padom temperature na oko četrdeset pet stepeni) da osećaj lažne sigurnosti. To što je noć blaga ne znači da mračne sile nisu na delu. One su na delu u svakom trenu.

One su svuda.

² Tj, svakoga

Uvek. U tome i jeste poenta.

Dve su vrebale na starom groblju. Dve senovite prilike, jedna pogrbljena i zdepasta, druga vitka i preteća, obe vrebači olimpijskog ranga. Da je Brus Springstin ikada snimio 'Rođeni da vrebaju', ovo dvoje bi bili na omotu albuma. Vrebali su u magli već jedan sat, ali su bili spremni da vrebaju i do kraja noći ako zatreba, i dalje sa dovoljno mrzovoljne zlobe ostavljene za konačni nalet vrebanja oko zore.

Konačno, kada je prošlo još dvadeset minuta, jedan od njih reče: "Izeš ti ovo. Odavno je trebalo da bude ovde."

Ovaj koji se oglasio zvao se Hastur. On je bio Vojvoda Pakla.

Mnoge nedaće - ratovi, pošasti, iznenadne finansijske revizije - nuđeni su kao dokazi skrivenog učešća Satane u ljudskim poslovima, ali kad god bi se izučavaoci demonologije okupili, saglasili bi se bez izuzetka da je londonska obilaznica M25 među prvim kandidatima za krunski dokaz.

Ono u čemu greše, naravno, jeste pretpostavka da je nesrećni drum zao naprosto zbog neverovatnog pokolja i frustracije koje svakodnevno izaziva.

U stvari, vrlo malo ljudi na našoj planeti zna da sâm oblik M25 obrazuje znamenje *odegru* iz jezika Crnog Sveštenstva Drevnog Mua, i da znači: "Pozdrav Velikoj Zveri, Žderaču Svetova." Hiljade vozača koji svakog dana kade duž njegovih vijuga imaju isti učinak kao voda na molitvenom kolu, koje se pomalja iz zla nižeg nivoa da bi zagadilo metafizičku atmosferu miljama unaokolo.

Bilo je to jedno od Kroulijevih boljih dostignuća. *Godine* je utrošio da bi ga postigao, i bila su potrebna tri kompjuterska hakovanja, dve provale, jedno sitno podmićivanje i, jedne kišne noći kada je sve ostalo propalo, dva sata na blatnjavoj poljani gde je pomerao oznake za nekoliko okultno neverovatno značajnih metara. Dok je Krouli posmatrao prvu kolonu vozila dugačku pedeset kilometara, obuzimalo ga je divno osećanje topline zbog valjano odrađene nevaljalštine.

Zbog toga je bio pohvaljen.

Krouli je trenutno vozio brzinom od 180 na sat negde istočno od Slaua. Ništa na njemu nije izgledalo posebno demonski, bar ne po ustaljenim predstavama. Nije imao rogove, nije imao krila. Istini za volju, slušao je traku *Najbolje od Kvina*, ali to nije moralo ništa da znači pošto se sve trake koje ostanu u kolima duže od dve nedelje preobražavaju u album *Najbolje od Kvina*. Glavom mu nisu prolazile nikakve naročito demonske misli. U stvari, trenutno se uzgredno pitao ko su bili Moi i Čendon.³

Krouli je imao tamnu kosu i dobre jagodične kosti, a nosio je cipele od zmijske kože, ili je barem bilo za pretpostaviti da je nosio cipele, a umeo je da izvodi krajnje uvrnute stvari jezikom. I, kad god bi se zaboravio, bio je sklon šištanju.

A nije mnogo ni treptao.

Kola koja je vozio bila su crni 'bentli' iz 1926, i otkad su proizvedena imala su samo jednog vlasnika, a taj vlasnik je bio Krouli. Starao se o njima.

Kasnio je zato što je neizmerno uživao u dvadesetom veku. Bio je mnogo bolji od sedamnaestog, i *daleko* bolji od četrnaestog. Jedna od lepih stvari u vezi sa Vremenom, govorio je uvek Krouli, bila je ta što ga je ono neprekidno nosilo sve dalje od četrnaestog veka, najdosadnijih smrdljivih stotinu godina na Božjoj, da prostite, Zemlji. Dvadeseti vek bio je sve samo ne dosadan. U stvari, bleskanje plavog svetla u retrovizoru saopštavalo je Krouliju u proteklih pedesetak sekundi da ga prate dva čoveka koja bi želela da mu ga učine još zanimljivijim.

³ Aluzija na stihove pesme *Killer Queen*: "She keeps her Moët et Chandon, in her pretty cabinet".

U originalu je, naravno, reč o čuvenom šampanjcu (*prim. prev.*)

On pogleda na sat, osmišljen za bogatog ronioca koji voli da zna koliko je sati u dvadeset i jednoj svetskoj prestonici dok je tamo dole.⁴

'Bentli' zagrme izlaznom rampom, zavi iza ugla na dva točka i sjuri se drumom punim lišća. Plavo svetlo ga je sledilo.

Krouli uzdahnu, skinu ruku sa volana i, u poluokretu, načini jedan složeni pokret iznad ramena.

Odblesak svetla gubio se u daljini dok su se policijska kola zaustavljala, na veliko zaprepašćenje ljudi u njima. Ali bilo je to zanemarljivo u poređenju sa zaprepašćenjem koje će iskusiti kada budu otvorili haubu i ustanovili u šta se pretvorio motor.

Na groblju Hastur, visoki demon, dodade opušak Liguru, onom nižem i uspešnijem vrebaču.

"Vidim neko svetlo", reče on. "Evo ga sada, razmetljivi gad."

"Šta to vozi?", upita Ligur.

"Automobil. Kočiju bez konja", objasni Hastur. "Mislim da ih nije bilo poslednji put kada si dolazio. Barem ne, što bi se reklo, u širokoj upotrebi."

"Imali su čoveka sa crvenom zastavom koji je išao ispred", reče Ligur.

"Izgleda da su malo uznapredovali od tada."

"Kakav je taj Krouli?", upita Ligur.

Hastur otpljunu. "Predugo je ovde gore", reče on. "Od samog Početka. Ako mene pitaš, primio se. Vozi kola u kojima ima telefon."

Ligur razmisli o tome. Kao i kod većine demona, i njegovo poimanje tehnologije bilo je ograničeno, te se upravo spremao da zausti nešto u stilu: kladim se da mu treba mnogo žice, kada se 'bentli' zaustavi pred kapijom groblja.

"A još nosi i naočare za sunce", podrugljivo primeti Hastur, "čak i kad ne mora." Potom podiže glas. "Pozdravimo svi Sotonu", reče.

"Pozdravimo svi Sotonu", ponovi Ligur kao odjek.

"Zdravo", reče Krouli i kratko im odmahnu. "Izvinite što kasnim, ali znate kako je na A40 kod Denama, a onda sam pokušao da presečem prema Čorli Vudu, pa posle..."

"Sad kad se svi okupismo ovde", značajno reče Hastur, "opisati moramo svoje Podvige dana."

"Jeste. Podvizi", reče Krouli, sa blagim izrazom krivice nekoga ko dolazi u crkvu posle mnogo godina, pa je zaboravio kada ono beše treba da se ustane.

Hastur pročisti grlo.

"Ja sam doveo sveštenika u iskušenje", reče on. "Kada je išao ulicom ugledao je lepe devojkice na suncu, ubacio sam mu Sumnju u misli. Bio bi on pravi svetac, ali za najviše desetak godina, biće naš."

"Baš lepo", reče Krouli usrdno.

"Ja sam iskvario političara", reče Ligur. "Pustio sam ga da pomisli kako mu sitno podmićivanje neće škoditi. Za godinu dana, biće naš."

Obojica iščekujući pogledaše Kroulija, koji im uputi široki osmeh.

"Ovo će vam se dopasti", reče on.

Osmeh mu postade još širi, zaverenički.

"Vezao sam sve sisteme mobilne telefonije u centralnom Londonu na četrdeset pet minuta u vreme ručka", reče.

Nastupi tišina, izuzimajući udaljeno hujanje automobila.

"Da?", reče Hastur. "A onda?"

"Slušajte, to nije bilo lako izvesti", reče Krouli.

⁴ Izrađen je naročito za Kroulija. Da se naruči jedan jedini primerak bilo je neverovatno skupo, ali on je to mogao sebi da priušti. Ovaj sat je pokazivao vreme u dvadeset svetskih prestonica i u prestonici Onog Mesta, gde je uvek bilo isto vreme, i to Prekasno.

"I to je sve?", upita Ligur.

"Ama, ljudi..."

"A na koji način je to zapravo uspjelo da pribavi nove duše našem gospodaru?", upita Hastur.

Krouli se pribra.

Šta je mogao da im kaže? Da se dvadeset hiljada ljudi potpuno razbesnelo? Da si prosto mogao da čuješ kako se po čitavom gradu arterije zatvaraju sa zveketom? I da su se oni onda vratili i iskalili bes na sekretaricama, saobraćajcima ili kome god, a ovi se potom iskalili na drugim ljudima? Na raznorazne osvetničke načine koje su, a to je najbolje u svemu, *sâmi smislili*. I tako sve do kraja dana. Lančane posledice nisu se mogle ni izračunati. Hiljade i hiljade duša poprimile su blagu patinu i izgubile sjaj, a da nije trebalo ni prstom mrdnuti.

Ali to nisi mogao da kažeš demonima kao što su Hastur i Ligur. Svi su oni razmišljali kao da su u četrnaestom veku. Godine i godine su traćili pecajući jednu jedinu dušu. Doduše, to jeste bilo *umeće*, ali u ovo vreme morao si da razmišljaš drugačije. Ne naveliko, već naširoko. Sa pet milijardi ljudi na svetu, više nisi mogao ništarije da kupiš jednu po jednu; morao si da proširiš polje dejstva. Ali demoni kao što su Ligur i Hastur to ne bi shvatili. Oni, na primer, nikada ne bi osmislili televiziju na velškom. Ili porez na dodatnu vrednost. Ili Mančester.

Naročito je bio ponosan na Mančester.

"Sile Koje Jesu deluju zadovoljno", reče on. "Vremena se menjaju. Dakle, šta ima?" Hastur posegnu iza jednog nadgrobnog spomenika.

"Ovo", reče on.

Krouli se zabulji u korpu.

"Oh", reče on. "Ne."

"Da."

"I, ovaj, ja treba..."

"Da." Hastur je uživao.

"Zašto ja?", očajnički upita Krouli. "Znaš ti mene, Hasture, to nije, znaš, moj fah..."

"O, ma jeste, jeste", reče Hastur. "Tvoj fah. Tvoja glavna uloga. Uzmi ga. Vremena se menjaju."

"Jeste", reče Ligur, cereći se. "Za početak, vidi im se kraj."

"Zašto *ja*?"

"Biće da si vrlo omiljen", zlobno reče Hastur. "Verujem da bi ovaj ovde Ligur dao desnu ruku za ovakvu priliku."

"Tako je", reče Ligur. Nečiju desnu ruku, u svakom slučaju, pomisli on. Ima unaokolo sasvim dovoljno desnica; šteta bi bilo protraćiti jednu dobru.

Hastur izvuče nekakvu beležnicu iz prljavih nabora svog mantila.

"Potpiši. Ovde", reče, praveći užasnu pauzu između reči.

Krouli odsutno začepka po unutrašnjem džepu i izvuče penkalo. Bilo je elegantno i mat-crno. Izgledalo je kao da bi moglo da probije ograničenje brzine.

"Lepo penkalo", reče Ligur.

"Može da piše i pod vodom", promrmlja Krouli.

"Šta li će još da smisle?", razmišljao je Ligur naglas.

"Šta god bilo, najbolje će im biti da ga smisle što pre", reče Hastur. "Ne. Ne A. Dž. Krouli. Tvoje *pravo* ime."

Krouli žalostivo klimnu glavom i iscrta složeni, krivudavi znak na papiru. Ovaj crveno zasja u pomrčini, samo na tren, a potom uminu.

"Šta treba da *radim* s njim?", upita.

"Dobićeš uputstva." Hastur se namršti. "Čemu tolika briga, Krouli? Trenutak zbog kojeg smo radili sve ove vekove sasvim se približio!"

"Jeste. Tako je", reče Krouli. Sada više nije izgledao kao ona okretna prilika koja je tako lako iskočila iz 'bentlija' pre nekoliko minuta. Lice mu je poprimilo izraz progonjenog.

"Tren našeg večnog trijumfa je pred nama!"

"Večnog. Jeste", reče Krouli.

"A ti ćeš biti oruđe te slavne sudbine!"

"Oruđe. Jeste", promrmlja Krouli. Uzeo je korpu tako kao da bi mogla da eksplodira. Što će, na neki način, uskoro i učiniti.

"Ehr. Okej", reče on. "Odoh ja onda. Važi? Da završim s tim. Mada nije baš da *želim* da završim s tim", dodade on hitro, svestan da bi svašta moglo da se desi ako bi Hasturov izveštaj bio nepovoljan. "Ali znate vi već kakav sam ja. Revnosan."

Stariji demoni nisu progovarali.

"Dobro, svratiću ja, onda", brbljao je Krouli. "Vidimo se, momci - vidimo se. Ovaj. Sjajno. Lepo. *Ćao*."

Dok je 'bentli' klizio u mrak, Ligur upita: "Šta to reče?"

"Nešto na italijanskom", reče Hastur. "Mislim da znači 'hrana'."⁵

"Čudno da je baš to rekao." Ligur je zurio za odlazećim zadnjim svetlima. "Veruješ li mu?", upita.

"Ne", reče Hastur.

"Tako je", reče Ligur. Bio bi to mnogo čudan svet, razmišljao je, kada bi demoni još i verovali jedan drugom.

Krouli je, jureći kroz noć negde zapadno od Ameršama, zgrabio nasumice traku i pokušao da je izvuče iz lomljive plastične kutije, a da uz to i ostane na drumu. U svetlosti fara mogao je da razazna da su to Vivaldijeva *Godišnja doba*. Umirujuća muzika, to mu je sada trebalo.

Čušnuo je kasetu u 'blaupunkt'.

"Sranjesranjesranje. Zašto sad? Zašto baš ja?", mrmljao je, dok su ga zasipali poznati pasaži grupe Kvin.

I najednom, Fredi Merkjuri mu se obraćao: *ZATO ŠTO SI TO ZASLUŽIO, KROULI*.

Krouli blagoslovi sebi u bradu. Upotreba elektronike kao sredstva komunikacije bila je njegova zamisao i Dole su je, konačno, prihvatili a, kao i obično, potpuno su sve pobrkali. Nadao se da bi mogao da ih ubedi da se pretplate na mobilni, ali umesto toga, upadali su usred onoga što je slušao u datom trenutku, i to preinačavali.

Krouli proguta knedlu.

"Mnogo vam hvala, gospodaru", reče on.

IMAMO VELIKO POVERENJE U TEBE, KROULI.

"Hvala, gospodaru."

OVO JE VAŽNO, KROULI.

"Znam, znam."

OVO JE VELIKA STVAR, KROULI.

"Prepustite to meni, gospodaru."

TO UPRAVO I RADIMO, KROULI. A AKO NEŠTO POĐE KAKO NE TREBA, ONDA ĆE ONI KOJI BUDU KRIVI ZA TO STRAŠNO ISPAŠTATI. ČAK I TI, KROULI. NAROČITO TI.

"Razumem, gospodaru."

EVO TVOJIH UPUTSTAVA, KROULI.

I odjednom je znao. Prezirao je to. Mogli su isto tako lako da mu ih saopšte, nisu morali iznenada da mu sruče jezivu spoznaju pravo u mozak. Morao je da se odveze do neke bolnice.

"Biću tamo za pet minuta, gospodaru, nema problema."

*DOBRO. Vidim malu ljudsku siluetu, razmetljivče jedan, zaigraj fandango...*⁶

Krouli udari po volanu. Sve je išlo tako dobro, sve konce držao je u rukama u ovih poslednjih nekoliko vekova. Eto kako to ide, taman pomisliš da si na vrhu sveta, kad ti odjednom

⁵ Igra reči: na engleskom *chow* (klopa) zvuči slično kao italijanski pozdrav *ciao*; (*prim. prev.*)

⁶ U pitanju je stih iz 'Boemske rapsodije' grupe Kvin; uprkos svojoj nesklonosti da prevodi rokenrol poeziju i ubeđenju da je uvek bolje ostaviti u univerzalno razumljivom engleskom originalu, prevodilac je u ovom tekstu bio primoran i na takve zahvate zbog povezanosti stihova sa osnovnom radnjom; (*prim. prev.*)

sruče Armagedon na glavu. Veliki Rat, Poslednja Bitka. Raj protiv Pakla, tri runde, dok jedan ne Padne, bez predaje. I to će biti to. Nema više sveta. To kraj sveta upravo i *znači*. Nema više sveta. Samo beskrajni Raj ili, u zavisnosti od pobjednika, beskrajni Pakao. Krouli nije znao šta bi bilo gore.

Dobro, *Pakao* je gori, naravno, po definiciji. Ali Krouli je pamtio kako je Raj izgledao i imao je poprilično zajedničkog sa Paklom. Za početak, nisi mogao da dobiješ pristojno piće ni u jednom ni u drugom. A dosada u Raju bila je gotovo podjednako loša kao sva uzbuđenja Pakla.

Ali, nije bilo izlaza. Ne možeš da budeš demon i da imaš slobodnu volju.

... I will not let you go (let him go)...⁷

Pa, bar to neće biti ove godine. Imaće vremena da odradi neke stvari. Za početak, da se otarasi dugoročnih vrednosnih papira.

Zapitao se šta bi se dogodilo kada bi jednostavno zaustavio kola tu, na ovom mračnom, vlažnom i praznom drumu, izvadio korpu, zavitlao je u krug, pa u krug, a onda je pustio i...

Nešto užasno, eto šta.

Nekada je bio anđeo. Nije nameravao da Padne. Samo se družio s pogrešnim ljudima.

'Bentli' je jurio kroz mrak, dok mu je pokazivač goriva bio na nuli. Bio je na nuli sad već duže od šezdeset godina. Biti demon i nije bilo tako loše. Ako ništa drugo, nisi morao da kupuješ benzin. Krouli je jedini put kupio benzin 1967-me, da bi dobio besplatne džembsbondovske nalepnice sa lažnom rupom od metka u šoferšajbni, koje su mu se u to vreme veoma dopadale.

Na zadnjem sedištu, stvorenje u korpi počeo da plače; bilo je to zavijanje sirene za vazdušni napad novorođenčeta. Visoko. Bez reči. I *staro*.

Baš je to bila fina bolnica, razmišljao je gospodin Jang. Bila bi i tiha, da nije bilo časnih sestara.

On je baš voleo časne sestre. Ne da je bio, znate, od onih verskih fanatika, ni slučajno. Ne, kada je u pitanju izbegavanje crkve, crkva u koju je tako istrajno izbegavao da ide bila je crkva Sv. Sesila i svih anđela, stara dobra anglikanska crkva, i ne bi ni pomislio da izbegava da odlazi u bilo koju drugu. Sve ostale su pogrešno mirisale - na sredstvo za poliranje za Unižene, na pomalo sumnjivi tamjan za Uzvišene. Duboko u kožnoj naslonjači svoje duše, gospodin Jang je znao da je Bogu neprijatno zbog takvih stvari.

Ali voleo je da gleda časne sestre oko sebe, na isti način na koji je voleo da vidi i Vojsku Spasa. Zahvaljujući njima, čovek je mogao da misli da je sve u redu, da ljudi negde održavaju svet na njegovoj osovini.

Međutim, ovo je bilo njegovo prvo iskustvo sa Brbljivim Redom Svete Beril.⁸ Dirdra je naletela na njih dok se bavila jednom od onih svojih zanimacija, verovatno u vezi sa gomilom neprijatnih Južnoamerikanaca koji su se borili protiv drugih neprijatnih Južnoamerikanaca, a sveštenici su ih podsticali na to umesto da se bave prikladnim sveštениčkim poslovima, kao što je organizovanje dežurstava za čišćenje crkve.

Stvar je bila u tome da se od časnih sestara očekivalo da budu tihe. Imale su odgovarajući oblik za to, kao kad su u pitanju one šiljate stvari koje se nalaze u onim odajama gde se, kako je

⁷ Ponovo Boemska rapsodija: "...neću da te pustim (pusti ga)..." (*prim. prev.*)

⁸ Sveta Beril Artikularis iz Krakova, poznata po tome što je postala mučenica sredinom petog veka. Prema legendi, Beril je bila mlada žena koju su protiv njene volje udali za neznabošca, Princa Kazimira. Tokom prve bračne noći, molila se Bogu da se umeša, gotovo očekujući da se pojavi čudesna brada, pa je čak i pripremila mali brijač sa drškom od slonovače, prikladan za dame, za slučaj da se to desi; umesto toga, Gospod je Beril podario čudesnu sposobnost da neprekidno brblja o svemu što joj je bilo na pameti, ma koliko bilo nevažno, bez pauze za vazduh ili hranu.

Prema jednoj verziji legende, Princ Kazimir je zadavio Beril tri nedelje posle venčanja, u vreme kada je njihov brak i dalje bio nenačeo. Umrla je kao devica i mučenica, brbljajući do samog kraja.

Prema drugoj verziji legende, Kazimir je kupio komplet zapušača za uši, a ona je umrla u krevetu, sa njim, u šezdeset drugoj godini.

Brbljivi Red Svete Beril pod zavetom je da oponaša Svetu Beril u svakom trenutku, osim utorkom popodne, na pola sata, kada je časnim sestrama dopušteno da umuknu i, ukoliko to požele, igraju stoni tenis.

gospodin Jang bio neodređeno svestan, testiraju haj-faj uređaji. Ne bi trebalo, pa, stalno da brbljaju.

Napunio je lulu duvanom - dobro, zvali su to duvanom, mada on to nije smatrao duvanom, nije to bio duvan kakav se ranije mogao nabaviti i on se zamišljeno pitao šta bi se desilo ako bi zapitao neku časnu sestru gde je muški klozet. Verovatno bi mu Papa poslao oštro pismo, ili tako nešto. Nezgrapno se premeštao s noge na nogu i bacao pogled na sat.

Ali, bilo je i nešto dobro: časne sestre su se bar čvrsto usprotivile tome da on prisustvuje porođaju. Dirdra se potpuno zaludela time. Opet je *čitala* koješta. Već su imali jedno dete, a ona je najednom objavila da će ovaj porođaj biti najradosnije zajedničko iskustvo koje dva ljudska bića mogu da imaju. Eto šta biva kad joj se dozvoli da sama naručuje novine. Gospodin Jang nije imao poverenja u novine čije su unutrašnje stranice imale naslove kao što su 'Stil života' ili 'Opcije.'

Pa, nije on imao ništa protiv radosnih zajedničkih iskustava. Što se njega ticalo, radosna zajednička iskustva bila su fina stvar. Svetu je verovatno trebalo više radosnih zajedničkih iskustava. Ali jasno je stavio do znanja da u ovom radosnom zajedničkom iskustvu Dirdra može da uživa sama.

A časne sestre su se saglasile. One nisu videle nikakav razlog da se otac meša u taj postupak. Kad se malo bolje porazmisli, zaključio je gospodin Jang, one verovatno nisu videle nikakav razlog da se otac meša u *bilo šta*.

Završio je sa guranjem takozvanog duvana u lulu i ošinuo pogledom mali znak na zidu čekaonice gde je pisalo da, zbog sebe samog, ne sme da puši. Zbog sebe samog, zaključio je, otići će da postoji na verandi. Ako se tamo nađe i kakav usamljen žbun zbog njega samog, utoliko bolje.

Odlunjao je praznim hodnicima i pronašao vrata koja su vodila napolje u dvorište, vlažno od kiše i puno urednih korpi za otpatke.

Uzdrhtao je i zaklonio lulu šakama da bi je pripalio.

Dešavalo se to njima, ženama, u određenim godinama. Dvadeset pet besprekornih godina, a onda odjednom krenu da izvode one robotske vežbe u ružičastim čarapama sa odsečenim stopalima i da vas krive za to što nikada nisu morale da zarađuju za život. Bili su to hormoni, ili šta već.

Neka velika crna kola naglo se zaustaviše kraj korpi za otpatke. Mlađi muškarac sa tamnim naočarima iskoči na pljusak držeći nešto nalik na korpu, pa poput zmije klisnu ka ulazu.

Gospodin Jang izvadi lulu iz usta. "Ostavili ste upaljena svetla", reče usrdno.

Čovek ga blede pogleda kao neko kome su svetla poslednja briga, pa mahnu prema 'bentliju'. Svetla se pogasiše.

"Baš zgodno", reče gospodin Jang. "Daljinski, je l' da?"

Bio je pomalo iznenađen kada je video da čovek naizgled nije moker. A korpa za nošenje kao da nije bila prazna.

"Da li je već počelo?", upita čovek.

Gospodin Jang oseti neku vrstu ponosa zbog toga što ga je neko istog časa prepoznao kao roditelja.

"Da", odgovori. "Naterali su me da izađem", dodade zahvalno.

"Već? Da ne znate možda koliko nam je vremena preostalo?"

Nama, zapazi gospodin Jang. Očito je to bio lekar koji zastupa gledište o zajedničkom roditeljstvu.

"Mislim da, ovaj, guramo nekako", reče gospodin Jang.

"U kojoj je ona sobi?", žurno upita čovek.

"Mi smo u sobi broj tri", reče gospodin Jang. Potapša se po džepovima i pronađe izgužvanu kutiju koju je, u skladu sa tradicijom, poneo sa sobom.

"Da li ste za jedno radosno zajedničko iskustvo sa cigarom", reče on.

Ali čovek je nestao.

Gospodin Jang pažljivo vrati kutiju i zamišljeno pogleda svoju lulu. Ti lekari, uvek negde žure. Svaki Božji tren koriste za svoj posao.

Postoji jedan trik koji se izvodi sa kuglicom i tri kutije šibica, vrlo ga je teško pratiti i upravo će se odigrati nešto slično, samo sa ulozima većim od pregršti sitniša.

Usporićemo tekst kako bismo vam omogućili da pratite vešte ruke.

Gospođa Dirdra Jang se porađa u sobi za porođaje broj tri. Rađa zlatokosu mušku bebu koju ćemo nazvati Beba A.

Supruga američkog atašea za kulturu, gospođa Harijeta Dauling, porađa se u sobi za porođaje broj četiri. Rađa zlatokosu mušku bebu koju ćemo nazvati Beba B.

Sestra Meri Rečita bila je odani Satanista još od rođenja. Pohađala je Sabat-školu kao dete i dobijala crne zvezde iz pisanja i džigerice. Kada joj je rečeno da se priključi Brbljivom redu prihvatila je poslušno, pošto je ionako bila prirodno nadarena za to i, u svakom slučaju, znala je da će biti među prijateljicama. Bila bi ona krajnje bistra, da je ikada imala prilike to da otkrije, ali odavno je ustanovila da su joj se kao smušenoj, kako je to nazivala, mnoga vrata lakše otvarala. Trenutno joj uručuju zlatokosu mušku bebu koju ćemo nazvati Protivnikom, Uništiteljem Kraljeva, Anđelom Bezdane Jame, Velikom Zveri koju zovu Zmajem, Princem Ovog Sveta, Ocem Laži, Sotoninim Nakotom i Gospodarem Tame.

Posmatrajte pažljivo. U krug, pa u krug...

"Da li je to on?", upita Sestra Meri, gledajući u bebu. "Mada, očekivala sam neobične oči. Crvene, ili zelene. Ili mala-malecna kopitašca. Ili nestašni repić." Okrenula ga je dok je govorila. Nije bilo ni rogova. Đavolovo dete izgledalo je zlokobno normalno.

"Da, to je on ", reče Krouli.

"Možete li samo da zamislite, ja držim Antihrista", reče Sestra Meri. "I kupam Antihrista. I brojim mu male-malecne..."

Sada se obraćala neposredno detetu, izgubljena u nekom svom svetu. Krouli mahnu rukom ispred njenog vela. "Alo? Alo? Sestro Meri?"

"Izvinite, gospodine. Ma, pravi je mali medenjak. Da li liči na tatu? Kladim se da liči. Da li liči na svog taticu-maticu..."

"Ne", reče Krouli odsečno. "A ja bih sada, na vašem mestu, otišao u sobu za porođaje."

"Šta mislite, hoće li me se sećati kad poraste?", upita Sestra Meri čežnjivo, klizeći polako hodnikom.

"Molite se da vas ne upamti", reče Krouli, pa se izgubi.

Sestra Meri je pošla kroz noćnu bolnicu sa Protivnikom, Uništiteljem Kraljeva, Anđelom Bezdane Jame, Velikom Zveri koju zovu Zmajem, Princem Ovog Sveta, Ocem Laži, Sotoninim Nakotom i Gospodarem Tame čvrsto stisnutim u naručju. Pronašla je kolevku i položila ga u nju.

Zagugutao je. Ona ga zagolica.

Glava neke dostojanstvene žene pojavi se iza vrata. Ona reče: "Sestro Meri, šta radite tamo? Zar ne bi trebalo da ste na dužnosti u sobi broj četiri?"

"Gospodar Krouli reče..."

"Samo vi lepo gurajte dalje, kao prava dobra časna sestra. Da li ste možda negde videli muža? Nema ga u čekaonici?"

"Videla sam samo gospodara Kroulija i on mi je rekao da..."

"Sigurno da jeste", reče Sestra Grejs Torokuša odsečno. "Možda je bolje da odem i potražim tog jadnička. Uđite i pripazite na nju, važi? Malo je ošamućena, ali bebi je dobro." Sestra Grejs zastade. "Zašto namigujete? Zar vam nešto nije u redu sa okom?"

"Znate?", prošišta Sestra Meri vragolasto. "Bebe. Zamenam..."

"Naravno, naravno. Sve u svoje vreme. Ali ne smemo dozvoliti da nam otac lunja naokolo, pa zar ne?", upita Sestra Grejs. "Bolje i da ne pomislim šta bi taj sve mogao da vidi. Zato samo lepo sačekajte tu i pripazite na bebu, tako, budite dobri."

Ona otplovi uglačanim hodnikom. Sestra Meri okrenu kolica i uđe u sobu za porođaje.

Gospođa Jang nije bila tek ošamućena. Čvrsto je spavala, sa izrazom odlučnog samozadovoljstva nekoga ko zna da će ovog puta drugi morati da jurcaju. Beba A je spavala kraj nje, izmerena, sa imenom na privesku. Sestra Meri, koju su vaspitali tako da uvek bude od pomoći, skinula je privezak sa imenom, prepisala ga i duplikat privezala bebi koja joj je bila poverena.

Bebe su izgledale slično, obe tako male, s pečatima na licu, donekle, mada ne sasvim, nalik na Vinstona Čerčila.

E sad, pomisli Sestra Meri, baš bi mi lepo došla jedna fina šolja čaja.

Časne sestre su većinom bile staromodne Satanistkinje, kao i njihovi roditelji i dede i babe pre njih. Tako su vaspitane i nisu bile, kad se sve uzme u obzir, naročito zle. Ljudska bića uglavnom to nisu. Samo ih ponesu nove zamisli, kao što je nazivanje cokula i pucanje u ljude, ili zaogrtnje čaršavima i linčovanje ljudi, ili odevanje u izbledele farmerke i sviranje gitara pred ljudima. Ponudite ljudima novu veru i odgovarajući kostim, pa će to slediti srcem i dušom. U svakom slučaju, to što su *vaspitavane* kao Satanistkinje ublažavalo je čitavu stvar. Bilo je to nešto što se radi subotom uveče. A ostalo vreme provodite tako što naprosto živite što bolje umete, baš kao i svako drugi. Osim toga, Sestra Meri je bila bolničarka, a bolničarke, kakve god vere bile, prevashodno su bolničarke, što prilično ima veze sa nošenjem sata naopak, hladnokrvnošću u hitnim slučajevima i umiranjem za šoljom čaja. Nadala se da će ubrzo neko doći; uradila je ono što je bilo važno, pa je sada htela svoj čaj.

Možda bi razumevanju ljudskih rabota doprinelo kada bismo bili načisto da su većinu velikih podviga i tragedija u istoriji prouzrokovali, ne ljudi koji su bili u osnovi dobri ili u osnovi loši, već ljudi koji su bili u osnovi ljudi.

Začu se kucanje na vratima. Ona ih otvori.

"Da li je već gotovo?", upita gospodin Jang. "Ja sam otac. Muž. Ma, šta god. Oboje."

Sestra Meri je očekivala da američki ataše za kulturu liči na Blejka Karingtona ili Džej Ar Juinga. Gospodin Jang nije ličio ni na jednog Amerikanca kojeg je ona ikada videla na televiziji, izuzev možda na prijaznog šerifa u nekom boljem krimiću.⁹ Malo ju je razočarao. A ni džemper joj se nije naročito svideo.

Progutala je svoje razočarenje. "Uuuh, da", reče ona. "Čestitam. Vaša gospođa spava, sirota."

Gospodin Jang pogleda preko njenog ramena. "Blizanci?", upita. Posegnu za lulom. Prestade da poseže za lulom. Posegnu ponovo za njom. "*Blizanci?* Niko nije spominjao blizance."

"O, ne!", žurno reče Sestra Meri. "*Ovaj* ovde je vaš. Drugi je... ovaj... od nekog drugog. Samo ga čuvam dok se ne vrati Sestra Grejs. Ne", podvuče ona, pokazavši na Protivnika, Uništitelja Kraljeva, Anđela Bezdane Jame, Veliku Zver koju zovu Zmajem, Princa Ovog Sveta, Oca Laži, Sotonin Nakot i Gospodara Tame, "ovaj je definitivno vaš. Od temena do krajeva malih-malecnih kopitašaca - koja nema", dodade brzo.

Gospodin Jang virnu dole.

"A, da", reče sumnjičavo. "Liči na moju stranu familije. Sve je, ovaj, tu i na broju, zar ne?"

"O, da", reče Sestra Meri. "On je vrlo normalno dete", dodade ona. "Vrlo, vrlo normalno."

Nastade stanka. Zagledali su se u usnulu bebu.

"Nemate baš primetan naglasak", reče Sestra Meri. "Da li ste već dugo ovde?"

"Desetak godina", reče gospodin Jang, blago zbunjen. "Vidite, posao se preselio, pa sam i ja morao zajedno sa njim."

"Oduvek sam mislila da taj vaš posao mora da je veoma uzbudljiv", reče Sestra Meri. Gospodin Jang je izgledao zadovoljno. Nije svako umeo da ceni stimulativnije aspekte računovodstvenih obračuna troškova.

⁹ Sa sitnom bakicom kao njuškalom. I bez jurnjave kolima, osim ako nisu izvedene veoma sporo.

"Verovatno je mnogo drugačije tamo gde ste ranije bili", nastavi Sestra Meri.

"Valjda jeste", reče gospodin Jang, koji nikada nije zaista razmišljao o tome. Luton je, koliko je mogao da se seti, prilično ličio na Tadfield. Ista vrsta živice između kuće i železničke stanice. Ista vrsta ljudi.

"Više zgrade, ako ništa drugo", očajnički reče Sestra Meri.

Gospodin Jang se zagleda u nju. Jedine kojih je mogao da se seti bile su poslovne zgrade Alijanse i Lestera.

"A pretpostavljam i da idete na mnogo baštenskih zabava", reče časna sestra.

Aha. Tu je već bio na sigurnom. Dirdra je bila veoma sklona takvim stvarima.

"Mnogo", reče on ubeđeno. "Dirdra priprema džem za njih, znate. A ja obično moram da pomognem oko 'Belog slona'."

To je bila stvar baš prikladna za društvo iz Bakingemske palate koja Sestri Meri nikada nije pala na pamet, mada se debelokožac sasvim uklapao.

"Verovatno to predstavlja neku vrstu počasti", reče ona. "Čitala sam da joj svi ti strani moćnici poklanjaju raznorazne stvari."

"Molim?"

"Ja sam veliki ljubitelj kraljevske porodice, znate."

"O, i ja sam", reče gospodin Jang, skočivši zahvalno na tu novu ploveću santu u zbunjujućem toku svesti. Da, s kraljevskom porodicom čovek je znao na čemu je. Naravno, kada je reč o njenim članovima koji se prikladno ponašaju, koji ulažu svoju energiju u mahanje i otvaranje mostova. Ne i sa onima koji po celu noć provode u diskotekama i povraćaju po papraciju.¹⁰

"Baš lepo", reče Sestra Meri. "Mislila sam da ih vi baš mnogo ne mirišete, sa onim vašim revolucionisanjem i bacanjem svih tih servisa za čaj u reku."

Nastavila je da brblja, podstaknuta uputstvima Reda da njegovi članovi uvek treba da kažu što im je na umu. Gospodin Jang više nije mogao da je prati, a sada je već bio i previše umoran da bi zbog toga mnogo brinuo. Religiozan život verovatno čini ljude pomalo čudnim. Želeo je da se gospođa Jang probudi. Tada jedna reč usred blebetanja Sestre Meri zazvoni nadom u njegovom umu.

"Da li bi možda postojala mogućnost da po mogućstvu dobijem šolju čaja, ako nije problem?", usudi se on da kaže.

"Ma, stvarno", reče Sestra Meri, prinevši brzo ruku ustima, "gde mi je pamet?"

Gospodin Jang se uzdrža od komentara.

"Odmah ću se pobrinuti za to", reče ona. "Ipak, jeste li sigurni da ne želite kafu? Na sledećem spratu je jedna od onih prodajnih mašina."

"Čaj, molim vas", reče gospodin Jang.

"Dakle, baš ste se odomaćili ovde, zar ne?", reče Sestra Meri veselo dok je žurila napolje.

Gospodin Jang, ostavljen nasamo sa jednom usnulom suprugom i dve usnule bebe, klonu u stolicu. Da, mora da je u pitanju sve to rano ustajanje, klečanje i tako dalje. Dobri ljudi, nema sumnje, ali ne baš zdrave pameti. Jednom je gledao jedan film Kena Rasela. U njemu je bilo časnih sestara. Izgleda da se nije dešavalo ništa *takvo*, ali gde ima dima ima i vatre i tako dalje...

On uzdahnu.

Tada se Beba A probudi i oglasi jednim poštenim zavijanjem.

Gospodin Jang već godinama nije morao da umiruje bebu koja vrišti. Ni ranije mu to nije naročito polazilo za rukom. Oduvek je poštovao Ser Vinstona Čerčila, pa mu se lupkanje njegove male verzije po guzi uvek činilo nepriličnim.

"Dobrodošao na svet", reče on umorno. "Navići ćeš se posle izvesnog vremena."

Beba zatvori usta i zapilji se u njega kao da je on neki tvrdoglavi general.

Sestra Meri izabrala je baš taj trenutak da uđe sa čajem. Satanistkinja ili ne, pronašla je čak i tanjirić na kojem je poredala malo rashlađenih biskvita. Bili su od onih na koje uvek

¹⁰ Možda bi ovde vredelo pomenuti da je gospodin Jang mislio da je paparaci neka vrsta italijanskog linoleuma.

nađete na dnu kesica sa asortimanom čajnog peciva. Onaj koji je bio namenjen gospodinu Jangu bio je ružičast kao kirurški instrument, sa sneškom koji je bio iscrtan belim šećernim prelivom.

"Pretpostavljam da obično ne jedete ovo", reče ona. "Vi to zovete kolačići. Mi ih zovemo *bis-kviti*."

Gospodin Jang samo što je zaustio da objasni da ih tako, da, zove i on, pa čak i ljudi u Lutonu, kad unutra ulete druga časna sestra, bez daha.

Ona pogleda Sestru Meri, shvati da gospodin Jang nikada nije video unutrašnjost pentagrama, pa se zadovolji time da pokaže na Bebu A i namigne.

Sestra Meri klimnu glavom i uzvratilo joj migom.

Kao što obično biva sa ljudskom komunikacijom, namigivanje je prilično svestrana stvar. Namigivanjem možete mnogo toga da kažete. Na primer, mig nove časne sestre rekao je:

Dovraga, gde si bila? Beba B je rođena, spremni smo da ih zamenimo, a ti si tu, u pogrešnoj sobi sa Protivnikom, Uništiteljem Kraljeva, Anđelom Bezdane Jame, Velikom Zveri koju zovu Zmajem, Princem Ovog Sveta, Ocem Laži, Sotoninim Nakotom i Gospodarem Tame, i pijesh čaj. Shvataš li da me umalo nisu upucali?

A uzvratni mig Sestre Meri je, barem što se nje tiče, značio: *Tu je Protivnik, Uništitelj Kraljeva, Anđeo Bezdane Jame, Velika Zver koju zovu Zmajem, Princ Ovog Sveta, Otac Laži, Sotonin Nakot i Gospodar Tame, a ja sada ne mogu da pričam zato što je ovde ovaj neposvećenik.*

Dok je Sestra Meri, s druge strane, pomislila da je bolničarka namignula uglavnom kako bi joj rekla:

Dobro izvedeno, Sestro Meri - zamenili ste bebe sasvim sami. Sada mi pokažite suvišno dete i ja ću ga odneti, a vi nastavite da pijete čaj sa njegovom Kraljevskom Ekselencijom Američke Kulture.

Pa je stoga njen mig značio:

Evo, draga moja: to je Beba B, odnesite je sada i pustite me da ćaskam sa njegovom Ekselencijom. Oduvek sam želela da ga pitam šta će im sve one visoke zgrade sa ogledalima spolja.

Suptilnosti svega ovoga potpuno su promakle gospodinu Jangu, kome je bilo krajnje neprijatno zbog sve te tajanstvene afektacije, pa je mislio: Taj gospodin Rasel je znao o čemu govori, nema sumnje.

Druga časna sestra mogla je da primeti grešku Sestre Meri da sama nije bila veoma potresena zbog pripadnika tajne službe u sobi gospođe Dauling, koji su je posmatrali sa sve većom nelagodnošću. Razlog za to bila je njihova obučenost da na određen način reaguju na ljude u dugim, zalepršanim odorama, sa dugačkim maramama na glavi, pa su trenutno patili od konflikata signala. Ljudi koji pate od konflikta signala nisu baš najbolje osobe za rukovanje oružjem, naročito ako su upravo prisustvovali prirodnom porođaju, koji je definitivno izgledalo kao neamerički način donošenja novih građana na svet. Takođe, čuli su da u zgradi ima misala¹¹.

Gospođa Jang se promeškola.

"Jeste li mu već izabrali ime?", upita Sestra Meri vragolasto.

"Hmm?", reče gospodin Jang. "O. Ne, ne baš. Da je bila devojčica, zvala bi se Lusinda, po mojoj majci. Ili Žermejn. To je bio Dirdrin izbor."

"Čemernik je lepo ime", reče časna sestra, prisativši se svoje klasične lektire. "Ili Demijen. Demijen je veoma popularno ime."

¹¹ Igra reči: missal - missal, molitvenik, slično kao missile - projektil; (prim. prev.)

Anatema Divajs - njena majka, koja nije bila bogzna kakav poznavalac religije, slučajno je jednog dana pročitala tu reč i pomislila da je to baš ljupko ime za jednu devojčicu - imala je osam i po godina i čitala je Knjigu, ispod prekrivača, uz pomoć baterijske lampe.

Druga deca učila su da čitaju iz bukvara sa šarenim slikama aviona, buba-mara, cvetova i tako dalje. Ali ne i porodica Divajs. Anatema je naučila da čita iz Knjige.

U njoj nije bilo nikakvih aviona ni buba-mara. Tamo se nalazio prilično dobar duborez iz osamnaestog veka sa Agnes Nater koja je gorela na lomači i naizgled se tome veoma radovala.

Prva reč koju je mogla da prepozna bila je *lepa*. Veoma malo ljudi u uzrastu od osam i po godina zna da *lepa* takođe znači i 'savesno nedvosmislena', ali Anatema je bila jedna od njih.

Druga reč bila je *tačna*.

Prva rečenica koju je ikada pročitala naglas glasila je:

"Kazujem ti ovo, zadužujem rečima svojim. Četiri će uzjahati, i još Četiri će uzjahati, Tri će proći Nebom daždu slični, a Jedan će u vatri jahati; i ništa ih zaustaviti neće moći: ni ribe, ni kiša, ni prut, niti Đavo, niti Anđeo. A i ti ćeš njihova biti, Anatemo."

Anatema je volela da čita o sebi.

(Postojale su knjige koje su brižni roditelji što čitaju prikladne nedeljne novine mogli da kupe, u kojima su imena njihove dece bila odštampana kao imena glavnih junaka ili junakinja. To je trebalo da zainteresuje dete za knjigu. U Anateminom slučaju, nije samo *ona* bila u Knjizi - koja je do sada bila nepogrešiva - već i njeni roditelji, dede i babe, i svi ostali, sve do sedamnaestog veka. Ona je bila previše mlada i previše okrenuta sebi u tom trenutku da pripiše bilo kakav značaj činjenici da se nisu pominjala njena deca niti, štaviše, bilo kakvi događaji u njenoj budućnosti daljoj od sledećih jedanaest godina. Kada imate osam i po, razdoblje od jedanaest godina vam se čini kao čitav život, a naravno, ako verujete u Knjigu, tako će i biti.)

Ona je bila bistro dete, bledog lica, crnih očiju i kose. Po pravilu, ljudi su se zbog nje osećali neprijatno, što je bila porodična crta koju je, zajedno sa više natprirodnih sposobnosti nego što je bilo dobro za nju, nasledila od svoje čukun-čukun-čukunbabe.

Bila je prerano sazrela i opsednuta sobom. Jedino zbog čega su Anatemu nastavnici ikada imali hrabrosti da prekore, bilo je pisanje, koje nije bilo toliko očajno, koliko za 300 godina zastarelo.

Časne sestre su uzele Bebu A i zamenile je Bebom B ispred nosa atašeove žene i ljudi iz Tajne službe, zahvaljujući lukavom izgovoru koji je kao rezultat imao iznošenje jedne bebe u kolicima ("Da se izmeri, dušo, moramo to, takav je zakon") i vraćanje druge natrag, nešto kasnije.

Samog atašea za kulturu, Tadeusa Džej Daulinga, pozvali su da se hitno vrati u Vašington nekoliko dana ranije, ali je tokom čitavog porođajnog iskustva razgovarao sa gospođom Dauling telefonom i pomagao joj pri disanju.

Nije joj mnogo bilo od pomoći to što je na drugoj liniji razgovarao sa svojim savetnikom za investicije. U jednom trenutku morao je da je ostavi na čekanju dvadeset minuta.

Ali, to je bilo o-kej.

Rađanje bebe jeste jedno najradosnije zajedničko iskustvo koje dva ljudska bića mogu da podele i nije mu padalo na pamet da propusti ni sekund.

Naložio je jednom od ljudi iz Tajne službe da mu sve to lepo snimi na video traku.

Zlo po pravilu ne spava, pa stoga ne uviđa zbog čega bi iko drugi to radio. Ali Krouli je voleo spavanje, bilo je to jedno od njegovih svetovnih zadovoljstava. Naročito nakon obilnog obroka. Na primer, prespavao je veći deo devetnaestog veka. Ne zato što mu je to bilo potrebno, već prosto zato što je u tome uživao.¹²

Jedno od svetovnih zadovoljstava. Pa, bolje bi mu bilo da sada stvarno počne u njima da uživa, dok još ima vremena za to.

'Bentli' je grmeo kroz noć, prema istoku.

Naravno, u potpunosti je podržavao Armagedon u *opštim* crtama. Da ga je iko pitao zbog čega je proveo vekove petljajući se u poslove čovečanstva, rekao bi: "O, da bih doveo do Armagedona i trijumfa Pakla." Ali, jedno je bilo pripremati nešto, a sasvim drugo dočekati da se to zaista dogodi.

Krouli je oduvek znao da će biti prisutan kada svetu dođe kraj, pošto je bio besmrtni i nije imao alternativu. Ali, nadao se da će se to zbiti mnogo kasnije.

Zato što su mu se ljudi baš sviđali. Bio je to veliki nedostatak za jednog demona.

O, trudio se on koliko je mogao da im kratke živote učini što bednijim, jer mu je to bio posao, ali ništa što bi smislio nije bilo ni do kolena onome što su oni sami smišljali. Izgleda da su imali dara za to. To im je nekako bilo urođeno. Rađali su se u svetu koji im je bio protivnik u hiljadu malih stvari, a onda najveći deo svoje energije usmeravali na to da ga učine još gorim. Tokom godina, Krouliju je bilo sve teže da pronađe bilo kakve demonske aktivnosti koje bi se isticale naspram prirodne pozadine opšte gadosti. Bilo je trenutaka u proteklom milenijumu, kada je želeo da pošalje poruku Dole i kaže: "Gledajte, možemo slobodno odmah da dignemo ruke, da zatvorimo Dis, Pandemonijum i sve to, pa da se preselimo ovamo gore, ne možemo da im uradimo ništa što već sami sebi ne rade, a rade i stvari koje nama nikada ne bi pale na pamet, često pomoću elektroda. Imaju ono što nama nedostaje. Imaju *maštu*. I električnu struju, naravno."

Jedan od njih je napisao, zar ne... "Pakao je prazan, a svi su đavoli ovde."

Krouli je dobio pohvalu zbog španske inkvizicije. *Jeste* tada bio u Španiji i uglavnom se motao po kantinama u lepšim krajevima, tako da čak nije ni znao za sve to dok pohvala nije stigla. Otišao je da pogleda, a onda se vratio i celu sedmicu proveo pijan.

Taj Hijeronimus Boš. Kakav čudak.

I taman kad biste pomislili da su opakiji nego što bi Pakao ikada mogao da bude, povremeno bi iskazali više milosrđa nego što bi Raj mogao i da sanja. Često bi u pitanju bili isti pojedinci. Razlog je bila ta slobodna volja. Čudo jedno.

Azirafal je to jednom pokušao da mu objasni. Čitav smisao, rekao je - bilo je to negde oko 1020-te, kada su po prvi put sklopili svoj mali Sporazum - čitav smisao bio je u tome da su ljudi dobri ili loši zato što takvi žele da budu. Dok su oni poput Kroulija i, naravno, njega samog, usmereni od samog početka. Ljudi ne mogu da postanu istinski sveti, rekao je, ukoliko istovremeno nemaju mogućnost da budu potpuno zli.

Krouli je neko vreme razmišljao o tome i negde oko 1023. rekao: "Čekaj malo, to funkcioniše samo ako, zar ne, svi od početka budu jednaki, je l' tako? Ne možeš nekoga da pustiš da krene od blatnjave stračare usred ratnog vihora, pa da očekuješ da postigne isto što i neko ko je rođen u zamku."

"Ah", rekao je Azirafal, "to je ono što je zapravo dobro u svemu tome. Što sa nižeg položaja kreneš, više mogućnosti ti se pruža."

Krouli je rekao: "To je šašavo."

"Ne", rekao je Azirafal, "već nedokučivo."

Azirafal. Neprijatelj, naravno. Ali neprijatelj sad već šest hiljada godina, što ga je činilo zapravo nekom vrstom prijatelja.

Krouli pruži ruku i podiže slušalicu telefona u kolima.

¹² Mada je morao da ustane 1832. da bi otišao u klozet.

Demon, naravno, ne bi trebalo da ima slobodnu volju. Ali, ne možete da se motate mnogo dugo među ljudima, a da ne naučite poneku stvarčicu.

Gospodin Jang nije bio naročito oduševljen Demijenom, niti Čemernikom. Kao ni ostalim predlozima Sestre Meri Rečite, koji su pokrili polovinu Pakla, i najveći deo zlatnih godina Holivuda.

"Pa", reče ona konačno, malčice uvređena. "Mislim da ništa ne fali da bude Erol. Ili Keri. Oba su baš lepa američka imena."

"Više bi mi se svidelo nešto, pa, tradicionalnije", objasni joj gospodin Jang. "U mojoj porodici uvek smo se držali dobrih, jednostavnih imena."

Sestra Meri se ozari. "Tako je. Stara imena su uvek najbolja, ako mene pitate."

"Neko pristojno englesko ime, poput onih iz Biblije", reče gospodin Jang. "Metju, Mark, Luk ili Džon¹³", reče on zamišljeno. Sestra Meri se trže. "Samo, nikada mi se nije činilo da su to naročito dobra biblijska imena", dodade gospodin Jang. "Zvuče pre kao kauboji i fudbaleri."

"Sol je lepo", reče Sestra Meri, potrudivši se da spase šta se spasti moglo.

"Ne želim da bude *preterano* staromodno", reče gospodin Jang.

"Ili Kain. Kain zvuči vrlo moderno, zaista", pokuša Sestra Meri.

"Hmm." Gospodin Jang se predomišljao.

"Ili, recimo, tu je uvek... pa, tu je uvek Adam", reče Sestra Meri. To bi trebalo da bude dovoljno bezbedno, pomisli ona.

"Adam?", reče gospodin Jang.

Bilo bi lepo misliti da su Satanističke časne sestre bebu viška - Bebu B - potajno dale da bude usvojena. Da je ona izrasla u normalno, srećno, nasmejano dete, živahno i napredno; i da se potom dalje razvila u normalnog, prilično zadovoljnog zrelog čoveka.

A možda se baš to i dogodilo.

Neka se vaše misli pozabave njegovom nagradom za pravopis u osnovnoj; neupadljivim, iako prijatnim vremenom koje je proveo na univerzitetu; njegovim poslom u računovodstvu 'Tadfildske i nortonske stambene zadruge'; njegovom ljupkom ženom. Možda biste voleli da zamislite i malo dece, kao i hobi - restauraciju starih motocikala, možda, ili odgajanje tropskih ribica.

Bolje da ne znate šta je *moglo* da se dogodi sa Bebom B.

I nama se, uostalom, više sviđa vaša verzija.

Verovatno dobija nagrade za svoje tropske ribice.

U jednoj maloj kući u Dorkingu, u Sariju, prozor spavaće sobe bio je osvetljen.

Njutn Pulsifer je imao dvanaest godina, bio je mršav, nosio naočari i trebalo je da bude u krevetu pre mnogo sati.

Međutim, njegova majka bila je ubeđena u genijalnost svog deteta, pa mu je dopuštala da kasno leže, kako bi mogao da se bavi svojim 'eksperimentima'.

Eksperiment na kojem je trenutno radio sastojao se u zameni utikača drevnog 'bakelit' radija koji mu je majka dala da se njime igra. Sedeo je za onim što je ponosno nazivao svojom 'radnom površinom', za pohabanim starim stolom prekrivenim smotuljcima žice, baterijama, malim sijalicama i primitivnim prijemnikom kućne izrade koji nikada nije uspeo da proradi. Još nije uspeo da natera ni radio 'bakelit' da proradi, ali s druge strane, činilo se da dotle ne bi mogao ni da stigne.

¹³ Odn. Matija, Marko, Luka i Jovan; (*prim. prev.*)

Tri pomalo iskrivljena metalna aviona visila su na koncima sa tavanice njegove spavaće sobe. Čak bi i slučajni posmatrač mogao da primeti da ih je napravio neko vrlo pedantan i pažljiv, ali isto tako i ne naročito vičan pravljenju modela aviona. Neizmerno je bio ponosan na sve njih, pa čak i na 'spit-fajera', kod koga je pošteno zabrljao na krilima.

Gurnuo je naočari natrag uz nos, zaškiljio niz utičnicu, pa spustio šrafciğer.

Ovog puta polagao je veliku nadu da će uspeti; držao se uputstva za zamenu utikača na 5. strani *Knjige praktične elektronike za svakog dečaka, u kojoj se nalazi sto i jedna bezbedna i obrazovna stvar koja može da se izvede sa električnom strujom*. Prikao je žice odgovarajuće boje za odgovarajuće klinove; proverio da li ima osigurač potrebne amperaže; sve ponovo zašrafio. Za sada, bez ikakvih problema.

Utaknuo je sve to u utičnicu. Zatim je okrenuo prekidač.

Sva svetla u kući se pogasiše.

Njtn se ozari ponosom. Postajo je sve bolji. Prošli put kada je to uradio, ceo Dorking je utonuo u tamu, a čovek iz elektrodistribucije došao je da popriča s njegovom mamom.

Gajio je plamenu i potpuno neuzvraćenu strast prema električnim stvarima. U školi su imali kompjuter i pola tuceta marljive dece ostajalo je posle škole da tamo izvodi raznorazne stvari sa bušenim karticama. Kada je nastavnik zadužen za kompjuter konačno popustio pred Njutnovim molbama da mu dozvoli da im se pridruži, Njtn je uspeo da u mašinu ubaci samo jednu karticu. Ovaj ju je sažvakao i smrtno se ugušio njome.

Njtn je bio siguran da u kompjuterima leži budućnost, kada budućnost stigne on će biti spreman, na pročelju nove tehnologije.

Budućnost je imala sopstvene zamisli u vezi sa njim. Sve je to bilo u Knjizi.

Adam, pomisli gospodin Jang. Pokušao je da to i izgovori, da vidi kako zvuči. "Adam." Hmm...

Zagledao se u zlatne uvojke Protivnika, Uništitelja Kraljeva, Anđela Bezdane Jame, Velike Zveri koju zovu Zmajem, Princa Ovog Sveta, Oca Laži, Sotoninog Nakota, i Gospodara Tame.

"Znate", zaključio on nešto kasnije, "mislim da zapravo i izgleda kao Adam."

Nije bila mračna i olujna noć.

Mračna i olujna noć zbila se dva dana kasnije, oko četiri sata pošto su gospođa Dauling i gospođa Jang, svaka sa svojom bebom, napustile zgradu. Bila je to izuzetno mračna i olujna noć, i odmah iza ponoći, kada je oluja dosegla vrhunac, grom je udario u samostan Brbljivog Reda i izazvao požar na krovu kapele.

Niko nije bio teže povređen u požaru, ali on je potrajao nekoliko sati i pritom načinio popriličnu štetu.

Potpaljivač je vrebao na obližnjem brdu i posmatrao plamen. Visok, mršav i Vojvoda Pakla; bila je to poslednja stvar koju je morao da odradi pre nego što se vrati u podzemlje, pa ju je stoga i uradio.

Ostalo je mirne duše mogao da prepusti Krouliju.

Hastur je otišao kući.

U suštini, Azirafal je bio u rangi princa, ali ljudi su ovih dana zbijali šale na tu temu.

Sve u svemu, ni on ni Krouli ne bi izabrali jedan drugoga za druženje, ali obojica su bili ljudi, ili barem stvorovi u ljudskom obliku, na ovom svetu, i Sporazum je mogao samo da im koristi. Osim toga, naviknete se na jedino drugo lice koje se manje-više neprekidno mota u blizini poslednjih šest milenijuma.

Sporazum je bio vrlo jednostavan. Zapravo, toliko jednostavan da čak nije ni zasluživao veliko početno slovo, koje je dobio naprosto zbog činjenice da je tako dugo bio na snazi. Bio je

to jedan od onih razumnih sporazuma koje međusobno zaključče mnogi izolovani agenti sa svojim suparnikom u nezgodnom okruženju i daleko od pretpostavljenih, kada shvate da imaju više toga zajedničkog sa neposrednim protivnikom nego sa dalekim saveznicima. Pretpostavljao je prećutno nemešanje u određene delatnosti onog drugog. To je obezbeđivalo da iako nijedna strana ne može da pobeđi, isto tako ne može ni da izgubi, pa su obojica mogli da iskažu pred svojim gospodarima veliki napredak protiv lukavog i dobro obaveštenog protivnika.

Sporazum je dozvoljavao Krouliju da slobodno razvija Mančester, dok je Azirafal imao odrešene ruke u čitavom Šropširu. Krouli je uzeo Glazgov, Azirafal je dobio Edinburg (nijedan nije prihvatio odgovornost za Milton Kinis¹⁴ ali obojica su ga u izveštajima navela kao svoj uspeh).

I onda, naravno, bilo je gotovo prirodno da jedan drugoga pokrivaju kada god bi to nalagao zdrav razum. Na kraju, obojica su bila od anđeoske sorte. Ako je jedan već išao u Hal radi nekog brzog iskušenja, imalo je smisla da skoči na drugu stranu grada i izvede rutinski trenutak božanske ekstaze. To bi u svakom slučaju bilo obavljeno, pa je ovako razumno ponašanje svima davalo više slobodnog vremena i umanjivalo troškove.

Azirafala bi povremeno žignuo osećaj krivice zbog toga, ali vekovi druženja sa čovečanstvom imali su kod njega isti učinak kao i kod Kroulija, samo u drugom smeru.

Osim toga, Nadležni kao da nisu mnogo marili ko obavlja posao, sve dok se on obavljao.

Trenutno, Azirafal je stajao sa Kroulijem kraj jezerceta sa patkama u parku Sv. Džejmsa. Hranili su patke.

Patke u parku Sv. Džejmsa toliko su se navikle da ih hlebom hrane tajni agenti koji se tu krišom sastaju, da su razvile sopstvenu Pavlovljevu reakciju. Stavite jednu patku iz parka Sv. Džejmsa u laboratorijski kavez i pokažite joj sliku dva muškarca - jednog u kaputu sa krznenom kragom, drugog malo natmurenog, sa šalom - i ona će sa iščekivanjem podići pogled. Probirljivije patke naročito traže crni hleb ruskog atašea za kulturu, dok u vlažnom 'hovisu' šefa MI9 sa 'marmajtom'¹⁵ uživaju pravi znalci.

Azirafal baci koricu jednom raščerupanom patku koji je uhvati i smesta potonu.

Anđeo se okrete prema Krouliju.

"Dakle, stvarno nemam reči", promrmlja.

"Izvin", reče Krouli. "Zaneo sam se." Patak ljutito iskoči na površinu.

"Naravno, znali smo da se nešto dešava", reče Azirafal. "Ali nekako čovek pomisli da se takve stvari dešavaju u Americi. Takve stvari baš liče na njih."

"I moglo bi tako da se odigra", turobno reče Krouli. Zamišljeno se zagleda preko parka u 'bentlija', čiji je zadnji točak bio propisno blokiran lisicama.

"O, da. Američki diplomata", reče anđeo. "Prilično *razmetljivo*, rekao bih. Kao da je Armagedon nekakva kinematografska predstava koju želiš da prodaš u što više država."

"U *svim* državama", reče Krouli. "Čitava Zemlja i sva njena kraljevstva."

Azirafal baci poslednje parče hleba patkama, koje se zaputiše da gnjave bugarskog pomorskog atašea i nervoznog muškarca sa kravatom iz Kembridža, pa pažljivo baci papirnu kesu u korpu za staru hartiju.

Okrenuo se i našao se licem u lice sa Kroulijem.

"Naravno, mi ćemo pobediti", reče on.

"*Tebi* bar ne bi trebalo da bude stalo do toga", reče demon.

"A zašto, moliću lepo?"

"*Slušaj*", reče Krouli očajno, "šta misliš, koliko muzičara ima tvoja strana, a? Mislim, prvoklasnih." Azirafal je izgledao zatečen tim pitanjem.

"Pa, rekao bih...", započe.

¹⁴ Beleška za Amerikance i druge vanzemaljce: Milton Kinis je novi grad otprilike na pola puta između Londona i Birmingema. Sagrađen je sa ciljem da bude moderno, efikasno, zdravo i, sve u svemu, prijatno mesto za život. Mnogim Britancima to je prilično smešno.

¹⁵ *Hovis* je vrsta hleba, a *Marmajt* (*Marmite*) je veoma popularan namaz (prim prev.).

"Dvojicu", reče Krouli. "Elgara i Lista. I to je sve. Kod nas su ostali. Betoven, Brams, svi Bahovi, Mocart, svi odreda. Možeš li da zamisliš večnost uz Elgara?"

Azirafal sklopi oči. "Kako da ne", zastenja.

"Eto ti, onda", reče Krouli pobedonosno. Dobro je poznavao Azirafalovu slabu tačku. "Nema više kompakt diskova. Nema više Albert Hola. Nema više balova. Samo rajske harmonije po čitav dan."

"Nedokučivo", promrmlja Azirafal.

"Što ti reče - k'o jaja bez soli. A kad smo već kod toga: nema više soli, nema više jaja. Nema dimljenog lososa u sosu od mirođije. Nema onih divnih restorančića u kojima te poznaju. Nema ukrštenih reči u "Dejli telegrafu". Nema malih antikvarnica. Nema knjižara. Nema zanimljivih starih izdanja. Nema..." Krouli zagreba po samom dnu Azirafalove bačve interesovanja "...srebrnih 'ridžensi' burmutica..."

"Ali, kada mi pobedimo, život će biti bolji!", zacvile anđeo.

"Ali neće biti ovako zanimljiv. Gledaj, ti *znaš* da sam u pravu. Sa harfom bi bio srećan koliko i ja sa vilama."

"Znaš da mi ne sviramo harfe."

"A mi ne koristimo vile. To je više bila stilska figura."

Posmatrali su jedan drugoga.

Azirafal raširi elegantno manikirane šake.

"Znaš, moji bi bili više nego srećni da se to desi. U tome je čitava suština, vidiš. Veliki konačni ispit. Plameni mačevi, četiri Jahača, more krvi, čitava ta mučna zavrzlama." On slegnu ramenima.

"A onda, 'Kraj igre, ubacite novčić?'", upita Krouli.

"Ponekad mi je teško da pratim tvoje metode izražavanja."

"Mora mi se sviđaju takva kakva su. Ne mora to da se desi. Ne morate da stavite sve na probu do uništenja samo da biste ustanovili da li ste sve stvorili kako treba."

Azirafal ponovo slegnu ramenima.

"Plašim se da je tu reč o nedokučivoj mudrosti." Anđeo uzdrhta, pa se ogrnu kaputom. Sivi oblaci gomilali su se nad gradom.

"Hajdemo na neko toplo mesto", reče on.

"Meni ne treba dvaput da kažeš", utučeno reče Krouli.

Hodali su neko vreme u turobnoj tišini.

"Nije da se ne slažem sa tobom", reče anđeo, dok su gazili travu. "Prosto, nije mi dozvoljeno da ne budem poslušan. Znaš to."

"Ni meni", reče Krouli.

Azirafal ga pogleda iskosa. "Ma daj", reče, "ti si demon, na kraju krajeva."

"Jesam. Ali moji vole neposlušnost samo u opštim crtama. *Određene* neposlušnosti ne podnose."

"Kao što je neposlušnost prema njima?"

"Dobro kapiraš. Da ne poveruješ. Ili možda bi poverovao. Šta misliš, koliko nam je ostalo?" Krouli mahnu rukom prema 'bentliju', čija se vrata otključaše.

"Proročanstva se razlikuju", reče Azirafal, zavukavši se na suvozačevo sedište. "Svakako do kraja veka, mada izvesne pojave možemo očekivati i pre toga. Većina proroka iz proteklog milenijuma više se brinula za rime nego za tačnost."

Krouli pokaza na ključ za paljenje. Ovaj se okrenu.

"Šta?", upita.

"Znaš", reče anđeo usrdno. "A kraj svetlu tvom doći će, godine tampti-tampti-tampti Prve, Ili Druge, ili Treće, ili već koje. Nema mnogo dobrih rima za Šestu, tako da je verovatno dobro naći se u toj godini."

"A kakve su to pojave?"

"Dvoglava telad, znamenja na nebu, guske koje lete unazad, pljuštanje riba. Takve stvari. Prisustvo Antihrista utiče na prirodni tok uzročnosti."

"Hmm."

Krouli ubaci 'bentlija' u brzinu. Tada se seti nečega. Pucnu prstima.

Lisice iščeknuše sa točka.

"Hajdemo na ručak", reče on. "Dugujem ti jedan još od, kad ono beše..."

"Pariz, 1793.", reče Azirafal.

"O, da. Vladavina Terora, Je li to bio jedan od vaših, ili neki naš?"

"Zar nije bio vaš?"

"Ne mogu da se setim. Mada, bio je to vrlo dobar restoran." Dok su se vozili kraj zapanjenog saobraćajca, njemu se, na Kroulijevo zaprepašćenje, spontano zapali beležnica.

"Vrlo sam siguran da to nisam *ja* uradio", reče on.

Azirafal pocrvene.

"Ja sam", reče on. "Oduvek sam mislio da su ih *tvoji* izmislili."

"Ozbiljno? A vidiš, mi smo mislili da su *vaši*."

Krouli se zagleda u dim u retrovizoru.

"Hajde", reče on. "Idemo u Ric."

Krouli se nije trudio da zakazuje. U njegovom svetu, rezervacije za stolove dešavale su se drugim ljudima.

Azirafal je sakupljao knjige. Kada bi bio potpuno iskren prema sebi, morao bi da prizna da je njegova knjižara naprosto bila samo mesto gde ih je skladištio. Da bi održao svoj paravan tipičnog knjižara koji se bavi polovnim knjigama, koristio je sva sredstva izuzev stvarnog fizičkog nasilja kako bi sprečio mušterije da bilo šta kupe. Neprijatni zadah memle, namrgođen izraz lica, nestalno radno vreme - bio je neverovatno vešt u svemu tome.

Sakupljao je knjige veoma dugo i, kao i svi kolekcionari, specijalizovao se.

Imao je više od šezdeset knjiga sa predviđanjima koja su se ticala događaja u poslednjih pregršt vekova drugog milenijuma. Bio je sklon prvim Vajldovim izdanjima. A imao je i komplet Sramnih Biblija, od kojih je svaka dobila zasebno ime zahvaljujući štamparskim greškama.

Te su biblije obuhvatale i *Nepravednu Bibliju*, nazvanu tako zbog štamparske greške usled koje je ova objavila, u Korinćanima, I: "Ne znate li da nepravednici će naslijediti carstva Božijega?"; i *Nestašnu Bibliju*, koju su štampali Barker i Lukas 1632, gde je reč *ne* bila izostavljena iz sedme zapovesti, tako da je ova glasila: "Čini preljubu." Postojale su *Otpusna biblija*, *Sirupna biblija*, *Biblija stajaćih riba*, *Čering Kros Biblija* i druge. Azirafal ih je sve imao. Čak i onu najređu, bibliju koju je 1651. štampala londonska izdavačka firma Biltona i Skegsa.

Bila je to prva od njihove tri velike izdavačke katastrofe.

Ta knjiga je bila opšte poznata kao *Izeš ti ovo Biblija*. Podugačka slovoslagačka greška, ako se to tako može nazvati, nalazi se u Knjizi proroka Jezekilja, Glavi 48, strofi 5.

2. A uz među Danovu, od istočne strane do zapadne, Asirovo, jedno.

3. A uz među Asirovu, od istočne strane do zapadne, Neftalimovo, jedno.

4. A uz među Neftalimovu, od istočne strane do zapadne, Manasijino, jedno.

5. E, izeš ti ovo. Muka mi je više od slovoslaganja. Gazda Bilton nije nikaki Džentlmen, a Gazda Skegs običan je škrti Južnjački Tupan. Velim vam, po ovakom danu, svako s trunom pameti bio bi napolju na Suncu, a ne po čitav dan u ovoj šugavoj rupi od, Bog da mi prosti, Radionice. Z*"ČZ;!#

6. A uz među Jefremovu, od istočne, strane do zapadne, Ruimovo, jedno.¹⁶

Druga velika izdavačka katastrofa Biltona i Skegsa dogodila se 1653. godine. Zahvaljujući retkom srećnom slučaju, došli su do jednog od čuvenih 'Izgubljenih četvrtaka' - tri Šekspirova komada koji nikada nisu ponovo objavljeni u velikom formatu i sada su potpuno izgubljeni za izučavaoce i pozorišnu publiku. Do danas su sačuvana samo njihova imena. Ovo je bio Šekspirov najstariji komad, *Komedija o Robinu Hudu ili, Šervudska šuma*.¹⁷

Gazda Bilton je platio gotovo šest gvineja po četvrtaku i verovao je da može da zaradi gotovo dvostruko samo na izdanju u tvrdom povezu.

Potom ga je izgubio.

Treća velika izdavačka katastrofa Biltona i Skegsa bila je takva da ni jedan ni drugi nisu nikada uspjeli da shvate njene razmere. Gde god da ste pogledali, knjige proročanstava prodavale su se kao lude. Englesko izdanje Nostradamusovih *Centurija* upravo je izlazilo u trećem izdanju, a pet Nostradamusa, od kojih su svi tvrdili da su onaj pravi, upravo su bili na trijumfalnim turnejama potpisivanja knjiga. A *Zbirka proročanstava* Majke Šipton iščezavala je iz rafova knjižara.

Svaki veliki londonski izdavač - a bilo ih je osam - imao je makar jednu Knjigu Proročanstava na svom spisku. Svaka od tih knjiga bila je krajnje netačna, ali njihov jezik neodređene i uopštene sveobuhvatnosti činio ih je neizmerno popularnim. Prodavale su se u hiljadama, i desetinama hiljada primeraka.

"To ti je k'o dozvola za štampanje love!", rekao je gazda Bilton gazdi Skegsu.¹⁸ "Publika ište takvog đubreta! Nego da mi odma' prionemo na štampu knjige proročanstava kakve babuskere!"

Sledećeg jutra, rukopis im se našao pred vratima; spisateljica je imala smisao za pravi trenutak koji je, kao i uvek, nepogrešiv.

Mada ni gazda Bilton, ni gazda Skegs nisu to shvatili, rukopis koji su dobili bio je jedino proročansko delo u čitavoj ljudskoj istoriji koje se u potpunosti sastojalo od sasvim tačnih predviđanja koja su se ticala narednih trista četrdeset i nešto godina, jer je davalo precizan i tačan opis događaja koji će kulminirati Armagedonom. Do najsitnijih detalja bilo je istinito.

Bilton i Skegs su to objavili u septembru 1655, u pravo vreme za božićnu prodaju¹⁹, i bila je to prva knjiga štampana u Engleskoj koja je dospela na rasprodaju.

Nije se prodavala.

Nije se prodao čak ni primerak u maloj radnji u Lankaširu, pored koga je na kartonu pisalo 'Ovdašnji pisac'.

¹⁶ Izeš ti ovo Biblija takođe je bila poznata po tome što je imala dvadeset sedam strofa u trećem poglavlju Postanja, umesto uobičajenih dvadeset četiri.

One su sledile strofu 24, koja u verziji Kralja Džejmsa glasi:

"I izgnav čovjeka postavi pred vrtom Edemskim heruvima s plamenijem mačem, koji se vijaše i tamo i amo, da čuva put ka drvetu od života.:

25. A Gospod se obrati Anđelu koji čušaše istočnu kapiju, rekavši: Gde je plameni mač koji tebi dadoh?

26. A Anđeo reče: Imao sam ga do maločas, mora da ga negde spustih, sledeći put ću i sopstvenu glavu zaboraviti.

27. A Gospod ga više ne pitaše.

Izgleda da su ove strofe bile ubačene u fazi kontrolnog čitanja. U to doba, štampari su obično kačili probne otiske na drvene grede ispred svojih radnji, radi obrazovanja stanovništva, i besplatnog kontrolisanja teksta, a pošto je kompletan tiraž kasnije i tako bio spaljen, niko se nije potrudio da o tome popriča sa finim gospodinom A. Zirafalom, koji je imao knjižaru na samo dva ulaza dalje, i uvek je toliko pomagao pri prevođenju, a rukopis mu je bio sasvim prepoznatljiv.

¹⁷ Preostale dve su bile *Zamka za miša* i *Kopači zlata iz 1589*.

¹⁸ Koji je već imao poneku ideju u tom pravcu i poslednje godine života proveo je u zatvoru Njugejt, kada je te misli konačno sproveo u delo.

¹⁹ Još jedan veliki potez izdavačkog genija, pošto je puritanski parlament Olivera Kromvela proglasio Božić nezakonitim 1654-te.

Autorka knjige, izvesna Agnes Nater, ovime nije bila iznenađena, ali s druge strane, bilo je potrebno strašno mnogo toga da bi se Agnes Nater iznenadila.

Uostalom, ona je i nije napisala radi prodaje, ili honorara, pa čak ni zbog slave. Napisala je to radi jednog jedinog besplatnog primerka knjige na koji je autor imao pravo.

Niko ne zna šta se desilo sa gomilama neprodatih primeraka. Svakako, nijedan nije ostao u muzejima niti u privatnim kolekcijama. Čak ni Azirafal ne poseduje ni primerak, ali kleknula bi mu kolena na pomisao da mu jedan zaista dopadne fino manikiranih šaka.

Zapravo, samo je jedan primerak proročanstava Agnes Nater preostao u čitavom svetu.

Nalazio se na jednoj polici udaljenoj četrdesetak milja od mesta na kom su Krouli i Azirafal uživali u prilično dobrom ručku i, metaforički rečeno, upravo je počeo da otkucava.

A sada je bilo tri sata. Antihrist se nalazio na zemlji već petnaest sati, i jedan anđeo i jedan demon poslednja tri proveli su u žestokom šljokanju.

Sedeli su jedan naspram drugog u zadnjoj sobi neugledne Azirafalove stare knjižare u Sohou.

Većina knjižara u Sohou ima zadnje sobe, a većina zadnjih soba ispunjena je retkim, ili barem veoma skupim knjigama. Ali Azirafalove knjige nisu imale ilustracije. Imale su stare smeđe korice i krte stranice. Povremeno, kada nije imao drugog izlaza, poneku bi i prodao.

A, s vremena na vreme, ozbiljni muškarci u tamnim odelima došli bi u posetu i sugerisali, veoma učtivo, da možda ne bi bilo loše kada bi prodao samu radnju kako bi se ona pretvorila u maloprodajno mesto prikladnije za taj kraj. Ponekad bi ponudili gotovinu, u velikim smotuljcima zamašćenih novčanica od po pedeset funti. Ili bi, ponekad, tokom razgovora, drugi muškarci s tamnim naočarima tumarali po radnji, vrteli glavom, govorili da je papir veoma zapaljiv i da je to mesto pravi raj za potencijalne požare.

A Azirafal bi klimnuo glavom, nasmešio se i rekao da će razmisliti o tome. A onda bi oni otišli. *I nikad se ne bi vratili.*

Ako ste anđeo, to ne znači da morate da budete i budala.

Sto ispred njih dvojice bio je prekriven flašama.

"Stvar je u tome", reče Krouli, "stvar je u tome. Stvar je u tome." Pokušao je da se usredsredi na Azirafala.

"Stvar je u *tome*", reče i pokuša da smisli u čemu je stvar.

"Stvar koju sam imao na umu", reče ozarivši se, "jesu delfini. U tome je cela stvar."

"Vrsta ribe", reče Azirafal.

"Nenenene", reče Krouli, odmahujući prstom. "To ti je sisar. Sisar ko vrata. Razlika je u..." Krouli zagaca po baruštini svog uma i pokuša da se seti razlike. "Razlika je u tome da se oni..."

"Pare izvan vode?", predloži Azirafal.

Krouli se namršti. "Ne bih rekao. Ma garantovano nije. Nešto u vezi njihovih mladunaca. Šta god." On se pribra. "Stvar je u tome. Stvar je u tome. U njihovim mozgovima." Posegnu za flašom.

"Šta je s njihovim mozgovima?", upita anđeo.

"Veliki mozgov. U tome je stvar. U veličini. Veličini. Veličini proketo velikih mozgova. A onda, imaš i kitove. Čitav grad od mozga, kad ti kažem. Čitavo proketo more puno mozgova."

"Kraken", reče Azirafal, setno zagledan u svoju čašu.

Krouli mu uputi dug, hladan pogled nekoga kome se most upravo srušio ispred zahuktalog voza misli.

"A?"

"Grdosija", reče Azirafal. "Sneva pod hukom gornjeg dela ambisa. Pod tovarima ogromnih i nebrojenih polipol - polip - ma, velike morske travuljine, znaš. Trebalo bi da se izdigne na površinu na samom kraju, kad more proključa."

"Je li?"

"Činjenica."

"Eto ti, onda", reče Krouli, zavalivši se. "Čitavo more krčka, jadni stari delfini završili u morskom paprikašu, a nikoga nije briga. Isto i sa gorilama. Ups, kažu, nebo pocrvenelo, zvezde padaju na tlo, šta nam to sada stavljaju u banane? A onda..."

"Prave gnezda, znaš, gorile", reče anđeo, nasuvši novo piće i uspevši da pogodi čašu iz trećeg pokušaja.

"Ma, daj."

"Istina Božja. Gled'o na filmu. Gnezda."

"To su ti ptice", reče Krouli.

"Gnezda", istrajavao je Azirafal.

Krouli odluči da se više ne raspravlja.

"Eto ti, onda", reče. "Sva stvorenja velika i pala. Mislim, mala. Velika i mala. Masa njih sa mozgovima. A onda, bazammm."

"Ali ti si deo toga", reče Azirafal. "Ti iskušavaš ljude. Dobar si u tome."

Krouli tresnu čašu na sto. "To je nešto drugo. Ne moraju da kažu da. To je ono nedokučivo, je li? Tvoja strana je to smislila. Morate vazda da testirate ljude. Ali ne i na uništenje."

"Dobro. Dobro. Ni meni se to ne dopada ništa više nego tebi, ali rekoh ti već. Ne mogu da se uspot - uspot - da ne uradim kako mi se kaže. Anđeo sam, bre."

"U Raju nema bioskopa", reče Krouli. "A malo je i filmova."

"Nemoj ni da pokušavaš mene da iskušavaš", skrhano reče Azirafal. "Znam te, stara gujo."

"Razmisli malo o tome", uporan je bio Krouli. "Znaš li šta je večnost? Znaš li šta je večnost? Ama, da li znaš šta je večnost? Imaš tu veliku planinu, vidiš, visoku čitavu milju, na kraju svemira, i jednom u svakih hiljadu godina imaš jednu ptičicu..."

"Koju ptičicu?", podozrivo upita Azirafal.

"Ma, tu ptičicu o kojoj ti pričam. I svakih hiljadu godina..."

"Ista ptica svakih hiljadu godina?"

Krouli zastade. "Jeste", reče.

"Mnogo ti matora ta ptica."

"Dobro. I svakih hiljadu godina, ta ptica doleti..."

"...doćopa..."

"...doleti do te planine i naoštri kljun..."

"Čekaj. Ne može tako. Odavde do kraja svemira ima gomila..." Anđeo široko mahnu rukom, malčice nesigurno. "Gomila koječega, dragiću moj."

"Ali ona svejedno stigne tamo", ustrajavao je Krouli.

"Kako?"

"Nije važno!"

"Mogla bi da koristi svemirski brod", reče anđeo.

Krouli popusti malo. "Jeste", reče. "Ako baš hoćeš. Dakle, ta ptica..."

"Samo, sad pričamo o kraju svemira", reče Azirafal. "Tako da bi to morao da bude jedan od onih svemirskih brodova gde na drugom kraju izađu tvoji potomci. Moraš da kažeš potomcima: 'Kad stignete do Planine, morate da...'" Zastade. "Šta ono moraju da urade?"

"Da naoštri kljun na planini", reče Krouli. "A onda odleti natrag..."

"...svemirskim brodom..."

"I posle hiljadu godina, vrati se i uradi to ponovo", hitro reče Krouli.

Na tren zavlada pijana tišina.

"Mnogo, brate, truda da bi se samo naoštrio kljun", zamišljeno reče Azirafal.

"Slušaj", žurno reče Krouli, "stvar je u tome da kad ptica potpuno izmrvi planinu, je l' tako, onda..."

Azirafal otvori usta. Krouli je prosto znao da on namerava da kaže nešto u vezi sa relativnom tvrdoćom ptičjih kljunova i granitnih planina, pa brzo nastavi.

"...a ti još nisi stigao do kraja filma Moje pesme, moji snovi."

Azirafal se ukoči.

"I uživaćeš u njemu", reče Krouli neumoljivo. "Stvarno hoćeš."

"Dečko moj dragi..."

"Nećeš imati izbora."

"Slušaj..."

"Raj nema ukusa."

"E sad..."

"I nijedan suši-restoran."

Bolan izraz pređe anđelovim najednom veoma ozbiljnim licem.

"Ne mogu o tome da razmišljam dok sam pijan", reče. "Otrezniću se."

"I ja."

Obojica se trgoše kada im je alkohol napustio krvotok, i sedoš malo pristojnije. Azirafal namesti kravatu.

"Ne mogu da se mešam u nebeske planove", reče on promuklo.

Krouli se zamišljeno zagleda u čašu, a onda je ponovo napuni.

"A u paklene?", upita on.

"Molim?"

"Pa, to mora da je pakleni plan, zar ne? *Mi* ga sprovodimo. Moja strana."

"Ah, ali sve je to deo sveukupnog *nebeskog* plana", reče Azirafal. "Tvoja strana ne može da uradi ništa što nije deo nedokučivog nebeskog plana", dodade, sa prizvukom uobraženosti.

"Ma neće biti!"

"Ne, u tome je..." Azirafal nervozno pucnu prstima. "Stvar. Kako bi ti to nazvao onim svojim živopisnim izrazom? Problem srži?"

"Srž problema."

"Da. To je to."

"Pa... ako si baš siguran...", reče Krouli.

"Nema sumnje."

Krouli prepredeno diže pogled.

"Onda ne možeš da budeš siguran, ispravi me ako grešim, ne možeš da budeš siguran da njegovo sprečavanje takođe nije deo božjeg plana. Hoću reći, ti i treba da sprečavaš smicalice. Zla na svakom koraku, pa zar ne?"

Azirafal je oklevao.

"Tako mu dođe."

"Vidiš smicalicu, sprečiš je. Jesam li u pravu?"

"U opštim crtama. Zapravo, podstičem ljude da je sami spreče. Zbog nedokučivog, razumeš."

"Tako je. Tako je. Dakle, sve što treba da uradiš jeste da to onemogućiš. Jer, ako išta znam", reče Krouli žurno, "znam da je rođenje samo početak. Vaspitanje je ono važno. Uticaji. Inače dete nikad neće naučiti da koristi svoje moći." Zastao je. "Bar, ne obavezno onako kako bi trebalo."

"Našoj strani svakako ne bi smetalo kada bih te onemogućio", reče Azirafal zamišljeno. "Uopšte im to ne bi smetalo."

"Tako je. Bilo bi to pravo perce u tvom krilu." Krouli se ohrabrujuće osmehnu anđelu.

"Ali, šta će se desiti sa detetom ako ne dobije satanističko vaspitanje?", upita Azirafal.

"Verovatno ništa. Neće imati pojma."

"Ali, genetika..."

"Nemoj ti meni o genetici. Kakve to ima veze?", reče Krouli. "Pogledaj Satanu. Stvoren je kao anđeo, a izrastao je u Velikog Neprijatelja. Hej, ako već hoćeš da drobiš o genetici, možeš isto tako da kažeš da će dete izrasti u anđela. Najzad, otac mu je svojevremeno bio velika zverka u Raju. Kad kažeš da će on izrasti u demona samo zato što je njegov tata *postao* takav, to je kao

da kažeš da će miš kome je odsečen rep rađati kuse miševе. Ne. Sve je u vaspitanju. Veruj mi na reč."

"A bez neosujećenih satanističkih uticaja..."

"Pa, u najgorem slučaju, Pakao će morati da krene iznova. A Zemlja će dobiti još najmanje jedanaest godina. To mora da vredi nešto, zar ne?"

Sada je Azirafal ponovo izgledao zamišljeno.

"Hoćeš da kažeš da dete nije samo po sebi zlo?", upita lagano.

"Potencijalno zlo. I potencijalno dobro, pretpostavljam. Ima taj ogroman, moćan potencijal koji samo čeka da bude uobličen", reče Krouli. S legnu ramenima. "U svakom slučaju, zbog čega pričamo o tom *dobru* i *zlu*? To su samo imena za dve strane. *Mi* to znamo."

"Pretpostavljam da bi vredelo pokušati", reče anđeo. Krouli usrdno zaklima glavom.

"Dogovor?", upita demon, pružajući ruku.

Anđeo je prihvati, oprezno.

"Biće svakako zanimljivije od svetaca", reče on.

"I biće za dobro samog deteta, na duže staze", reče Krouli. "Bićemo mu kao neka vrsta kumova. Moglo bi se reći da ćemo nadzirati njegov verski odgoj."

Azirafal se ozari.

"Znaš, nikada ne bih pomislio na to", reče. "*Kumovi*. Ma, đavo da me nosi."

"To i nije tako loše", reče Krouli, "kad se malo navikneš."

Znali su je kao Skarlet. U to vreme, prodavala je oružje, mada je ono počelo da gubi svoju privlačnost. Nikada se nije dugo držala jednog istog posla. Tri, četiri stotine godina najduže. Ne valja da oguglate.

Kosa joj je bila sasvim riđa, ni boje đumbira, ni smeđa, duboke, već mrke boje bakra, i padala joj je do struka u talasima za koje bi muškarci ubili, što zapravo često i jesu činili. Oči su joj bile zaprepašćujuće narandžaste. Izgledala je kao da joj je dvadeset pet godina, a tako je izgledala oduvek.

Posedovala je prašnjav cigla-crveni kamion pun raznoraznog oružja, i gotovo neverovatnu veštinu sa kojom je njime prelazila preko svih mogućih granica u svetu. Zaputila se u jednu malu zapadnoafričku zemlju, gde je u toku bio omanji građanski rat, kako bi izvršila isporuku koja bi ga, uz nešto sreće, pretvorila u veliki građanski rat. Nažalost, kamion se pokvario toliko da čak ni ona nije mogla da ga popravi.

A u poslednje vreme je baš umela sa mašinama.

Trenutno se nalazila usred grada.²⁰ Grad o kome je reč bio je prestonica Kumbolalenda, afričke države koja je živela u miru proteklih tri hiljade godina. Oko trideset godina, to je bio Ser-Hamfri-Klarksonlend, ali pošto zemlja nije imala apsolutno nikakvog rudnog bogatstva, a posedovala je strateški značaj banane, ubrzala je prema samoupravi gotovo nedoličnom brzinom. Kumbolalend je bio siromašan, možda, i nesumnjivo dosadan, ali miroljubiv. Njegova razna plemena, koja su se na opšte zadovoljstvo međusobno savršeno slagala, odavno su prekovala svoje mačeve u plugove; 1952. godine je na gradskom trgu došlo do tuče između pijanog goniča volova i podjednako pijanog volokradice. Ljudi su još pričali o tome.

Skarlet je zevnula na vrućini. Rashladila je glavu šeširom širokog oboda, ostavila beskorisni kamion na prašnjoj ulici i odšetala do kafane.

Kupila je konzervu piva, iskapila je, a onda se iscerila šankeru. "Treba da popravim kamion", reče ona. "Ima li u blizini nekoga kome bih mogla da se obratim?"

Šanker se isceri belim, ogromnim i širokim osmehom. Bio je očaran načinom na koji je ispila pivo. "Samo Natan, gospođice. Ali Natan se vratio u Kaundu da obiđe tastovu farmu."

Skarlet kupi još jedno pivo. "Dakle, taj Natan. Imaš li pojma kada će se vratiti?"

²⁰ Samo po imenu. Taj grad je bio veličine engleske sreske varoši ili, prevedeno na američke termine, veličine tržnog centra.

"Možda sledeće nedelje. Možda za dve nedelje, draga damo. Hu, taj Natan je prava baraba, je l' da?"

On se nagnu napred.

"Sami putujete, gospođice?", upita.

"Da."

"To bi moglo da bude opasno. Čudnog sveta ima ovde po putevima. Loši ljudi. Al' nisu *odavde!*", brzo dodade.

Skarlet podiže savršenu obrvu.

Uprkos vrelini, on zadrhta.

"Hvala na upozorenju", zaprede Skarlet. Glas joj je zvučao kao glas nečega što vreba u visokoj travi, vidljivo samo zahvaljujući trzanju ušiju, sve dok nešto mlado i meko ne proskakuće u blizini.

Ona u znak pozdrava nakrivi šešir prema njemu i izađe.

Vrelo afričko sunce pržilo ju je odozgo; njen kamion stajao je na ulici sa teretom koji se sastojao od pušaka, municije i nagaznih mina. Nije mogao ni da mrdne.

Skarlet se zagleda u kamion.

Lešinar je sedeo na njegovom krovu. Do sada je sa Skarlet prešao petsto kilometara. Tiho je podrigivao.

Ona pređe pogledom po ulici: dve žene su čavrljale na čošku; pijačni prodavač dosađivao se ispred šarenih obojenih bundeva i mahao da rastera muve; nekoliko dece lenjo se igralo u prašini.

"Ma, do đavola", reče ona tiho. "I tako bi mi prijao odmor."

To je bilo u sredu.

Do petka, grad je postao zabranjena teritorija.

Do sledećeg utorka, ekonomija Kumbolalenda bila je razorena; dvadeset hiljada ljudi bilo je mrtvo (uključujući i šankera, koga su ubili pobunjenici prilikom juriša preko pijačnih barikada), gotovo stotinu hiljada ljudi bilo je ranjeno, čitav Skarletin asortiman oružja ispunio je funkciju za koju je i stvoren, a lešinar je uginuo od previsokog nivoa holesterola.

Skarlet je već odlazila iz zemlje poslednjim vozom. Osetila je da je vreme da se ide dalje. Predugo se bavila naoružanjem. Želela je promenu. Nešto sa novim mogućnostima. Dopalo bi joj se da bude novinarka. Mogućnost. Rashladila se šeširom i prekrstila duge noge.

Dalje, u vozu, izbi tuča. Skarlet se osmehnu. Ljudi su se uvek tukli, zbog nje, i oko nje; baš slatko od njih, stvarno.

Sejbl je imao crnu kosu, potkresanu crnu bradu, i upravo je rešio da osnuje korporaciju.

Otišao je na piće sa knjigovođom.

"Kako nam ide, Freni?", upita je on.

"Do sada je prodalo dvanaest miliona kopija. Možete li da poverujete?"

Sedeli su u restoranu po imenu 'Vrh šestica', na poslednjem spratu u Petoj aveniji broj 666, u Njujorku. Ovo je pomalo zabavljalo Sejbla. Kroz prozore restorana Njujork se video kao na dlanu; noću, ostatak Njujorka mogao je da vidi ogromno '666' koje je krasilo sve četiri strane zgrade. Naravno, bio je to samo običan ulični broj. Ako biste počeli da brojite, na kraju biste stigli do njega. Ali, ipak je bilo smešno.

Sejbl i knjigovođa upravo su došli iz malog, skupog i veoma ekskluzivnog restorana u Grinič Vilidžu, gde je kuhinja bila potpuno *nouvelle*; jedna boranija, zrno graška i parčence pilećih grudi, estetski aranžirano na četvrtastom porcelanskom tanjiru.

Sejbl je to izumeo kada je poslednji put bio u Parizu.

Knjigovođa je smazala meso i dva parčenceta povrća za manje od pedeset sekundi, a ostatak obroka provela je zureći u tanjir, escajg, a s vremena na vreme i u ostale goste, tako da je izgledalo da se pitala kakav bi im bio ukus, što je zapravo i bio slučaj. Sejbla je to neverovatno zabavljalo.

Igrao se svojom kiselom vodom.

"Dvanaest miliona, a? Prilično dobro."

"Ama, *sjajno*."

"Znači, pravimo korporaciju. Vreme je da zaigramo na veliko, zar ne? Kalifornija, rekao bih. Hoću fabrike, restorane, čitavu skalameriju. Zadržaćemo ogranak izdavaštva, ali vreme je da se bacimo i na druge stvari. Pa zar ne?"

Freni klimnu glavom. "Lepo zvuči, Sejbl. Trebaće nam..."

Prekide je kostur. Kostur u Diorovoj haljini, sa osunčanom kožom zategnutom gotovo do tačke kidanja preko nežnih kostiju lobanje. Kostur je imao dugačku plavu kosu i savršeno ocrtane usne: izgledao je kao neko čiju sliku majke širom sveta pokazuju mrmljajući: "*Eto šta će biti s tobom ako ne budeš jeo povrće*"; izgledao je kao plakat za pomoć gladnima, sa stilom.

Bila je to vrhunska njujorška manekenka i držala je knjigu. Rekla je: "Uh, izvinite, gospodine Sejbl, nadam se da vam ne smeta što vas prekidam, ali, vaša knjiga mi je izmenila život, pa sam htela da vas zamolim da je potpišete?" Zapiljila se u njega očima duboko utonulim u veličanstveno našminkane očne duplje.

Sejbl otmeno klimnu glavom i uze knjigu od nje.

Nije bilo ničeg čudnog u tome što ga je prepoznala, jer njegove tamnosive oči zurile su sa fotografije na koricama omotanim folijom. *S-planska dijeta: Oslabite i budite lepi*, glasio je naslov knjige; *Dijetalna knjiga veka*!

"Kako se piše vaše ime?", upita on.

"Šeril. Š-E-R-I-L."

"Podsećate me na jednog starog, starog prijatelja", reče joj on, dok je pisao brzo i pažljivo po naslovnoj strani. "Evo. Drago mi je što vam se dopalo. Uvek je lepo sresti obožavaoca."

Evo šta je napisao:

Šeril,

Oka pšenice za groš, i tri oke ječma za groš, a ulja i vina neće ni biti.

Otkr. s.6, gl.6

Dr Rejven Sejbl

"To je iz Biblije", objasni joj on.

Ona zatvori knjigu sa strahopoštovanjem i uzmaknu od stola, zahvaljujući se Sejblu, jer nije znao koliko joj to znači, on joj je promenio život, zaista jeste...

On nikada nije zaista dobio diplomu iz medicine koju je tvrdio da ima, pošto u to doba i nije bilo univerziteta, ali Sejblu je bilo jasno da ona umire od gladi. Dao joj je najviše par meseci. S-plan. Rešite se problema s težinom i to za sva vremena.

Freni je gladno nabadala po svom prenosivom računaru, planirajući sledeću fazu u Sejblovom preobražaju prehrambenih navika Zapadnog sveta. Sejbl joj je mašinu kupio kao lični poklon. Bila je veoma, veoma skupa, veoma moćna, i ultra-tanki. Voleo je tanke stvari.

"Postoji jedna evropska firma koju bismo mogli da kupimo kao početno uporište - Holding (Holding) Korporacija. Tako bismo dobili lihtenštajnsku poresku osnovicu. E sad, ako kanališemo sredstva preko Kajmana, u Luksemburg, a odatle u Švajcarsku, možemo da platimo za fabrike u..."

Ali Sejbl je više nije slušao. Prisećao se ekskluzivnog malog restorana. Palo mu je na pamet da nikada nije video toliko bogatih i toliko gladnih ljudi.

Sejbl se osmehnu, iskrenim, otvorenim smeškom koji prati zadovoljstvo zbog obavljenog posla, savršeno i čisto. Samo je ubijao vreme do glavnog događaja, ali ubijao ga je na tako izuzetan način, Vreme, a ponekad i ljude.

Ponekad su ga zvali Vajt, ili Beli, ili Blank, ili Albus, ili Krečni, ili Vajs, ili Sneško, ili bilo kojim od stotinu drugih imena. Koža mu je bila bleđa, kosa isprano plava, oči svetlo-sive. Na

ovlaštan pogled, a dalje od ovlašnog pogleda niko nikada nije ni stigao, moglo bi se reći da je negde na sredini svojih dvadesetih.

Bio je gotovo sasvim neupadljiv.

Za razliku od svojih dvoje kolega, nikada se nije dugo skrasio na istom poslu.

Imao je svakojake zanimljive poslove na mnogim zanimljivim mestima.

(Radio je u černobilskoj elektrani, u Vindskejlju, na ostrvu Tri Milje i uvek obavljao sitne poslove koji nisu bili naročito važni.)

Bio je nizak po rang, ali neizostavan član većeg broja ustanova za naučna istraživanja.

(Pomogao je pri projektovanju benzinskog motora, plastike i pivske konzerve.)

Mogao je da se bavi svačim.

Niko ga zapravo nije ni primećivao. Bio je nenapadan; njegovo prisustvo bilo je kumulativno. Ako biste malo porazmislili o tome, ustanovili biste da je svakako radio nešto i bio negde. Možda čak i razgovarao sa vama. Ali lako je bilo zaboraviti tog gospodina Vajta.

Trenutno je radio kao član posade na tankeru sa naftom koji je plovio prema Tokiju.

Kapetan je bio pijan u svojoj kabini. Prvi oficir je bio u klozetu. Drugi oficir u kuhinji. To je bila gotovo cela posada: brod je bio automatizovan. Čovek tu nije imao mnogo šta da uradi.

Međutim, ako bi neko samo pritisnuo prekidač HITNO ISPUŠTANJE TERETA na mostu, automatski sistemi bi se postarali da ispuste ogromne količine crnog mulja u more, milione tona sirove nafte, sa razornim učinkom po ptice, ribe, vegetaciju, životinje i ljude u regionu. Naravno, postojale su desetine sigurnosnih sistema za sprečavanje greške, ali pa šta, uvek ih ima.

Kasnije, došlo je do strahovite rasprave o tome ko je zapravo bio kriv. Na kraju je sve ostalo nerazjašnjeno: krivica je podeljena na ravne časti. Ni kapetan, ni prvi oficir, ni drugi oficir nikada više nisu dobili bilo kakvo zaposlenje.

Iz nekog razloga, niko nije ni pomislio na mornara Vajta, koji je već bio na pola puta do Indonezije, na iznajmljenom brodu na kojem su bile natrpane zardale metalne bačve pune izuzetno otrovnog sredstva protiv korova.

A bio je tu još Jedan. Bio je na trgu u Kumbolendu. A bio je i u restoranima. A bio je i u ribama, i u vazduhu, i u bačvama sa sredstvom protiv korova. Bio je na drumovima, i u kućama, i u palatama i u straćarama.

Taj nigde nije bio stranac, i nije mu se moglo umaći.

Radio je ono u čemu je bio najbolji, a ono što je radio bilo je ono što on jeste.

On nije čekao. Radio je.

Harijeta Dauling se vratila kući sa svojom bebom kojoj je, po savetu Sestre Fejt Alapače, koja je opet bila ubedljivija od Sestre Meri, i uz telefonsku saglasnost svog muža, nadenula ime Vorlok.²¹

Ataše za kulturu se vratio kući nedelju dana kasnije i objavio da je beba pljunuta njegova strana porodice. Takođe je naložio sekretarici da postavi oglas u *Dami* da im je potrebna dadilja.

Krouli je za jedan Božić odgledao *Meri Popins* na televiziji (u stvari, iza kulisa, Krouli je bio prilično zaslužan za najveći deo TV programa; mada se najviše dičio time što je izmislio kvizove). Poigravao se idejom o uraganu kao efektnom i veoma elegantnom načinu za uklanjanje reda dadilja koji će se neminovno oformiti, ili se možda grupisati poput aviona koji čekaju na sletanje, pred kućom atašea za kulturu u Ridžents Parku.

Zadovoljio se spontanom štrajkom vozača podzemne železnice, pa se određenog dana pojavila samo jedna dadilja.

²¹ Warlock - eng. veštac; (prim. prev.)

Nosila je kostim od tkanog tvida i diskretne biserne naušnice. Nešto u njenoj pojavi možda je govorilo *dadilja*, ali je to ujedno saopštavalo prikrivenim tonom kakav koriste britanski batleri u određenom tipu američkih filmova. To je takođe je diskretno kašljucalo i mrmljalo da bi ona mogla isto tako da bude od onih dadilja koje oglašavaju nenavedene, ali neobično eksplicitne usluge u izvesnim časopisima.

Njene ravne cipele zakrckale su po šljunku prilaznog puteljka, a kraj nje je tiho tapkao sivi pas. Bela pljuvačka kapala mu je iz čeljusti. Oči su mu imale crveni sjaj, i gladno se ogledao s jedne na drugu stranu.

Stigla je do teških drvenih vrata, osmehnula se u sebi kratkim, zadovoljnim osmehom i pozvonila. Zvono se oglasilo sa jednim zlokobnim *dong*.

Vrata je otvorio batler, što bi se reklo, stare škole.²²

"Ja sam dadilja Aštoleta", reče mu ona. "A ovo je", nastavila je dok je sivi pas kraj njenog boka pažljivo odmeravao batlera razmišljajući, možda, gde bi mogao da zakopa kosti, "Rover."

Ostavila je psa u bašti i obavila razgovor o zaposlenju sa blistavim uspehom, a gospođa Dauling je povelu dadilju da vidi svog novog štićenika.

Neprijatno se osmehnula. "Baš divno dete", rekla je. "Još malo, pa će poželeti tricikl."

Zahvaljujući jednoj od onih slučajnosti, istog popodneva stigao je još jedan novi član osoblja. Bio je to baštovan i ispostavilo se da zaprepašujuće dobro obavlja taj posao. Nikome nije bilo baš sasvim jasno otkud to, pošto se činilo da nikada ne uzima lopatu niti se trudi da oslobodi baštu iznenadnih jata ptica koja bi je ispunila i sletela na njega kad god bi im se ukazala prilika. Samo je sedeo u hladu dok je oko njega bašta rezidencije cvetala i cvetala.

Vorlok je navraćao da posedi s njim, kada je dovoljno porastao da prohoda, i kada je dadilja radila šta god da je radila kada je imala slobodno popodne.

"Ovo ovde je Brat Puž", rekao bi mu baštovan, "a ovo stvorenjce ovde je Sestra Krompirova Zlatica. Upamti, Vorloče, dok ideš glavnim i sporednim putevima svog bogatog i ispunjenog života, da neguješ ljubav i poštovanje prema svim živim bićima."

"Dadija kaze da sva živa bica mogu da budu samo zemja pod mojim nogama, gos'n Flensis", odgovorio bi mali Vorlok, pomazivši Brata Puža, da bi zatim savesno obrisao ruku o svoj ogrtač sa žapcem Kermitom.

"Ne slušaj tu ženu", rekao bi Frensis. "Slušaj mene."

Noću, dadilja Aštoleta pevala je Vorloku dečje pesmice.

*"O, veliki stari Vojvoda od Jorka
Imao je deset hiljada ljudi
Odmarširao je s njima sve do vrha brda
I zgromio sve narode sveta, podvrgnuvši ih
vlasti Sotone, našeg gospodara."*

i

*"Ovo prasence je otišlo u Had
Ovo prasence je ostalo kod kuće
Ovo prasence je jelo sirovo, još toplo ljudsko meso
Ovo prasence je silovalo device
A ovo prasence se uzveralo preko hrpe leševa
da bi stiglo do vrha."*

²² Bila je to večernja škola u blizini Totenhem Kort Rouda, koju je vodio jedan postariji glumac koji je igrao batlere i družbenike gospode na filmu, televiziji i u pozorištu još od 1920-ih.

"Blat Flensis bastovan kaže da molam nesebično da uplaznjam vlline plema svim živim bicima", rekao bi Vorlok.

"Ne slušaj tog čoveka, dušo", šapnula bi dadilja dok bi ga ušuškavala u krevetac. "Slušaj mene."

I tako je to išlo.

Sporazum je savršeno funkcionisao. Niko nije pobeđivao. Dadilja Aštoreta je kupila detetu mali tricikl, ali nikada nije bila u stanju da ga ubedi da ga vozi u kući. I plašio se Rovera.

U pozadini svega, Krouli i Azirafal su se sastajali na spratovima autobusa, u umetničkim galerijama i na koncertima, upoređivali beleške i smeškali se.

Kada je Vorlok napunio šestu, njegova dadilja je otišla i pvela Rovera sa sobom; baštovan je istog dana dao otkaz. Ni ona ni on nisu otišli podjednako živahnim korakom kao kada su došli.

Vorlok je sada ustanovio da ga podučavaju dva učitelja.

Gospodin Harison ga je učio o Atili Hunu, Vladu Drakulu i Tami Imanentnoj Ljudskom Duhu.²³ Pokušavao je da nauči Vorloka da sastavlja zapaljive političke govore koji bi poneli srca i umove masa.

Gospodin Korteze učio ga je o Florens Najtingejl²⁴, Abrahamu Linkolnu i uživanju u umetnosti. Pokušavao je da ga nauči slobodnoj volji, samoodricanju i tome da drugima čini ono što želi da drugi čine njemu.

Obojica su detetu mnogo čitala iz Knjige otkrovenja.

Uprkos svom trudu koji su ulagali, Vorlok je iskazivao žaljenja dostojnu sklonost prema matematici. Nijedan od njegovih učitelja nije bio sasvim zadovoljan njegovim napretkom.

Kada je Vorlok imao deset godina, voleo je bejzbol; voleo je plastične igračke koje su se transformisale u druge plastične igračke čiji je oblik samo izvežbano oko moglo da razlikuje od prvobitnog; voleo je svoju zbirku poštanskih maraka; voleo je stripove, crtače i svoj BMX bicikl.

Krouli je brinuo.

Bili su u kafeteriji Britanskog muzeja, još jednom skrovištu za umorne operative Hladnog rata. Za stolom sa njihove leve strane, dva kruta Amerikanca u odelima dodavala su akt-tašnu punu sumnjivih dolara sitnoj tamnoputoj ženi sa naočarima za sunce; za stolom sa njihove desne strane, zamenik šefa MI7 i oficir lokalnog odeljenja KGB-a svađali su se oko toga ko će zadržati račun za plaćeni čaj i kolačiće.

Krouli konačno reče da se ne usuđuje čak ni da pomisli na proteklu deceniju.

"Ako mene pitaš", reče Krouli svom suparniku, "previše je proketo *normalan*."

Azirafal ubaci novo začinjeno jaje u usta i zali ga kafom. Obrisa usne papirnom salvetom.

"To je zbog mog dobrog uticaja", ozari se on. "Ili tačnije, istine radi, zahvaljujući dobrom uticaju moje male ekipe."

Krouli odmahnu glavom. "Uzimam to u obzir. Gledaj - sada bi već trebalo da pokušava da vrti svet oko malog prsta u skladu sa sopstvenim željama, da ga oblikuje po sopstvenom liku i tome slično. Pa, ne baš da *pokušava*. Uradiće on to nesvesno. Jesi li video *ikakav* dokaz da se to dešava?"

"Pa, nisam, ali..."

"Do sada bi trebalo da je postao termoelektrana sirove sile. A jeste li?"

"Pa, koliko sam ja primetio, nije, ali..."

"Previše je normalan." Krouli je zadobovao prstima po stolu. "To mi se ne sviđa. Nešto nije kako treba. Samo ne mogu da dokučim šta."

Azirafal se posluži Kroulijevim parčetom 'andeoske torte'. "Pa, on je dečak koji raste. I, naravno, ne zaboravimo nebeski uticaj u njegovom životu."

²³ Izbegavao je da mu kaže da je Atila bio ljubazan prema svojoj majci, ili da je Vlad Drakul vodio računa da se svakog dana moli.

²⁴ Bez onih delova sa sifilisom.

Krouli uzdahnu. "Samo se nadam da će znati kako da se ponaša prema paklenom psu, to je sve."

Azirafal podiže obrvu. "Pakleni pas?"

"Na jedanaesti rođendan. Sinoć sam dobio poruku iz Pakla." Poruka je stigla za vreme 'Zlatnih devojaka', jedne od omiljenih Kroulijevih televizijskih emisija. Roz je deset minuta razvlačila ono što je trebalo da bude obična kratka komunikacija, a kada se ponovo uspostavio normalan nepakleni program, Krouli je potpuno izgubio nit. "Šalju mu paklenog psa, da hoda kraj njega i štiti ga od svih opasnosti. Najvećeg kojeg imaju."

"Zar ljudima neće biti čudno iznenadno pojavljivanje ogromnog crnog psa? Za početak, njegovim roditeljima?"

Krouli iznenada ustade, nagazivši stopalo bugarskog atašea za kulturu, koji je živo razgovarao sa čuvarem antikviteta Njenog Veličanstva. "Niko neće primetiti da *bilo šta* nije kako treba da bude. Takva ti je stvarnost, anđele, A mladi Vorlok može sa *njom* da radi šta god poželi, znao on to ili ne."

"Pa kada će se onda pojaviti? Taj pas? Ima li on ime?"

"Rekao sam ti. Na njegov jedanaesti rođendan. U tri popodne. Već će se nekako stvoriti pokraj njega. Trebalo bi da mu dečak da ime. Veoma je važno da mu sam da ime. Ime mu određuje svrhu. Pretpostavljam da će to biti Ubica, ili Užas, ili Noćni Šunjač."

"Hoćeš li ti biti tamo?", nehajno upita anđeo.

"Ne bih to propustio ni za koji svet", reče Krouli. "Iskreno se nadam da s detetom stvari ne stoje baš *sasvim* loše. Uostalom, videćemo kako će reagovati na psa. Iz toga bi trebalo da zaključimo ponešto. *Nadam* se da će ga poslati natrag, ili da će se uplašiti. Ako mu *nadene* ime, onda smo izgubili. Steći će sve moći i Armagedon će biti tu, na samom pragu."

"Mislim", reče Azirafal, srknuvši vino (koje je upravo prestalo da bude kiselkasti 'božule' i pretvorilo se u sasvim prihvatljiv, mada prilično iznenađen, šato lafit iz 1875.), "mislim da ćemo se tamo videti."

Sreda

aj avgustovski dan u centru Londona bio je vreo i zagušljiv.

Vorlokov jedanaesti rođendan bio je veoma posećen.

Prisustvovalo je dvadeset dečaka i sedamnaest devojčica. Bilo je puno plavokosih muškaraca sa istovetnim kratkim frizurama, teget odelima i futrolama pod pazuhom. Bila je tamo i ekipa iz službe za organizovanje proslava, sa želeom, tortama i činijama grickalica. Njihovu procesiju kombija predvodio je starinski 'bentli'.

Zapanjujući Harvi i Vanda, Specijalisti za dečja slavlja, oboje su bili pokošeni neočekivanim trbušnim virusom, ali zahvaljujući čudesnom srećnom preokretu, njihova zamena pojavila se praktično niotkuda. Mađioničar.

Svako ima svoj mali hobi. Uprkos Kroulijevim zdušnim savetima, Azirafal je nameravao da upotrebi svoj.

Azirafal je bio naročito ponosan na svoje mađioničarske veštine. Pohađao je časove koje je tokom 1870-ih držao Džon Maskelin i proveo je gotovo godinu dana uvežbavajući spretnost ruku, skrivanje novčića na dlanu, izvlačenje zečeva iz šešira. Smatrao je tada da se prilično izveštio. Stvar je bila u tome da iako je Azirafal mogao da izvodi stvari koje bi naterale čitav Magični Krug da vrate svoje čarobne štapiće, nikada nije primenjivao ono što se moglo nazvati njegovim *imanentnim* moćima za izvođenje mađioničarskih trikova. A to mu je bila velika mana. Počeo je da priželjkuje da je nastavio sa vežbama.

Ipak, razmišljao je, bilo je to kao voziti velosiped. Nikada ne zaboraviš kako se to radi. Mađioničarski ogrtač bio je malo prašnjav, ali prijao mu je kada ga je navukao. Čak je počeo da mu se vraća i stari brzi način govora.

Deca su ga gledala sa praznim, podrugljivim nerazumevanjem. Iza bifea, Krouli se u svom belom kelnerskom sakou zgurio od posramljenosti.

"E sad, mladi gosponi i gospe, vidite li moj ofucani stari cilindar? Stvarno, šokantno loš šešir, što biste rekli vi, omladinci! I pogledajte, u njemu nema ničega. Ali, tako mi gamašni, ko je sad pa ovaj? More, to je izgleda naš krznati drugar, zeka Hari!"

"Bio ti je u džepu", ukaza Vorlok. Druga deca su potvrdno klimala glavom. Šta li je on mislio da su oni? Klinci?

Azirafal se seti šta mu je Maskelin rekao o tome kako da izađe na kraj sa upadicama. "Izvrnite sve na šalu, praznoglavci - a to se naročito odnosi na vas, gospodine Pali", (ime koje je Azirafal tada nosio). "Nasmejte ih, i sve će vam oprostiti!"

"Ho, znači, provalio si moj trik sa *šeširom*", zakikotao se. Deca su ravnodušno zurila u njega.

"Dosadan si", reče Vorlok. "Ionako sam tražio crtaće."

"Da znaš da je u pravu", saglasi se devojčica sa konjskim repom. "*Dosadan* si. A verovatno si i peško."

Azirafal se očajnički zagleda u Kroulija. Koliko je mogao da zaključi, mladi Vorlok je očigledno bio pakleno iskvaren, i što pre se Crni Pas pojavi, to bolje, jer će moći da konačno odu odatle.

"E sad, ako iko od vas, omladinaca, ima troparca pri sebi? Ne, gospone mladi? Šta je onda ovo, iza vašeg uha...?"

"Za *moj* rođendan su puštali crtaće", obznani devojčica. "I dobila sam transformera, i malog ponija, i svemirski brod i tenk i..."

Krouli zastenja. Dečje proslave su očito bile mesta na koja nijedan anđeo sa trunskom zdravog razuma u glavi nije smeo da kroči. Piskutavi dečji glasovi digoše se u ciničnom veselju kada Azirafalu ispadoše tri metalna prstena.

Krouli odvrati pogled i ugleda sto sa hrpom poklona. Iz visoke plastične strukture, u njega su zurila dva sitna oka.

Krouli potraži u njima odsev crvene vatre. Nikad ne možeš biti siguran kada imaš posla s birokratama iz Pakla. Uvek je moguće da pošalju hrčka umesto psa.

Ne, bio je to savršeno normalan hrčak. Činilo se da živi u uzbudljivoj konstrukciji cilindra, sfera i točkova sa prečkama, kakve bi španska Inkvizicija izmislila da je imala presu i kalupe za plastiku.

On pogleda na sat. Krouliju nikada nije palo na pamet da promeni u njemu bateriju, koja je istrulila pre tri godine, ali on je i dalje savršeno pokazivao vreme. Bilo je dva minuta do tri.

Azirafal je bio sve zajapureniji.

"Ima li iko u ovde okupljenoj družini kod sebe nešto poput džepne maramice? Ne?" U viktorijansko doba bilo je nečuveno da neko ne nosi maramicu, a trik, koji se sastojao od magičnog prikazivanja golubice koja je upravo nervirala Azirafala ključajući ga u ručni zglobov, nije mogao da se izvede bez maramice. Andeo pokuša da privuče Kroulijevu pažnju, ne uspe u tome pa, u očajanju, pokaza na jednog od stražara iz obezbeđenja, koji se nelagodno premesti sjedne noge na drugu.

"Ti, dobra momčino. Dođi ovamo. E sad, ako pogledaš u džep na grudima, *mislim* da ćeš možda pronaći finu svilenu maramicu."

"Negospodine. Plašim se negospodine", reče stražar, zureći pravo ispred sebe.

Azirafal očajnički namignu. "Ne, samo napred, momče dragi, pogledaj, *molim te*."

Stražar zavuče ruku u unutrašnji džep, pogleda iznenađeno i izvuče maramicu, od svile plave kao pačje jaje, sa čipkanim rubom. Azirafal je gotovo istog trena shvatio da je čipka bila greška, jer je zakačila stražarev pištolj u futroli i izbacila ga tako da se zavrteo na drugu stranu sobe i teško pljusnuo u posudu sa želeom.

Deca oduševljeno zatapšashe. "Ej, to ti nije loše!", reče devojčica sa repićem.

Vorlok je već pretrčao na drugu stranu sobe i zgrabio pištolj.

"Ruke gore, smradovi!", povika on radosno.

Stražari iz obezbeđenja bili su u pometnji.

Neki od njih začepkaše da izvuku sopstveno oružje; drugi počеше da se približavaju dečaku, ili uzmiču od njega. Ostala deca počesh da se žale da i ona hoće pištolje, i nekolicina izričitijih počesh da ih cima od stražara koji su bili dovoljno lakomisleni da izvuku oružje.

Tada neko baci malo želea na Vorloka.

Dečak ciknu i povuče obarač pištolja. Bio je to magnum kalibra 32, pravljen za CIA, siv, opak, težak, kadar da raznese čoveka na trideset koraka i ostavi za sobom samo crvenu izmaglicu, grozan nered i dosta papirologije.

Azirafal trepnu.

Tanak mlaz vode štrcnu iz cevi i nakvasi Kroulija, koji je gledao kroz prozor i pokušavao da opazi ogromnog crnog psa u bašti.

Azirafal je izgledao posramljeno.

Tada ga torta pogodi u lice.

Bilo je skoro tri i pet.

Pokretom ruke, Azirafal pretvori i ostalo oružje u vodene pištolje, pa izađe.

Krouli ga pronađe napolju, na pločniku, gde je pokušavao da izvuče prilično gnjecavu golubicu iz rukava svog fraka.

"Kasno je", reče Azirafal.

"Vidim", reče Krouli. "Tako je to kada se gužva po rukavima." On posegnu i izvuče mlitavu pticu iz Azirafalovog fraka, pa joj ponovo udahnu život. Golubica zaguguta zadovoljno, pa odlete, donekle umorno.

"Ne mislim na pticu", reče andeo. "Na psa. Kasno je."

Krouli zamišljeno odmahnu glavom. "Videćemo."

On otvori vrata kola i uključi radio. "*Ja-sam-tako-srećna, srećna-srećna-srećna, ja-sam-tako-srećna, zalju... ZDRAVO, KROULI.*"

"Zdravo. Ovaj, ko je to?"

"DAGON GOSPODAR MUVA, ZAPOVEDNIK LUDILA, POD-VOJVODA SEDMOG MUČENJA. ŠTA MOGU DA UČINIM ZA TEBE?"

"Pakleni pas. Samo, uh, proveravam da li je pošao na vreme."

"PUŠTEN PRE DESET MINUTA. ZAŠTO? ZAR NIJE STIGAO? ZAR NEŠTO NIJE U REDU?"

"Ma, ne. Sve je u redu. Sve je fino. Ups, vidim ga sada. Dobra kuca. Lepa kuca. Sve je sjajno. Radite k'o zmajevi, tamo dole. Pa, baš je bilo lepo pričati sa tobom, Dagone. Vidimo se ubrzo, a?"

Isključio je radio.

Zagledali su se jedan u drugoga. Iz kuće se začu glasan prasak i jedan prozor se razbi. "Mila majčice", promrmlja Azirafal, ne psujući sa uvežbanom lakoćom nekoga ko je proveo šest hiljada godina ne psujući, i koji ne namerava da to počne sada. "Mora da mi je jedan promakao."

"Nema psa", reče Krouli.

"Nema psa", reče Azirafal.

Demon uzdahnu. "Ulazi u kola", reče on. "Moramo da porazgovaramo o ovome. O, i Azirafale... ?"

"Da."

"Hoćeš biti ljubazan da se očistiš od te torte pre nego što uđeš."

Bio je vreo, tih avgustovski dan daleko od centra Londona. Pokraj Tadfildskog drumca žbunje je pleglo pod prašinom. Pčele su zujale u živicama. Vazduh je imao ukus podgrejanih ostataka.

Začuo se zvuk nalik na hiljadu metalnih glasova koji viču 'Haj!' koji bi naglo prekinut.

I na drumu je stajao crni pas.

Morao je to biti pas. Imao je oblik psa.

Postoje psi koji vas, kad ih sretnete, podsete da je, i pored hiljada godina evolucije pod uticajem čoveka, svaki pas samo dva obroka daleko od toga da bude vuk. Takvi psi prilaze sa namerom, svrhovito, kao divljina pretočena u meso, žutih zuba, smrdljivog daha, dok u daljini njihovi vlasnici cvrkuću: "Ma, on je samo matori kilavko, čušnite ga slobodno ako vas gnjavi", a u zelenilu njihovih očiju crvene vatre Pleistocena blistaju i trepere...

Ovaj pas bi čak i takvog psa nagnao da se nonšalantno zavuče iza sofe i ostane tamo tobože zauzet svojom gumenom koskom.

Već je režao, a to režanje bilo je duboko i grleno režanje zlobe spremne na skok, režanje kakvo se začne u grlu jednog stvorenja, a okončava se u grlu nekog drugog.

Pljuvačka mu je kapala sa čeljusti i cvrčala na vrelini asfalta.

On načini nekoliko koraka napred, pa onjuši ustajali vazduh.

Uši mu se naćuliše.

Čuli su se glasovi, izdaleka. Jedan glas. Dečaćki glas, ali onaj koji je bio stvoren da bi ga slušao, koji nije mogao a da ne sluša. Kada taj glas kaže "Prati me", on će ga pratiti; kada kaže "Ubij", ubiće. Glas njegovog gospodara.

On preskoči živicu i potrča preko polja iza nje. Bik koji je tamo pasao pogleda ga načas, odmeri svoje šanse, pa žurno ode prema suprotnoj živici.

Glasovi su dopirali iz šumarka raštrkanog drveća. Crni pas se prišunja bliže, dok mu je iz čeljusti kapalo.

Neki drugi glas reče: "Neće ti to nikad dozvoliti. Uvek pričaš da hoće, a on to nikad ne uradi. Pazi da ti tata slučajno ne dâ kućnog ljubimca. Neće sigurno nekog zanimljivog. Verovatno će to biti insekti-grančice. To je za tvog tatu zanimljivo."

Pas je reagovao psećim ekvivalentom sleganja ramenima, ali je smesta izgubio interesovanje pošto je sada progovorio Gospodar, Centar njegovog Sveta.

"Biće to pas", reče glas.

"Ha. Ne možeš da znaš da će to biti pas. Niko nije rekao da će to biti pas. Otkud znaš da će biti pas ako to niko nije rekao! Tvoj tata ima stalno da zvoca zbog hrane koju će taj da jede."

"To je kalina." Treći glas je bio prilično užtogljeniji od prva dva. Vlasnik takvog glasa bila bi osoba koja, pre nego što napravi model od plastike, ne samo što razdvoji i prebroji sve delove, držeći se uputstava, već takođe i ofarba delove koji treba da se ofarbaju i ostavi ih da se propisno osuše pre sastavljanja. Sve što je razdvajalo taj glas od nameštenja u računovodstvu bilo je vreme.

"Oni ne jedu kalinu, Vensli. Ko je video da pas jede kalinu."

"Mislim na insekte-grančice. U stvari, oni su strašno zanimljivi. Jedu jedan drugog kada se pare."

Nastupi zamišljena tišina. Pas se prišunja bliže i shvati da glasovi dopiru iz neke rupe u zemlji.

Drveće je u stvari zaklanjalo stari kop krečnjaka, sada već urastao u strnjike i lozu. Stari, ali svakako ne i neupotrebljavan. Tu su se ukrštale staze; glatki delovi padine ukazivali su na to da su ga redovno koristili vozači skejtbordova i biciklisti Zidova Smrti, ili makar Zidova Ozbiljno Ogrebanih Kolena. Stara, opasno iskrzana užad visila su sa pristupačnijih grana. Tu i tamo, komadi zardalog lima i stare drvene daske bili su uglavljeni među grane. Video se izgoreli, zardali auto 'trijumf herald estejt', napola obrastao žbunom koprive.

Na jednom kraju, točkovi i korodirana žica označavali su čuveno Izgubljeno Groblje gde su kolica iz supermarketa dolazila da uginu.

Ako ste bili dete, to je bio raj. Odrasli meštani to su mesto zvali Jama.

Pas je provirio kroz žbun koprive i ugledao četiri prilike kako sede u središtu kopa, na tom nezamenljivom rekvizitu za svako dobro tajno skrovište, običnoj gajbi za mleko.

"Ne rade to!"

"Rade."

"Kladim se da ne rade", reče prvi govornik. Po boji glasa, kao i po primesi užasnote općinjenosti, dalo se zaključiti da je govornik mlad i da je ženka.

"E pa, rade. Imao sam ih šest pre nego što smo pošli na odmor i zaboravio sam da im zamenim kalinu, a kada sam se vratio imao sam jednog, velikog i debelog."

"Ma, jok. Nisu to insekti-grančice, nego bogomoljke. Gledao sam na televiziji kada je jedna velika ženka pojela drugu bogomoljku, koja to nije ni primetila."

Nastupi još jedna napeta pauza.

"Zbog čega se mole?", upita glas njegovog Gospodara.

"Pojma nemam. Valjda se mole da se ne venčaju."

Pas je uspeo da prisloni jedno ogromno oko uz praznu rupu u oborenoj ogradi kopa, i da zaškilji naniže.

"U svakom slučaju, isto ti je i s bajsevima", samouvereno reče prvi govornik. "Ja sam mislila da ću da dobijem bajs sa sedam brzina i onim tankim sicem, obojen u ljubičasto i tako to, a oni mi dadoše ovaj svetloplavi. Sa korpom. Bajs za devojčice."

"Pa. Ti i jesi devojčica", reče jedan od ostalih.

"To ti je seksizam, eto šta. Ideš naokolo i daješ ljudima ženske poklone samo zato što su devojčice."

"A ja ću dobiti psa", odlučno reče glas njegovog Gospodara. Gospodar mu je bio okrenut leđima; pas nije sasvim jasno mogao da mu razabere crte lica.

"O, da, da nećeš možda da dobiješ nekog od onih velikih rotvajlera, a?", reče devojčica, sa razornim sarkazmom.

"Ne, biće to pas s kojim možeš da se zabavljaš", reče njegov Gospodar. "Ne veliki pas..."

... oko u koprivama najednom se smaknu naniže...

"...već jedan od onih pasa koji su fenomenalno inteligentni, umeju da se zavuku u zečju rupu i imaju jedno smešno uvo koje uvek kao da im je izvrnuto. I to će da bude pravi džukac. Džukac s pedigreeom."

Iako oni unutra to nisu čuli, na rubu kopa se začu mali prasak groma. Mogao ga je izazvati, na primer, iznenadni nalet vazduha u vakuum kada se veoma veliki pas pretvorio, recimo, u malog.

Tiho puckanje koje je usledilo moglo je biti izazvano izvrtanjem jednog uva.

"A zvaću ga...", reče glas njegovog Gospodara. "Zvaću ga..."

"Da?", reče devojčica. "Kako ćeš da ga zoveš?"

Pas je čekao. Ovo je bio odlučujući trenutak. Imenovanje. Ono će mu dati svrhu, funkciju, identitet. Oči mu se zažariše mutnocrvenom bojom, iako su bile mnogo bliže tlu, i on zabali u koprive.

"Zvaću ga Pas", reče njegov Gospodar odlučno. "Takvo ime može da ti prištedi prilično problema."

Pakleni pas je oklevao. Duboko u svom đavolskom psećem mozgu, znao je da nešto ne valja, ali on je bio krajnje poslušan i njegova iznenadna ljubav prema Gospodaru nadvladala je svako podozrenje. Uostalom, ko je on da određuje koliko će biti velik?

On otrča niz padinu u susret svojoj sudbini.

Ipak, čudno je to. Oduvek je želeo da skače na ljude ali, sada, shvatio je uprkos svim očekivanjima da istovremeno želi i da maše repom.

"Rekao si da je to on!", bunio se Azirafal, odsutno skidajući i poslednje parče torte sa revera. Obliznu prste.

"I jeste bio", reče Krouli. "Hoću da kažem, valjda ja to znam, pa zar ne?"

"Onda mora da se neko drugi umešao."

"Nema nikog drugog! Tu smo samo mi, je l' tako? Dobro i Zlo. Jedna strana ili druga."

On udari po volanu.

"Zapanjio bi se kada bi znao šta sve umeju da ti urade tamo dole", reče on.

"Pretpostavljam da su te stvari prilično nalik onome što mogu da ti urade tamo gore", reče Azirafal.

"Ma daj. Tvoji su poznati po nedokučivoj milosti", reče Krouli kiselo.

"Je li? A da li si ikada posetio Gomoru?"

"Nego šta", reče demon. "Tamo je bila jedna sjajna mala krčma gde si mogao da naručiš sjajne koktele od fermentiranog lišća urmine palme sa oraščićem i naseckanom limunovom travom..."

"Mislim, posle."

"O." Azirafal reče: "Mora da se nešto desilo u bolnici."

"Nije moglo da se desi! Bila je puna naših ljudi!"

"Čijih ljudi?", upita Azirafal hladno.

"Mojih ljudi", ispravi se Krouli. "Pa, ne baš *mojih* ljudi. Mmm, znaš, Satanista."

Pokušao je to da kaže s omalovažavanjem. Naravno, osim činjenice da je svet bio izuzetno zanimljivo mesto gde su obojica želeli da uživaju što duže mogu, malo je bilo stvari u kojima su se njih dvojica slagali, ali imali su istovetno mišljenje po pitanju onih ljudi koji su, iz ovog ili onog razloga, bili skloni da obožavaju Princa Tame. Krouli se zbog njih uvek osećao neprijatno. Nije mogao baš da bude grub prema njima, ali nije mogao a da za njih ne oseća isto što bi, recimo, veteran iz Vijetnama osećao prema nekome ko na sastanke Komšijske Straže dolazi u ratnoj uniformi.

Osim toga, uvek su bili tako depresivno puni entuzijazma. Recimo, sve ono s naopako okrenutim krstovima, pentagramima i klanjem petlova. To je zbunjivalo većinu demona. Nije bilo ni najmanje neophodno. Sve što vam je trebalo da postanete Satanista bio je napor volje. Mogli ste da budete to čitavog života, a da uopšte ni ne znate *šta* je pentagram, niti ste morali da vidite mrtvog petla, osim u kasapnici.

Osim toga, neki staromodniji Satanisti bili su, zapravo, vrlo fini ljudi. Izgovarali su reči, radili sve mehanički, baš kao ljudi o kojima su mislili kao o svojim protivnicima, a onda su išli kućama i živeli u svojoj mirnoj osrednjosti do kraja nedelje, bez ijedne naročito zle misli u glavi.

A što se tiče ostalog...

Bilo je ljudi koji su sebe nazivali Satanistima od kojih se Krouliju dizala kosa na glavi. Nisu bile u pitanju samo stvari koje su radili, već način na koji su za sve to krivili Pakao. Došli bi na neku zamisao od koje bi vam se stomak okrenuo i koju nijedan demon ne bi mogao da smisli ni za hiljadu godina, nešto tako mračno i bezumno neprijatno da bi to samo ljudski mozak u potpunosti mogao da osmisli, a onda bi dreknuli: "Đavo me je na to naterao" i stekli naklonost suda, iako je stvar bila u tome da Đavo retko da je ikoga terao na bilo šta. Nije morao. To je nekim ljudima bilo teško da shvate. Pakao nije bio veliki rezervoar zla, ništa više nego što je Raj, po Kroulijevom mišljenju, bio rasadnik dobrote; bile su to samo dve strane u kosmičkoj partiji šaha. Mesto gde se mogla naći zaista prava stvar, istinska milost i istinsko zlo od kog srce zastaje, nalazilo se u samom ljudskom umu.

"Hah", reče Azirafal. "Satanisti."

"Ne vidim kako su mogli da zabrljaju", reče Krouli. "Mislim, dve bebe. Nije viša matematika, zar ne...?" Zastade. Kroz izmaglice sećanja zamislio je sitnu kaluđericu, koja mu se u to vreme činila prilično praznoglavom, čak i za jednu Satanistkinju. A bio je tamo još neko. Krouli se nejasno sećao lule i džempera sa nekom cik-cak šarom koja je izašla iz mode još 1938. godine. Čovek kome je na čelu pisalo da je budući otac.

Mora da je postojala i treća beba.

On reče to Azirafalu.

"I nije ti baš neki trag", reče anđeo.

"Znamo da je dete svakako u životu", reče Krouli, "tako da..."

"Otkud to znamo?"

"Da se ponovo pojavilo Tamo Dole, zar misliš da bih još sedeo ovde?"

"Imaš pravo."

"Dakle, treba samo da ga pronađemo", reče Krouli. "Da pregledamo bolničke kartone." 'Bentlijev' motor zakašlja, ožive i kola skočiše napred, pribivši Azirafala u sedište.

"A šta onda?", upita.

"Onda ćemo pronaći dete."

"A šta *onda*?" Anđeo zatvori oči dok su kola munjevito zavijala oko ugla.

"Nemam pojma."

"Kuku meni."

"Pretpostavljam - *sklanjaj se sa drumu, budalčino jedna* - da tvoji ne bi ni pomislili - *i moped na kom si se dovezao!* - da mi daju azil?"

"Ja sam to isto hteo tebe da pitam - *Pazi na tog pešaka!*"

"Na ulici je, zna na kakav se rizik odvažio!", reče Krouli, ubacivši kola koja su ubrzavala između parkiranog automobila i taksija, ostavivši prostor koji bi jedva primio čak i najbolju kreditnu karticu.

"Gledaj put! Gledaj put! Uostalom, gde je ta bolnica?"

"Negde južno od Oksforda!"

Azirafal se grčevito uhvati za ručicu ispred sebe. "Ne smeš da voziš sto pedeset na sat kroz centar Londona!"

Krouli pogleda brojčanik. "Što da ne?", reče on.

"Izginućemo!" Azirafal zastade. "Bićemo neugodno rastelovljeni", ispravi se neubedljivo, malo se opustivši. "U svakom slučaju, mogao bi da ubiješ druge ljude."

Krouli slegnu ramenima. Anđeo nikada nije sasvim ukapirao dvadeseti vek i nije shvatao da je savršeno moguće voziti sto pedeset na sat Oksford Stritom. Samo središ stvari tako da ti se niko ne nađe na putu. A pošto su svi znali da je nemoguće voziti sto pedeset na sat Oksford Stritom, niko nije ni primećivao.

Ako ništa, barem su automobili bili bolji od konja. Motor sa unutrašnjim sagorevanjem bio je božj... blagosl... premija za Kroulija. Jedinu konji na kojima se on mogao videti u staro doba, kada ih je poslovno jahao, bili su veliki i crni sa plamenim očima i kopitama koja su varničila po tlu. To je bilo *de rigueur* za jednog demona. Krouli bi obično spadao. Nije bio baš mnogo vest sa životinjama.

Negde oko Čizvika, Azirafal pročeprka po hrpi traka u pregratku automobila.

"Šta je Velvet Andergraund?", upita on.

"Ne bi ti se svideli", reče Krouli.

"O", reče anđeo sa omalovažavanjem. "Bi-bap."

"Znaš li, Azirafale, da kada bi milion ljudskih bića pitao da opišu modernu muziku ni jedno ne bi upotrebito termin 'bi-bap'?", reče Krouli.

"E, ovo je već bolje. Čajkovski", reče Azirafal, otvori kutiju i ubaci kasetu u 'blaupunkt'.

"Nećeš uživati u tome", uzdahnu Krouli. "U kolima je već duže od dve nedelje." Teški ritam basa zatutnja u 'bentliju' dok su jurili kraj Hitroa.

Azirafalovo čelo se nabora.

"Ne prepoznajem ovo", reče on. "Šta je to?"

"*Another One Bites the Dust* od Čajkovskog", reče Krouli, zatvorivši oči dok su prolazili kroz Slou.

Da bi ubili vreme dok su prolazili kroz usnuli Čiltems, slušali su i *We are the Champions* Vilijama Birda i Betovenovo 'I Want to Break Free'. Ali ništa nije bilo tako dobro kao *Fat-Bottomed Girls* Vona Vilijamsa.

Kažu da Đavo ima najbolje melodije.

To je uglavnom tačno. Ali u Raju imaju najbolje koreografe.

Oksfordširska ravnica protezala se prema zapadu. Raštrkana svetla označavala su usnula sela tamo gde su čestiti meštani odlazili na počinak posle dugog dana provedenog u uredničkim aktivnostima, finansijskom konsaltingu ili softverskom inženjeringu.

Gore, na brdu, palio se pokoji svitac.

Geodetski teodolit je jedan od ozbiljnijih simbola dvadesetog veka. Postavljen u ma kom seoskom predelu, on kazuje: ovde će proći Put Široki, jakako, i gradnje dve hiljade objekata koji će očuvati Suštinu Sela. Izvršni Razvoj biće očigledan.

Ali čak ni najsavesniji geometar ne radi u ponoć, a ta stvar je opet bila tamo, sa tronošcem zarivenim u tlo. Nema mnogo teodolita grančicu lešnika privezanu za vrh, ni kristalna klatna koja vise sa njih ili keltske rune urezane u nogare.

Blagi povetarac lepršao je ogrtač mršave prilike koja je podešavala dugmiće na spravi. Bio je to prilično težak ogrtač, predostrožnosti radi vodootporan, s toplom postavom.

Većina knjiga o veštičarenju reći će vam da veštice rade gole. Razlog za to je što su većinu knjiga o veštičarenju napisali muškarci.

Ime mlade žene bilo je Anatema Divajs. Nije bila zapanjujuće lepa. Sve njene crte, zasebno, bile su izuzetno lepe, ali lice u celini odavalo je utisak da je na brzinu sklepano od sastavnih delova bez ikakvog plana. Verovatno je najpogodnija reč 'privlačno', mada bi ljudi koji znaju šta ona znači, pa još umeju i da je napišu, dodali i 'čilo', iako reč 'čilo' zbog nečega uglavnom podseća na pedesete, pa verovatno ne bi.

Mlade žene ne bi trebalo da izlaze same po mrkloj noći, čak ni u Oksfordširu. Ali svaki zalutali manijak našao bi se više nego presečenim posred posla kada bi se sreo sa Anatemom Divajs. Na kraju krajeva, ona je bila veštica. I upravo zato što je bila veštica, pa stoga i oprezna, malo se uzdala u zaštitne amajlice i čini; sve je to moglo da ustupi mesto kuhinjskom nožu dugom trideset centimetara, koji je držala za pojasom.

Pogledala je kroz staklo i načinila još neka podešavanja.

Promrmljala je nešto sebi u bradu.

Geometri često mrmljaju sebi u bradu. Mrmljaju stvari poput: "Ubrzo ćemo tu imati pomoćni put, dok dlanom o dlan", ili "To je tri zarez pet metara, plus-minus mušina dlaka."

Ovo je bila potpuno drugačija vrsta mrmljanja.

"Mračna noći/I blistavi Meseče", mrmljala je Anatema, "Istok-jug/Zapad-jugozapad... zapad-jugozapad... tu si..."

Uzela je presavijeni Regionalni plan zemljišta i prinela ga svetlosti baterijske lampe. Onda je izvukla providni lenjir i olovku, pa pažljivo povukla liniju preko mape. Ona se ukrstila sa drugom linijom olovke.

Osmehnula se, ne zato što je to bilo mnogo zabavno, već zato što je dobro obavila pipav posao.

Onda je sklopila neobičan teodolit, privezala ga za zadnji deo crnog bicikla sa visokim volanom, oslonjenog o živicu, uverila se da je Knjiga u korpi i sa svim tim uputila se maglovitim puteljkom.

Bio je to starinski bicikl, sa ramom koji je izgledao kao da je bio napravljen od vodovodnih cevi. Proizveden je mnogo pre otkrića trobrzinskog menjača, i moguće, neposredno nakon otkrića točka.

Ali do sela put se uglavnom spuštao nizbrdicom. Dok joj je kosa vijorila na vetru, a ogrtač se nadimao za njom poput padobrana za kočenje, pustila je da njen teretnjak na dva točka nezapirano ubrzava kroz topao vazduh. U ovo doba noći bar nije bilo nikakvog saobraćaja.

Motor 'bentlija' je kuckao dok se hladio. Kroulijevo raspoloženje se, s druge strane, sve više zagrevalo.

"Rekao si da si video neki znak", reče on.

"Pa, proleteli smo tako brzo. Uostalom, zar nisi već bio ovde."

"Pre jedanaest godina!"

Krouli baci mapu na zadnje sedišta i ponovo pokrenu motor.

"Šta misliš da pitamo nekoga", reče Azirafal.

"O, da", reče Krouli. "Zaustavićemo i upitati prvu osobu koju vidimo kako šeta ovom... stazom usred noći, važi?"

On naglo ubaci kola u brzinu i poskoči puteljkom koji su natkrivale bukve.

"Ima nečeg čudnog u ovom kraju", reče Azirafal. "Zar ne osećaš?"

"Šta?"

"Uspori načas."

'Bentli' ponovo uspori.

"Čudno", promrmlja anđeo, "neprestano mi se javljaju odblesci, odblesci..."

On prinese ruke slepoočnicama.

"Čega? Čega?", upita Krouli.

Azirafal se zagleda u njega.

"Ljubavi", reče on. "Neko stvarno voli ovo mesto."

"Molim?"

"Kao da je tu prisutno osećanje velike ljubavi. Ne umem to bolje da objasnim. Pogotovo ne tebi."

"Da li misliš, kao...", zausti Krouli.

Začu se zujanje, vrisak i nekakav tup udarac. Kola se zaustaviše.

Azirafal trepnu, spusti ruke i pažljivo otvori vrata.

"Udario si nekoga", reče on.

"E, nisam", reče Krouli. "Neko je udario mene."

Izađe. Iza 'bentlija', na putu je ležao bicikl, čiji je prednji deo bio iskrivljen u verodostojan Mebijusov oblik, dok mu je zadnji točak zlokobno kuckao, sve dok se konačno nije zaustavio.

"Neka bude svetlost", reče Azirafal. Bledi plavi sjaj ispuni puteljak.

Iz jarka pokraj njih, neko reče: "Do đavola, kako ste to uradili?"

Svetlo iščeznu.

"Šta to?", upita Azirafal ispunjen krivicom.

"Uh." Sada je glas zvučao nejasno. "Mislim da sam udarila glavom o nešto..."

Krouli besno pogleda u dugačku metalizovanu prugu na sjajnoj farbi 'bentlija' i ulubljeni branik. Udubljenje iskoči natrag i poprими pređašnji oblik. Farba se zaleči.

"Na noge lagane, mlada damo", reče anđeo, izvukavši Anatemu iz paprati. "Ništa nije slomljeno." Bila je to tvrdnja, a ne nadanje; bila je tu manja fraktura, ali Azirafal nije mogao da se odupre porivu da učini dobro delo.

"Niste imali uključene farove", započe ona.

"Kao ni vi", skrušeno reče Krouli. "Ako ćemo pošteno."

"Malo smo se bavili astronomijom, je l' da?", reče Azirafal, uspravljaajući bicikl. Razne stvari poispadaše iz prednje korpe. On pokaza na izlupani teodolit.

"Ne", reče Anatema. "Hoću da kažem, da. A gledajte samo šta ste uradili jednom starom Faetonu."

"Molim?", reče Azirafal.

"Mom biciklu. Sav je iskrivljen..."

"Čudo kako su otporne te stare mašine", vedro reče anđeo i dodade joj ga. Prednji točak blistao je na mesečini, savršeno okrugao kao jedan od Krugova Pakla.

Ona se zagleda u njega.

"Pa, pošto je sve to sređeno", reče Krouli, možda je najbolje da pođemo svako svojim, ovaj. Ovaj. Da ne znate možda put do Donjeg Tadfilda?"

Anatema je i dalje zurila u svoj bicikl. Bila je gotovo sigurna da nije imao torbicu pod sicom sa kompletom za krpljenje guma kada je pošla od kuće.

"Samo nastavite nizbrdo", reče ona. "Ovo je *moj* bicikl, zar ne?"

"O, svakako", reče Azirafal, zapitavši se da nije možda malo preterao.

"Samo, *sigurna* sam da Feton nikada nije imao pumpu."

Na anđelu se očitavalo osećanje krivice.

"Ali, predviđeno je mesto za nju", reče on, bespomoćno.

"Dve kvačice."

"Samo nizbrdo, tako ste kazali?", reče Krouli, munuvši anđela laktom.

"Mislim da sam verovatno udarila glavom", reče devojka.

"Mi bismo vam, naravno, ponudili da vas odbacimo", reče Krouli brzo, "ali nema mesta za bicikl."

"Osim na pak-tregeru", reče Azirafal.

"'Bentli' nema... O. Huh."

Anđeo natrpa rasutu sadržinu korpe bicikla na zadnje sedište i pomože zapanjenoj devojci da uđe.

"Ne može se", reče on Krouliju, "tek tako okrenuti glava na drugu stranu."

"Ti možda ne možeš. Ali ja, vala, mogu. Čekaju nas *druge stvari*, znaš." Krouli ošinu pogledom novi pak-treger. Imao je karirano remenje.

Bicikl se diže na mesto i čvrsto priveza. Potom Krouli uđe u kola.

"Gde stanujete, dušo?", zacvrkuta Azirafal.

"Moj bicikl nije imao ni svetla. Pa, jeste, ali bilo je to ono u koje se stavljaju dve baterije, koje su procurele, pa sam ih skinula", reče Anatema. Oštro je pogledala Kroulija. "Imam kuhinjski nož, znate", reče ona. "Tu negde."

Azirafal je izgledao preneražen njenim razmišljanjem.

"Madam, uveravam vas..."

Krouli uključi svetla. Nisu mu trebala da bi video po mraku, ali činila su druga ljudska bića na drumu manje nervoznim. Onda je ubacio kola u brzinu i smireno povezao nizbrdo. Put je izbio ispod krošnji i, posle nekoliko stotina metara, došao do prvih kuća omanjeg seoceta.

Činilo mu se odnekud poznato. Prošlo je jedanaest godina, ali to mesto mu je nesumnjivo prizivalo davna sećanja.

"Postoji li ovde negde bolnica?", upita on. "Kuju vode kaluđerice?"

Anatema slegnu ramenima. "Mislim da ne", reče ona. "Jedino veće mesto je Tadfildski veleposed. Ne znam šta se tamo zbiva."

"Božje planiranje", promrmlja Krouli sebi u bradu.

"I brzine", reče Anatema, "moj bicikl nije imao brzine. Sigurna sam da moj bicikl nije imao brzine."

Krouli se nagnu prema anđelu.

"O, gospode, izleći ovaj bajs", sarkastično prošapta.

"Žao mi je. Malo sam se zaneo", siknu Azirafal.

"Karirano remenje?"

"Karirano je otmeno."

Krouli zareža. U retkim trenucima kada je anđelu uspevalo da prebaci um u dvadeseti vek, on je uvek težio 1950. godini.

"Možete me ovde ostaviti", reče Anatema sa zadnjeg sedišta.

"Sa zadovoljstvom", ozari se anđeo. Čim su se kola zaustavila, otvorio je zadnja vrata i naklonio se kao ostareli sluga kad dočekuje mladog gospodara koji se vratio na staru plantažu.

Anatema prikupi svoje stvari i izađe što je oholije mogla.

Bila je sasvim sigurna da nijedan od dvojice muškaraca nije prišao zadnjem delu kola, ali bicikl je bio razvezan i naslonjen na kapiju.

Ima nečeg definitivno čudnog u vezi s njima, zaključila ona.

Azirafal se ponovo nakloni. "Izuzetno mi je drago da smo bili od pomoći", reče on.

"Hvala", reče Anatema, ledeno.

"Možemo li sada dalje?", upita Krouli. "Laku noć, gospođice. *Ulazi*, anđele."

Ah. Pa, to je sve objašnjavalo. Dakle, bila je sasvim bezbedna sa njima.

Posmatrala je kako kola nestaju prema centru sela, a onda je pogurala bicikl stazom do kolibe. Nije se trudila da zaključava. Bila je sigurna da bi Agnes pomenula eventualnu provalu, uvek je bila dobra u takvim, ličnim stvarima.

Zakupila je nameštenu kolibu, što je značilo da je nameštaj zapravo bio onakav kakav se obično zatekne u takvim okolnostima i verovatno su ga ostavili đubretari kraj lokalne ispostave 'Pomoći nezbrinutima'. To i nije bilo važno. Svakako nije očekivala da tu ostane dugo.

Ako je Agnes bila u pravu, neće ostati *nigde* dugo. Kao ni bilo ko drugi.

Ona raširi svoje mape i stvari na drevnom stolu pod usamljenom kuhinjskom sijalicom.

Šta je saznala? Ništa naročito, zaključila je. Verovatno je TO na severnom kraju sela, ali to je ionako podozrevala. Ako se previše približiš, signal te preplavi; ako si predaleko, ne možeš da utvrdiš njegovo poreklo sa sigurnošću.

Sve ju je to izluđivalo. Odgovor mora da je negde u Knjizi. Problem je bio u tome što si morao, ako želiš da razumeš Proročanstva, da misliš kao poluluda, veoma inteligentna veštica iz sedamnaestog veka, sa umom nalik rečniku za ukrštenice. Drugi članovi porodice rekli su da je Agnes zakukuljila stvari kako ih drugi ne bi razumeli; Anatema, koja je pretpostavljala da povremeno može da misli kao Agnes, zaključila je da je to stoga što je Agnes bila pogana matora kučka sa zlobnim smislom za humor.

Nije čak ni...

Nije *imala* Knjigu.

Anatema se užasnuto zagleda u stvari na stolu. Mape. Proročanski taudolit kućne izrade. Termos u kome se nalazio vrući 'bovril'. Baterijska lampa. Pravougaonik praznog vazduha tamo gde je trebalo da budu Predskazanja.

Izgubila ih je.

Ali, to je bilo smešno! Jedna od stvari u kojima je Agnes bila krajnje jasna bila je i sudbina Knjige.

Ona dogradi lampu i izjuri iz kuće.

"Osećanje kao, oh, kao suprotno osećanju koje imaš kada kažeš 'ovo je baš jezivo'", reče Azirafal. "Na to mislim."

"Ja nikada ne govorim stvari kao 'ovo je baš jezivo'", reče Krouli. "Ja sam svim silama za jezivo."

"Osećaj *topline*", očajnički reče Azirafal.

"Jok. Baš ništa ne osećam", reče Krouli sa usiljenom razdraganošću. "Ma, ti si samo preosetljiv."

"To mi je *posao*", reče Azirafal. "Anđeli ne mogu da budu *preosetljivi*."

"Ovdašnjim ljudima verovatno se dopada kako žive, a ti to samo upijaš."

"Nikad nisam upio ništa slično u Londonu", reče Azirafal.

"Eto ti. To dokazuje ono što sam rekao", reče Krouli. "A *ovo* je to mesto. Sećam se kamenih lavova na kapiji."

Farovi 'bentlija' obasjali su šumarke izdžikljalih rododendrona koji su oivičavali put. Gume zakrckaše po šljunku.

"Malo je rano za posetu kaluđericama", sumnjičavo reče Azirafal.

"Gluposti. Kaluđerice su na nogama u svako doba dana i noći", reče Krouli. "Verovatno je sad na redu neka molitva, ako već ne možda zbog sredstava za mršavljenje."

"E, to ti je baš nisko, baš nisko", reče anđeo. "Stvarno, šta ti to treba."

"Nemoj da se vređaš. Već sam ti rekao da su ove bile naše. Crne kaluđerice. Vidiš, trebala nam je bolnica blizu vazduhoplovne baze."

"Ne razumem."

"Ne misliš valjda da se žene američkih diplomata obično porađaju u malim verskim bolnicama u nekoj zabiti? Sve je moralo da izgleda sasvim prirodno. U Donjem Tadfildu postoji vazduhoplovna baza, ona je otišla tamo na otvaranje, krenuo je porođaj, bolnica u bazi nije bila spremna, a naš čovek je tamo rekao: 'Ima jedna tu, odmah niz put, i to je bilo to. Prilično dobro organizovano.'"

"Izuzev jednog ili dva detaljčića", reče Azirafal samozadovoljno.

"Ali *umalo* da upali", odbrusi Krouli, pomislivši da treba da brani staru firmu.

"Vidiš, zlo uvek sadrži i seme sopstvenog uništenja", reče anđeo. "Ono je krajnje negativno, pa stoga obuhvata i sopstveni pad čak i u trenucima kada naizgled trijumfuje. Koliko god bio grandiozan, koliko god dobro sačinjen, koliko god naizgled nepogrešiv zao plan, urođena grešnost po definiciji će se obiti o glavu upravo onima koji su ga začeli. Koliko god naizgled se činio uspešnim usput, na kraju će propasti. Razbiće se o stenje nepravde i potonuti pramcem da bi nestao bez traga u morima zaborava."

Krouli razmisli o tome. "Jok, brate", reče naposletku. "Ako mene pitaš, u pitanju je samo najobičnija nesposobnost. Hej..."

On zviznu sebi u bradu.

Pošljunčeno dvorište ispred Palace bilo je puno kola, a to nisu bila kola za kaluđerice. 'Bentli' je bio bačen u zasenak. Većina kola imala je oznaku GT ili Turbo u imenu, kao i telefonsku antenu na krovu. Gotovo sva su bila mlađa od godinu dana.

Kroulija zasvrbeše dlanovi. Azirafal je lečio bicikle i slomljene kosti; a *on* je žudeo da marne koji radio, izduva koju gumu, i tome slično. Nekako se ipak uzdržao.

"Vidi, vidi", reče. "U moje vreme, kaluđerice su se obično vozile u 'moris treveleru', po četiri odjednom."

"Ovde nešto nije u redu", reče Azirafal.

"Možda su se privatizovale?", reče Krouli.

"Ili ovo možda nije pravo mesto."

"Jeste pravo mesto, kažem ti. Hodi."

Izašli su iz kola. Trideset sekundi kasnije, neko ih je obojicu upucaao. Savršeno precizno.

Ako je Meri Hodžis, ranije Rečita, u nečemu bila dobra, onda je to bilo nastojanje da sluša naređenja. Volela je naređenja. Ona su činila svet jednostavnijim za življenje.

Ono u čemu se nije najbolje snalazila bile su promene. Stvarno je volela Brbljivi Red. Po prvi put je imala prijateljice. Po prvi put je imala sopstvenu sobu. Naravno, znala je da se red bavi stvarima koje bi, sa izvesnog stanovišta, mogle da se nazovu lošim, ali Meri Hodžis je za trideset godina života stekla poprilično iskustva i nije imala nikakve iluzije o tome šta najveći deo ljudskog roda mora da radi kako bi preživeo iz nedelje u nedelju. Osim toga, hrana je bila dobra i imala je priliku da upoznaje zanimljive ljude.

Red, ili ono što je ostalo od njega, odselio se posle požara. Najzad, njegova isključiva svrha postojanja bila je ispunjena. Otišle su svaka na svoju stranu.

Ona nije otišla. Njoj se Veleposed baš dopadao i, rekla je, neko bi trebalo da ostane i pobrine se za propisnu popravku, pošto se ovih dana nije moglo verovati radnicima ukoliko im čovek, takoreći, neprestano ne sedi na glavi. To je značilo da mora da prekrši svoje zavete, ali Majka Igumanija je rekla da je to sasvim u redu, da nema razloga za brigu, kršenje zaveta je sasvim prihvatljivo u crnom sestrinstvu, i da će biti krajnje svejedno za stotinu godina ili, tačnije, za jedanaest godina, tako da, ukoliko joj to pruža ikakvo zadovoljstvo, može da zadrži tapije i prosleđuje eventualnu poštu na druge adrese, osim ako u pitanju nisu dugački smeđi koverti sa prozorčićima spreda.

Onda joj se dogodilo nešto vrlo neobično. Ostavši sama u oronuloj zgradi, radeći iz jedne od malobrojnih neoštećenih prostorija, prepirući se s ljudima koji su držali opuške za ušima, nosili prašnjave pantalone i džepne kalkulatore koji daju različite rezultate ukoliko su sume izražavale novčane iznose, otkrila je nešto što nije ni znala da postoji.

Otkrila je, pod slojevima lakomislenosti i revnosti za ugađanjem, pravu Meri Hodžis.

Ustanovila je da joj je sasvim lako da tumači procene preduzimača i izračunava porez na dodatu vrednost. Uzela je neke knjige iz biblioteke i shvatila da su finansije kako zanimljive, tako i jednostavne. Prestala je da čita ženske časopise koji pišu o zaljubljivanju i pletenju i počela da čita ženske časopise koji pišu o orgazmima, ali osim što je načinila mentalnu zabeležku o tome da treba da doživi barem jedan ako joj se ikako ukaže prilika, i njih je odbacila kao puko zaljubljivanje i pletenje u novoj formi. I tako je počela da čita časopise koji pišu o spajanju velikih korporacija.

Posle mnogo promišljanja, kupila je mali kućni kompjuter od začuđenog i snishodljivog mladog prodavca u Nortonu. Nakon jednog napornog vikenda, vratila ga je. Ne zato, kako je pomislio kada je ponovo ušla u radnju, da bi joj pokazao kako se uključuje, već zato što računar nije imao koprocesor 387. Toliko je razumeo - najzad, bio je prodavač, i mogao je da razume prilično dugačke reči - ali posle toga razgovor je, sa njegovog stanovišta, brzo krenuo nizbrdo. Meri Hodžis je izvukla gomilu časopisa. Većina ih je negde u naslovu imala termin 'PC', a mnogi su imali članke i prikaze koje je pažljivo okružila crvenom olovkom.

Čitala je o Novim Ženama. Nikada za sebe nije mislila da je Stara žena, ali posle malo razmišljanja zaključila je da su takvi naslovi isti kao i oni o zaljubljivanju, pletenju i orgazmima, i da je jedino važno da budeš ono što jesi, koliko god to možeš. Oduvek je bila sklona tome da se odeva u crno i belo. Morala je samo da skрати suknju, povisi potpetice i prestane da nosi maramu.

Jednog dana, dok je prelistavala neki časopis, saznala je da širom zemlje postoji naizgled neutaživa potražnja za komfornim zgradama na prostranom zemljištu, čiji upravnici razumeju potrebe poslovnog sveta. Sutradan je izašla i naručila kancelarijski materijal sa nazivom 'Tadfilski Veleposed - Centar za konferencije i obuku iz menadžmenta', računajući da će do završetka štampanja logotipa na materijalu već znati sve što je neophodno da zna o upravljanju takvim mestima.

Oglasi su krenuli sledeće nedelje.

Postigla je neverovatan uspeh, jer Meri Hodžis je na samom početku karijere shvatila da obuka iz menadžmenta ne mora da se sastoji od puštanja slajdova ljudima koji sede pred projektorima. Firme su sada očekivale daleko više od toga.

Ona im je to i pružila.

Krouli klonu, ledima uz kip. Azirafal se već preturio unazad u žbun rododendrona, s tamnom mrljom koja mu se širila po mantilu.

Krouli oseti kako mu košulja postaje sve vlažnija.

Ovo je bilo smešno. Poslednje što mu je sada trebalo bilo je da bude ubijen. To bi zahtevalo raznorazna objašnjenja. Nova tela se nisu delila tek tako; uvek su hteli da znaju šta si uradio sa starim. Bilo je to kao da pokušavaš da iskamčiš novo penkalo od krajnje zadržtog ekonomata.

S nevericom je pogledao u šaku.

Demoni moraju da budu u stanju da vide u mraku. I mogao je da vidi da mu je šaka žuta. Krvario je žuto.

Oprezno je liznuo prst.

Onda je otpuzao do Azirafala i pogledao anđelovu košulju. Ako je mrlja na njoj bila od krvi, nešto je sa biologijom pošlo naopako.

"U, ala boli", zastenja pali anđeo. "Strefilo me tik ispod rebara."

"Da, ali zar ti je krv inače plava?", reče Krouli.

Azirafal otvori oči. Desnom rukom se potapša po grudima. Uspravi se. Izvrši istovetno grubo samoispitivanje kao i Krouli.

"Farba?", upita.

Krouli klimnu glavom.

"Kakva im je to igra?", upita Azirafal.

"Ne znam", reče Krouli, "ali mislim da joj je ime 'glupe magarčine'." Po tonu kojim je to rekao, dalo se naslutiti da bi i sam umeo da je igra. I da bude bolji u njoj.

I jeste u pitanju bila igra. Strahovito zabavna. Najdžel Tomkins, šef nabavnog odeljenja, provlačio se kroz nisko rastinje dok su mu misli plamtele od nekih upečatljivijih scena iz boljih filmova Klinta Istvuda. Kad samo pomisli da je smatrao da će obuka iz menadžmenta biti dosadna...

Ovo i jeste bilo predavanje, ali je bilo o pištoljima s farbom i sve ono što ne sme njima da se radi, a Tomkins je gledao sveža mlada lica svojih suparnika među polaznicima dok su svi do poslednjeg, donosili odluku da upravo te stvari urade ako im se ukaže i delić šanse da se s time izvuku nekažnjeno. Ako su ljudi već govorili da je biznis džungla, a potom vam stavljali pištolj u ruku, za Tomkinsa je bilo krajnje očigledno da nisu očekivali da prosto cilja u košulju; u pitanju je bio način da se dođe do korporativne glave okačene iznad kamina.

U svakom slučaju, govorkalo se da je neko u Udruženoj konsolidovanoj poprilično doprineo svom unapređenju tako što je iz potaje na brzaka ispalio projektil ispunjen farbom u uho svog neposrednog pretpostavljenog, zbog čega je potonji počeo da se žali da mu zvoni u ušima na važnim sastancima, da bi ga na kraju smenili iz medicinskih razloga.

A bile su tu i njegove kolege polaznici - kolege spermatozoidi, da zamenimo metafore, koji su se svi gurali napred u saznanju da može postojati samo jedan predsednik Industrijskog holdinga (holdinga) d.d. i da će taj posao najverovatnije pripasti najkrupnijoj zverki.

Naravno, jedna devojka iz personalnog sa beležnicom rekla mu je da kursevi koje pohađaju treba samo da uspostave leaderski potencijal, grupnu kooperaciju, inicijativu i tako dalje. Polaznici su se trudili da pogledima izbegavaju jedan drugoga.

Za sada je sve to funkcionisalo sasvim dobro. Vožnja kanuom po divljim vodama eliminisala je Džonstona (probušena bubna opna), a planinarenje u Velsu sredilo je Vitakera (kila).

Tomkins ubaci novu kuglicu s farbom u pištolj i promrmlja u sebi poslovne mantre. Uradi drugima pre nego što oni to urade tebi. Ubij ili budi ubijen. Ili kenjaj ili izlazi iz kuhinje. Opstanak najsposobnijih. Ulepšaj mi dan.

Dopузao je malo bliže prilikama kraj kipa. Činilo se da ga nisu primetili.

Kada je ostao bez zaklona, duboko je udahnuo i skočio na noge.

"Dobro, ništarije, drž'te se s... jaooooooooiiiijj..."

Tamo gde je bila jedna prilika sada se nalazilo nešto *grozno*. On se onesvesti.

Krouli se vrati u svoje omiljeno obličje.

"Ne volim to da radim", promrmlja. "Uvek se plašim da ću zaboraviti kako da se preobrazim. A to može da upropasti dobro odelo."

"Lično mislim da si malo preterao sa crvima", reče Azirafal, ali bez mnogo prekora. Anđeli su morali da se drže izvesnih moralnih standarda, pa je on tako, za razliku od Kroulija, više voleo da kupuje odeću nego da je stvara željom iz sirovog materijala. A košulja je bila prilično skupa.

"Mislim, pogledaj samo", reče on. "Nikad neću uspeti da izvučem fleku."

"Izvedi čudo", reče Krouli, zagledajući nisko rastinje ne bi li spazio još kog polaznika obuke iz menadžmenta.

"Da, ali *ja* ću uvek znati da je fleka bila tamo. Znaš. Mislim, duboko u sebi", reče anđeo. On uze pištolj i okrenu ga u rukama. "Nikada ranije nisam video ovakav", reče.

Nešto prasnu i kip kraj njih ostade bez uha.

"Hajdemo odavde", reče Krouli. "Nije bio sam."

"Vrlo neobičan pištolj, znaš. Vrlo čudan."

"Mislio sam da vaša strana ne odobrava pištolje", reče Krouli. On uze pištolj iz zdepaste anđelove šake i nanišani niz kratku debelu cev.

"Trenutna škola misli ih uvažava", reče Azirafal. "Oni daju težinu moralnim argumentima. U pravim rukama, naravno."

"Je li?" Krouli pređe šakom preko metala. "U redu, onda. Hajde."

On ispusti pištolj na klonulo Tomkinsovo obličje i udalji se po vlažnom travnjaku.

Ulazna vrata Veleposeda bila su otključana. Njih dvojica udoše bez problema. Neki bucasti mladići u vojničkim uniformama poprskanim farbom pili su kakao iz šolja koje su nekada pripadale trpezariji sestrinstva, a jedan od njih im veselo mahnulo.

Nešto nalik hotelskoj recepciji sada je zauzimalo jedan kraj prostorije. Sam pogled na nju ulivao je poverenje. Azirafal se zagleda u tablu na aluminijumskim nogarama koja je stajala pored.

Malim plastičnim slovima utisnutim u crni materijal table pisalo je: *20-21. avgust: Združeni holding (holding) d.d. -početni borbeni kurs.*

U međuvremenu, Krouli je uzeo brošuru sa stola. U njoj su bile sjajne slike Veleposeda, sa posebno naznačenim *đakuzi* kadama i pokrivenim zagrejanim bazenom za plivanje, a na poleđini je bila jedna od onih mapa kakve centri za konferencije uvek imaju, i koje zahvaljujući pažljivo odabranim pogrešnim proporcijama sugerišu da je centar lako dostupan sa svakog autoputa u državi, uz obazrivo izostavljanje lavirinta seoskih puteva koje ga zapravo okružuju miljama sa svih strana.

"Pogrešno mesto?", reče Azirafal.

"Ne."

"Onda, pogrešno vreme."

"Da." Krouli prelista brošuru, u nadi da će naći bilo kakav trag. Možda je očekivao previše kada se nadao da je Brbljivi red još tu. Najzad, one su svoje odradile. On lagano prošišta. Verovatno su otišle negde u najveću zabit Amerike, da preobraćaju hrišćane, ali brošuru je ipak pročitao. Ponekad takve brošure sadrže i malo istorijskih podataka, jer kompanije koje unajme ovakvo mesto za vikend 'interaktivne kadrovske analize' ili 'konferenciju o dinamici strateškog marketinga' vole da smatraju da su strateški interaktivne baš u onoj zgradi - plus/minus par kompletnih renoviranja, građanski rat i dva velika požara - u kojoj je neki elizabetanski finansijer osnovao bolnicu u vreme kuge.

Mada nije očekivao da čuje nešto poput: 'do pre jedanaest godina, Veleposed je kao manastir koristio red Satanističkih monahinja koje se u svemu tome i nisu najbolje snalazile', ali nikad se ne zna.

Neki buc masti muškarac u pustinjskoj kamuflažnoj odeći sa polistirenskom šoljom kafe došeta do njih.

"Ko pobeđuje?", prisno upita. "Znate, mladi Evanson iz plana i analize zakačio me je po laktu."

"Svi ćemo izgubiti", odsutno reče Krouli.

Izdaleka se začu iznenadna paljba. To nije bio prasak i zviždanje projektila s farbom, već grlena pucnjava krajnje brzih aerodinamičnih komadića olova.

Začu se rafal kao odgovor.

Suvišni ratnici se zgledaše. Nova salva razbi prilično ružan viktorijanski vitraž kraj vrata i izbuši malter pokraj Kroulijeve glave.

Azirafal ga dograbi za mišicu.

"Do đavola, šta je to?", reče on.

Krouli se zmijski osmehnu.

Najdžel Tomkins se osvestio sa blagom glavoboljom i nejasnom prazninom u nedavnom sećanju. Nije mogao da zna da ljudski mozak, kada se suoči sa prizorom previše strašnim za poimanje, to veoma dobro briše pomoću prisilnog zaborava, pa je pripisao to pomisli da je pogođen projektilom u glavu.

Bio je nejasno svestan da mu je pištolj malo teži, ali u ošamućenom stanju nije shvatao zašto sve dok ga nije uperio u menadžera-polaznika Normana Vedereda iz unutrašnje revizije i povukao obarač.

"Ne vidim zbog čega si tako šokiran", reče Krouli. "On je *želeo* pravi pištolj. Sve želje u njegovoj glavi bile su usmerene na pravi pištolj."

"Ali, pustio si ga tako na sve te nezaštićene ljude!", reče Azirafal.

"O, ne", reče Krouli. "Ne baš. Treba biti fer."

Osoblje iz finansijskog planiranja prućilo se ničice kraj zidića, mada to nikome nije bilo mnogo zabavno.²⁵

"Uvek sam govorio da se ne može verovati onima iz ekonomata", reče zamenik finansijskog direktora. "Đubrad."

Hitac se odbi od zida iznad njega.

On žurno otpuza do male grupe okupljene oko palog Vedereda.

"Kako ti izgleda?", upita on.

Pomoćnik šefa obračunske službe okrete iznureno lice prema njemu. "Prilično loše", reče. "Metak mu je probušio gotovo sve. Akses, Barklikard, Dajners - sve."

"Zaustavio ga je tek zlatni Ameriken Ekspres", reče Vedered.

Gledali su u nemom užasu prizor novčanika za kreditne kartice koji je bio gotovo potpuno probušen rupom od metka.

"Zašto su to uradili?", upita službenik iz obračunske.

Šef unutrašnje kontrole zausti da kaže nešto razumno, pa diže ruke. Svako ima svoju tačku na kojoj puca, a njegova je upravo bila pogođena posred-srede. Dvadeset godina u službi. Želeo je da bude grafički dizajner, ali instruktor za karijere nije ni čuo za takvo zanimanje. Dvadeset godina duple provere formulara BF18. Dvadeset godina kuckanja po prokletom ručnom kalkulatoru, a čak su i oni iz planskog imali kompjutere. A sada, iz njemu nepoznatih razloga, ali verovatno u vezi sa reorganizacijom i željom da se otarase svih onih troškova vezanih za prevremenu penziju, gađali su ga mecima.

²⁵ Igra reči, u originalu: *haha* - ograda ili nizak zid oko vrta ili parka; (*prim. prev.*)

Armije paranoje marširale su mu iza očiju.
Spustio je pogled na sopstveni pištolj. Kroz izmaglice besa i zbunjenosti, video je da je ovaj veći i crniji nego što je bio kada su mu ga dali. Činilo se i da je teži.
On ga uperi u obližnji žbun i vide kako ovaj nestaje pod kišom metaka.
Oho. Dakle, tako hoće da se igraju. E pa, *neko* mora da pobeđi.
Pogledao je u svoje ljude.
"Dobro, momci", reče, "da sredimo bitange!"

"Po meni", reče Krouli, "niko *ne mora* da povuče obarač."
Vedro i ledeno se isceri Azirafalu.
"Hajde", reče, "da malo razgledamo dok su svi ostali zauzeti."

Meci su zviždali kroz noć.
Džonatan Parker iz ekonomata, puzao je kroz žbunje kada ga je jedan od njih uhvatio mišicom oko vrata.
Najdžel Tomkins ispljunu gomilu lišća rododendrona iz usta.
"Tamo dole vlada zakon kompanije", prosikta. Lice mu je bilo prekriveno skorenim blatom. "Ali ovde, zakon sam ja..."

"To je bio prilično prljav trik", reče Azirafal dok su išli praznim hodnicima.
"Šta sam sad uradio? Šta sam sad uradio?", reče Krouli dok je nasumice otvarao vrata.
"Tamo ljudi pucaju jedni na druge!"
"Pa, u tome i jeste stvar, zar ne? Rade to sami. To je ono što zaista žele. Ja sam im samo pomogao. Misli o tome kao o mikrokosmosu čitavog sveta. Svakome na slobodu volje. Nedokučivo, zar ne?"
Azirafal ga ošinu pogledom.
"Ma, dobro", snuždi se Krouli. "Niko zapravo neće poginuti. Svi će izbeći smrt na čudesan način. Inače ne bi bilo zabavno."
Azirafal se opusti. "Znaš, Krouli", reče on, razvedrivši se. "Oduvek sam govorio da si duboko unutra zaista pravi..."
"Hajde, *hajde*", preseče ga Krouli. "Samo ti to lepo raspričaj čitavom blagoslovenom svetu!"²⁶

Nešto kasnije, počeli su da se sklapaju labavi savezi. Većina onih iz finansijskih odeljenja shvatili su da imaju zajedničke interese, sporazumeli se i uortačili protiv planskog.
Kada su stigla prva policijska kola, šesnaest metaka iz različitih pravaca pogodilo je hladnjak, pre nego što su prešla polovinu prilaznog puteljka. Još dva su skinula radio-antenu, ali prekasno, prekasno.

Meri Hodžis je upravo spuštala slušalicu kada je Krouli otvorio vrata kancelarije.
"Mora da su teroristi", odbrusi ona. "Ili lovokradice." Ona se zapilji u njih dvojicu. "Vi ste sigurno iz policije?"
Krouli vide kako oči počinju da joj se šire.

²⁶ Kao i svaki drugi dobar demon, Krouli koristi 'nebeske' attribute kao nešto pogrdno: ovom prilikom, umesto 'prokleti', što bi rekao svaki normalan čovek (ili andeo), Krouli koristi pridev 'blagosloveni'; (*prim. prev.*)

Kao i svi demoni, dobro je pamtio lica, čak i posle deset godina, gubitka marama i dodatka prilično žestoke šminke. Pucnuo je prstima. Ona se skrasi u stolici, a lice joj se pretvori u praznu, ljubaznu masku.

"Nije bilo potrebe za tim", reče Azirafal.

"Dobro..." Krouli baci pogled na sat "...jutro, gospoja", reče on, melodičnim glasom, "mi smo samo dva natprirodna bića i htediti da vas zamolimo da nam pomognete da pronađemo zloglasnog Sina Sotoninog." Hladno se osmehnu anđelu. "Da ja nju lepo probudim? Pa joj ti to onda kaži."

"Pa. Kada se tako pogleda na stvari...", reče anđeo lagano.

"Ponekad su stari načini najbolji", reče Krouli. On se okrenu nepomičnoj ženi.

"Da li ste bili kaluđerica pre jedanaest godina?", upita.

"Da", reče Meri.

"Eto!", reče Krouli Azirafalu. "Vidiš? Znao sam da nisam pogrešio."

"Đavolska sreća", promrmlja anđeo.

"Zvali ste se Sestra Pričljiva. Ili tako nešto."

"Rečita", reče Meri Hodžis prigušenim glasom.

"A da li pamтите događaj vezan za zamenu novorođenčadi?", upita Krouli.

Meri Hodžis je oklevala. Kada je progovorila, bilo je to kao da su slojevi koji su joj pokrivali sećanja na to razgrnuti po prvi put posle mnogo godina.

"Da", reče ona.

"Postoji li mogućnost da je prilikom te zamene došlo do neke greške?"

"Ne znam."

Krouli malo razmisli. "Mora da ste imale kartoteku", reče on. "Uvek postoje kartoteke. Danas svi imaju kartone." On ponosno baci pogled na Azirafala. "Bila je to jedna od mojih boljih ideja."

"O, da", reče Meri Hodžis.

"I, gde su?", upita Azirafal slađano.

"Izbio je požar odmah po rođenju."

Krouli zareža i diže ruke u vazduh. "To je verovatno bio Hastur", reče on. "To je u njegovom stilu. Da čovek ne poveruje? Kladim se da je mislio da je mnogo pametan."

"Sećate li se ikakvih detalja o tom drugom detetu?", upita Azirafal.

"Da."

"Recite mi, molim vas."

"Imao je ljupke prstiće na nožicama."

"O."

"I bio je jako sladak", reče Meri Hodžis setno.

Spolja se začu zvuk sirene, koja iznenada umuknu, kada ju je pogodio metak. Azirafal munu Kroulija laktom.

"Ajmo odavde", reče. "Za koji čas bićemo u policiji do kolena, a ja ću naravno biti u moralnoj obavezi da im pomognem u istrazi." On razmisli za trenutak. "Možda ona može da se seti da li se te noći porodila još neka žena, i..."

Odozdo se začu bat koraka u trku.

"Zaustavi ih", reče Krouli. "Treba nam još vremena!"

"Još koje čudo, i stvarno ćemo da privučemo pažnju onih Odozgo", reče Azirafal. "Ako stvarno želiš da se Gavriilo ili neko drugi zapita zašto je četrdeset policajaca zaspalo..."

"O-kej", reče Krouli. "Slažem se. Slažem se. Vredelo je pokušati. Gubimo se odavde."

"Za trideset sekundi ćete se probuditi", reče Azirafal bivšoj kaluđerici u transu. "I to posle prijatnog sna o onome što najviše volite, i..."

"Da, da, baš lepo", uzdahnu Krouli. "Da li bismo sada mogli da pođemo?"

Niko ih nije primetio kad su otišli. Policija je bila previše zauzeta obuzdavanjem četrdeset mahnito ratobornih polaznika obuke iz menadžmenta, opijenih adrenalinom. Tri marice ostavile su tragove guma u travnjaku, i Azirafal je naterao Kroulija da krene u rikverc kako bi propustio prva ambulantna kola, ali onda 'bentli' odhuja u noć. Iza njih, letnjikovac i vrtni paviljon već su bili u plamenu.

"Stvarno smo ostavili tu jednu ženu u užasnoj situaciji", reče anđeo.

"Misliš?", reče Krouli, pokušavajući da pregazi ježa i promašivši. "Rezervacije ima da se udvostruče, pazi šta ti kažem. Ako dobro odigra, sredi sve sa pravne strane. Početna obuka sa pravim pištoljima? Čekaće se u redovima."

"Zašto si uvek tako ciničan?"

"Rekao sam ti. To mi je *posao*."

Neko vreme su se vozili u tišini. Potom Azirafal reče: "Čovek bi pomislio da će se on ukazati, zar ne? Da ćemo nekako biti u stanju da ga uočimo."

"Neće se on ukazati. Ne nama. Zaštitna kamuflaža. Mada to ni sam ne zna, njegove moći skrivaće ga od radoznalih okultnih sila."

"Okultnih sila?"

"Tebe i mene."

"Ja nisam okultan", reče Azirafal. "Anđeli nisu okultni. Mi smo nebeski."

"Šta god", odbrusi Krouli, previše zabrinut da bi se raspravljao.

"Postoji li neki drugi način da ga lociramo?"

Krouli slegnu ramenima. "Pojma nemam", reče. "Šta misliš, koliko imam iskustva u ovim stvarima? Znaš, Armagedon se dešava samo jednom. Ne daju ti da iznova pokušavaš sve dok ne uradiš kako treba."

Anđeo je zurio u šibljak koji je hitao kraj njih.

"Sve izgleda tako mirno", reče. "Šta misliš, kako će se *to* dogoditi?"

"Pa, termonuklearno istrebljenje je oduvek bilo jako popularno. Mada moram da kažem da su veliki momci u ovom trenutku vrlo učtivi jedni prema drugima."

"Udar asteroida?", upita Azirafal. "Koliko vidim, ovih dana je to baš u modi. Udar u Indijski Okean, veliki oblak prašine i pare, zbogom svim višim oblicima života."

"Opa", reče Krouli, trudeći se da prekorači ograničenje u brzini. Svaka sitnica može da pripomogne.

"Teško je razmišljati o tome, zar ne?", reče Azirafal smrknuto.

"Svi viši oblici života pokošeni, tek tako."

"Baš gadno."

"Ostanu samo prašina i fundamentalisti."

"E, to je baš bilo nisko."

"Izvini. Nisam mogao da odolim."

Zagledaše se u drum.

"Možda neki terorista...", zausti Azirafal.

"Ali ne naš", reče Krouli.

"Niti naš", reče Azirafal. "Mada, naši se zovu borci za slobodu, naravno."

"Da ti kažem", reče Krouli, pržeći gume po Tadfilskoj obilaznici. "Vreme je da otvorimo karte. Ja ću ti kazati koji su naši, ako mi ti kažeš koji su vaši."

"U redu. Ti prvi."

"A, ne. Ti prvi."

"Ali, ti si demon."

"Da, ali demon od reči, nadam se."

Azirafal navede pet političkih lidera. Krouli navede šest. Tri imena našla su se na oba spiska.

"Vidiš?", reče Krouli. "Baš kao što sam oduvek govorio. Prepredene ništarije, ti ljudi. Uopšte im se ne može verovati."

"Ali ne mislim da ijedan od naših nešto planira", reče Azirafal. "Samo manje akcije ter... političkog protesta", ispravi se.

"Ah", reče Krouli ogorčeno. "Misliš, ništa od jeftinih, masovnih ubistava? Samo lična usluga, svaki metak ispaljen iz ruku obučениh stručnjaka?"

Azirafal se nije primio. "Šta ćemo sad?"

"Da probamo malo da odspavamo."

"Ne moraš da spavaš. Ni ja ne moram da spavam. Zlo nikad ne spava, a Vrlina je uvek na oprezu."

"Možda zlo u celini. Ovaj deo zla navikao se da s vremena na vreme malo spusti glavu na jastuk." On se zapilji u farove. Ubrzo će nastupiti vreme kada o spavanju neće biti ni govora. Kada oni Dole saznaju da je on, lično, zaturio Antihrista, verovatno će iskopati sve one izveštaje koje im je podneo o španskoj Inkviziciji i isprobati ih na njemu, jedan po jedan, a onda sve zajedno.

Začepkao je po kaseti, nasumice izvukao traku i ubacio je u kasetofon. Malo muzike će...

*...Belzebub je odvojio jednog đavola za mene, za mene...*²⁷

"Za mene", promrmlja Krouli. Lice mu je bilo bezizražajno. Tada on prigušeno kriknu i uspaničeno trgnu dugme za uključivanje i isključivanje.

"Naravno, možda bismo mogli da angažujemo nekog čoveka da ga pronađe", reče Azirafal zamišljeno.

"Šta?", rastrojeno upita Krouli.

"Ljudi su dobri u pronalaženju drugih ljudi. Rade to već hiljadama godina. A dete je ljudsko. Kao i... znaš. Za nas je možda skriven, ali drugi ljudi bi možda mogli da... ma, možda da ga osete. Ili da primete stvari na koje mi ne bismo ni pomislili."

"Uzalud. On je Antihrist! Ima tu... neku vrstu automatske odbrane, zar ne? Čak i ako to ne zna. Neće dozvoliti da ljudi išta posumnjaju. Još ne. Sve dok ne bude spreman. Sumnja bi s njega skliznula kao, kao... šta je već ono sa čega voda sklizne", neubedljivo završi.

"Imaš li neku bolju zamisao? Makar jednu bolju zamisao?", upita Azirafal.

"Ne."

"E pa, dobro onda. Moglo bi da uspe. Nemoj samo da mi kažeš da nemate neke javne organizacije koje bi mogle da se upotrebe. Znam da imate. Mogli bismo da vidimo da li bi one mogle da mu uđu u trag."

"Šta to oni mogu, što mi ne možemo?"

"Pa, za početak, ne bi naveli ljude da pucaju jedni na druge, ne bi hipnotisali ugledne žene, ne bi..."

"Dobro, dobro. Ali, to ti ima izgleda za uspeh koliko i grudva snega u Paklu. Veruj mi, znam. Ali, ne mogu da se setim ničeg boljeg." Krouli skrenu na autoput i pođe prema Londonu.

"Imam jednu - imam mrežu agenata", reče Azirafal nešto kasnije. "Širom zemlje. Disciplinovane snage. Mogao bih da ih pošaljem u potragu."

"I ja, ovaj, imam nešto slično", priznade Krouli. "Znaš kako je, nikad se ne zna kad će ti zatrebati..."

"Najbolje će biti da im damo uzbunu. Šta misliš, da li da rade zajedno?"

Krouli odmahnu glavom.

"Mislim da to nije pametno", reče on. "Oni nisu baš mnogo sofisticirani, da ne kažem nešto grublje."

"Onda neka svaki stupi u kontakt sa svojim ljudima i vidi šta mogu da učine."

"Vredi pokušati, valjda", reče Krouli. "Mada, imam i gomilu drugih poslova, sam Bog zna."

Čelo mu se na trenutak nabra, a zatim on trijumfalno pljesnu po volanu.

"Patke!", viknu on.

²⁷ Stih iz 'Boemske rapsodije', grupe Kvin (prim. prev.)

"Šta?"

"Eto sa čega voda sklizne!"

Azirafal duboko udahnu.

"Molim te, vozi ta kola", reče umorno.

Vozili su se natrag kroz zoru, dok je sa kasetofona dopirala Misa u B-molu J. S. Baha, sa glasom F. Merkurija.

Krouli je voleo grad u rano jutro. Njegovo stanovništvo sastojalo se gotovo sasvim od ljudi koji su radili poštene poslove i imali stvarne razloge da budu tu, za razliku od nepotrebnih miliona koji su hrlili posle 8 ujutro, i ulice su bile manje-više tihe. U uskoj uličici ispred Azirafalove knjižare nalazile su se duple žute linije koje su zabranjivale parkiranje, ali one su se poslušno povukle kada se 'bentli' zaustavio kraj ivičnjaka.

"Pa, dobro", reče on, dok je Azirafal uzimao mantil sa zadnjeg sedišta. "Ostaćemo u kontaktu. Važi?"

"Šta je ovo?", upita Azirafal, podigavši neki smeđi pravougaoni predmet.

Krouli zaškilji. "Knjiga?", reče. "Nije moja."

Azirafal okrenu nekoliko požutelih stranica. Bibliofilski zvončići zazvoniše mu u dnu uma.

"Mora da pripada onoj mladoj dami", reče on polako. "Trebalo bi da joj nađemo adresu."

"Gledaj, i ovako sam u velikoj nevolji, neću još da se pročuje kako idem naokolo i vraćam ljudima izgubljene stvari", reče Krouli.

Azirafal stiže do naslovne strane. Na svu sreću, Krouli nije mogao da mu vidi izraz lica.

"Pretpostavljam da možeš da pošalješ to tamošnjoj pošti", reče Krouli, "ako stvarno misliš da moraš. Adresiraj je na ludu ženu sa biciklom. Nikada ne veruj ženi koja daje čudna imena transportnim sredstvima..."

"Da, da, svakako", reče anđeo. Začepkao je po džepovima tražeći ključeve, ispustio ih na pločnik, podigao, ponovo ispustio, pa požurio prema vratima radnje.

"Znači, bićemo u kontaktu, zar ne?", doviknu Krouli za njim.

Azirafal zastade usred okretanja ključa.

"Šta?", reče on. "Oh. Oh. Da. Fino. Baš dobro." I zalupi vrata.

"Tako", promumla Krouli, odjednom se osetivši veoma usamljenim.

Svetlost baterijske lampe treperela je po stazama.

Problem u pokušaju da pronađete knjigu sa smeđim koricama u smeđem lišću i smeđoj vodi na dnu jarka smeđe zemlje pri smeđem, dobro, sivkastom svetlu zore, bio je u tome što to niste mogli.

Nije je bilo tamo.

Anatema je pokušala sa svakim metodom pretrage kojeg je mogla da se seti. Melodično je podelila teren. Nasumično je bockala po paprati kraj drumu. Nonšalantno je hodala drumom i osmatrala krajičkom oka. Primenila je čak i ono za šta je svaki romantični nerv u njenom telu insistirao da mora da deluje, tako što je teatralno odustala, sela i dozvolila da joj pogled spontano padne na parče tla gde je, da se nalazila u iole pristojnoj priči, trebalo da se nalazi knjiga.

Ali nije.

Što je značilo, kao što se sve vreme plašila, da se knjiga verovatno nalazi na zadnjem sedištu kola dvojice predusretljivih majstora za popravku bicikala.

Mogla je da oseti kako joj se generacije potomaka Agnes Nater smeju.

Čak i da su ona dvojica dovoljno poštene da požele da joj vrate knjigu, teško da će se maltretirati da pronađu kolibu koju su jedva videli po mraku.

Jedina nada bila joj je da ne znaju šta im je to dopalo šaka.

zirafal je, kao i mnogi drugi trgovci u Sohou specijalizovani za knjige do kojih je bilo teško doći, namenjenih znalcima, imao zadnju prostoriju, ali ono što se tamo nalazilo bilo je daleko ezoteričnije od bilo čega što se inače može naći u vakuumski zatvorenoj kesi za Kupca Koji Zna Šta Želi.

Posebno se dičio svojim proročanskim knjigama.

Najčešće su to bila prva izdanja.

I svaka je bila potpisana.

Imao je Ričarda Niksona²⁸, Ciganku Martu, Ignjacija Sibilu i Starog Otvela Binsa. Nostradamus je napisao u posveti:

"Starome prijatelju mome Azirafalu, sa željama najlepšim"; Majka Šipton je prosula piće na njegov primerak; a u klimatizovanoj komodi u ćošku nalazio se originalni svitak ispisan drhtavim rukopisom Sv. Jovana Božanskog sa Patmosa, čije je "Otkrovenje" bilo najveći bestseler svih vremena. Azirafal ga je smatrao finim momkom, koji je možda malo ipak preterivao sa neobičnim pečurkama.

Ono što *nije* imao u svojoj kolekciji bio je primerak *Lepih i tačnih proročanstava Agnes Nater* i Azirafal je ušao u sobu držeći ga onako kako bi fanatični filatelista držao Plavu marku s Mauricijusa koja se upravo pojavila na razglednici koju je dobio od tetke.

Nikada ranije nije video nijedan primerak, ali čuo je za knjigu. Svako ko se bavio ovim poslom, što znači, imajući u vidu da je posao visoko specijalizovan, oko desetak ljudi, čuo je za knjigu. Njeno postojanje bilo je neka vrsta vakuuma oko kog su stotinama godina kružile raznorazne čudne priče. Azirafal shvati da nije siguran može li se kružiti oko vakuuma, ali nije mario; prema *Lepim i tačnim proročanstvima*, Hitlerovi dnevници izgledali su kao, pa, gomila falsifikata.

Ruke su mu se jedva primetno tresle dok je knjigu spuštao na sto, navlačio gumene hirurške rukavice, i otvarao je sa strahopoštovanjem. Azirafal je bio anđeo, ali je isto tako obožavao knjige.

Naslov je glasio:

*Lepa i tačna proročanstva
Agnes Nater*

Malo sitnijim slovima:

Izvesna i precizna istorija od
današnjih dana do kraja ovoga sveta.

Malo krupnijim slovima:

Sadrži u sebi raznorazna čudesa
i korisne savete za žene

Drugom vrstom slova:

Potpunije nego ikada još i pre izdavanja

²⁸ Ne bivšeg predsednika Sjedinjenih Država, već poluidiota iz šesnaestog veka.

Sitnijim slovima, ali bez malih:

U VEZI SA NEOBIČNIM VREMENIMA KOJA NASTUPAJU

Pomalo očajničkim kurzivom:

I zbivanjima čudesnim

Još jednom krupnijim slovima:

"Podseća na Nostradamusa u najboljoj formi"

- Ursula Šipton

Proročanstva su bila označena brojevima, i bilo ih je više od četiri hiljade.

"Polako, polako", promrmlja Azirafal sebi u bradu. Otišao je do čajne kuhinje da skuva sebi malo kakaa i nekoliko puta duboko udahnuo.

Onda se vratio i počeo da nasumice čita proročanstva.

Četrdeset minuta kasnije, kakao je i dalje bio netaknut.

Ridokosa žena u uglu hotelskog bara bila je najuspešniji ratni izveštač na svetu. Sada je imala pasoš na ime Karmine Cujgiber; i išla je tamo gde se ratovalo.

Pa. Više ili manje.

Zapravo, išla je tamo gde se nije ratovalo. Tamo gde se ratovalo, već je bila.

Nije bila mnogo poznata, osim tamo gde je bilo važno. Okupite pola tuceta ratnih izveštača u nekom aerodromskom baru, i razgovor će se poput kompasa koji se orijentiše prema severu, okrenuti prema Murčisonu iz *Njujork Tajmsa*, Van Hornu iz *Njuzvika*, Anfortu iz *ITN Njuza*. Bili su to Ratni Izveštači nad ratnim izveštačima.

Ali kada Murčison, Van Horn i Anfort nalete jedan na drugog i trećeg u spaljenoj limenoj čatrlji u Bejrutu, Avganistanu ili Sudanu, posle uzajamnog divljenja ožiljcima i ponekog pića, oni počnu da razmenjuju anegdote ispunjene strahopoštovanjem, o 'Ridoj Cujgiberki' iz *Nešnel World Viklija*.

"Ta glupa krpa od novine", rekao bi Murčison, "nemaju blage veze s tim šta imaju u rukama." Zapravo, *Nešnel World Vikli* je tačno znao šta ima: Ratnog Izveštača. Samo nije znao zbog čega, niti šta sada da radi s njim kada je već bio tu.

Jedan tipični *Nešnel World Vikli* saopštavao bi svetu da je Isusovo lice viđeno na zemički 'big meka' koju je kupio neko iz Demojna, sa ilustratorovom zamisli navedene zemičke; da je Elvis Prisli primećen kako radi u *Burger lordu* u Demojnu; kako se domaćica iz Demojna izlečila od raka slušanjem Elvisovih ploča; da čopor vukodlaka koji teroriju Srednji Zapad čine potomci plemenite pionirke koju je silovao Bigfut; i kako su Elvisa 1976. godine oteli Svemirski Tuđinci zato što je bio previše dobar za ovaj svet.²⁹

Takav je bio *Nešnel World Vikli*. Prodavali su četiri miliona primeraka nedeljno i Ratni Izveštač im je bio potreban koliko i ekskluzivni intervju sa generalnim sekretarom Ujedinjenih Nacija.³⁰

²⁹ Začudo, jedna od tih priča je zaista istinita.

³⁰ Intervju je obavljen 1983. i glasio je:

PITANJE: Dakle, vi ste sekretar Ujedinjenih Nacija?

ODGOVOR: Si.

PITANJE: Jeste li ikada videli Elvisa?

I tako su plaćali Riđoj Cujgiberki mnogo novca da ide i pronalazi ratove, i nisu obraćali ni malo pažnje na debele, loše otkucane koverte koje im je povremeno slala sa svih krajeva globusa da bi opravdala svoje - uglavnom prilično razumne - troškove.

Smatrali su da je to opravdano pošto ona, po njihovom mišljenju, i nije bila naročito dobar ratni izveštač mada je nesumnjivo bila najprivlačniji, što je za *Nešnel Vorld Vikli* bilo veoma značajno. Njeni ratni izveštaji uvek su se odnosili na gomilu tipova koji pucaju jedni na druge, bez nekog većeg razumevanja širih političkih posledica i, još značajnije, ne mnogo zanimljive za šire narodne mase.

Povremeno bi dali neki njen izveštaj redaktoru na popravku. ("Isus se ukazao devetogodišnjem Manuelu Gonsalesu tokom žestoke bitke na Rio Konkorsa i rekao mu da ode kući jer se majka brine za njega. 'Znam da je to bio Isus', reklo je hrabro dete, 'zato što je izgledao isto kao na slici koja se čudesno pojavila na mojoj kutiji za užinu'.")

Uglavnom, *Nešnel Vorld Vikli* ju je ostavljao na miru i pažljivo bacaio njene članke u korpu za otpatke.

Murčison, Van Horn i Anfort nisu marili za to. Znali su samo da gde god izbije rat, Cujgiberka se prva nađe na licu mesta. Praktično i *pre* toga.

"Kako joj to uspeva?", pitali bi se međusobno s nevericom. "Kako joj to, do đavola uspeva?" I oči bi im se susrele, i nemo rekle: da je ona auto, pravio bi je Ferari. To je žena kakvu očekuješ u ulozi prelepe pratilje korumpiranog generalisimusa neke raspadajuće zemlje Trećeg Sveta, a mota se sa tipovima poput nas. Imamo sreće, je l' da?

Gđica Cujgiber se samo smeškala i častila društvo pićem, na račun *Nešnel Vorld Viklija*. I gledala je kako oko nje izbijaju tuče. I smeškala se.

Bila je u pravu. Novinarstvo joj je odgovaralo.

Ipak, svima treba odmor, i Riđa Cujgiberka uzela je svoj prvi odmor posle jedanaest godina.

Bila je na malom mediteranskom ostrvu koje se izdržavalo turizmom, a to je samo po sebi bilo čudno. Riđa je izgledala kao žena koja, ako ode na odmor na ma koje ostrvo manje od Australije, čini to samo zato što je prijateljica njegovog vlasnika. A da ste bilo kom ostrvljaninu rekli mesec dana ranije da se sprema rat, nasmejao bi se i pokušao da vam proda pletenu korpu za vino ili sliku zaliva napravljenu školjkama; to je bilo tada.

A ovako je bilo sada.

Sada je duboka versko-društvena podela, vezana za to kojoj od četiri male kopnene zemlje ostrvo zapravo pripada, rascepila zemlju u tri frakcije, uništila kip Santa Marije na gradskom trgu i upropastila turizam.

Riđa Cujgiberka je sedela u baru Hotela de Palomar del Sol i pila nešto što su nazivali koktelom, u jednom uglu svirao je umorni pijanista, a neki kelner sa tupe-perikom pevušio je u mikrofون:

"AAAAAAJednom davno bila jedan
MALI BELI BIIK
AAAAAAJako tužan jer je bila
MALI BELI BIIK..."

Neki muškarac uskoči kroz prozor, s nožem u zubima, 'kalašnjikovim' u jednoj i ručnom bombom u drugoj ruci.

"Vauvimam ovaj otel u ime..." Zastao je. Izvukao je nož iz usta i ponovo započeo: "Zauzimam ovaj hotel u ime pro-turske Oslobodilačke Frakcije!"

Poslednjih dvoje turista na ostrvu³¹ proviriše ispod svog stola. Riđa je nemarno izvukla maraskino trešnju iz pića, prinela je skerletnim usnama i lagano je usisala sa čačkalice tako da je nekolicini muškaraca u prostoriji izbio hladan znoj.

Pijanista ustade, zavuče ruku u klavir i izvuče staru mašinku. "Ovaj hotel je već zauzela pro-grčka Teritorijalna Brigada!", kriknu. "Mrdneš li, izrešetaću te k'o kantu!"

Na vratima se nešto pomeri. Tamo je stajao ogroman, crnobradi pojedinac sa zlatnim osmehom i originalnim antikvarnim 'getling' mitraljezom; iza njega je bila kohorta podjednako ogromnih, mada manje impresivno naoružanih ljudi.

"Ovaj strateški važan hotel, godinama simbol fašističkog imperijalističkog tursko-grčkog ulizičkog turizma, sada je u vlasništvu italijansko-malteških Boraca za slobodu!", graknu ljubazno. "Sad će sve da pobijemo!"

"Gluposti!", reče pijanista. "Nije strateški važan. Samo ima izuzetno dobro snabdeven vinski podrum!"

"U pravu je, Pedro", reče čovek s 'kalašnjikovim'. "Zato su ga moji i želeli. II General Ernesto de Montoja mi je rekao, kaže, Fernando, rat će se završiti do subote, i momcima će biti do veselja. Skokni der do Hotela de Palomar del Sol i zauzmi ga kao ratni plen, važi?"

Bradati pocrvene. "Nego šta je nego proketo strateški važan, Fernando Kjanti! Ja sam nacrtao veliku mapu ostrva i hotel je tačno na sredini, što ga čini prilično proketo strateški važnim, ja da ti kažem!"

"Ha!", reče Fernando. "Mogao bi isto tako da kažeš da je i kuća Malog Dijega strateški važna, samo zato što gleda na dekadentnu kapitalističku privatnu toples plažu!"

Klavirista duboko pocrvene. "Naši su je jutros osvojili", prizna on.

Nastupila je tišina.

U tišini se začulo tiho, svilenkasto struganje. Noge Riđe više nisu bile prekrštene.

Adamova jabučica pijaniste poskakivala je gore-dole. "Pa, jeste prilično strateški važno mesto", oglasio se, pokušavajući da ne obraća pažnju na ženu na barskoj stolici. "Mislim, ako neko pristane tamo podmornicom, treba da si na mestu sa kog sve to možeš da vidiš."

Tišina.

"Pa, u svakom slučaju, strateški je daleko važnija od ovog hotela", završi on.

Pedro se zlokobno nakašlja. "Sledeća osoba koja kaže *bilo šta*. Ali bilo šta. Biće mrtva." Isceri se. Podiže oružje. "Tako. A sad - svi uz suprotni zid."

Niko se ne pomeri. Više ga nisu slušali. Slušali su duboko, nerazaznatljivo mrmljanje iz hodnika iza njega, tiho i jednolično.

U kohorti pred vratima došlo je do komešanja. Činilo se da se trude iz petnih žila da stoje nepomično, ali s puta ih je uklanjalo neumoljivo mrmljanje koje je počelo da se pretače u čujne izraze. "Izvinite, gospodo, kakva noć, a? Tri puta prešpartao ostrvo, zamalo da ne pronađem mesto, neko ovde izgleda ne veruje u saobraćajne znake, a? Ipak, našao sam ga na kraju, morao sam da stanem i pitam četiri puta, pa sam najзад pitao u pošti, u pošti uvek znaju, mada morali su da mi nacrtaju mapu, tu mi je negde..."

Provlačeći se smireno kraj ljudi sa pištoljima kao štuka kroz ribnjak sa pastrmkama, pojavi se nizak muškarac sa naočarima, u plavoj uniformi, noseći dugačak, tanak paket umotan u smeđi papir, vezan kanapom. Njegov jedini ustupak klimi bile su smeđe plastične sandale sa otvorenim prstima, mada su zelene vunene čarape koje je nosio ispod njih pokazivale duboko i prirodno nepoverenje u vremenske prilike u inostranstvu.

Imao je šiljatu kapu sa natpisom *Internacional Ekspres* ispisanim na njoj krupnim belim slovima.

³¹ Gospodin i gospođa Tomas Trelfol, iz Brestove ulice broj 9 u Peintonu. Oni su oduvek smatrali da je jedna od lepših stvari na godišnjem odmoru odsustvo potrebe da se čitaju novine ili slušaju vesti, jednom rečju, bekstvo od stvarnosti. I zahvaljujući stomahnim tegobama koje su spopale g. Trelfola i činjenici da je gđa. Trelfol prvog dana baš preterala sa sunčanjem, ovo je bilo prvi put da su izašli iz svoje hotelske sobe posle desetak dana.

Bio je nenaoružan, ali niko ga nije ni pipnuo. Niko čak nije ni uperio oružje u njega. Samo su zurili.

Čovečuljak je prešao pogledom po prostoriji, zagledajući lica, a onda je ponovo pogledao u svoju beležnicu; potom je prišao pravo Riđoj, koja je još sedela na barskoj stolici. "Paket za vas, gospođice", reče.

Riđa ga uze i poče da razvezuje kanap.

Čovek iz Internacional Ekspresa diskretno se nakašljao i pruži novinarki prilično ishabani blok sa priznanicama i žutu plastičnu hemijsku olovku prikačenu za beležnicu parčetom kanapa. "Morate da potpišete, gospođice. Evo tu. Ovde ispišite puno ime štampanim slovima, a dole se potpišite."

"Naravno." Riđa se potpisa na priznanici, nečitko, a onda ispisa ime štampanim slovima. Nije glasilo Karmina Cujgiber. Bilo je mnogo kraće.

Čovek joj se ljubazno zahvalio i probio napolje, mrmljajući: baš vam je ovo lepo mesto, gospodo, oduvek sam hteo da ovde dođem na letovanje, izvinite na smetnji, oprostite, gospodine... I nestao je iz njihovih života podjednako mirno kao što je i došao.

Riđa završi otvaranje paketa. Ljudi počеше da se tiskaju oko nje kako bi bolje pogledali. U paketu se nalazio veliki mač.

Ona ga pregleda. Bio je to vrlo prav mač, dugačak i oštar; izgledao je i staro i neupotrebljavano; i na njemu nije bilo ničeg kitnjastog ili impresivnog. To nije bio čarobni mač, niti mistično oružje snage i moći. Bio je to očito mač stvoren da secka, ubada, odseca i po mogućstvu ubije, ali ako u tome i ne uspe, onda makar da nepopravljivo osakati popriličan broj ljudi. Imao je neizrecivu auru mržnje i pretnje.

Riđa zgrabi balčak pažljivo izmanikiranom desnom šakom, i prinese ga očima. Oštrica blesnu.

"Taaakoc!", reče ona, spustivši se sa barske stolice. "*Naj-zad.*"

Dovršila je piće, nabacila mač na rame i prešla pogledom po zbunjenim frakcijama, koje su je u potpunosti okruživale. "Žao mi je što moram da vas ostavim, drugari", reče ona. "Volela bih da mogu da ostanem i da vas malo bolje upoznam."

Ljudi u prostoriji najednom shvatiše da ne žele da je bolje upoznaju. Bila je prelepa, ali na način na koji je šumski požar prelep: nešto čemu se treba diviti iz daljine, ne izbliza.

I držala je mač, dok joj je osmeh sekao poput noža.

Veliki broj pušaka u toj prostoriji lagano je, drhtavo, bio uperen u njene grudi, leđa, glavu.

Potpuno su je okružili.

"Ne mrdaj!", jedva izusti Pedro.

Svi ostali zaklimalaše glavama.

Riđa slegnu ramenima. Pođe napred.

Svaki prst na svakom obaraču zgrči se, gotovo sam od sebe. Olovo i miris baruta ispuniše vazduh. Koktel-čaša razbi se Riđoj u ruci. Preostala ogledala u prostoriji rasprsnuše se u smrtonosne krhotine. Sruši se deo tavanice.

A onda se sve završi.

Karmina Cujgiber se okrenu i zapilji u tela oko nje kao da nema blagog pojma otkud ona tu.

Skerletnim, mačjim jezikom ona liznu krv - tuđu - sa svoje nadlanice. Potom se osmehnu. I izađe iz bara, dok su joj potpetice kuckale po pločicama kao udari dalekih čekića.

Dvoje turista iskobeljaše se ispod stola i zagledaše u pokolj.

"Ne bi nam se ovo desilo da smo otišli u Toremolinos, kao što obično radimo", jadikovalo je jedno od njih.

"Stranci", uzdahnu drugo. "Oni naprosto nisu kao mi, Patriša."

"To je onda to. Sledeće godine idemo u Brajton", reče gđa Trelfol, u potpunosti propustivši da shvati značaj onoga što se upravo dogodilo.

A značilo je da sledeće godine neće ni biti.

A i izgledi da bude i sledeće nedelje najednom su bili veoma mali.

Četvrtak

og dana, u selu se pojavila pridošlica.

Novi ljudi uvek su bili izvor interesovanja i nagađanja među "Njima"³², ali ovog puta je Biberčica imala zapanjujuće vesti.

"Uselila se u Kolibu Jasmina i veštica je", rekla je ona. "Znam to, pošto gospođa Henderson tamo sprema, pa je rekla mojoj majci da ova prima veštičje novine. Prima i gomilu običnih novina, ali stižu joj i te specijalne, veštičje."

"Moj otac kaže da veštice ne postoje", reče Venslidejl, koji je imao svetlu, talasastu kosu i ozbiljno je virio u život kroz debele naočari sa crnim okvirom. Vladalo je opšte verovanje da je nekada bio kršten kao Džeremi, ali niko to ime nije koristio, čak ni njegovi roditelji, koji su ga zvali Klinac. Činili su to u podsvesnoj nadi da će on možda shvatiti poentu; Venslidejl je odavao utisak da je rođen u mentalnom uzrastu od četrdeset sedam godina.

"Ne vidim zašto ne", reče Brajan, koji je imao široko, veselo lice ispod naizgled permanentnog sloja prljavštine. "Ne vidim zašto veštice ne bi mogle da imaju svoje novine. Sa priložima o najnovijim čarolijama, i tako to. Moj otac prima *Pecaroški glasnik*, a kladim se da ima više veštica nego pecaroša."

"Zovu se *Natprirodne novosti*", obavesti ih Biberčica.

"Nije to za veštice", reče Venslidejl. "I moja tetka to prima. Piše samo o savijanju kašika, proricanju sudbine i ljudima koji misle da su u ranijem životu bili kraljica Elizabeta Prva. Zapravo, veštica više nema. Ljudi su izmislili lekove i slično i rekli im da im one više ne trebaju, pa su počeli da ih spaljuju."

"Mogli bi da objavljuju tamo slike žaba i drugih stvari", reče Brajan, koji nije hteo da dopusti da propadne jedna dobra zamisao. "I... i, testove vožnje metli. I rubriku o mačkama."

"Uostalom, tvoja tetka bi mogla da bude veštica", reče Biberčica. "U potaji. Možda je po čitav dan tvoja tetka, a noću veštičari."

"Moja tetka ne", smrknuo reče Venslidejl.

"I recepte", reče Brajan. "Novi načini upotrebe ostataka žabe krastače."

"Ama, učuti više", reče Biberčica.

Brajan frknu. Da je to rekao Vensli, došlo bi do mlakog prijateljskog koškanja. Ali ostali "Oni" odavno su naučili da Biberčica ne smatra da je obavezuju neformalne konvencije bratskog koškanja. Umela je da se rita i ujeda sa zapanjujućom psihološkom preciznošću za jednu jedanaestogodišnju devojčicu. Pored toga, sa jedanaest godina, "Njih" je počela da brine nejasna spoznaja da bi pipkanje stare dobre Bib moglo da dovede do ubrzavanja pulsa sa kojim se još nisu ponajbolje snalazili, a uz to da su mogli da zarade zmijski brz udarac koji bi patosirao i Karate Kida.

Ali, bilo je dobro imati je u bandi. Sećali su se s ponosom kako ih je Masni Džonson sa svojom družinom zadirkivao zbog toga što se igraju sa jednom devojčicom. Biberčica je eksplodirala od besa nakon čega je majka Masnog došla te večeri da se žali.³³

³² Nije bilo važno kako je četvorka nazivala svoju družinu tokom godina, i česte promene imena obično su bile prouzrokovane onim što bi Adam pročitao ili video prethodnog dana (Odred Adama Janga; Adam i kompanija; Družina iz krećne rupe; Zaista vrlo poznata četvorka; Legija stvarno superjunaka; Družina iz kamenoloma; Tajna četvorka; Tadfildsko društvo za pravdu; Galaksatroni; Četvoro pravednih; Buntovnici). Svi ostali su ih uvek smrknuo nazivali "Oni", pa su naposljetku to učinili i sami.

³³ Masni Džonson je bio tužno i preveliko dete. Po jedno takvo nađe se u svakoj školi; ne baš *debelo*, već prosto ogromno, koje nosi odeću iste veličine kao i njegov otac. Njemu se hartija cepala u debelim prstima, olovke su mu pucale u stisku. Deca s kojom je pokušavao da igra tihe, prijateljske igre, obično bi završila pod njegovim ogromnim stopalima, te je Masni Džonson postao siledžija gotovo u samoodbrani. Najzad, bolje da vas zovu siledžijom, što je

Biberčica je gledala na njega, džinovskog mužjaka, kao na prirodnog neprijatelja.

Sama je imala kratku riđu kosu i lice koje nije bilo toliko pegavo koliko prekriveno jednom velikom pegom s ponekim ostrvcetom kože.

Biberčicino pravo ime glasilo je Pipin Galadrijela Mesečevo Dete. Dobila ga je u ceremoniji imenovanja u blatnjavoj njivi gde su se nalazile tri bolešljive ovce i nekoliko bušnih politenskih šatorčića. Njena majka je odabrala velšku dolinu Pant-i-Girdl kao idealno mesto za Povratak Prirodi. (Šest meseci kasnije, kada su joj se smučili kiša, komarci, muškarci, ovce koje su rušile šatore i pojele komuni najpre čitav prinos marihuane, a potom i prastari minibus, i kada je počela da uviđa zbog čega je čitav cilj ljudske istorije bio pokušaj da se udalji od Prirode što je više moguće, Biberčicina majka vratila se iznenađenom Biberčinom dedi i babi u Tadfild, kupila brushalter i s dubokim uzdahom olakšanja upisala kurs iz sociologije.)

Postoje samo dva načina na koja dete sa imenom Pipin Galadrijela Mesečevo Dete može da prođe, a Biberčica je izabrala onaj drugi; tri muška pripadnika "Njih" saznala su to prvog dana škole, na igralištu, u svojoj četvrtoj godini.

Pitali su je za ime, a ona im ga je, onako nedužno, rekla.

Potom je bila neophodna kofa vode da razdvoji zube Pipin Galadrijele Mesečevog Deteta od Adamove cipele. Venslidejlov prvi par naočara bio je razbijen, a Brajanovom džemperu bilo je potrebno pet stepova.

Od tog trenutka, "Oni" su bili zajedno, a Biberčica je ostala Biberčica zauvek, osim za njenu majku, i (kada su se osećali naročito hrabro, a "Oni" bili dovoljno daleko da ne čuju) za Masnog Džonsona i Džonsonijance, jedinu drugu seosku družinu.

Adam zalupka petama po rubu gajbe za mleko koja je služila kao počasna stolica, slušajući tu prepirku onako kako bi neki kralj slušao dokono ćeretanje svojih dvorjana.

Lenjo je žvakao slamku. Bio je četvrtak ujutro. Praznici su se protezali pred njima, beskrajni i čisti. Trebalo ih je nečime ispuniti.

Dopustio je da razgovor lebdi oko njega poput zujanja skakavaca ili, tačnije, na način na koji tragač za zlatom posmatra oblutke u bujici ne bi li među njima ugledao odsjaj upotrebljivog zlata.

"U našim nedeljnim novinama pisalo je da u zemlji ima na hiljade veštica", reče Brajan. "Obožavaju Prirodu, jedu zdravu hranu i tako to. Stoga ne vidim zašto neka od njih ne bi bila i ovde. Preplavljuju zemlju Talasom Bezumnog Zla, tako je pisalo."

"Šta, zar obožavanjem Prirode i jedenjem zdrave hrane?", upita Venslidejl.

"Tako je pisalo."

"Oni" podrobno razmisliše o ovome. Jednom su - na Adamov nagovor - probali da čitavo popodne jedu samo zdravu hranu. Njihova presuda glasila je da čovek može veoma dobro da živi na zdravoj hrani pod uslovom da je pre toga pojeo obilan skuvani ručak.

Brajan se zaverenički nagnu napred.

"A još je i pisalo da igraju kolo bez odeće", dodade. "Popnu se na brda, i Stonhendž i tako to, pa igraju bez odeće."

Ovog puta razmišljanje je bilo još podrobnije. "Oni" su došli do mesta na kojem je, po svoj prilici, tobogan života gotovo dovršio dugo uspinjanje na vrh prve velike uzvisine puberteta, tako da su sada mogli da pogledaju dole i vide kakva ih strmoglava vožnja čeka, puna neizvesnosti, straha i uzbudljivih krivina.

"Hah", reče Biberčica.

"Ne i moja tetka", reče Venslidejl, razbivši čaroliju. "Moja tetka sigurno ne. Ona samo neprekidno pokušava da priča s mojim tečom."

barem podrazumevalo nekakvu kontrolu i želju, nego da vas zovu nespretnim klipanom. Izazivao je očajanje kod nastavnika fizičkog, jer da se Masni Džonson iole zainteresovao za bilo koji sport, škola je mogla da osvoji prvenstvo. Ali Masni Džonson nikada nije pronašao sport koji bi mu odgovarao. Umesto toga, potajno je bio odan svojoj zbirci tropskih ribica, koja mu je donosila nagrade. Masni Džonson je bio istog uzrasta kao i Adam Jang, sa razlikom od samo nekoliko sati, i roditelji mu nikada nisu rekli da je bio usvojen. Vidite? Bili ste u pravu u vezi onog s bebama.

"Teća ti je mrtav", reče Biberčica.

"Ona kaže da on i dalje pomera čašu", reče Venslidejl braneći se. "Moj otac kaže da je i umro zato što je stalno pomerao čaše. Ne znam zašto želi da razgovara s njim", dodade on, "nikada nisu mnogo razgovarali dok je bio živ."

"To je crna magija, eto šta", reče Brajan. "Piše u Bibliji. Trebalo bi da prekine s tim. Bog je načisto protiv crne magije. I veštica. Zbog toga možeš da odeš u Pakao."

Začu se lenja promena položaja na tronu od gajbe za mleko. Adam je nameravao da progovori.

"Oni" začutaše. Adama je uvek vredelo saslušati. Duboko u srcu, "Oni" su znali da zapravo nisu četvorka. Bili su trojka koja je pripadala Adamu. Ali, ako ste želeli uzbuđenja, zanimljivosti i ispunjene dane, onda je svako od "Njih" pre bio za niži položaj u Adamovoj družini nego za vođstvo u bilo kojoj drugoj družini.

"Ne vidim šta svi imaju toliko protiv veštica", reče Adam.

Oni se zgledaše. Obećavalo je.

"Pa, one uništavaju prinose", reče Biberčica. "I potapaju brodove. I kažu ti da li ćeš da budeš kralj i tako to. I kuvaju razne stvari od bilja."

"Moja majka koristi bilje", reče Adam. "Kao i vaše."

"A, to bilje je u redu", reče Brajan, odlučan da ne izgubi poziciju stručnjaka za okultno. "Mislim da je Bog rekao da je u redu koristiti mentu, žalfiju i te stvari. Logično je da je sve u redu sa mentom i žalfijom."

"A kažu i da mogu da te nateraju da se razboliš tako što te pogledaju", reče Biberčica. "To se zove Urokljivo Oko. Pogledaju te, pa se razboliš, a niko ne zna zašto. I naprave tvoju lutku, pa je načičkaju iglicama, a ti se razboliš tamo gde su iglice", dodade ona veselo.

"Takve stvari se više ne dešavaju", odvrati Venslidejl, kao neko ko je razmišljao racionalno. "Pošto smo izumeli Nauku, a popovi su spalili veštice za njihovo dobro. To se zvalo španska Inkvizicija."

"Onda pretpostavljam da bi trebalo da ustanovimo da li je žena u Kolibi Jasmin veštica, i ako jeste, da kažemo to gospodinu Pikerzgilu", reče Brajan. Gospodin Pikerzgil je bio pop. Trenutno je bio u svađi sa "Njima" zbog raznih stvari u rasponu od penjanja uz tisovo stablo na crkvenom groblju, do zvonjave i potonjeg bežanja.

"Ne verujem da je dozvoljeno da ideš okolo i spaljuješ ljude", reče Adam. "Inače bi ljudi to stalno radili."

"To je u redu ako si religiozan", reče Brajan uverljivo. "I time sprečavaš veštice da odu u Pakao, pa mislim da bi u stvari bile zahvalne ako bi to pravilno shvatile."

"Ne mogu da zamislim da Piki bilo koga zapali", reče Biberčica.

"Ma, šta ga znam", značajno reče Brajan.

"Ne baš da ih stvarno pali", frknu Biberčica. "On bi ih pre tužio roditeljima i njima prepustio da odluče treba li ih spaljivati ili ne."

"Oni" zavrteše zgađeno glavama zbog sadašnjih tako niskih standarda crkvene odgovornosti. Potom ostalo troje sa iščekivanjem pogledaše Adama.

Uvek su gledali Adama sa iščekivanjem. On je bio taj koji je imao ideje.

"Možda bi trebalo to sami da uradimo", reče on. "Neko bi trebalo da uradi *nešto* ako se okolo vrzma toliko veštica. Kao - kao neka vrsta Veštine samozaštite."

"Veštice samozaštite", reče Biberčica.

"Ne", reče Adam hladno.

"Ali ne možemo da budemo španska Inkvizicija", reče Venslidejl. "Mi nismo Španci."

"Kladim se da ne moraš da budeš Španac da bi bio španska Inkvizicija", reče Adam. "Kladim se da je to kao kad su u pitanju škotska jaja ili američki hamburgeri. Samo mora da izgleda španski. Moramo samo da izvedemo to tako da *izgleda* španski. Tada će svi znati da je u pitanju španska inkvizicija." Zavladała je tišina.

Prekinulo ju je šuškanje prazne ambalaže koja se gomilala gde god bi Brajan sedeo. Pogledaše u njega.

"Ja imam plakat za koridu na kojem je odštampano moje ime", reče Brajan polako.

Ručak je došao i prošao. Nova španska Inkvizicija se ponovo sastala.

Glavni inkvizitor je kritički pogleda.

"Šta je to?", upita on.

"Time škljocaš dok igraš", reče Venslidejl, skoro se braneći. "Tetka mi je to donela iz Španije pre mnogo godina. Mislim da se zovu kastanjete. Na njima je slika španske igralice, gledaj."

"Zašto igra s bikom?", upita Adam.

"Da bi pokazala da je Španjolka", reče Venslidejl.

Adam to prihvati.

Plakat za koridu bio je upravo ono što je Brajan i obećao.

Biberčica je donela nešto što je ličilo na pletenu posudu za sos.

"Unutra se stavi vino", reče ona prkosno. "Moja majka je to donela iz Španije."

"Nema bika", reče Adam strogo.

"I ne mora da ga bude", uzvрати Biberčica, zauzevši jedva primetno borbeni stav.

Adam je oklevao. Njegova sestra Sara i njen momak takođe su bili u Španiji. Sara se vratila sa veoma velikim ljubičastim magarencetom-igračkom koje, mada očigledno špansko, nije odgovaralo onome što je Adam instinktivno slutio da je bio ton španske Inkvizicije. Momak je, s druge strane, doneo veoma kitnjasti mač koji je, uprkos sklonosti da se savija kada se uzme u ruku i nesklonosti da seče papir usled tuposti, za sebe tvrdio da je izrađen od čelika iz Toleda. Adam je pola sata tragao po enciklopediji i došao je do zaključka da je Inkviziciji trebalo upravo to. Međutim, suptilni nagoveštaji nisu bili od koristi.

Na kraju, Adam je uzeo venac luka iz kuhinje. Sasvim je lako mogao biti baš iz Španije. Ali čak je i Adam morao da prizna da je luku, u smislu dekora za prostorije Inkvizicije, ipak nešto nedostajalo. Stoga nije mogao da se previše oštro suprotstavi pletenim korpama za vino.

"Vrlo dobro", reče on.

"Siguran si da je to *španski* luk?", reče Biberčica, opustivši se.

"Naravski", reče Adam. "Španski luk. To bar svako zna."

"Možda je francuski", reče Biberčica tvrdoglavo. "Francuska je čuvena po luku."

"Nije važno", reče Adam, kome je već bilo dosta luka. "Francusko je *skoro* isto što i špansko, a ne verujem da veštice prave razliku, pošto najveći deo vremena provode leteći kojekuda noću. Puca vešticama dugme. Uostalom, ako ti se ne dopada, slobodno možeš da odeš i osnuješ sopstvenu Inkviziciju, slobodno."

Biberčica barem ovog puta nije htela da navaljuje. Obećan joj je položaj Glavne Mučiteljke. Niko nije ni sumnjao ko će biti Glavni Inkvizitor. Venslidejl i Brajan su bili manje oduševljeni svojim ulogama inkvizicionih stražara.

"Pa, ne znate španski", reče Adam, koji je deset minuta za ručkom utrošio nad priručnikom sa čestim frazama koju je Sara kupila u naletu romantike u Alikanteu.

"To nema veze, jer *u stvari* moraš da pričaš na latinskom", reče Venslidejl, koji se takođe malo bavio čitanjem za vreme ručka.

"I na španskom", reče Adam odlučno. "Zato to i jeste španska Inkvizicija."

"Ne vidim zašto ne bi bila britanska Inkvizicija", reče Brajan. "Ne vidim zbog čega smo se borili protiv Armade i sve to, samo da bismo imali njihovu smrdljivu Inkviziciju."

To je donekle vređalo i Adamova patriotska osećanja.

"Mislim", reče on, "da treba da počnemo kao španska, a onda da je pretvorimo u britansku Inkviziciju, kad malo uđemo u štos. A sada", dodade, "neka inkvizicioni stražar ode i dovede prvu vešticu, *por favor*."

Zaključili su da će nova stanarka Kolibe Jasmina morati da popričeka. Ono što je njima bilo potrebno jeste da krenu od malih stvari, pa da se polako razviju ka većim.

"Veštica da li si, *o-lej*?", upita Glavni Inkvizitor.

"Da", reče Biberčicina mala sestra, koja je imala šest godina i bila građena kao mala zlatokosa fudbalska lopta.

"Ne smeš da kažeš da, moraš da kažeš ne", prosikta Glavna Mučiteljka, munuvši osumnjičenu laktom.

"I šta onda?", zapitala je osumnjičena.

"Onda ćemo da te mučimo kako bismo te naterali da kažeš da", reče Glavna Mučiteljka.

"*Rekla* sam ti. Mučenje je super zabava. Ne boli. *Hastar lar vista*", dodade ona brzo.

Mala osumnjičena pogleda glavni štab inkvizicije s nipodaštavanjem. Osećao se jak zadah luka.

"Ha", reče ona. "Ja *hoću* da budem veštica, sa bladavicama na nosu, zelenom kožom, lepom macom koju ću da zovem Bleki, i s puno napitaka i..."

Glavna Mučiteljka klimnu Glavnom Inkvizitoru.

"Vidi", reče Biberčica očajnički, "niko ne kaže da *ne smeš* da budeš veštica, samo treba da *kažeš* da *nisi* veštica. Džabe se mi tu trudimo", dodade ona oštro, "ako ti budeš išla naokolo i govorila *da* čim te upitamo."

Osumnjičena razmisli o ovome.

"Ali ja *oću* da budem veštica", zacvile. Muški "Oni" zgledaše se iscrpljeno. Ovo je izlazilo iz njihovog domena.

"Ako samo kažeš *ne*", reče Biberčica, "daću ti moj štalski komplet za Sindi. Nisam ga ni koristila", dodade, sevajući pogledom prema ostalim "Njima", čekajući ih da to prokomentarišu.

"*Jesi* ga koristila", odbrusi joj sestra. "*Videla* sam ga, i sav je izlizan, a onaj deo gde se stavlja seno je polomljen i..."

Adam se autoritativno nakašlja.

"Veštica da li si, *viva España?*", ponovi on.

Sestra pogleda Biberčicino lice, pa odluči da ne reskira.

"Nisam", odluči ona.

Bilo je to jako dobro mučenje, u tome su se svi složili. Problem se pojavio kada je trebalo da osvedočenu vešticu odvrate od njega.

Bilo je vruće popodne i inkvizicioni stražari smatrali su da su nasamareni.

"Ne vidim zašto ja i Brat Brajan moramo da sve odrađujemo", reče Brat Venslidejl dok je brisao znoj sa čela. "Mislim da je vreme da završimo s njom, pa da probamo i mi. *Benedictine ina decanter.*"

"Zašto smo stali?", upita osumnjičena, kojoj je voda kuljala iz cipela.

Glavnom Inkvizitoru palo je na pamet tokom njegovih izučavanja da britanska Inkvizicija verovatno još nije spremna za ponovno uvođenje Gvozdene Device i gušilice. Ali jedna ilustracija srednjovekovne stolice za potapanje nagoveštavala je da je ova kao stvorena za njih. Sve što vam je trebalo bilo je jedno jezerce, malo dasaka i uže. Bila je to kombinacija koja je "Njih" uvek privlačila, i nije im bilo teško da pronađu sva tri.

Osumnjičena je sada bila zelena do struka.

"Baš je k'o klackalica", reče ona. "Jipii!"

"Ja idem kući ako ne date i meni da probam", promrmlja Brat Brajan. "Ne vidim zašto bi samo zle veštice imale pravo da se zabavljaju."

"Inkvizitorima nije dozvoljeno da i sami budu mučeni", strogo reče Glavni Inkvizitor, ali ne previše ubeđeno. Bilo je vrelo popodne, inkvizitorska odora od starih džakova grebala je i zaudarala na užegli ječam, a jezerce je izgledalo zapanjujuće privlačno.

"Dobro, dobro", reče on i okrenu se osumnjičenoj. "Ti si veštica, u redu, nemoj više to da radiš, a sad siđi i pusti malo i druge. *O-lej*", dodade.

"Šta sad?", upita Biberčicina sestra.

Adam je oklevao. Kada bi je sad spalili, razmišljao je, verovatno bi usledila lavina problema. Osim toga, sad je bila previše mokra da bi gorela.

Takođe je bio neodređeno svestan toga da ga u bliskoj budućnosti čekaju pitanja o blatnjavim cipelama i ružičastim haljinama prekrivenim skorenim žabokrečinom. Ali, to je bila budućnost, koja je čekala na drugom kraju dugačkog toplog popodneva ispunjenog daskama, užadima i jezercetom. Budućnost je mogla da sačeka.

Budućnost je došla i prošla na onaj blago obeshrabrujući način na koji to budućnosti obično rade, mada je gospodin Jang imao na umu i druge stvari pored blatnjave odeće, pa je samo zabranio Adamu da gleda televiziju, što je značilo da je morao da je gleda na starom crno-belom prijemniku u svojoj sobi.

"Ne vidim zašto smo dobili zabranu za baštenska creva", čuo je Adam kako gospodin Jang saopštava gospođi Jang. "Plaćam svoje obaveze kao i svi ostali. Bašta izgleda kao Sahara. Čudi me da je uopšte ostalo nešto vode u jezercetu. Lično, krivim za to nedostatak nuklearnog testiranja. Kad sam ja bio mali, leta su bila po propisu. Sve vreme je padala kiša."

To je bilo juče.

Sada je Adam sâm tumarao prašnjavom stazom. Bilo je to dobro tumaranje. Adam je umeo da tumara tako da time zasmeta svim pravomislećim ljudima. Ne samo da je pritom bio poguren. Umeo je da se *leluja* dok tumara, i sada je položaj njegovih ramena odražavao povređenost i zbunjenost svih onih nepravično osujećenih u njihovoj nesebičnoj želji da pomognu sebi ravnima.

Debeo sloj prašine prekrivao je žbunje.

"Videće svi oni kada veštice preuzmu čitavu zemlju i nateraju ljude da jedu zdravu hranu, ne idu u crkvu i igraju okolo bez odeće", reče šutnuvši kamen. Morao je da prizna da, sa eventualnim izuzetkom zdrave hrane, takvi izgledi i nisu bili preterano zabrinjavajući.

"Kladim se da bismo, da nam dozvole da se propisno organizujemo, pronašli na *stotine* veštica", reče sam za sebe, šutnuvši kamen. "Kladim se da stari Torturmada nije morao da prekida sa poslom tek što bi ga započeo, samo zato što je neka glupa veštica isprljala haljinu."

Pas je revnosno kasao za svojim Gospodarem. To nije, ukoliko je pakleni pas imao ikakva očekivanja, bio život kakav je zamišljao za poslednje dane pre Armagedona, ali i protiv svoje volje, počeo je da uživa u njemu.

Čuo je kako njegov Gospodar kaže: "Kladim se da ni *Viktorijanci* nisu terali ljude da gledaju crno-belu televiziju."

Oblik određuje prirodu. Izvesni vidovi ponašanja koja priliče malim čupavim psima utisnuti su im u gene. Ne možete prosto poprimiti oblik malog psa i nadati se i dalje da ćete ostati ista osoba; izvesna urođena svojstva malih pasa počnu da vam prožimaju samo Biće.

Već je jurio jednog pacova. Bilo je to najlepše iskustvo u njegovom životu.

"Videće oni kada ih sve svladaju Zle Sile", gundao je njegov Gospodar.

Pa još i mačke, pomislio je Pas. Izenadio je ogromnu riđu mačku iz komšiluka i pokušao da je svede na prestravljenu pihitjastu masu svojim uobičajenim svetlucavim pogledom i grlenim režanjem, što je u prošlosti uvek delovalo na prokletinje. Ovog puta, time je zaradio ćušku po nosu od koje su mu oči zasuzile. Mačke su, zaključio je Pas, očigledno mnogo opakije od izgubljenih duša. Jedva je čekao novi eksperiment s mačkama, koji bi trebalo da se sastoji od skakanja unaokolo i uzbuđenog kevtanja. Ishod se nije mogao predvideti, ali valjalo je pokušati.

"Samo neka mi se ne obraćaju kad se matori Piki pretvori u žabu, i tačka", promrmlja Adam.

Upravo u tom trenutku, sinuše mu dve stvari. Jedna od njih bila je da su ga neutešni koraci naneli putem kraj Kolibe Jasmina. Druga je bila da neko plače.

Adam je bio slab prema suzama. Malo je oklevao, a onda oprezno provirio preko živice.

Anatemi, koja je sedela na baštenskoj stolici sa napola utrošenim paketićem papirnih maramica, to je izgledalo kao izlazak malog, razbarušenog sunca.

Adam je sumnjao da je ona veštica. Adam je u glavi imao veoma jasnu sliku veštice. Jangovi su sebe ograničili na jedini mogući izbor između nedeljnih novina bolje klase, tako da je stotinu godina prosvećenog okultizma mimoišlo Adama. Ona nije imala ni kukasti nos, niti bradavice, i bila je mlada... pa, *prilično* mlada. Za njega je to bilo dovoljno.

"Zdravo", reče on, uspravivši se.

Ona izduva nos i zagleda se u njega.

Sada bi trebalo opisati ono što je gledalo preko živice. Anatema je ugledala, kako je kasnije rekla, nešto nalik na predpubertetskog grčkog boga. Ili možda biblijsku ilustraciju, na kojoj se vide mišićavi anđeli koji pravedno tamane. Bilo je to lice koje nije pripadalo dvadesetom veku. Bilo je uokvireno zlatnim uvojcima koji su svetlucali. Trebalo je da ga Mikelandelo izvaja.

Mada, on bi verovatno izbegao ishabane patike, iskrzane farmerke ili prljavu majicu.

"Ko si ti?", upita ona.

"Adam Jang", reče Adam. "Stanujem na drugom kraju ulice."

"O. Da. Čula sam za tebe", reče Anatema, dok je brisala oči. Adam se ozari.

"Gospođa Henderson je rekla da te se pričuvam", nastavi ona.

"Poznat sam u kraju", reče Adam.

"Rekla je da si rođen za vešala", reče Anatema.

Adam se isceri. Zloglasnost nije bila baš podjednako dobra kao slava, ali možda je bila bolja od anonimnosti.

"Rekla je da si najgori od svih 'Njih'", reče Anatema, naizgled malo veselija. Adam klimnu glavom.

"Kazala mi je: 'Pričuvajte se 'Njih', gospođice, to su najobičnije barabe. A Mladi Adam je pravo oličenje Starog Adama'", reče ona.

"Zbog čega ste plakali?", upita Adam bez okolišanja.

"O? O, izgubila sam nešto", reče Anatema. "Knjigu."

"Pomoći ću vam da je nađete, ako želite", reče Adam galantno. "Ja, zapravo, znam poprilično toga o knjigama. I *sâm* sam jedared napisao knjigu. Sjajna je to knjiga bila. Dugačka skoro osam strana. O jednom gusaru, koji je bio slavan detektiv. A još sam i nacrtao sam slike." A onda, u naletu velikodušnosti, dodade: "Ako hoćete, pročitacu vam je. Kladim se da je daleko uzbudljivija od te vaše knjige koju ste izgubili. Naročito ono u svemirskom brodu, kad se pojavi dinosaurus i bori se protiv kauboja. Kladim se da bi vas moja knjiga oraspoložila. Brajana je oraspoložila k'o ništa. Rekao je da nikada nije bio toliko oraspoložen."

"Hvala, sigurna sam da je to jedna jako dobra knjiga", reče ona, stekavši Adamovu večnu naklonost. "Ali ne moraš da mi pomažeš u traganju za mojom knjigom - mislim da je sada suviše kasno."

Zamišljeno je pogledala Adama. "Pretpostavljam da dobro poznaješ ovaj kraj?", reče ona.

"Na milje i *milje*", reče Adam.

"Nisi možda video dva muškarca u velikim crnim kolima?", upita Anatema.

"Da li su je oni ukrali?", upita Adam, najednom veoma zainteresovan. Onemogućavanje bande međunarodnih kradljivaca knjiga dovršilo bi taj dan na sjajan način.

"Ne baš. U neku ruku. Mislim, nisu to smerali. Tražili su Veleposed, ali danas sam bila tamo, i niko ne zna ništa o njima. Mislim da je tamo došlo do neke nesreće, ili tako nešto."

Ona se zagleda u Adama. Postojalo je nešto čudno u vezi s njim, ali nije mogla da dokuči šta. Imala je samo neodoljiv osećaj da je on važan i da ne bi smela da mu dozvoli da se izgubi. Nešto u vezi s njim...

"Kako se zove ta knjiga?", upita Adam.

"*Lepa i tačna proročanstva Agnes Nater, Veštice*", reče Anatema.

"Kakve veštine?"

"Ne. Veštice. Kao, u Magbetu", reče Anatema.

"Gledao sam to", reče Adam. "Baš je zanimljivo kako su se ti kraljevi vladali. Joj. Šta li je samo lepo u tome?"

"Lepo je nekada značilo, pa, precizno. Ili tačno." Definitivno nešto čudno. Neka vrsta uzdržanog intenziteta. Nije mogla da odoli osećanju da je u njegovom prisustvu svako drugi, čak i pejzaž, samo pozadina.

Provela je tu mesec dana. Izuzev gospođe Henderson, koja se teorijski starala za kuću i verovatno preturala po njenim stvarima kad god bi joj se ukazala makar mala prilika, nije ni sa kim razmenila više od desetak reči. Pustila ih je da misle da je slikarka. Bio je to jedan od onih krajeva koje slikari vole.

Zapravo, bio je prokleta lep. Oko samog sela, bio je izvrstan. Da su Turner i Lendsir sreli Semjuela Palmera u pabu i dogovorili se, a onda angažovali Stabsa da naslika konje, opet ne bi ispao bolji.

A to je bilo depresivno, jer *ono* je trebalo baš tu da se dogodi. Bar kako je Agnes predvidela. U knjizi koju je ona, Anatema, uspela da izgubi. Imala je kartice sa beleškama, naravno, ali to nije bilo isto.

Da je Anatema u tom trenutku u potpunosti kontrolisala svoj um - a niko u Adamovoj blizini nikada nije u potpunosti kontrolisao svoj um - zapazila bi kako joj misli, kad god pokuša da o njemu razmisli dublje, klize kao patka po vodi.

"Uvrnuto!", reče Adam, koji je u mislima premetao implikacije jedne knjige sa lepim i tačnim proročanstvima. "Tamo piše ko će da osvoji nacionalni kup, zar ne?"

"Ne", reče Anatema.

"Ima li u njoj svemirskih brodova?"

"Ne mnogo", reče Anatema.

"Robota?", s tračkom nade upita Adam.

"Žalim."

"Meni ne zvuči mnogo lepo", reče Adam. "Ne vidim šta nas čeka u budućnosti, bez svemirskih brodova i robota."

Okolo tri dana, pomisli Anatema sumorno. *Eto šta nas čeka.*

"Da li si za limunadu?", upita ga.

Adam je oklevao. Onda odluči da zgrabi bika za rogove.

"Gledajte, izvin'te što pitam, ako nije mnogo lično pitanje, ali jeste li vi veštica?", reče on.

Anatema suzi oči. Eto posledica njuškanja gospođe Henderson.

"Neki ljudi bi možda rekli tako", reče ona. "Zapravo, ja sam okultista."

"O. Pa. Onda je u redu", reče Adam, razvedrivši se.

Ona ga odmeri od glave do pete.

"Znaš šta je to okultista, zar ne?", upita ga.

"O, da", reče Adam sa samopouzdanjem.

"Pa, ako si sada zadovoljniji", reče Anatema. "Uđi samo. I meni bi prijalo piće. I... Adame Jang?"

"Da?"

"Pomislilo si: 'Sa mojim očima je sve u redu, ne treba im pregled', zar ne?"

"Ko, ja?", reče Adam ispunjen krivicom.

Pas je pravio probleme. Nije hteo u kolibu. Čučao je na pragu i režao.

"Hajde, glupo kuće", reče Adam. "To je samo stara Kuća Jasmina." On pogleda Anatemu postideno. "Obično radi sve što kažem, bez pogovora."

"Možeš da ga ostaviš u bašti", reče Anatema.

"Ne", reče Adam. "Mora da radi šta mu se kaže. Pročitao sam to u jednoj knjizi. Obuka je veoma važna. Svaki pas može da se obuči, tako je pisalo. Otac mi je kazao da smem da ga zadržim samo ako se propisno obuči. A sad, *Psu*. Ulazi."

Pas zacvile i molećivo ga pogleda. Lupnu jednom ili dvaput kratkim repom po podu.

Glas njegovog Gospodara.

Sa velikim oklevanjem, kao da hoda spram naleta oluje, on se prevuče preko praga.

"Tako", reče Adam ponosno. "Dobar dečko."

I još jedan delić Pakla izgore...

Anatema zatvori vrata.

Iznad vrata Kolibe Jasmina oduvek je stajala potkovica, još od njenog prvog stanovnika, pre više vekova; Crna Smrt je besnela svom snagom u to doba i on je smatrao da će mu dobro doći svaka moguća zaštita.

Bila je zardala i gotovo prekrivena vekovnom farbom. Zato ni Adam ni Anatema nisu obratili pažnju niti primetili da se ona sada hladi od belog usijanja.

Azirafalov kakao bio je leden.

Jedini zvuk u prostoriji bio je povremeno okretanje stranice.

Svako malo zatresla bi se vrata kada bi potencijalna mušterija "Intimnih knjiga" iz komšiluka pogrešila ulaz. Nije obraćao pažnju.

Povremeno, bio je vrlo blizu toga da opsuje.

Anatema se u kolibi nije baš sasvim osećala kao kod kuće. Većina njenog pribora stajala je u gomili na stolu. Gomila je izgledala zanimljivo. Izgledala je, zapravo, kao da je neki vudu-sveštenik upravo poharao prodavnicu naučne opreme.

"Sjajno!", reče Adam, zavirujući u gomilu. "Šta je ono sa tri noge?"

"Taudolit", reče Anatema iz kuhinje. "Za praćenje mističnih linija."

"Šta je sad to?", upita Adam.

Ispričala mu je.

"Jee", reče on. "Ma nije valjda?"

"Da."

"Posvuda unaokolo?"

"Da."

"Nikad ih nisam video. Neverovatno, nevidljive linije svuda okolo, a ja ne mogu da ih vidim."

Adam nije često slušao, ali proveo je najzanesenijih dvadeset minuta u životu, ili makar u tom danu života. Niko u domaćinstvu Jangovih nije kucao u drvo niti bacao so preko ramena. Jedino što je iole vuklo na natprirodno bila je mlaka neuverljiva priča, kada je Adam bio mlađi, da se Božić Bata spušta niz odžak.³⁴

Bio je gladan za svim stvarima okultnijim od Festivala žetve. Njene reči navirale su mu u um kao voda u arak papira za upijanje.

Pas je ležao ispod stola i režao. Počeo je ozbiljno da sumnja u sebe.

Anatema ne samo da je verovala u mistične linije, već i u pečate, kitove, bicikle, kišne šume, integralno zrnevlje u veknama, recikliranu hartiju, bele Južnoafrikance iz Južne Afrike i Amerikance praktično odasvud, sve do, i uključujući, Long Ajlend. Ona nije delila svoja verovanja jedna od drugih. Sva su bila zavarena u jedno ogromno, bešavno verovanje, prema kojem je ono verovanje Jovanke Orleanke ličilo na puku dokonu pomisao. Na bilo kojoj skali pomeranja planina, iznosilo je najmanje nula zarez pet alpa.³⁵

Niko ranije nije u Adamovoj blizini pomenuo reč 'životna sredina'. Južnoameričke kišne šume za Adama su bile zatvorena knjiga, a ni ona čak nije bila napravljena od reciklirane hartije.

³⁴ Da je Adam tada u potpunosti vladao svojim moćima, Jangovima bi Božić pokvarilo otkriće mrtvog debeljka zaglavljenog naopako u njihovoj cevi za centralno grejanje.

³⁵ Ovde možda вреди pomenuti da većina ljudskih bića retko mogu da podignu više od 0,3 alpa (30 centi-alpa). Adam je verovao u razne stvari na skali koja se kretala od 2 do petnaest hiljada, šest stotina i četrdeset Everesta.

Prekinuo ju je samo jednom da bi se saglasio sa njenim gledištima o nuklearnoj energiji: "Bio sam u nuklearnoj elektrani. Baš je bilo *dosadno*. Nije bilo ni zelenog dima, ni raznih mehurića u cevima. Ne bi smelo tako, da nema poštenih mehurića, kada ljudi prevale toliki put da to vide, a onda ih samo sačeka gomila ljudi koji tu stoje, pa čak i ne nose ni svemirska odela."

"Te mehuriće puste kada svi posetioci odu kući", reče Anatema mračno.

"Hah", reče Adam.

"Treba ih odmah pozatvarati."

"Nego šta, kad ne puštaju mehuriće", reče Adam.

Anatema klimnu glavom. Još je pokušavala da ustanovi šta je to toliko čudno u vezi sa Adamom, a onda je shvatila.

Nije imao auru.

Ona je bila veliki stručnjak za aure. Mogla je da ih vidi ako se dovoljno pažljivo zagleda. Bio je to slabašan sjaj oko glava ljudi, i prema knjizi koju je pročitala, boja tog sjaja govorila je o njihovom zdravlju i opštem stanju. Svako je imao auru. Kod zlobnih ljudi zatvorenog uma bile su to jedva primetne, drhtave konture, dok su ekspanzivni i kreativni ljudi mogli da zrače aurom i desetak centimetara daleko od tela.

Nikada nije čula za nekoga bez aure, ali uopšte nije mogla da je vidi oko Adama. Opet, on je izgledao veselo, ispunjen entuzijazmom i uravnotežen kao žiroskop.

Možda sam samo umorna, pomisli ona.

U svakom slučaju, bila je zadovoljna i zahvalna što je našla tako dobrog učenika, pa mu je čak pozajmila nekoliko primeraka *Novoakvarijanskog glasnika*, malog časopisa koji je uređivala jedna njena prijateljica.

To mu je izmenilo život. U najmanju ruku, izmenilo mu je život za taj dan.

Zapanjio je roditelje kada je otišao rano u krevet, a onda je ležao pod prekrivačima sve do iza ponoći sa baterijskom lampom, časopisima i kesicom šerbet-limuna. Povremeni uzvik: "Sjajno!" oteo bi mu se iz usta koja su nemilice žvakala i žvakala.

Kada su se baterije istrošile, izronio je u zamračenu sobu i legao sa rukama pod glavom, naizgled zagledan u eskadron Iks-ving™ lovaca koji su visili sa tavanice. Blago su se ljuljali na noćnom povetarcu.

Ali Adam ih nije zaista gledao. Zurio je umesto toga u jarko osvetljenu panoramu sopstvene mašte, koja se obrtala kao ringišpil.

Ovo nije bila Venslidejlova tetka sa čašom za vino. Ovakvo okultisanje bilo je daleko zanimljivije.

Osim toga, Anatema mu se dopadala. Naravno, bila je matora, ali kada se Adamu neko dopadao, želeo je tog nekog da usreći.

Zapitao se kako bi mogao da usreći Anatemu.

Obično se misli da svet menjaju događaji poput bombardovanja, manijakalnih političara, strahovitih zemljotresa ili ogromnih pokreta stanovništva, ali sada se zna da je to krajnje staromodno gledište ljudi koji nimalo nisu u toku sa modernom školom misli. Stvari koje *zaista* menjaju svet, po teoriji Haosa, jesu majušne stvari. Leptir zamahne krilima u Amazonskoj džungli, a potom oluja pohara pola Evrope.

Negde u Adamovoj usnuloj glavi pomolio se leptir.

Anatema bi možda, a možda i ne bi, mogla da jasno vidi stvari da joj je bilo dopušteno da zapazi krajnje očigledan razlog za odsustvo Adamove aure.

Bio je to isti razlog zbog kog ljudi na Trafalgar Skveru ne mogu da vide Englesku.

Oglasi se alarm.

Naravno, nema ničeg naročitog u oglašavanju alarma u kontrolnoj prostoriji jedne nuklearne elektrane. Stalno se to dešava. Razlog je u tome što tamo ima mnogo brojanika, mernih aparata i stvari koje paze da nešto važno ne promakne neopaženo, a da makar ne zazuje.

A posao smenskog glavnog inženjera zahteva solidnog, sposobnog, nepokolebljivog čoveka na kog se možete osloniti da se neće izgubiti u pravcu parkinga u slučaju opasnosti. Zapravo, čoveka koji odaje utisak da puši lulu čak i kad to ne radi.

Bilo je 3:00 ujutro u kontrolnoj prostoriji nuklearne elektrane "Prekretnica" što je obično lep i miran sat kada nema mnogo posla, osim popunjavanja dnevnika i osluškivanja daleke tutnjave turbina.

Do sada.

Horas Gender pogleda treperenje crvenog svetla. Onda pogleda neke brojčanike. Onda pogleda lica svojih kolega. Onda podiže pogled prema velikom brojčanicu na drugom kraju prostorije. Četiri stotine i dvadeset praktično pouzdanih i vrlo jeftinih megavata napuštalo je elektranu. Prema nekim drugim brojčanicima, ništa ih nije proizvodilo.

On nije rekao: "Baš čudno." Ne bi taj rekao: "Baš čudno" ni da je u blizini stado ovaca prošlo na biciklima, svirajući violine. Jedan odgovorni inženjer nije govorio takve stvari.

Ali *jeste* rekao: "Alf, bolje pozovi direktora elektrane."

Prošla su tri vrlo uskomešana sata. Ispunilo ih je dosta telefonskih poziva, teleksa i faksova. Dvadeset sedmoro ljudi poustajalo je iz kreveta u brzom nizu, da bi probudili još pedeset troje, jer ako čovek nešto želi da zna kada ga u panici probude u 4:00 ujutro, onda je to činjenica da nije sam.

U svakom slučaju, potrebne su vam raznorazne dozvole pre nego što vam dopuste da odšrafite poklopac nuklearnog reaktora i pogledate unutra.

Dobili su ih. Odšrafili. Pogledali unutra.

Horas Gander reče: "Za ovo mora postojati razuman razlog. Ne dešava se tek tako da se pet stotina tona uranijuma nadigne i odšeta."

Merač u njegovoj ruci trebalo je da vrišti. Umesto toga, oglašavao se pokojim malodušnim škljocajem.

Tamo gde je trebalo da bude reaktor bio je prazan prostor. Unutra se mogla odigrati baš lepa partija skvoša.

Na samom dnu, sasvim sam na sredini blistavog hladnog poda, nalazio se limun-šerbet.

Napolju, u ogromnoj mašinskoj sali, čula se tutnjava turbina.

A stotinu milja odatle, Adam Jang se okrenuo u snu.

Petak

Rejven Sejbl, duguljast, bradat i sav u crnom, sedeo je na zadnjem sedištu svoje duguljaste crne limuzine i razgovarao preko svog duguljastog crnog telefona sa svojom bazom sa Zapadne Obale.

"Kako ide?", upitao je.

"Izgleda dobro, gazda", reče njegov šef marketinga. "Sutra ću doručkovati sa kupcima iz svih vodećih lanaca supermarketa. Nema problema. Sledećeg meseca u ovo vreme imaćemo OBROKE™ u prodavnicama."

"Dobro si to odradio, Nik."

"Nema problema. Nema problema. To je zato što znamo da nam daješ podršku, Rejv. Sjajan si lider, čoveče. Kod mene to svaki put pali."

"Hvala ti", reče Sejbl i prekide vezu.

Naročito je bio ponosan na OBROKE™.

Korporacija 'Nova ishrana' skromno je počela, pre jedanaest godina. Mala ekipa naučnika na polju ishrane, ogromna ekipa osoblja za marketing i odnose sa javnošću i zgodan naziv.

Posle dve godine investicija i istraživanja 'Nove ishrane' pojavio se ŽVAK™. U ŽVAKU™ nalazili su se smućkani, isprepletani i satkani molekuli proteina, obeleženi i kodirani, brižno smišljeni tako da ih ignorišu i najgladniji enzimi digestivnog trakta; nekalorijski zaslađivači; mineralna ulja umesto biljnih; vlaknasti materijali, veštačke boje i arome. Krajnji rezultat bila je hrana koja se gotovo nije mogla razlikovati od drugih vrsta, osim po dve stvari. Prvo, po ceni, koja je bila malo viša, i drugo, po hranljivosti, koja je otprilike bila jednaka hranljivosti Sonijevog vokmena. Koliko god da ste to jeli, gubili ste težinu.³⁶

To su kupovali debeli ljudi. To su kupovali mršavi ljudi koji nisu hteli da postanu debeli. ŽVAK™ bio je savršena dijetalna hrana - brižljivo smućkana, satkana, sastavljena i izlupana tako da imitira bilo šta, od krompira do divljači, mada se najbolje prodavala piletina.

Sejbl je zavaljen sedeo i posmatrao kako se priliva lova. Gledao je kako ŽVAK™ postepeno zauzima ekološko mesto na kom se ranije nalazila stara, obična, nefirmirana hrana.

Posle ŽVAKA™ usledilo je MEZE™ - đubre od hrane napravljeno od pravog đubreta.

OBROCI™ su bili Sejblov poslednji izum.

OBROCI™ su bili ŽVAK™ sa dodatkom šećera i masti. Po teoriji, ukoliko budete jeli dovoljno OBROKA™, pod a) veoma ćete se ugojiti; i pod b) umrećete od neuhranjenosti.

Taj paradoks oduševljavao je Sejbla.

OBROCI™ trenutno su se testirali širom Amerike, Pića OBROCI, riblji OBROCI, sečuanski OBROCI, makrobiotički OBROCI od pirinča. Čak i hamburger OBROCI.

Sejblova limuzina bila je parkirana na placu 'Burger lorda' u Demojnu, Ajova - to je bio lanac restorana brze hrane čiji je vlasnik u potpunosti bila njegova organizacija. Upravo su tu pre šest meseci pustili u probnu prodaju hamburger OBROKE. Želeo je da vidi kakve su rezultate postigli.

Nagnuo se napred i kucnuo šoferu po pregradnom staklu. Šofer je pritisnuo prekidač i staklo skliznu.

"Gospodine?"

"Idem da pogledam kako ide posao, Marlone. Zadržaću se deset minuta. Onda se vraćamo u L. A."

"Gospodine."

³⁶ I kosu. I ten. A ako pojedete dovoljno toga, i znake života.

Sejbl ušeta u 'Burger lord'. Bio je potpuno isti kao i svaki drugi 'Burger lord' u Americi,³⁷ Klovn Meklordi igrao je u Dečjem kutku. Članovi osoblja imali su identične blistave osmehe koji im nikada nisu doticali oči. A iza tezge bucmasti sredovečni muškarac u uniformi 'Burger lorda' stavljao je pljeskavice na roštilj i tiho zviždukao, zadovoljan svojim poslom.

Sejbl priđe pultu.

"Zdravo-ja-sam-Mari", reče devojka iza tezge. "Čime-mogu-da-vas-uslužim?"

"Duplu praskavu gromovnu pištoljčinu, ekstra pomfrit, bez senfa", reče on.

"Nešto-za-popiti?"

"Gusti čokobanana šejk sa šlagom."

Ona ispritisla piktogramske kvadratiće na svojoj pregradi. (Pismenost više nije bila uslov za zaposlenje u tim restoranima. Osmehivanje jeste.) Onda se okrenula debeljku iza tezge.

"DPGP, E P, bez senfa", reče ona. "Čok-šejk."

"Ah-a-aa", promumla kuvar. Razvrstao je hranu u male papirne posude, zastavši samo da ukloni prosedi pramen sa očiju.

"Evo", reče on.

Uzela je to i ne pogledavši ga, a on se veselo vratio svom roštilju, pevušeći tiho. "Voooli me nežno, voooli me dugo, ne dozvoli da odem..."³⁸

Njegovo pevušenje, primetio je Sejbl, sukobljavalo se sa muzikom 'Burger lorda' koja se čula iz pozadine, a sastojala se od beskrajnog ponavljanja reklamnog džingla za 'Burger lord', pa je pribeležio negde u svojoj glavi da treba da ga otpusti.

Zdravo-ja-sam-Mari dade Sejblu njegov OBROK™ i reče mu da mu želi lep dan.

Pronašao je plastični stočić, seo na plastično sedište i pregledao svoju hranu.

Veštačka kifla. Veštačka pljeskavica. Pomfrit koji nikada nije ni video krompir. Nehranljivi sos. Čak i (Sejbl je bio izuzetno zadovoljan ovime) veštački režanj kiselog krastavca. Nije se trudio da zagleda svoj milk-šejk. U njemu nije bilo nikakvih hranljivih sastojaka, ali s druge strane, isti je slučaj bio i sa šejkovima koje su prodavali svi njegovi rivali.

Oko njega, ljudi su jeli svoju nehranu, ako ne baš sa očitim znacima uživanja, ono ni sa više gađenja nego što se moglo zapaziti u drugim burger-lancima širom planete.

Ustao je, odneo poslužavnik do MOLIMO DA SVOJE OTPATKE PAŽLJIVO BACATE u kante, i izručio sve unutra. Da ste mu rekli da u Africi deca gladuju, bio bi polaskan time što ste to primetili.

Neko ga povuče za rukav. "Stranka po imenu Sejbl?", upita sitan muškarac sa naočarima i kapom Internacional ekspresa, držeći paket umotan u pak-papir.

Sejbl klimnu glavom.

"Tako sam i mislio. Pogledao malo okolo, pomislio, visok gospodin sa bradom, lepim odelom, ovde ih ne može biti baš mnogo. Paket za vas, gospodine."

Sejbl se potpisa, svojim pravim imenom - jednom rečju od četiri slova. Zvuči kao 'grad'.

"Hvala lepo, gospodine", reče isporučilac, Zastade. "Evo", reče. "Onaj tip za tezgom, zar vas ne podseća na nekoga?*"

"Ne", reče Sejbl. On dade čoveku bakšiš - pet dolara - i otvori paket.

Unutra je bila mala mesingana vaga,

Sejbl se osmehnu. Bio je to duguljast osmeh i nestao je gotovo istog trena.

"I vreme je bilo", reče on. Stavio je vagu u džep, ne mareći za to što tako remeti elegantnu liniju svog crnog odela i vratio se u limuzinu.

"Natrag u kancelariju?", upita šofer.

"Na aerodrom", reče Sejbl. "I javi da dolazim. Treba mi karta za Englesku."

³⁷ Ali ne i kao svaki drugi 'Burger lord' širom sveta. U nemačkim 'Burger lordovima', na primer, prodavalo se pivo umesto boze, dok su engleski 'Burger lordovi' uspešno preuzeli sve vrline američke brze hrane (na primer, brzinu isporuke hrane) i pažljivo ih eliminisali; hrana bi vam stigla za pola sata, smlačena na sobnu temperaturu, a pljeskavica se od zemičke mogla razlikovati samo po listu tople salate koji ih je razdvajao. Komercijalista 'Burger lorda' zadužen za otvaranje novih tržišta bio je upucan dvadeset pet minuta pošto je kročio nogom u Francusku.

³⁸ Refren pesme "Love Me Tender", Elvisa Prislija; (prim. prev.)

"Da, gospodine. Povratna za Englesku."

Sejbl napipa vagu u džepu. "Neka bude u jednom smeru", reče on. "Sam ću organizovati povratak. O, i zovni mi kancelariju, otkaži sve sastanke."

"Na koliko dugo, gospodine?"

"Do daljeg."

A u 'Burger lordu', iza tezge, debeljko s pramenom na čelu nabaci još pola tuceta pljeskavica na roštilj. Bio je to najsrećniji čovek na čitavom svetu i pevao je, veoma tiho:

"...nikad nisi ulovio zeca", pevušio je sebi u bradu, "i nisi mi drug..."³⁹

'Oni' su slušali sa zanimanjem. Stari gvozdeni lim i iskrzani komadi linoleuma od kojih je bio sačinjen krov njihove jazbine u kamenolomu jedva su zaustavljali laku kišu, a na Adama su uvek računali da smisli šta da rade dok kiša pada. Nisu se razočarali. Adamove oči su iskrile od radosti novih saznanja.

Zaspao je tek u tri ujutro pod gomilom *Novih Akvarijanaca*.

"Pa onda, taj čovek po imenu Čarls Fort", reče on. "On je mogao da izvede da umesto kiše padaju ribe, žabe i tako to."

"Hah", reče Biberčica, "Paz' da nije. Žive žabe?"

"O, da", reče Adam, zagrejan za svoju temu, "Skakutale su unaokolo, kreketale i sve to. Ljudi su mu na kraju davali pare samo da ode i, i..." Prekopao je po sećanju u potrazi za nečim što bi moglo da zadovolji njegovu publiku; previše je to bilo čitanja u jednom mahu za Adama, "... i onda je otplovio na brodu *Meri Selest* i osnovao Bermudski trougao. To vam je na Bermudima", dodade usrdno.

"Ne, nije on to mogao da uradi", reče Venslidejl strogo, "Zato što sam ja čitao o *Meri Selest*, i na tom brodu nije bilo nikoga. On je čuven po tome što na njemu nije bilo nikoga. Pronašli su ga kako pluta sam od sebe, bez igde ikoga."

"Nisam ni rek'o da je bio tamo kad su brod našli, zar ne?", reče Adam oštro. "Naravski da nije bio tamo. Zato što se spustio NLO i odneo ga. Mislio sam da to svi znaju."

'Oni' se malo opustiše. Sa NLO-ima su bili na sigurnijem tlu. Ipak, nisu bili sasvim sigurni u vezi sa Nju Ejdz NLO-ima; učtivo su saslušali šta je Adam imao da kaže o tome, ali savremenim NLO-ima je nekako nedostajao šmek.

"Da sam *ja* vanzemaljac", reče Biberčica, izražavajući opšte mišljenje, "ne bi' trubila naokolo ljudima o mističnoj kosmičkoj harmoniji. Rekla bi'" - glas joj postade promukao i nazalan, kao kod nekoga pod zlokobnom crnom maskom - "Ovo je lašerski blašter, žato ima da radiš šta ti še kaže, pobunjenička švinjo."

Svi klimnuše. Omiljena igra u kamenolomu bila je zasnovana na vrlo uspešnom filmskom serijalu sa laserima, robotima i princezom koja je imala frizuru nalik na stereo slušalice™. (Prećutno je dogovoreno da, ako iko treba da glumi nekakvu glupu princezu, to onda neće biti Biberčica.) Ali igra se obično okončavala tučom oko toga kome će biti dopušteno da nosi vedro za ugalj™ na glavi i razara planete. Adam je bio u tome najbolji - kad je bio zlikovac, stvarno je zvučao kao da može da razori svet. Oni su i tako bili temperamentni po pitanju planetarnih razarača, pod uslovom da im se dozvoli da *istovremeno* izbave princeze.

"Valjda su to *nekad* radili", reče Adam. "Ali sad je drugačije. Imaju oko sebe jarko plavo svetlo i idu okolo i rade dobre stvari. K'o neki galaktički policajci, idu okolo i svima govore da žive u sveopštem miru i tako to."

Na trenutak zavlada tišina, dok su duboko razmišljali o tom traćenju savršeno dobrih NLO-a.

"Uvek sam se pitao", reče Brajan, "zašto ih zovu NLO, kada znaju da su u pitanju leteći tanjiri. Hoću da kažem, znači da su *identifikovani* leteći objekti."

³⁹ Stihovi iz pesme "Hound Dog", Elvisa Prislija; (prim. prev.)

"To je zato što vlada sve hoće da zataška", reče Adam. "Milion letećih tanjira spuštaju se neprestano, a vlada samo zataškava stvari."

"Zašto?", upita Venslidejl.

Adam je oklevao. U onome što je pročitao za to nije bilo jednostavnog objašnjenja; *Novi Akvarijanac* je uzimao zdravo za gotovo, kako za sebe, tako i za svoje čitaoce, da vlada sve zataškava.

"Zato što je to vlada", reče Adam jednostavno. "To vlade rade. Imaju veliku zgradurinu u Londonu punu knjiga o svim onim stvarima koje su zataškali. Kada premijer dođe ujutru na posao, prvo pregleda dugačak spisak svega što se desilo tokom noći, pa preko toga lupi veliki crni pečat."

"Kladim se da prvo popije šolju čaja, a onda pročita novine", reče Venslidejl, koji je u jednoj pamćenja vrednoj prilici tokom raspusta neočekivano ušao u očevu kancelariju, gde je formirao izvesne utiske. "I priča o onome što je prošle noći bilo na TV-u."

"Pa, 'ajde dobro, ali *posle* toga izvadi knjigu i veliki pečat."

"Na kome piše 'Zataškati'", reče Biberčica.

"Piše 'Strogo poverljivo'", reče Adam, zgađen tim pokušajem iskazivanja dvopartijske kreativnosti. "To je kao u nuklearnim elektranama. Stalno eksplodiraju, ali to niko nikad ne sazna zato što vlada zataška."

"Ne eksplodiraju *stalno*", reče Venslidejl strogo. "Moj otac kaže da su krajnje sigurne što znači da ne moramo da živimo u staklenoj bašti. U svakom slučaju, u jednom od mojih stripova⁴⁰ ima velika slika jedne od njih, i tamo ne piše ništa o eksploziji."

"Da", reče Brajan, "ali ti si mi posle pozajmio taj strip, tako da znam kakva je to vrsta slike bila."

Venslidejl je oklevao, da bi zatim rekao glasom punim strpljenja stavljenog na krajnje iskušenje: "Brajan, samo zato što piše 'eksplozivni dijagram'..."

Došlo je do uobičajenog kratkog koškanja.

"Gledajte", reče Adam strogo, "hoćete li da vam pričam o Dobu Akvarijuma, ili nećete?"

Tuča, koja među 'Njima' nikada nije ni bila naročito ozbiljna, zamre.

"Tako", reče Adam. Počeša se po glavi. "Sada sam zbog vas zaboravio gde sam stao", požali se on.

"Kod letećih tanjira", reče Brajan.

"Tako je. Tako je. Pa, ali *ako* vidite leteći NLO, ti ljudi iz vlade doći će da vam zaprete", reče Adam, vraćajući se na svoj kolosek. "U velikim crnim kolima. U Americi se to stalno dešava."

"Oni" mudro zaklimaše glavama. U to barem nije bilo ni najmanje sumnje. Amerika je za njih bila mesto gde dobri ljudi odlaze posle smrti. Bili su spremni da poveruju da u Americi može da se dogodi gotovo bilo šta.

"Verovatno izazivaju velike saobraćajne gužve", reče Adam, "svi ti ljudi u crnim kolima, koji idu i prete ljudima koji su videli NLO-e. Kažu vam da ćete, ako nastavite da ih viđate, imati Gadnu Nezgodu."

"Verovatno te pregaze velika crna kola", reče Brajan, čačkajući krastu na prljavom kolenu. Odjednom se ozari. "Znate li", reče, "moj rođak mi kaže da u Americi postoje radnje u kojima se prodaje trideset devet različitih vrsta sladoleda?"

Ovo je učutkalo načas čak i Adama.

"Ne postoji trideset devet različitih vrsta sladoleda", reče Biberčica. "Ne postoji trideset devet različitih vrsta na čitavom svetu."

⁴⁰ Strip koji Venslidejl pominje jeste delo koje se sastoji od 94 nedeljna nastavka, sa nazivom *Čuda prirode i nauke*. Do sada je imao sve brojeve i zatražio je komplet korica za rođendan. Brajan je svake nedelje čitao bilo šta sa mnogo uskliknika u nazivu, kao 'ZviZZ!!' ili 'Kleng!!' Takođe i Biberčica, mada ona ne bi, ni pod najgorim mučenjima priznala činjenicu da takođe kupuje i *Mojih sedamnaest godina* i krije to ispod praznih korica. Adam uopšte nije čitao stripove. Oni nikad nisu mogli da dosegnu stvari kakve je on mogao da izvede u sopstvenoj glavi.

"Moglo bi da postoji, ako se pomešaju", reče Venslidejl, žmirkajući kao sova. "Znate. Jagoda i čokolada. Čokolada i vanila." Tragao je za ostalim engleskim vrstama. "Jagoda i vanila i čokolada", dodade, neubedljivo.

"A tu je i Atlantida", glasno reče Adam.

Time ih je zainteresovao. Uživali su u Atlantidi. Gradovi koji su potonuli ispod mora bili su prava stvar za "Njih". Slušali su napregnuto zbrkanu pripovest o piramidama, uvrnutim sveštenečkim redovima i drevnim tajnama.

"Da li se to desilo iznenada, ili sporo?", upita Brajan.

"Nekako iznenada i sporo", reče Adam, "pošto je puno njih otplovalo čamcima u druge zemlje i tamo učilo ljude matematičari, engleskom, istoriji i tako to."

"Ne vidim šta je u tome toliko sjajno", reče Biberčica.

"Verovatno je bilo zabavno, dok je tonula", reče Brajan zamišljeno, prisativši se jedne prilike kada je Donji Tadfield bio poplavljen. "Ljudi su raznosili mleko i novine čamcima, i niko nije morao u školu."

"Da sam ja bio Atlantidanin, ostao bih", reče Venslidejl. To je naišlo na prezrivi smeh, ali on je uporno nastavio. "Samo bi trebalo da nosim ronilački šlem, to je sve. I da zakujem sve prozore, pa da napunim kuću vazduhom. Bilo bi super."

Adam to dočeka ledenim pogledom rezervisanim za svakoga od "Njih" ko bi došao na pomisao koju bi on pozeleo da je smislio prvi.

"Možda su tako uradili", popusti on, u nastupu slabosti. "Pošto su poslali sve učitelje u čamcima. Možda su svi drugi ostali dok je Atlantida tonula."

"Ne biste morali da se perete", reče Brajan, koga su roditelji terali da se pere mnogo češće nego što je on smatrao zdravim. Mada baš i nije bilo neke vajde. Kod Brajana je postojalo nešto suštinski strokavo. "Zato što bi sve ostalo čisto. I mogli biste da gajite morsku travu i druge stvari u bašti, da pucate na ajkule. I držite oktopode kao kućne ljubimce. I ne bi bilo nikakve škole, pošto su se već otarasili svih učitelja."

"Možda su oni još tamo dole", reče Biberčica.

Razmišljali su o Atlantidanima, odevenim u lepršave mistične odore, sa staklenim akvarijumima za zlatne ribice na glavi, kako uživaju duboko ispod ustalasale vode okeana.

"Hah", reče Biberčica, rezimirajući njihova osećanja.

"Šta ćemo sad?", upita Brajan. "Malo se razvedrilo."

Na kraju su se igrali Čarlsa Forta kako otkriva Stvari. To su radili tako što je jedan od "Njih" hodao okolo sa prastarim ostacima kišobrana, dok su ga ostali zasipali kišom žaba, ili, tačnije, žabom. Našli su samo jednu u jezercetu. Bila je to jedna vremešna žaba, koja je "Njih" odavno poznavala, i tolerisala njihovo interesovanje kao cenu koju mora da plati za jezerce u kome nema tetreba ni štika. Neko vreme je sve to dobrodušno trpela, da bi onda odskakutala u tajno i za sada neotkriveno skrovište u jednoj staroj kanalizacionoj cevi.

Potom su otišli kući na ručak.

Adam je bio veoma zadovoljan poslom obavljenim tog jutra. Oduvek je znao da je svet zanimljivo mesto, a njegova mašta nastanila ga je piratima, banditima, špijunima, astronautima i sličnim. Ali, blago je podozrevao da svi oni, kad se stvari podrobno razmotre, postoje samo u knjigama i da ih više izistinski nema.

Ali to Doba Akvarijuma bilo je stvarno stvarno. Odrasli su pisali mnogo knjiga o tome (*Novi Akvarijanac* bio je pun reklama za njih), a Bigfut, ljudi-leptiri, Jetiji, morska čudovišta i pume iz Sarija stvarno su postojali. Da je Kortes, na svom vrhuncu u Darijenu, malo nakvasio noge u poteri za žabama, osećao bi se baš kao Adam u tom trenutku.

Svet je bio vedar i neobičan, a on je bio u njegovom središtu.

Odjurio je na ručak i povukao se u sobu. Bilo je tamo još poprilično *Novih Akvarijanaca* koje još nije pročitao.

Kakao se sada pretvorio u zgrušani smeđi mulj koji je napola ispunjavao šolju.

Izvesni ljudi proveli su stotine godina u pokušajima da pronađu smisao u proročanstvima Agnes Nater. Uglavnom su bili vrlo inteligentni. Anatema Divajs, koja je bila onoliko blizu tome da bude Agnes koliko je to dopuštalo genetsko nasleđe, bila je najbolja od svih. Ali niko od njih nije bio anđeo.

Mnogi ljudi koji bi Azirafala sreli prvi put, stekli bi tri utiska: da je Englez, da je inteligentan i da je veći peškir od onog naročito skrojenog za brisanje mutantskih slonova. Dva od njih bila su pogrešna; Raj nije u Engleskoj, šta god mislili izvesni pesnici, a anđeli su bespolni, osim ako se stvarno ne potruže. Ali on jeste bio inteligentan. A ta anđeoska inteligencija, iako ne naročito viša od ljudske, jeste mnogo šira i ima prednost od više hiljada godina prakse,

Azirafal je bio prvi anđeo koji je posedovao računar. Bio je to računar jeftin, spor, plastičan, i mnogo hvaljen kao idealan za sitne preduzetnike. Azirafal ga je religiozno koristio za svoje računovodstvo, koje je bilo toliko obzirno precizno da su mu poreske vlasti pet puta slale inspekciju u dubokom ubeđenju da mu nekako uspeva da tu prikrije ubistvo.

Ali ovi drugi proračuni bili su od one vrste koju nijedan računar ne bi mogao da izvede. Ponekad bi naškrabao nešto na listu papira koji je držao sa strane. Ovaj je bio prekriven simbolima koje bi samo osam ljudi na svetu moglo da pojmi; dvoje su bili dobitnici Nobelove nagrade, a jedan od preostale petorice mnogo je balio i nisu mu davali ništa oštro zbog onoga što bi time mogao da učini.

Anatema je jela japansku supu od soje i izučavala svoje mape. Nije bilo sumnje da je oblast oko Tadfilda bogata magičnim linijama; Čak je i čuveni velečasni Votkins neke identifikovao. Ali, osim ako nije potpuno pogrešila, one su počele da se premeštaju.

Provela je sedmicu u merenju taudolitom i klatnom, a mapa tadfildskog atara sada je bila prekrivena tačkicama i strelicama.

Neko vreme je zurila u njih. Onda je uzela flomaster i, uz povremeno proveravanje podataka iz sveske, počela da ih spaja.

Radio je bio uključen. Ona ga zapravo i nije slušala. Tako joj je podosta glavnih promaklo i tek je nekoliko ključnih reči uspeo da joj se probije u svest i natera je da obrati pažnju.

Neko koga su zvali Portparol zvučao je gotovo histerično.

"... opasnost za službenike ili najširu javnost", govorio je on.

"A koliko je zapravo nestalo nuklearnog materijala?", upita novinar.

Nastade stanka. "Ne bismo rekli da je baš nestao", reče portparol. "Nije nestao. Privremeno je zaturen."

"Hoćete reći da je još u krugu elektrane?"

"Svakako ne vidimo kako je mogao da bude uklonjen iz njega", reče portparol.

"Sigurno ste razmatrali mogućnost terorističke akcije?"

Nastade nova stanka. Tada portparol reče, tihim tonom nekoga kome je dosta svega i ko će posle ovoga dati otkaz i negde uzgajati piliće: "Da, pretpostavljam da moramo i to da uzmemo u obzir. Samo treba da pronađemo teroriste sposobne da iznesu čitav nuklearni reaktor iz kućišta dok ovaj radi, a da to niko ne primeti. Njegova težina je oko hiljadu tona, a visok je trinaest metara. Zato bi to morali da budu prilično jaki teroristi. Možda biste želeli da ih pozovete, gospodine, i priupitate ih malo o tome na taj vaš nadmen, optužujući način."

"Ali, rekli ste da elektrana i dalje proizvodi električnu struju", proštenja novinar.

"Proizvodi."

"Kako je to moguće, ako više nema reaktora?"

Mogli ste da vidite portparolov luđački kez, čak i na radiju. Mogli ste da vidite njegovo penkalo iznad rubrike 'Farme na prodaju' u časopisu *Svet živinarstva*. "Ne znamo", reče on. "Nadali smo se da ćete možda vi, pametnjakovići sa Bi Bi Sija, imati neku ideju."

Anatema spusti pogled na mapu.

Ono što je crtala ličilo je na galaksiju, ili na one rezbarije koje se mogu videti na boljim keltskim monolitima.

Magične linije su se pomerale. Obrazovale su spiralu.

Spirala je imala svoje središte - otprilike, dozvoljavajući izvesnu marginu za eventualnu grešku, ali ipak sa središtem - u Donjem Tadfildu.

Nekoliko hiljada milja dalje, u gotovo istom trenutku kada je Anatema zurila u svoje spirale, turistička krstarica *Morbili* bila je nasukana na dubini od 300 hvati.

Za kapetana Vinsenta to je bio samo jedan od problema. Na primer, znao je da bi trebalo da pozove vlasnike lađe, ali on nikada nije mogao da zna, iz dana u dan - ili iz sata u sat u ovom kompjuterizovanom svetu - ko su zapravo njeni trenutni vlasnici.

Kompjuteri, e sa njima je bila prava muka. Brodski papiri bili su kompjuterizovani i on je mogao da se za nekoliko mikrosekundi prebaci pod trenutno najpovoljniju zastavu. I brodska navigacija bila je kompjuterizovana, i neprekidno je ažurirala svoj položaj pomoću satelita. Kapetan Vinsent je strpljivo objašnjavao vlasnicima, ko god oni bili, da bi nekoliko stotina kvadratnih metara čeličnih limova i bure zakivaka predstavljali bolju investiciju, samo da bi bio obavešten kako njegova preporuka nije u skladu sa trenutnim predviđanjima o odnosu troškova i zarada.

Kapetan Vinsent je snažno podozrevao da uprkos svoj elektronici, brod više vredi potopljen nego u plovnom stanju i da će verovatno biti zapamćen kao olupina sa najsavršenije određenim položajem u istoriji moreplovstva.

Posredno, to je takođe značilo da on više vredi mrtav nego živ.

Sedeo je za svojim stolom i tiho prelistavao *Međunarodne pomorske šifre*, na čijih su se šest stotina stranica nalazile kratke ali značajne poruke smišljene da prenesu vesti o svakoj zamislivoj pomorskoj situaciji širom sveta uz najmanju moguću zbrku i, pre svega, trošak.

Ono što je želeo da kaže bilo je sledeće: "Plovio sam pravcem JJZ na poziciji 33°S 47°72'Z. Prvi oficir koji je, ako se sećate, bio imenovan na Novoj Gvineji protivno mojim željama i verovatno je lovac na glave, znacima mi je pokazao da nešto nije u redu. Izgleda da se ogroman deo morskog dna digao tokom noći. Na njemu se nalazi veliki broj građevina, među kojima mnoge liče na piramide. Nasukani smo u dvorištu jedne od njih. Tu su i neke prilično neprijatne statue. Prijazni starci u dugim odorama i sa kacigama za ronjenje popeli su se na brod i sa velikim zadovoljstvom pomešali se sa putnicima, koji misle da smo mi ovo organizovali. Molim uputstva."

Njegov upitni prst sporo se kretao niz stranicu, da bi se zaustavio. Dobre stare *Međunarodne šifre*. Smišljene su pre osamdeset godina, ali ljudi su u to vreme zaista razmišljali o svim opasnostima koje bi se eventualno mogle sresti na pučini.

On uze penkalo i zapisa: "XXXVQVVX."

U pre vodu, to je značilo: "Pronašao Izgubljeni kontinent Atlantidu. Vrhovni sveštenik upravo pobedio u takmičenju nabacivanja alki."

"E baš nije!"

"E baš jeste!"

"Nije, znaš!"

"E baš jeste!"

"Nije - dobro, onda, šta sa vulkanima?" Venslidejl se zavalio, sa trijumfalnim izrazom na licu.

"Šta s njima?", upita Adam.

"Sva ta lava dolazi iz središta Zemlje, gde je sve vrelo", reče Venslidejl. "Gledao sam emisiju. Učestvovao je Dejvid Atenboro, što znači da je istina."

Ostali 'Oni' pogledaše Adama. Bilo je to kao da su posmatrali tenis-meč.

Teorija o šupljoj Zemlji nije dobro prolazila u kamenolomu. Zavodljiva zamisao koja se pokazala dostojnom istraživanja takvih izuzetnih mislilaca kao što su Sajrus Riđ Tid, Balver-Liton i Adolf Hitler, opasno se povijala pod vetrom Venslidejlove sagorevajuće naočarske logike.

"Nisam rekao da je šuplja skroz", reče Adam. "Niko nije rekao da je skroz šuplja. Verovatno se pruža miljama i miljama dole, da obezbedi prostor za lavu, naftu, ugalj, tibetanske tunele i slično. Ali onda je, posle toga, šuplja. Tako ljudi misle. A na Severnom polu postoji rupa kako bi kroz nju ulazio vazduh."

"Nikada to nisam video u atlasu", frknu Venslidejl.

"Vlada im ne dozvoljava da to stave na mapu, kako ljudi ne bi išli da razgledaju", reče Adam. "Razlog je to što ljudi koji unutra žive ne žele da ih drugi ljudi stalno gledaju odozgo."

"Kako to misliš, tibetanski tuneli?", upita Biberčica. "Pomenuo si tibetanske tunele."

"Ah. Zar vam nisam pričao o njima?"

Tri glave odmahnuše.

"Zapanjujuća stvar. Znae Tibet?"

Oni neodlučno zaklimaše glavama. Niz slika pojavio im se u mislima: jakovi, Mont Everest, ljudi po imenu Skakavac, sićušni starci koji sede po planinama, drugi ljudi koji uče kung fu u drevnim hramovima i sneg.

"Pa, znate sve one učitelje što su napustili Atlantidu kad je ova potonula?"

Oni ponovo klimnuše glavama.

"Pa, neki od njih otišli su na Tibet i sada upravljaju svetom. Zovu se Tajni Majstori. Valjda zato što su učitelji. A oni imaju taj tajni podzemni grad koji zovu Šambala i tunele koji se pružaju širom sveta tako da znaju sve šta se događa i sve kontrolišu. Neki ljudi misle da oni zapravo žive ispod pustinje Gobi", dodade on razmetljivo, "ali najpouzdaniji autoriteti smatraju da je to ipak Tibet. Pogodniji je za tunele, u svakom slučaju."

'Oni' instinktivno spustiše pogled na prljavu, zemljom prekrivenu kredu između nogu.

"Kako to da sve znaju?", upita Biberčica.

"Moraju samo da slušaju, zar ne?", osmeli se Adam. "Samo moraju da sede u svojim tunelima i slušaju. Znae kakav sluh imaju učitelji. Mogu da čuju šapat s druge strane učionice."

"Moja baka je stavljala čašu na zid", reče Brajan. "Govorila je da je baš odvratno što može da čuje sve što se dešava kod komšija."

"A ti tuneli se pružaju svuda, zar ne?", reče Biberčica i dalje gledajući u zemlju.

"Širom sveta", reče Adam odlučno.

"Mora da je to mnogo trajalo", reče Biberčica sumnjičavo. "Sećate se kad smo pokušali da iskopamo onaj tunel na livadi, kopali smo celo popodne, i morali smo na kraju da se skroz zgurimo da bismo u njega ušli."

"Da, ali oni to rade već milionima godina. Mogu da se naprave baš dobri tuneli, ako imaš milione godina za to."

"Ja sam mislio da su Tibetance pokorili Kinezi, pa je Dalaj Lama morao da ode u Indiju", reče Venslidejl, ali ne preterano ubeđen. Venslidejl je svake večeri čitao očeve novine, ali prozaična svakodnevnost sveta uvek kao da se topila pred elektranom Adamovih objašnjenja.

"Kladim se da su i sada tamo dole", reče Adam, ignorišući ovu upadicu. "Do sada su mogli da se razmeste svuda. Da sede pod zemljom i slušaju."

Oni se zgledaše.

"Kad bismo brzo počeli da kopamo...", reče Brajan. Biberčica, koja je mnogo brže kpirala, zaječa.

"Zašto si to morao da kažeš", upita Adam. "Šta sad vredi da pokušamo da ih iznenadimo, je l', kad si se već tako istrtljao. Taman kad sam mislio da krenemo da kopamo, ti si morao da ih upozoriš!"

"Ne verujem da bi oni prokopali tol'ke tunele", uporan je bio Venslidejl. "To nema nekog smisla. Tibet je udaljen stotinama milja."

"O, da. O, da. I pretpostavljam da znaš o tome više nego Madam Blatvatatacki?", frknu Adam.

"E, da sam *ja* Tibetanac", reče Venslidej, razumnim tonom, "kopao bih pravo dole do šupljeg dela u sredini, a onda bih trknuo unutra i kopao pravo naviše do mesta gde želim da se nađem."

Oni to razmotriše sa dužnom pažnjom.

"Mora se priznati da je to razumnije od tunela", reče Biberčica.

"Da, pa, verovatno to i rade", reče Adam. "Valjda su mogli da se sete nečeg tako prostog."

Brajan se zaneseno zapilji u nebo, dok je prstom čačkao sadržinu jednog uha.

"Čudno, brate", reče on. "Provedeš ceo život tako što ideš u školu i učiš svašta, a nikad ti ne ispričaju stvari kao što su Bermudski trougao, NLO-i i svi ti Stari Učitelji koji trče po unutrašnjosti Zemlje. Zašto moramo da učimo sve te dosadne stvari, kad ima toliko toga izvanrednog što bismo mogli da učimo, e to bi' ja voleo da znam."

Začu se horsko odobravanje.

Onda su izašli da se igraju Čarlsa Forta i Atlantidana protiv Drevnih Učitelja Tibeta, ali Tibetanci su tvrdili da je korišćenje drevnih lasera varanje u igri.

Postojalo je vreme kada su lovci na veštice uživali ugled, mada nije trajalo dugo.

Metju Hopkins, na primer, lovac na veštice sa činom generala, sredinom sedamnaestog veka je pronalazio veštice širom istočne Engleske, i naplaćivao svakom gradu i selu devet penija po svakoj pronađenoj veštici.

U tome je bila nevolja. Lovce na veštice nisu plaćali na sat. Svaki lovac na veštice koji bi proveo nedelju dana u ispitivanju lokalnih babuskera, a potom saopštio gradonačelniku: "Posao obavljen, među njima nema nijedne sa špicastim šeširom", dobio bi usrdne reči zahvalnosti, činiju supe i značajno 'zbogom'.

Stoga, da bi nešto zaradio, Hopkins je morao da pronađe veliki broj veštica. To mu je više nego umanjilo popularnost kod seoskih veća, i samog su ga obesili kao vešca u jednom istočnoengleskom selu koje je shvatilo da će znatno smanjiti troškove ako eliminiše posrednika.

Mnogi misle da je Hopkins bio poslednji lovac na veštice sa činom generala.

U tome su, striktno govoreći, u pravu. Mada, ne baš onako kako to zamišljaju. Vojska lovaca na veštice maršira i dalje, mada malo tiše.

Više nema lovca na veštice sa činom generala.

Sada ne postoje ni pukovnik, major, kapetan, pa čak ni poručnik među lovcima na veštice (poslednji je poginuo kada je pao sa jako visokog drveta u Katerhemu, 1933. godine, u pokušaju da bolje pogleda nešto što je verovao da je satanistička orgija najdegenerisanijeg tipa, a zapravo je bila godišnja večera i bal Udruženja trgovaca Katerhema i Vajtilifa).

Postoji, međutim, lovac na veštice - narednik.

Sada, takođe, postoji i redov-lovac na veštice. Ime mu je Njutn Pulsifer.

Njega je privukao oglas u Gazeti, između frižidera na prodaju i nakota ne baš čistokrvnih dalmatinaca:

PRIDRUŽI SE PROFESIONALCIMA. POTREBAN POMOĆNIK SA SKRAĆENIM RADNIM VREMENOM, ZA BORBU PROTIV SILA MRAKA. OBEZBEĐENA UNIFORMA I OSNOVNA OBUKA. SIGURNO UNAPREĐENJE NA BOJNOM POLJU. BUDI MUŠKO!

Na pauzi za ručak pozvao je broj koji je stajao u dnu oglasa. Javila se neka žena.

"Alo", započeo je, snobljivo. "Video sam vaš oglas."

"Koji, dušo?"

"Pa, onaj u novinama."

"Dobro, dušo. Pa, Madam Trejsi skida veo tajni svakog popodneva osim četvrtkom. Grupne posete su dobrodošle. Kada bi hteo da istražuješ Misterije, dušo?"

Njutn je oklevao. "U oglasu piše: 'Pridruži se profesionalcima' ", reče on. "Ne pominje se Madam Trejsi."

"Onda ti treba gospodin Šedvel. Samo sekundica, da vidim da li je tu?"

Kasnije, kada se upoznao sa Madam Trejsi, Njut je saznao da bi mu - da je pomenuo drugi oglas, onaj u časopisu - Madam Trejsi bila na raspolaganju za strogu disciplinu i intimnu masažu svake večeri osim četvrtkom. A postojao je još jedan oglas, negde u telefonskoj govornici. Kada ju je, mnogo kasnije, Njut upitao na šta se taj odnosi, ona mu je rekla: na četvrtke. Konačno, začuo se zvuk koraka u hodnicima bez tepiha, duboki kašalj, i glas boje starog kišnog mantila grmnu:

"Jes'?"

"Pročitao sam vaš oglas. 'Pridruži se profesionalcima.' Hteo sam da saznam malo više o tome."

"Jes'. Mnogi bi da saznaju više o tome, a mnogi..." Glas impresivno začuta, a onda grmnu natrag punom snagom: "...a mnogi i NE BI."

"Aha", cijuknu Njut.

"Kako se zoveš, momče?"

"Njutn. Njutn Pulsifer."

"LUCIFER? Šta to hoćeš da kažeš? Jesi li ti Nakot Mraka, zavodljivo iskušavajući stvor iz jame, raskalašnih udova što kuljaju iz putenih kazana Hada, u izmučenom i sluzavom ropstvu svojim stigijskim i paklenim gospodarima?"

"Rekao sam Pulsifer", objasni Njutn. "Sa P. Ne znam za ove druge stvari, ali mi smo poreklom iz Sanja."

Glas u slušalici zvučao je malčice razočarano.

"O. Jes'. Pa, dobro. Pulsifer. *Pulsifer*. Da nisam mož' biti negde već naišao na to ime?"

"Ne znam", reče Njut. "Moj stric ima radnju sa igračkama u Hanslou", dodade, ne bi li pomogao.

"Ma neeeemoj da pričaš?", reče Šedvel.

Naglasak gospodina Šedvela nije se mogao odrediti. Vrteo se po Britaniji kao lud. Tu bezumni velški narednik usred drila, tamo starešina škotske crkve koji je upravo video nekoga kako radi nešto nedeljom, a negde između njih dejlendski čobanin, ili ogorčeni tvrđica iz Somerseta. Kuda god da je naglasak išao; nije bivao ništa bolji.

"Imaš li sve svoje zube?"

"O, da. Ako se izuzmu plombe."

"Jesi l' u formi?"

"Valjda", zamuca Njut. "Mislim, zato sam i hteo da se prijavim u teritorijalce. Brajan Poter iz računovodstva može da uradi gotovo sto sklekova otkad se upisao. A i paradirao je ispred Kraljice Majke."

"Koliko bradavica?"

"Molim?"

"Bradavica, momče, bradavica", mrzovoljno reče glas. "Kol'ko imaš bradavica?"

"Ovaj. Dve?"

"Dobro. Imaš makaze?"

"Šta?"

"Makaze! *Makaze*! Jes' ti gluv?"

"Ne. Da. Mislim, imam neke makaze. I nisam gluv."

Kakao je gotovo sasvim očvrsnuo. Zelene dlačice rasle su po unutrašnjoj površini šolje. I na Azirafalu je bio tanak sloj prašine.

Gomila beleški rasla je kraj njega. *Lepa i tačna proročanstva* bila su puna svežih papirića za obeležavanje stranica iscepkanih iz *Dejli telegrafa*.

Azirafal se promeškolji i uštinu za nos.

Samo što nije završio.

Slika mu se već uobličila.

On nikada nije upoznao Agnes. Očigledno, bila je previše bistra. Raj i Pakao su obično zapažali proročke tipove i emitovali dovoljno smetnji na istom mentalnom kanalu kako bi sprečili svaku neumesnu preciznost. Zapravo, to je retko bilo neophodno; oni su obično iznalazili način da sami stvaraju sebi smetnje u samoodbrani od slika koje su im odjekivale u glavi. Na primer, jadni stari Sveti Jovan imao je svoje pečurke. Majka Šipton imala je svoje pivo. Nostradamus je imao zbirku zanimljivih orijentalnih preparata. Sveti Malahije svoju brlju.

Stari dobri Malahije. Stara dobra momčina, sedeo je i sanjao buduće pape. Naravno, umetnički je sve uprskao. Mogao je da bude pravi mislilac, da nije bilo irske džibre.

Tužan kraj. Ponekad ste stvarno morali da se nadate da je nedokučivi plan bio promišljen kako treba.

Promišljanje. To je on morao da uradi. O, da. Da telefonira svojoj vezi, razjasni stvari.

Ustao je, protegnuo ruke i noge i okrenuo telefonski broj.

Onda je pomislio: zašto ne? Vredi pokušati.

Vratio se i prelistao svoju gomilu beleški. Agnes je stvarno bila dobra. I pametna. Nikoga nisu zanimala tačna proročanstva.

Sa papirom u ruci, pozvao je službu za brojeve pretplatnika.

"Halo? Dobar dan. Vrlo ste ljubazni. Da. Mislim da mi treba jedan broj u Tadfildu. Ili Donjem Tadfildu... ah. Ili možda u Nortonu, nisam siguran koji je pozivni broj. Da. Jang. Prezime Jang. Izvinite, ne znam inicijal. Oh. Pa, možete li mi dati sve? Hvala."

Na stolu, olovka se podiže i furiozno počeo da škraba.

Kod trećeg imena, slomio joj se vrh.

"Ah", reče Azirafal, čija su usta najednom govorila sama od sebe, dok mu je um eksplodirao. "Mislim da je taj. Hvala vam. Baš ste ljubazni. Do viđenja i prijatno."

Spustio je slušalicu gotovo sa strahopoštovanjem, duboko udahnuo nekoliko puta, pa ponovo okrenuo broj. Imao je malo problema sa poslednje tri cifre, jer mu se ruka tresla.

Slušao je ton zvona. Onda se javio neki glas. Bio je to sredovečni glas, ne baš neprijatan, ali je verovatno upravo dremuckao, pa nije bio baš u vrhunskom raspoloženju.

Rekao je: "Tadfild tri šestice." Azirafalova ruka počeo da se trese.

"Alo?", reče slušalica. "Alo"

Azirafal se pribra.

"Izvinite", reče on, "nisam pogrešio broj."

I vrati slušalicu na mesto.

Njut nije bio gluv. I imao je sopstvene makaze.

Imao je takođe i ogromnu gomilu novina.

Da je znao da se vojnički život sastoji prevashodno od toga što primenjuje jedne na drugima, razmišljao je u sebi, nikad se ne bi prijavio.

Narednik-lovac na veštice Šedvel pripremio mu je spisak koji je stajao zalepljen na zidu u Šedvelovom malom i pretrpanom stanu iznad 'Radžitove novinarnice i video-kluba'. Spisak je glasio:

1) Veštice.

2) Neobjašnjivi fenomeni. Fenomenologije. Fenomenotipi. Ma, znaš već na šta mislim.

Njut je pokušavao da nađe i jedno i drugo. Uzdahnuo je i uzeo još jedne novine, pregledao prvu stranu, otvorio je, zanemario drugu stranu (tamo nikad nema ničega) a onda

pocrveneo kao bulka dok je izvodio obavezno prebrojavanje bradavica na strani broj 3. Šedvel je insistirao na tome. "Ne možeš verovati tim lukavim gadovima", rekao je. "Baš bi bilo nalik na njih da izađu u javnost, eto, da nam prkose."

Jedan par u crnim rolkama sebao je očima u kameru na devetoj strani. Tvrdili su da vode najveći skup veštica u Safron Voldenu i da vraćaju seksualnu potenciju korišćenjem malih i veoma falusnih lutaka. Novine su nudile deset lutkica čitaocima spremnim da napišu priču sa naslovom 'Moj najneprijatniji trenutak impotencije'. Njut je isekao članak i zalepio ga u album sa isečcima.

Začu se prigušeno lupanje na vratima.

Njut ih otvori; tamo je stajala gomila novina. "Pomer' se, redove Pulsifer", graknu gomila i ugura se u sobu. Novine popadaše po podu, otkrivši narednika-lovca na veštice Šedvela koji se bolno zakašlja i ponovo pripali ugašenu cigaretu.

"Bolje da ga se pripaziš. On ti je jedan od *njih*", reče.

"Ko, gospodine?"

"Na mestu voljno, redove. On. Taj sitni tamnopusi momak. Gospodin takozvani Radžit. U pitanju su te njihove strašne nečastive magije. Rubinske škiljave oči malog žutog boga. Žene sa previše ruku. Sve su ti to vešci i veštice."

"Ipak, on nam daje novine besplatno, naredniče", reče Njut. "I to ne previše bajate."

"I vudu. Kladim se da upražnjava vudu. Žrtvuje piliće tom Baronu Suboti. Znaš onog visokog čađavog klipana sa cilindrom na glavi. Vraća ljude iz mrtvih, jes', i tera ih da rade na Sabat. Vudu." Šedvel zamišljeno šmrknu.

Njut pokuša da zamisli Šedvelovog stanodavca kao vudu-sveštenika. Gospodin Radžit je svakako radio na Sabat. U stvari, sa svojom bucmastom tihom ženom i bucmastom veselom decom, radio je po ceo dan i noć, bez obzira na kalendar, marljivo zadovoljavajući potrebe tog kraja za bezalkoholnim pićem, belim hlebom, duvanom, slatkijima, novinama, časopisima i onom vrstom pornografije što se krije na najvišoj polici i Njutu tera suze na oči kad samo pomisli na nju. Najgore što ste mogli da zamislite da gospodin Radžit radi sa piletom, bilo je da ga proda nakon što mu istekne rok upotrebe

"Ali gospodin Radžit je iz Bangladeša, ili Indije, ili tako negde", reče on. "Mislio sam da vudu potiče sa Kariba."

"Ah", reče narednik-lovac na veštice Šedvel, pa povuče novi dim iz cigarete. Ili je bar tako izgledalo. Njut nikada nije zaista video nijednu od cigareta svog nadređenog - imalo je to neke veze sa načinom na koji je ovaj skupljao šake. Čak je izvodio da opušci nestanu kada završi sa njima. "Ah."

"Pa, zar nije tako?"

"Skrivena mudrost, momče. Interne vojne tajne vojske lovaca na veštice. Kada budeš propisno primljen, saznaćeš tajnu istinu. Neke vrste vudua možda i potiču sa Kariba. To mogu da priznam. O, da, priznaću ti to. Ali ona najgora vrsta, ona potiče iz, ovaj..."

"Bangladeša?"

"Jakako! Da, momče, tako je. Uze mi reč iz usta. Iz Bangladeša. Baš tako."

Šedvel je izveo trik sa nestankom opuška i uspeo da krišom zamota novu cigaretu, ne dopustivši ni papiru ni duvanu da izađu na videlo.

"Dakle. Imaš li nešto, redove-lovče na veštice?"

"Pa, evo ovo ovde." Njutn pruži isečak.

Šedvel zaškilji.

"A, *oni*", reče. "Gomila gluposti. Zovu, boga ti, sebe vešticama? Proverio sam ih prošle godine. Otiš'o sam sa arsenalom pravednosti i kutijom upaljača, provalio unutra i bili su čisti k'o suza. Pokušavali su da razrade prodaju meda putem pošte. Gomila gluposti. Ne bi oni znali šta je to duh-zaštitnik ni kad bi im odgriz'o tur pantalona. Gluposti. Nije to k'o što je nekad bilo, momče."

Seo je i nalio sebi šolju slatkog čaja iz prljavog termososa.

"Jesam li ti ikad isprič'o kako sam regrutovan za vojsku?", upita on.

Njut ovo shvati kao signal da sedne. Odmahnuo je glavom, pripalio zamotanu cigaretu upaljačem 'ronson', i zakašljao se s poštovanjem.

"Bio mi je cimer u ćeliji. Kapetan-lovac na veštice Folks. Deset godina zbog paljevine. Podmetnuo požar na skupu veštica u Vimblدونu. I sve bi izgorele da nije pogrešio u danu. Dobar momak. Ispričao mi je o boju - o velikom ratu između Raja i Pakla... on mi je ispričao Interne Tajne Vojske lovaca na veštice. O duhovima zaštitnicima. Bradavicama. I o svemu..."

Vidiš, znao je da će umreti. Morao je da nađe nekoga da nastavi tradiciju. Kao ja tebe, sada..." Odmahnuo je glavom.

"Eto na šta smo spali, momče", reče on. "Pre par stotina godina, bili smo moćni. Stajali smo između sveta i tame. Bili smo ona tanka crvena linija. Tanka crvena linija vatre, vidiš."

"Mislio sam da crkve...", počeo Njut.

"Bah!", reče Šedvel. Njut je video tu reč u štampi, ali ovo je bilo prvi put da ju je zaista i čuo da je neko izgovara. "Crkve? Kada su one učinile išta dobro? One su isto tako kvarne. Gotovo da su na istom poslu. Ne možeš se pouzdati u njih da će da oteraju Zloduha, jer kad bi to uradile, ostale bi bez posla. Ako ideš na tigra, ne trebaju ti saputnici koji misle da je lov kada mu bacaju meso. Jok, momče. Sve je na nama. Protiv tame."

Sve utihnu na tren.

Njut je oduvek pokušavao da u svakome vidi ono najbolje, ali ubrzo po prijemu u VLnV shvatio je da je njegov nadređeni i jedini kolega vojnik uravnotežen otprilike kao naopako okrenuta piramida. 'Ubrzo' je u ovom slučaju značilo za manje od pet sekundi. Štab VLnV bio je jedna smrdljiva soba čiji su zidovi bili boje nikotina, čime su gotovo sigurno i bili prekriveni, a pod boje pepela cigareta, što je gotovo sigurno i bilo ono od čega se sastojao. Postojao je i jedan kvadratić tepiha. Njut je izbegavao da po njemu hoda koliko god je to bilo moguće, zato što mu je usisavao cipele.

Na jednom zidu nalazila se požutela mapa Britanskih ostrva, sa zastavicama kućne izrade pobodenim tu i tamo; većina ih je bila u okviru londonske gradske zone, gde važi povlastica za gradski prevoz.

Ali Njut se baktao time u poslednjih par nedelja zato što se, pa, užasnuta fascinacija pretvorila u užasnu sažaljenju, a potom i u užasnu privrženost. Ispostavilo se da je Šedvel visok metar i pedeset i da nosi odeću koja, bez obzira na to šta je zapravo bila, uvek se pretvarala, čak i u vašem kratkotrajnom pamćenju u stari mekintoš. Starac je možda imao sve svoje zube, ali samo zato što niko dragi nije mogao da ih poželi; i jedan od njih, smešten ispod jastuka, bio bi dovoljan da natera Zubnu Vilu da baci svoj čarobni štapić.

Činilo se da on živi samo na slatkom čaju, kondenzovanom mleku, ručno zamotanim cigaretama i nekoj vrsti mrzovoljne unutrašnje energije. Šedvel je imao Cilj, kojem se predavao punom dušom i penzionerskom povlasticom za prevoz. Verovao je u njega. On ga je napajao energijom kao turbina.

Njutn Pulsifer nikada nije imao nikakav Cilj u životu. Niti je, koliko je sâm znao, verovao u bilo šta. To je bilo neprijatno, zato što je baš želeo da veruje u nešto, pošto je shvatio da je vera pojas za spašavanje koji mnogi ljudi koriste da bi prebrodili uzburkane vode života. Želeo je da veruje u Vrhovnog Boga, mada bi preferirao polusatno ćaskanje sa Njim pre nego što se obaveže, kako bi razjasnio po koje pitanje. Sedeo je on u raznoraznim crkvama i čekao taj blesak plavog svetla, ali nije ga ugledao. Onda je pokušao da postane zvanični Ateista i nije posedovao kao kamen tvrdu, samozadovoljnu snagu uverenja čak ni za to. A sve političke partije izgledale su mu podjednako nepoštene. I digao je ruke od ekologije kada je ekološki časopis na koji je bio pretplaćen objavio za svoje čitaoce plan samodovoljnog vrta, gde je ekološka koza bila nacrtana kako stoji vezana na tri stope od ekološke košnice. Njut je proveo mnogo vremena u babinoj kući na selu i smatrao je da zna nešto o navikama kako koza, tako i pčela, pa je stoga zaključio da časopis uređuje gomila manijaka u radnim kombinezonima. Osim toga, previše su često koristili reč 'zajednica'. Njut je oduvek podozrevao da ljudi koji redovno koriste reč 'zajednica', to čine u veoma određenom smislu koji isključuje i njega i sve one koje poznaje.

Onda je pokušao da veraje u Svemir, što je izgledalo prilično razborito sve dok naivno nije počeo da čita nove knjige sa rečima kao što su Haos, Vreme i Kvantno u naslovima. Ustanovio je da čak ni ljudi čiji je Svemir, da kažemo, posao, ne veruju zaista u njega i čak se ponose time što ne znaju šta je on zapravo, pa čak ni da li može teoretski da postoji.

Za Njutov direktan način razmišljanja to je bilo nedopustivo.

Njut nije verovao u mlade izviđače, a kasnije, kad je dovoljno porastao, ni u stare.

Ipak, bio je spreman da poveruje da je posao obračunskog službenika u firmi Junajted Holdings (Holdings) možda najdosadniji posao na svetu.

Evo kako je Njutn Pulsifer izgledao kao muškarac: kada bi ušao u telefonsku govornicu i presvukao se, uspeo bi da zaliči na Klarka Kenta.

Ali, ustanovio je da mu se Šedvel prilično dopada. Ljudima se on često dopadao, što je Šedvelu prilično smetalo. Radžitovima se dopadao zato što je na kraju uvek plaćao kiriju i nije pravio nikakve probleme, a bio je rasista na tako zrikav, neusmeren način da je to bilo krajnje neuvredljivo; Šedvel je naprosto mrzeo sve na svetu, bez obzira na kastu, boju ili veroispovest, i nije nameravao da zbog bilo koga pravi izuzetke.

Dopadao se i Madam Trejsi. Njut se zapanjio kada je saznao da je stanarka dragog stana sredovečna, materinska duša čiji su muški posetioci dolazili podjednako zbog šolje čaja i finog ćaskanja, koliko i zbog ono malo discipline koliko je još mogla da pruži. Ponekad, posle čaše 'ginisa' subotom uveče, Šedvel bi stajao u hodniku između njihove dve sobe i viknuo nešto poput "Kuurvo Vavilonska!" ali ona je rekla Njutu u poverenju da se zbog toga uvek osećala nekako počastvovana, iako je najbliže mesto Vavilonu koje je posetila bio Toremolinos. To joj liči na besplatnu reklamu, kazala je.

Rekla je da joj ne smeta ni to što joj on lupa po zidu i psuje za vreme njenih popodnevničkih seansi. Kolena su je bolela i nije uvek bila sasvim kadra da u pogodnom trenutku pomera sto, tako da joj je prigušeno lupanje bilo dobrodošlo.

Nedeljom mu je ostavljala malo ručka na pragu, prekrivenog drugim tanjirom da se ne ohladi.

Ne možeš da ne voliš Šedvela, govorila je. Mada, učinak tih dobročinstava je bio takav da je isto tako mogla i da baca mrvice hleba u crnu rupu.

Njut se setio drugih isečaka. Gurnuo ih je preko uflekanog stola.

"Šta je ovo?", upita Šedvel podozrivo.

"Fenomeni", reče Njut "Rekli ste da tragam za fenomenima. Plašim se da sada ima više fenomena nego veštica."

"Ima li nešto o tome da je neko gađao zečeve srebrnim mecima, pa se sutradan u selu pojavila babuskera koja hramlje?", upita Šedvel pun nade.

"Plašim se da ne."

"A ima li o kravama koje su lipsale kad ih je neka žena pogledala?"

"Ne."

"Pa, šta ima onda?", upita Šedvel. Odvukao se do lepljivog smeđeg kredenca i izvukao konzervu kondenzovanog mleka.

"Čudne stvari se dešavaju", reče Njut. Proveo je nedelje radeći na tome. Šedvel je stvarno dozvolio da se novine nagomilaju. Neke su bile stare i nekoliko godina. Njut je imao veoma dobro pamćenje, možda zato što mu se za dvadeset šest godina desilo vrlo malo toga što bi ga popunilo, i postao je pravi stručnjak za neka krajnje ezoterična pitanja.

"Kao da se svakog dana desi nešto novo", reče Njut, prelistavajući novinske isečke. "Nešto čudno se dešavalo sa nuklearnim elektranama, a niko ne zna šta je posredi. A neki ljudi tvrde da je izronio izgubljeni kontinent Atlantida." Izgledao je ponosno zbog uložnog truda.

Šedvel probuši perorezom konzervu kondenzovanog mleka. U daljini se čula zvonjava telefona. Obojica su to instinktivno ignorisala. Ionako su svi pozivi bili za Madam Trejsi, a neki od njih nisu bili namenjeni za muško uho; Njut se savesno javljao na telefon prvog dana, pažljivo slušao pitanja, odgovarao: "Majicu 'marks & spenser' od 100% pamuka sa v-izrezom", i ostajao sa prekinutom vezom.

Šedvel usisa duboko. "Ah, ma nisu ti to propisni fenomeni", reče. "Ne vidim da to rade veštice. One radije potapaju stvari, znaš."

Njut par puta otvori i zatvori usta.

"Ako smo odlučni u borbi protiv veštičarenja, ne smemo da dozvolimo da nas zavaraju tak'e stvari", nastavi Šedvel. "Zar nisi naš'o ništa veštičarskije od toga?"

"Ali američke trupe su se tamo iskrcale radi zaštite", zavapi Njut. "Nepostojeći kontinent..."

"Ima li na njemu veštica?", upita Šedvel, pokazavši prvi put iskricu interesovanja.

"Ne piše", reče Njut.

"Ah, onda su ti to samo politika i geografija", reče Šedvel s nipodaštavanjem.

Madam Trejsi proviri kroz vrata, "Ju-hu, gosin Šedvel", reče ona, mahnuvši prijazno Njutu. "Traži vas neki gospodin preko telefona. Zdravo, g. Njut."

"Dalje odavde, bludnice", reče Šedvel automatski.

"Zvuči vrlo prefinjeno", reče Madam Trejsi, ne obrativši pažnju. "A za nedelju ću da nam kupim malo lepe džigerice."

"Radije bi' s Đav'lom ruč'o, ženo."

"Nego, ako biste bili ljubazni da mi vratite tanjire od prošle nedelje, bila bih vam jako zahvalna", reče Madam Trejsi i otklati se natrag u svoj stan na potpeticama od osam centimetara, da nastavi šta god da je radila kada je prekinuta.

Njut je potišteno gledao svoje isečke kada je Šedvel gundajući izašao da se javi. Bio je tu i jedan o tome da je kamenje u Stonhendžu promenilo položaj, kao da su u pitanju gvozdeni opiljci u magnetnom polju.

Bio je neodređeno svestan jedne strane telefonskog razgovora.

"Ko? Ah. Jeste. Jeste. Ma nije moguće? Šta li bi to moglo da bude? Jeste. K'o što kažete, gospodine. A gde mu dođe to mesto...?"

Ali misteriozno pokretno kamenje nije bilo Šedvelova, što se kaže, šolja čaja, ili tačnije, konzerva mleka.

"Dobro, dobro", uveravao je Šedvel sagovornika. "Ima da se o'ma bacimo na to. Poslaću svoj najbolji odred i za koji minut ima da vas izvestim o našim uspesima, nema da brinete. Do viđenja, gospodine. I vi bili blagosloveni takođe, gospodine." Čulo se spuštanje slušalice na viljušku, a zatim i Šedvelov glas, više ne onako skrušen i pun poštovanja: "*Dragi moj dečko!*" Seka-Perso jedna južnjačka!"⁴¹

Odvukao se natrag u sobu, pa se zagledao u Njuta kao da je zaboravio zašto je on tu.

"Šta s' ono prič'o?", upita.

"Sve te stvari koje su se događale...", započe Njut.

"Jeste." Šedvel nastavi da gleda kroz njega dok je zamišljeno kuckao praznom konzervom o zube.

"Pa, ima jedan gradić u kome su u poslednjih nekoliko godina vremenske prilike prosto neverovatne", nastavi Njut bespomoćno.

"Šta? Padaju kiše žaba i tako to?", reče Šedvel, malo se razvedrivši.

"Ne. Obično normalno vreme za određeno doba godine."

"I to nazivaš fenomenom?", upita Šedvel. "Ja sam viđ'o fenomene od koji' bi ti se kosa ukovrdžala, bato." Ponovo počeo da kucka.

"Sećate li se kad je poslednji put vreme bilo normalno za određeno doba godine?", upita Njut, malčice ozlojeđen. "Normalno vreme za određeno doba godine nije normalno, naredniče. Tamo pada sneg za Božić. Kad ste vi poslednji put videli sneg za Božić? I dug, vreo avgust? Svake godine? I sveže jeseni? Vreme o kakvom ste sanjali kao dete? Kad nikad nije padala kiša petog novembra, i kada je uvek padao sneg na Badnje veče?"

Šedvelove oči su izgledale kao da su negde odlutale. Zastao je sa konzervom kondenzovanog mleka na pola puta do usana.

⁴¹ Šedvel je mrzeo sve južnjake, po čemu bi se moglo zaključiti da je stajao na Severnom polu.

"Nikada nisam sanjao kao dete", reče on tiho.

Njut je postao svestan da obigrava oko ruba neke duboke, neprijatne jame. Mentalno se odmakao.

"Prosto, veoma je čudno", reče on. "Tu jedan meteorolog priča o proseku, normi i mikroklimi, takvim stvarima."

"Šta to znači?", upita Šedvel.

"Znači da ne zna zašto je tako", reče Njut, koji nije proveo godine u poslu, a da nije naučio stvarčicu ili dve. Krajičkom oka pogleda narednika-lovca na veštice.

"Poznato je da veštice utiču na vreme", podstaknu ga on. "Gled'o sam to na 'Diskaveriju'." O, Bože, pomisli on, ili drugi prikladni entitetu, ne dozvoli da provedem još jedno veče u seckanju novina u ovoj piksli od sobe. Pusti me na svež vazduh. Dopusti mi da radim ono što u VLnV-u predstavlja ekvivalent odlaska u Nemačku na skijanje na vodi.

"To je samo četrdeset milja odavde", reče on oprezno. "Mislio sam da, kao, svratim tamo sutra. I malo razgledam, znate. Sam ću platiti benzin", dodade.

Šedvel zamišljeno obrisu gornju usnu.

"To mesto", reče on, "da se ne zove kojim slučajem Tadfield?"

"Tako je, gospodine Šedvel", reče Njut. "Otkud znate?"

"Šta li to Južnjaci sada rovere?", reče Šedvel onako za sebe.

"Paaa", reče glasno. "A što da ne?"

"Ko šta rovari, naredniče?", upita Njut.

Šedvel ga je ignorisao. "Jeste. Pretpostavljam da ne može da škodi. Kažeš, da će sam da platiš benzin?"

Njut klimnu glavom.

"Onda dođi 'vamo u devet ujutro", reče on, "pre nego što kreneš."

"Po šta?", reče Njut.

"Po svoj oklop pravednika."

Odmah pošto je Njut otišao, telefon je ponovo zazvonio. Ovog puta bio je to Krouli, koji je dao približno ista uputstva kao Azirafal. Šedvel ih je zabeležio forme radi, dok je Madam Trejsi oduševljeno lebdela iza njega.

"Dva poziva u jednom danu, g. Šedvel", reče ona. "Vaša mala vojska mora da maršira punom parom!"

"Ah, dalje odavde, ti napirlitana radodajko", promumla Šedvel i zalupi vrata. Tadfield, pomisli. Oh, dobro. Samo da plate na vreme...

Ni Azirafal ni Krouli nisu zapovedali Vojskom lovaca na veštice, ali su je obojica odobravali, ili su u najmanju ruku znali da bi njeno postojanje odobrili njihovi nalogodavci. Stoga se ona nalazila na spisku Azirafalovih agencija pošto je bila, pa, Vojska lovaca na veštice, a morate da pomažete sve one koji sebe nazivaju lovcima na veštice baš kao što SAD moraju da pomažu sve one koji sebe nazivaju antikomunistima. A na Kroulijevom spisku je bila iz nešto sofisticiranijeg razloga, odnosno zbog toga što ljudi kao Šedvel nisu Paklu nikako mogli da naškode. Baš naprotiv, bilo je uvreženo mišljenje.

U strogom smislu reči, ni Šedvel nije komandovao u VLnV-u. Po Šedvelovim platnim listama, komandant je bio general-lovac na veštice Smit. Pod njim su bili pukovnici-lovci na veštice Grin i Džons, i majori-lovci na veštice Džekson, Robinson i Smit (nisu u srodstvu). Onda su tu bili i majori-lovci na veštice Tanjir, Konzerva, Mleko i Kredenac, zato što je Šedvelova ograničena mašta na tom mestu počela da se grči. I kapetani-lovci na veštice Smit, Smit, Smajt i Jopet. I pet stotina redova-lovaca na veštice, kao i kaplara i narednika. Mnogi od njih su se zvali Smit, ali to nije bilo važno zato što se ni Krouli ni Azirafal nikad nisu trudili da dotle čitaju. Prosto su plaćali.

Na kraju krajeva, oba izvora donosila su zajedno oko 60 funti godišnje.

Šedvel nije smatrao da je to po bilo čemu protivzakonito. Vojska je bila sveta stvar, i čovek je morao nešto da radi. Bakrenjaci više nisu stizali kao nekada.

Subota

ilo je veoma rano subotnje jutro, poslednjeg dana sveta, a nebo je bilo crvenije od krvi.

Službenik Internacional Ekspresa zađe iza ćoška sa pažljivih pedeset na sat, ubaci u drugu i zaustavi se na travnatoj ivici puta.

Izašao je iz kombija i smesta se baci u jarak kako bi izbegao nailazeći kamion koji je uleteo u krivinu brzinom znatno većom od sto dvadeset na sat.

Ustao je, podigao naočare, vratio ih na nos, uzeo paket i notes, otrešao travu i blato sa svoje uniforme pa, kao da se naknadno setio, zapreti pesnicom kamionu koji se ubrzano udaljavo.

"Ne bi se smelo dozvoliti prokletim kamionima, nemaju nikakvog poštovanja za druge učesnike u saobraćaju, kao što uvek kažem, uvek kažem: upamti, sinko, bez kola i ti si samo običan pešak..."

On se spusti niz travnatu leju, uzvera se preko niske ograde i nađe se kraj reke Uk.

Službenik Internacional Ekspresa pođe duž obale reke, s paketom u rukama.

Dalje niz obalu sedeo je mladić odeven sasvim u belo. On je bio jedina osoba u vidokrugu. Kosa mu je bila bela, koža bleđa kao kreda, i sedeo je i zurio uzvodno i nizvodno, kao da se divi pogledu. Izgledao je kao viktorijanski pesnik-romantičar neposredno pre nego što će tuberkuloza i zloupotreba droga da uzmu svoj danak.

Službenik Internacional Ekspresa to nije mogao da shvati. Dobro, u staro doba, a to i nije bilo baš tako davno, na svakih desetak metara duž obale nalazio se po pecaroš; tamo su se igrala deca; zaljubljeni parovi dolazili su da slušaju pljuskanje i žubor reke, da se drže za ruke i guguču jedno drugom u sutonu Saseksa. On je to radio sa Mod, svojom gospojom, pre nego što su se uzeli. Dolazili su tu da se muvaju, a u jednoj prilici za pamćenje, i da ga umuvaju.

Vremena se menjaju, pomisli isporučilac.

Sada su smeđe i bele skulpture od pene i mulja smireno plutale rekom, prostirući se i po nekoliko metara u širinu. A tamo gde se površina vode videla, bila je prekrivena, molekulski tankim petrohemijским odsjajem.

Začuo se glasan lepet i jedan par gusaka, zahvalnih što su ponovo u Engleskoj posle dugog, iscrpljujućeg leta preko Severnog Atlantika, spustio se na masnu vodu prelivenu duginim bojama, da bi potonuo bez traga.

Što ti je ovo čudan svet, pomisli isporučilac. Evo, Uk, nekada najlepša reka u tom delu sveta, sada je samo nakindžureni industrijski slivnik. Labudovi tonu na dno, dok ribe plutaju na površini.

Pa, to ti je progres. Ne može se zaustaviti progres.

Stigao je do čoveka u belom.

"Izvin'te, gospodine. Stranka po imenu Kredoje?"

Čovek u belom klimnu glavom i ne reče ništa. Nastavio je da pilji u reku, prateći pogledom impresivne skulpture od taloga i pene.

"Tako je divno", prošapta. "Sve je ovo tako proketo divno."

Isporučilac shvati da je na tren ostao bez reči. Tada u pomoć priskočiše njegovi automatski sistemi. "Čudan svet, nema šta, mislim, obide čovek ceo svet isporučujući pošiljke, a onda se nađe praktično, kako da kažem, kod kuće, mislim, ja sam ovde rođen i odrastao, gospodine, a bio sam i u Sredozemlju, u Des O'Moinu, a to je u Americi, gospodine, i sad eto me tu, i evo i vašeg paketa, gospodine."

Stranka po imenu Kredoje uze paket, prihvati blok i potpisa priznanicu za preuzimanje pošiljke. Dok je to činio, iz penkala je procurelo mastilo, tako da mu se potpis poništio još kod

ispisivanja. Bila je to dugačka reč, koja je počinjala slovom Z, da bi zatim usledila mrlja, pa na kraju nešto nalik na - *raza* ili - *đenje*.

"Zahvaljujem, gospodine", reče isporučilac.

Pošao je natrag duž obale, prema drumu punom saobraćaja gde je ostavio kombi, pokušavajući da pritom ne gleda u reku.

Iza njega, čovek u belom otvori paket. U njemu je bila kruna - krug od belog metala, optočen dijamantima. Zagledao se u nju nekoliko sekundi, zadovoljno, a onda ju je stavio na glavu. Blesnula je na svetlu izlazećeg sunca. Tada se potamnelost, koja se pojavila na njenoj srebrnoj površini tamo gde su je dotakli njegovi prsti, toliko proširila da ju je potpuno prekrila; i kruna pocrne.

Beli ustade. Jedno mora da se prizna kad je u pitanju zagađenje vazduha: imate izlaske sunca od kojih zastaje dah. Činilo se kao da je neko zapalio nebo.

A neobazrivo bačena šibica zapalila bi reku, ali avaj, za to sada više nije bilo vremena. U svojim mislima znao je mesto gde će se Njih četvoro sresti, i vreme, tako da je morao da požuri kako bi stigao tamo istog popodneva.

Možda ćemo *stvarno* zapaliti nebo, pomisli on. I napusti to mesto, gotovo neprimetno.

Čas samo što nije kucnuo.

Isporučilac je ostavio kombi na travi pokraj drumu sa dve kolovozne trake. Obišao ga je do strane vozača (oprezno, jer su druga kola i kamioni još tutnjali oko krivine), posegnuo kroz otvoreni prozor i uzeo Raspored sa kontrolne table,

Znači, još samo jedna isporuka.

Pažljivo je pročitao uputstva na obrascu za pošiljku.

Pročitao ih je ponovo, obrativši posebno pažnju na adresu i na poruku. Adresa je bila jedna reč: Svugde.

Onda, procurelim penkalom, on napisa kratku poruku za svoju ženu Mod. Poruka je glasila jednostavno: *Volim te*.

Potom je vratio raspored nazad na kontrolnu tablu, pogledao levo, pogledao desno, pogledao ponovo levo, i sa jasnom namerom krenuo preko drumu. Prešao je pola puta kada je neka nemačka kamiončina zavila iza ugla, sa vozačem izludelim od kofeina, belih pilulica i saobraćajnih propisa Evropske Unije.

Zagledao se u grdosiju koja se udaljavala.

Bre, pomisli, zamalo da me strefi.

Onda spusti pogled u slivnik.

Uh, pomisli.

DA, složi se glas iza njegovog levog ramena, ili barem iza sećanja na njegovo levo rame.

Isporučilac se okrete, pogleda i vide. Isprva nije mogao da dođe do reči, nije mogao ništa, a onda navike stečene tokom životnog veka preuzeše komandu i on reče: "Poruka za vas, gospodine."

ZA MENE?

"Da, gospodine." Poželeo je da i dalje ima grlo. Mogao bi da proguta knedlu, samo kad bi ga još imao. "Nažalost, nema paketa, gospodine... uh, ovaj, gospodine. Samo poruka."

KAŽI, ONDA.

"Evo, gospodine. Glasi, ahm: *Dodji da vidiš*."

NAPOKON. Na licu mu se širio osmeh, ali s druge strane, imajući u vidu kakvo je to lice bilo, tamo nije ni moglo da bude nečeg drugog.

HVALA TI, nastavi on. MORAM DA POHVALIM TVOJU ODANOST POSLU.

"Gospodine?" Pokojni isporučilac je propadao kroz sivu izmaglicu i video je samo dve plave tačke, koje su mogle da budu oči, ali isto tako i daleke zvezde.

NE MISLI O TOME KAO O UMIRANJU, reče Smrt. POMISLI SAMO DA SI KRENUO NEŠTO RANIJE KAKO BI IZBEGAO GUŽVU.

Isporučilac je na raspolaganju imao kratak tren da se zapita da li se to njegov novi društbenik šali, pa, zaključio da nije tako; a onda više nije bilo ničega.

Crveno nebo ujutro. Pašće kiša.

Da.

Narednik-lovac na veštice Šedvel odstupi, nakrivivši glavu u stranu. "Dobro, dakle", reče. "Spreman si k'o puška. Sve si pon'o?"

"Da, gospodine."

"Klatno otkrovenja?"

"Klatno otkrovenja, da."

"Zavrtanj?"

Njut proguta knedlu i potapša se po džepu.

"Zavrtanj", reče.

"Potpaljivači?"

"Stvarno mislim, naredniče, da..."

"*Potpaljivači?*"

"Potpaljivači⁴²", tužno reče Njut. "I šibice."

"Zvonce, knjiga i sveća?"

Njut se potapša po dragom džepu. Tamo se nalazila papirna kesa u kojoj je bilo malo zvonce, od onih koja do ludila dovode male australijske dugorepe papagaje, ružičasta sveća prikladna za rođendansku tortu, i majušna knjiga sa naslovom *Molitve za male ruke*. Šedvel mu je napomenuo da, iako su veštice primarna meta, dobar lovac na veštice ne sme da propusti priliku da obavi brzi egzorcizam, pa stoga uvek mora sa sobom da nosi poljski pribor.

"Zvonce, knjiga i sveća", reče Njut.

"Špenadla?"

"Špenadla."

"Tako je, momak. Nikada nemoj zaboraviti špenadlu. To je bajonet tvoje artiljerije svetlosti."

Šedvel odstupi. Zapanjen, Njut primeti da su se starčeve oči zamaglile.

"Vol'o bi' da idem s tobom", reče on. "Naravno, neće tu biti ničega, ali lepo bi bilo da se opet malo razmrđam. Naporan je to poziv, znaš, kad ležiš u vlažnoj paprati i motriš dok one izvode svoj đavolski ples. Svašta se tako navuče na koske."

Uspravio se i salutirao.

"Kreći onda, redove Pulsifer. I nek' s tobom maršira vojska slave."

Pošto se Njut odvezao, Šedvel je smislio nešto, nešto što ranije nikada nije imao priliku da uradi. Sada mu je trebala jedna špenadla. Ne ona vojna, veštičja, za upotrebu protiv. Obična špenadla, koja može da se zabode u mapu.

Mapa se nalazila na zidu. Bila je stara. Na njoj nije bilo Milton Kinisa. Nije bilo ni Harloa. Jedva da je bilo Mančestera i Birmingema. Ta mapa je pripadala štabu već trista godina. U njoj je još bilo nekoliko špenadli, uglavnom u Jorkšira i Lankaširu, i još par njih u Eseksu, ali one su gotovo sasvim zardale. Na dragim mestima, mrki patrljci ukazivali su na daleku misiju nekog davnšnjeg lovca na veštice.

Šedvel konačno pronade špenadlu među otpacima u pepeljari. Dunu u nju, izglanca je, zaškilji u mapu sve dok ne ugleda Tadfild, pa trijumfalno zabode špenadlu na mesto.

Ona blesnu.

⁴² Beleška za Amerikance i druge oblike života u gradovima: ruralni Britanci, koji su zaključili da je centralno grejanje previše komplikovano, i da u svakom slučaju slabi moralnu čvrstinu, više vole da gomilaju komadiće drveta i uglja, preko kojih nabacuju velike, vlažne klade, ako je moguće od azbesta, tako da dobiju tinjajuće hrpice poznate kao 'Nema ničeg boljeg od rasplamtele otvorene vatre, je l' da?' Pošto nijedan od tih sastojaka nije prirodno sklon da gori, ispod svega toga oni ubace voštanobelu kockicu koja veselo plamti sve dok se ne ugasi pod težinom vatre. Te bele kockice zovu se potpaljivači. Niko ne zna zašto.

Šedvel koraknu unazad, pa ponovo otpozdravi. U očima mu se pojaviše suze.

Onda elegantno izvede nalevo-krug i salutira pred vitrinom. Bila je stara i pohabana, a staklo je bilo slomljeno, ali u neku ruku to i *jeste* bila srž VLnV. Sadržala je srebrninu puka (među-bataljonski golf-trofej za čije se osvajanje, avaj, niko nije takmičio poslednjih sedamdeset godina); tamo je bila tandžara pukovnika-lovca na veštice po imenu Nečeš-Jesti-Ništa-živo-S-Krvlju-Niti-Koristiti-Čarolije-Ili-Sagledavati-Vremena Dalrimpla; bilo je izloženo i nešto nalik na orahe, ali je to zapravo bila zbirka sasušanih glava lovaca na glave koju je darovao lovac na veštice, stariji vodnik Horas 'Sredi ih pre nego što oni srede tebe' Narker, koji je putovao po stranim zemljama; sadržala je uspomene.

Šedvel izduva nos, bučno, u rukav.

Onda je otvorio konzervu kondenzovanog mleka za doručak.

Da su vojske slave pokušale da marširaju zajedno sa Njutom, neki njihovi delovi bi pootpadali. To zato što su, ako se izuzmu Njut i Šedvel, bile već prilično dugo mrtve.

Bilo je pogrešno misliti o Šedvelu (Njut nikada nije saznao ima li on i ime) kao o usamljenom ludaku.

U pitanju je bilo samo to što su svi ostali bili mrtvi, u većini slučajeva i po nekoliko stotina godina. Nekada je Vojska bila velika baš kao sada u Šedvelovom kreativno vođenom računovodstvu. Njuta je iznenadilo kada je saznao da je Vojska lovaca na veštice imala istorijat podjednako dug, i gotovo podjednako krvav kao i njen svetovni parnjak.

Visinu plata za lovce na veštice odredio je Oliver Kromvel i ona nikada nije revidirana. Oficiri su dobijali po krunu, a general je dobijao zlatni suveren. Naravno, to je bilo samo simbolično, pošto bi vam pripao po devetoparac za svaku otkrivenu vešticu, i pravo da prvi birate šta ćete uzeti od njenih stvari.

I stvarno morate da se oslonite na te devetoparce. Zato su vremena bila malčice teška pre nego što je Šedvel dospeo na platni spisak Raja i Pakla.

Njutova plata iznosila je jedan stari šiling godišnje.⁴³ Za uzvrat, imao je zaduženje da pri sebi uvek ima 'škriljac, drva za potpalu, kresivo ili zapaljive šibice', mada je Šedvel pomenuo da bi i 'ronson' upaljač mogao jako dobro da odradi posao. Šedvel je prihvatio izum patentnog upaljača za cigarete na isti način na koji su obični vojnici sa dobrodošlicom dočekali pušku-repetirku.

Njutu je sve to ličilo na jednu od onih organizacija kao što je 'Uvezani čvor', ili na one ljude koji neprestano iznova vode američki Građanski rat. Mogli ste da odlazite vikendom u prirodu i uzgred održavate dobru staru tradiciju koja je od zapadne civilizacije napravila ono što je ona danas.

Jedan sat pošto je napustio štapske prostorije, Njut je stao u zaustavnoj traci i počeo da pretura po kutiji na sedištu za suvozača.

Onda je otvorio prozor kola, upotrebivši za to klešta pošto je ručica odavno otpala.

Paket pripaljivača odlete preko živice. Sledećeg trenutka, za njim odlete i zavrtnj za mučenje.

⁴³ NAPOMENA ZA OMLADINU I AMERIKANCE: Jedan šiling = pet penija.

Lakše ćete razumeti davnašnje finansije Vojske lovaca na veštice ako upoznate prvobitni britanski monetarni sistem: dva 'fartinga' = jedan 'polu-peni'. Dva 'polu-penija' = jedan peni. Tri penija = 'troparčević'. Dva troparčevića = 'šestoparac'. Dva šestoparca = jedan 'šiling', ili 'bob'. Dva boba = jedan 'florin'. Jedan florin i šestoparac = pola krune. Četiri puta pola krune = novčanica od deset šilinga. Dve novčanice od deset šilinga = jedna funta (ili 240 penija). Jedna funta i jedan šiling = jedna 'gvineja'.

Britanci su dugo odolevali decimalnoj valuti zato što su je smatrali previše komplikovanom.

Razmislio je o ostalim stvarima, a onda ih vratio u kutiju. Špenadla je bila od onih zvaničnih špenadli Vojske lovaca na veštice, sa dobrom kuglicom od abonosa na kraju, i vrhom nalik igli za ženske šešire.

Znao je čemu ona služi. Dosta je čitao o tome. Šedvel ga je zatrpao materijalom još na prvom sastanku, ali Vojska je nakupila i razne knjige i dokumenta koja bi, podozrevao je Njut, donela vlasniku pravo bogatstvo kada bi se našla na tržištu.

Čioda je služila za ubadanje osumnjičenih. Ako je postojalo mesto na telu gde osumnjičene ništa ne bi osetile, u pitanju su bile veštice. Prosto. Neki kvarni lovci na veštice koristili su specijalne špenadle na uvlačenje, ali ova je bila prava, od čvrstog čelika. Ne bi bio u stanju da pogleda starom Šedvelu u oči kada bi bacio špenadlu. Osim toga, to bi mu verovatno navuklo maler.

Uključio je motor i nastavio put.

Njutova kola su bila marke 'vasabi'. On ih je zvao 'Dik Terpin', nadajući se da će ga neko jednog dana upitati zašto.

Samo bi neki veoma precizan istoričar bio u stanju da ustanovi tačan trenutak kada su se Japanci iz automata koji sve kopiraju od Zapada, pretvorili u vešte i mudre inženjere koji će ostaviti Zapad u prašini. Ali 'vasabi' je konstruisan baš tog smutnog dana, i uspeo je da iskombinuje tradicionalne mane većine zapadnih kola sa hrpom inovacijskih katastrofa zahvaljujući čijem su izbegavanju firme poput Honde i Tojote postale ono što su danas.

Njut nikada nije video druga takva kola na drumu, uprkos najboljoj volji. Godinama, i ne naročito ubeđen u to, opisivao je prijateljima njihovu ekonomičnost i efikasnost u očajničkoj nadi da bi neki od njih mogao da ih kupi, jer beda traži sebi društvo.

Uzalud je isticao njihov motor od 823 kubika, menjač sa tri brzine, neverovatne sprave za obezbeđenje kao što su baloni koji su se naduvavali u opasnim trenucima kao na primer kada vozite 70 na sat po pravom i suvom putu, ali samo što se niste slupali zato što vam je ogroman bezbednosni balon iznenada zaklonio vidik. Takođe je malčice pesnički govorio o radiju proizvedenom u Koreji, koji je neverovatno dobro mogao da hvata Radio Pjongjang i simulirao elektronski glas koji vas je upozoravao da niste stavili pojas čak i kad jeste; programirao ga je neko ko ne samo da nije razumeo engleski, već nije razumeo ni japanski. Najmodernije čudo tehnike, govorio je on.

Tehnika na koju je mislio, verovatno se odnosila na grnčarstvo.

Njegovi prijatelji klimali su glavama u znak saglasnosti, odlučni u sebi da, ako ikada dođu u situaciju da biraju između kupovine 'vasabija' i hodanja, ulože novac u par cipela; i tako se svodilo na isto, pošto je jedini razlog za neverovatno nisku kilometražu 'vasabija' bilo beskrajno čekanje po garažama da poštom pristignu bregaste osovine i drugi delovi iz Nigirizušija, Japan, od jedinog preživelog 'vasabijevog' agenta na svetu.

U onom mutnom, zenovskom transu u kom većina ljudi vozi, Njut je ustanovio da se pita kako se zapravo koristi špenadla. Da li kažete: "Imam špenadlu, i ne plašim se da je upotrebim"? *Imam špenadlu, mogu da putujem... Špenodavac... Čovek sa zlatnom špenadlom... Špenadle Navarona...*

Njut bi verovatno voleo da zna da je, od trideset devet hiljada žena testiranih špenadlom tokom vekova lova na veštice, dvadeset devet hiljada reklo 'jaoj', devet hiljada devetsto devedeset devet nije osetilo ništa zahvaljujući upotrebi ranije pomenutih špenadli na uvlačenje, a jedna veštica je izjavila da joj je to na čudesan način izlečilo artritis u nozi.

Njeno ime bilo je Agnes Nater.

Ona je bila veliki promašaj Vojske lovaca na veštice.

Jedan od najranijih zapisa u *Lepim i tačnim proročanstvima* odnosio se na smrt same Agnes Nater.

Englezi, koji su mahom tup i indolentan narod, nisu bili toliko skloni spaljivanju žena kao u drugim evropskim zemljama. U Nemačkoj su lomače pripremane da bi gorele po propisu,

tevtonski uredno. Čak su i pobožni Škoti, tokom istorije upetljani u bitke davno začete sa svojim arhineprijateljima Škotima, uspeali da izvedu nekoliko spaljivanja i tako prekrate duge zimske večeri. Ali Englezi izgleda nikada nisu imali srca za to.

Jedan razlog za to možda ima veze sa načinom na koji je umrla Agnes Nater, jer je njena smrt manje-više označila kraj ozbiljne pomame lova na veštice u Engleskoj. Razularena rulja, svedena na čisti bes zbog njenog običaja da ide okolo krajnje inteligentna i leči ljude, stigla je jedne aprilske večeri pred njenu kuću i zatekla je kako sedi u kaputu i čeka ih.

"Docnite", rekla im je. "Još pre deset minuta goreti sam morala." Onda je ustala i polako odšepala kroz najednom zanemelu gomilu, izvan kolibe, do lomače koju su žurno pripremili na seoskom pašnjaku. Po legendi, nespretno se popela na lomaču i obavila rukama kolac uz koji se prislonila.

"Vežite me dobro", rekla je zapanjenom lovcu na veštice. A onda, dok su seljani prilazili lomači, digla je lepu glavu u svetlu vatre i rekla: "Pridite bliže, dobri ljudi. Pridite toliko da vas vatra ne oprlji, jer vam naređujem da pogledate dobro kako umire poslednja prava veštica u Engleskoj. Jer ja veštica jesam, za to mi je presuđeno, al' ne znam šta je moj pravi zločin. I nek' zato moja smrt za svet poruka bude. Okupite se bliže, kažem, i dobro gledajte kakva je sudbina svih koji se petljaju u ono što ne razumeju."

I kao se da se osmehnula, podigla pogled u nebo iznad sela i dodala: "I za tebe to važi, tupava matora budalo." I posle tog čudnog svetogrđa, više ništa nije prozborila. Dopustila im je da joj zapuše usta krpom i stajala kao kraljica dok su prinosili baklje suvom drvetu.

Gomila se približila, a nekoliko ljudi u njoj nije bilo baš sasvim sigurno da su, kad malo bolje razmisle, učinili pravu stvar.

Trideset sekundi kasnije, eksplozija je spržila seoski pašnjak, pobila sve živo u dolini i videla se čak u Halifaksu.

Kasnije se mnogo raspravljalo o tome da li je to bilo delo Boga ili Satane, ali jedna beleška koja je kasnije pronađena u kolibi Agnes Nater ukazivala je na to da je eventualni božanski ili đavolski upliv bio potpomognut sadržinom Agnesinih podsuknji, gde je donekle vidovito sakrila osamdeset funti baruta i četrdeset funti eksera za krovove.

Agnes je za sobom na kuhinjskom stolu, kraj beleške kojom otkazuje kupovinu mleka, ostavila i jednu kutiju i jednu knjigu. Postojalo je izričito uputstvo šta treba učiniti sa kutijom i podjednako izričito uputstvo o tome šta treba učiniti sa knjigom; nju je trebalo poslati Agnesinom sinu, Džonu Divajsu.

Ljudi koji su je pronašli - bili su iz susednog sela, a probudila ih je eksplozija - pomislili su da zanemare uputstva i prosto spale kolibu, a onda su se osvrnuli prema svetlucavim vatrama i ruševinama punim eksera, pa su se predomislili. Osim toga, Agnesina poruka sadržala je i bolno precizna predviđanja o tome šta će se desiti onima koji ne izvrše njene naloge.

Čovek koji je prineo baklju Agnesi Nater bio je major iz Vojske lovaca na veštice. Pronašli su mu šešir na jednom drvetu tri kilometra dalje.

Njegovo ime, izvezeno unutra na prilično velikom komadu trake, bilo je 'Ne-čini-Preljubu' Pulsifer i on je bio jedan od najprilježnijih lovaca na veštice u Engleskoj, tako da bi mogao da oseća izvesno zadovoljstvo kada bi znao da njegov poslednji preživeli potomak sada, makar i ne bio svestan toga, hita prema poslednjem preživlom potomku Agnes Nater. Možda bi pomislio da će se deo davnašnje osvete konačno ostvariti.

Da je znao šta će se zapravo dogoditi kada je ovaj bude upoznao, prevrnuo bi se u grobu samo što ga, nažalost, nikada nije ni imao.

a početak, Njut je, međutim, morao da preduzme nešto u vezi s letećim tanjirom.

Tanjir je sleteo na put ispred njega, dok je on pokušavao da nađe skretanje za Donji Tadfield, sa kartom raširenom preko volana. Jedva je uspeo da ukoči.

Izgledao je kao sve karikature letećih tanjira koje je Njut ikada video.

Dok je zurio preko gornje ivice karte, vrata tanjira kliznula su u stranu sa zadovoljavajućim hukom, otkrivši blistavo gazište koje se automatski spustilo do drumu. Zaslepljujuća plava svetlost ocrtavala je tri tuđinska obličja. Tuđinci sidoše niz rampu. Dva su hodala. Onaj koji je ličio na posudu za biber samo je skliznuo i preturio se u podnožju.

Ostala dvojica ignorisala su njegovo frenetično pištanje i prišla su kolima sasvim polako, na opšteprihvaćeni način na koji hodaju policajci koji već u glavi sastavljaju prijavu. Onaj najviši, žuti žabac odeven u kuhinjsku foliju, kucnu po Njutovom prozoru. Njut ga spusti. Stvorenje je nosilo neku vrstu naočara za sunce sa ogledalima, o kojima je Njut uvek mislio kao o naočarima Hladnorukog Luka.

"Jutro, gospodine, gospodo ili bespolno biće", reče stvor. "Je li ovo vaša planeta?" Drugi tuđinac, koji je bio zdepast i zelen, odšetao je u šumu kraj puta. Krajičkom oka, Njut vide kako ovaj šutira drvo, a onda provlači list kroz neku komplikovanu spravicu na opasaču. Nije izgledao naročito zadovoljno.

"Pa, da, mislim da jeste", reče on.

Žabac se zamišljeno zagleda u nebo. "Dugo je imate, gospodine, zar ne?", upita.

"Ehr. Ne lično. Mislim, kao vrsta, rekao bih, oko pola miliona godina."

Tuđinac se zgleda sa kolegom. "Dozvolili smo da se nakupe stare dobre kisele kiše, gospodine, zar ne?", reče. "Malo su nam se oteli stari dobri ugljovodonici, možda?"

"Molim?"

"Da li možete da mi kažete koji je pravac refleksije vaše planete, gospodine?", upita žabac, i dalje zureći pravo u horizont kao da je ovaj radio nešto zanimljivo.

"Ovaaj. Ne."

"E, onda mi je žao što moram da vam kažem, gospodine, da su vaše polarne kape ispod veličine propisane za planetu ove kategorije, gospodine."

"Uh, majčice", reče Njut. Pitao se kome bi mogao ovo da ispriča, i shvatio da mu apsolutno niko ne bi poverovao.

Žabac se nagnu bliže. Izgledalo je kao da je zbog nečega bio zabrinut, koliko je Njut mogao da proceni izraze tuđinske rase koju nikada ranije nije sreo.

"Ovoga puta pogledaćemo vam kroz prste, gospodine."

Njut zaplete jezikom. "Oh. Ovaj. Pobrinuću se za to - ma, kad kažem ja, mislim, mislim da Antarktik i tako to pripada svakoj zemlji, ili tako nešto, i..."

"Stvar je u tome, gospodine, da je od nas zatraženo da vam prenesemo jednu poruku."

"Je l'?"

"Poruka glasi: 'Donosimo vam poruku univerzalnog mira, kosmičke harmonije i tako to'. Kraj poruke", reče žabac.

"O." Njut razmisli o tome. "O. Baš ljubazno od vas."

"Imate li uopšte pojma zbog čega je od nas traženo da vam prenesemo tu poruku, gospodine?", upita žabac.

Njut se ozari. "Pa. Ovaj, pretpostavljam", zabrblija se, "imajući u vidu to da je čovečanstvo, ovaj, ukrotilo atom i..."

"Ni mi, gospodine.", žabac se uspravi. "Valjda je to jedan od onih fenomena. Pa. Bolje da pođemo." Odsutno je zavrteo glavom, okrenuo se i odgegao natrag do tanjira bez ijedne reči.

Njut isturi glavu kroz prozor.

"Hvala!"

Mali tuđinac prođe kraj kola.

"Nivo CO₂ porastao za 0,5 procenata", izgovori promuklo, značajno ga pogledavši. "Da li znate da biste mogli biti optuženi za to što ste bili dominantna vrsta pod uticajem impulsivnog potrošačkog poriva?"

Njih dvojica ispraviše trećeg tuđinca, odvukoše ga uz rampu i zatvoriše vrata.

Njut malo sačeka, za slučaj da dođe do kakvih spektakularnih svetlosnih efekata, ali tanjir je samo stajao u mestu. Naposletku, on odveze kola do bankine i obiđe ga. Kada je pogledao u retrovizor, tanjira više nije bilo.

Mora da sam s nečim preterao, pomisli on sa osećajem krivice. Ali sa čim?

I ovo ne smem ni da ispričam Šedvelu, jer će se verovatno izdrati na mene zato što im nisam prebrojao bradavice.

"U svakom slučaju", reče Adam, "skroz ste pogrešili u-vezi sa vešticama."

'Oni' su sedeli na kapiji njive i posmatrali kako se Pas valja po balegi. Činilo se da se mali mešanac beskrajno zabavlja.

"Ja sam čitao o njima", reče on, malo glasnije. "Zapravo, one su sve vreme bile u pravu i ne treba ih progoniti Britanskim Inkvizicijama i tim stvarima."

"Moja majka kaže da su to bile samo inteligentne žene koje su se bunile na njima jedini dostupan način protiv neizdrživih nepravdi društvene hijerarhije pod muškom dominacijom", reče Biberčica.

Biberčicina majka predavala je u Nortonskoj politehničkoj.⁴⁴

"Da, ali tvoja majka uvek priča takve stvari", reče Adam nešto kasnije.

Biberčica druželjubivo klimnu glavom. "I rekla je da su, u najgorem slučaju, to bile slobodoumne poklonice praiskonskog principa."

"Ko ti je taj praksinoski princip?", upita Venslidejl.

"Pojma nemam. Mislim da to mora da je nešto u vezi sa šarenim motkama i narodnim igrama", reče Biberčica neodređeno.

"E, a *ja* sam mislio da su one obožavale Đavola", reče Brajan, ali bez automatske osude u glasu. 'Oni' su bili prilično otvoreni za čitavo pitanje obožavanja Đavola. 'Oni' su bili prilično otvoreni za sve. "U svakom slučaju, bolje Đavo nego glupa šarena motka."

"Tu, vala, grešiš", reče Adam. "Nije u pitanju Đavo. U pitanju je drugi bog, ili tako nešto. Sa rogovima."

"Đavo", reče Brajan.

"Ne", strpljivo reče Adam. "Ljudi su ih samo pobrkali. Samo su im rogovi slični. Zove se Pan. On je polujarac."

"Na koju polovinu misliš?", upita Venslidejl.

Adam razmisli o tome.

"Na donju polovinu", reče najzad. "Ko bi rekao da to ne znate. Mislio sam da to bar svi znaju."

"Jarci nemaju donju polovinu", reče Venslidejl. "Imaju prednju polovinu i zadnju polovinu. Baš kao krave."

Još malo su posmatrali Psa lupkajući petama po kapiji. Bilo je previše vruće za razmišljanje.

Onda Biberčica reče: "Ako ima papke kao jarac, ne bi trebalo da ima rogove. Oni pripadaju prednjoj polovini."

"Nisam ga ja smislio, znate", reče Adam ozlojeđeno. "Samo sam vam ispričao. Još malo će ispasti da sam ga ja izmislio. Šta ima da mene zbog toga napadate."

⁴⁴ Danju. Uveče je očitavala Moćni tarot nervoznim menadžerima, pošto stare navike teško odumiru.

"Elem", reče Biberčica. "Taj glupi Ban ne može da se muva okolo, ako ljudi već misle da je Đavo. Pogotovo ne ako ima rogove. Ljudi će svakako da kažu: o, evo, ide Đavo."

Pas počeo da kopa po zečjoj rupi.

Adam, koga je izgleda nešto mučilo, duboko udahnu.

"Ne morate da budete toliki *bukvalci*", reče on. "U tome sada i jeste problem. Čisti materijalizam. Ljudi k'o što ste vi idu okolo, seku kišne šume i buše rupe u ozonskom omotaču. U ozonskom omotaču ima jedna rupetina zbog čistih materijalista k'o što ste vi."

"Šta ja tu mogu", reče Brajan automatski. "Još otplaćujem glupu testericu i ostalo."

"Piše u časopisu", reče Adam. "Potrebni su milioni hektara kišnih šuma da se napravi jedan hamburger. A sav taj ozon otiče zato što...", zastade, "ljudi prskaju po životnoj sredini."

"A tu su i kitovi", reče Venslidejl. "Moramo da ih čuvamo."

Adam ga pogleda s nerazumevanjem. U svom rovaranju po starim brojevima Novog Akvarijanca, nije naišao ni na kakve kitove. Urednici časopisa su pretpostavljali da su svi njihovi čitaoci za spašavanje kitova na isti način na koji su pretpostavljali da ovi dišu i hodaju uspravno.

"Bila je jedna emisija o njima", objasni Venslidejl.

"Zbog čega treba da ih čuvamo?", upita Adam. Pobrkao je lončice tako da je mislio da, ukoliko sačuva dovoljno kitova, može da dobije značku.

Venslidejl načas začuta i pretraži svoje pamćenje. "Zato što umeju da pevaju. I imaju velike mozgove. Jedva da ih je uopšte i ostalo. A i onako ne moramo da ih ubijamo, jer se od njih pravi samo hrana za kućne ljubimce i tako to."

"Ako su toliko pametni", reče Brajan, polako, "šta će onda u moru?"

"Ma, šta znam", reče Adam zamišljeno. "Plivaju po ceo dan, otvaraju usta i jedu svašta... meni to zvuči prilično pametno..."

Prekinula ga je škripa kočnica i dugo krckanje šljunka. 'Oni' se stušitiše sa kapije i potrčaše stazom do raskrsnice, gde su neka mala kola ležala na krovu, na kraju dugačkih tragova kočenja.

Malo dalje niz put nalazila se rupa. Izgleda da su kola pokušala da je izbegnu. Kada su pogledali u rupu, mala orijentalna glava hitro nestade iz vidokruga.

Oni otvoriše vrata i izvukoše onesvećenog Njuta. Vizije o medaljama za herojsko izbavljenje ispuniše Adamovu glavu. Praktično razmišljanje o ukazivanju prve pomoći ispuni Venslidejlovu.

"Ne bismo smeli da ga pomeramo", reče on. "Zbog slomljenih kostiju. Trebalo bi da dovedemo nekoga."

Adam se osvrnu oko sebe. Iznad drveća, niz put, video se jedan krov. Bila je to Koliba Jasmina.

A u Kolibi Jasmina, Anatema Divajs je sedela za stolom po kojem je za proteklih sat vremena naredala zavoje, aspirine i mnoge druge stvari neophodne za pružanje prve pomoći.

Anatema pogleda na sat. Samo što nije, pomisli.

On nije bio ono što je očekivala. Tačnije, nije bio ono čemu se nadala.

Nadala se, prilično samosvesno, nekome visokom, crnomanjastom i zgodnom.

Njut je bio visok, ali nekako izvakan i mršav. I mada mu je kosa nesumnjivo bila tamna, nije nimalo poboljšavala njegov izgled; to je samo bila gomila tankih, crnih vlasi koje su zajedno rasle na vrhu njegove glave. Za to nije bio kriv Njut; kada je bio mlađi, svakih nekoliko meseci je odlazio do brice na uglu, stežući u šaci fotografiju koju je pažljivo iscepao iz časopisa, na kojoj se neko sa impresivno kul frizurom smešio u kameru, i on je pokazivao brici tu sliku, uz molbu da posle šišanja i on tako izgleda, ako je moguće. A brica, koji se razumeo u svoj posao, bacio bi samo jedan pogled, a onda Njuta ošišao standardno, kratko pozadi i sa strane. Posle godinu dana takve prakse, Njut je shvatio da očigledno nema lice koje ide uz frizure. Najviše čemu je Njutn Pulsifer mogao da se nada nakon šišanja, bila je kraća kosa.

Isto je bilo sa odelima. Još nije bila izmišljena odeća u kojoj bi on izgledao otmeno, sofisticirano i opušteno. Sada je shvatio da treba da bude zadovoljan svakom odećom koja ne propušta kišu i u kojoj će imati gde da drži sitniš.

A nije bio ni zgodan. Čak ni kada bi skinuo naočari.⁴⁵ A ustanovila je, kada mu je skinula cipele da bi ga smestila u krevet, da nosi različite čarape: jednu plavu, sa rupom na peti, i jednu sivu, sa rupama oko prstiju.

Pretpostavljam da bi trebalo da osetim talas toplog, nežnog ženskog ovog ili onog zbog njega, pomisli ona. Da ih je barem opraio.

Dakle... visok, crnomanjast, ali ne i zgodan. Ona slegnu ramenima. Dobro. Dve stvari od tri, nije loše.

Prilika na krevetu poče da se meškolji. A Anatema, koja je po samoj prirodi stvari uvek gledala u budućnost, priguši svoje razočarenje i reče:

"Kako se sada osećate?"

Njut otvori oči.

Ležao je u spavaćoj sobi, koja nije bila njegova. Shvatio je to istog trena, zbog tavanice. Sa tavanice njegove spavaće sobe još su visili modeli aviona okačeni o pamučnom koncu. Nikada nije stigao da ih skine.

Na ovoj tavanici bilo je samo napuklog maltera. Njut nikada pre nije bio u ženskoj spavaćoj sobi, ali naslutio je da je ova takva mahom zbog kombinacije blagih mirisa. Osećao se dašak pudera i đurđevka, i nije bilo užeglih nagoveštaja prisustva starih potkošulja koje su zaboravile kako izgleda unutrašnjost mašine za sušenje veša.

On pokuša da digne glavu, zastenja i pusti je da klone natrag na jastuk. Ružičast, nije mogao a da ne primeti.

"Udarili ste glavom u volan", reče glas koji ga je probudio. "Ipak, ništa niste slomili. Šta se dogodilo?"

Njut ponovo otvori oči.

"Da li su kola u redu?", upita on.

"Izgleda. Neki tanki glasić unutra sve vreme ponavlja: 'Molima, fešite sigurnosni bojas'."

"Vidite", reče Njut nevidljivoj publici. "Znali su nekada kako da ih prave. Ta plastična završna dorada gotovo da ne može ni da se ulubi."

On trepnu prema Anatemi.

"Skrenuo sam da izbegnem nekog Tibetanca na putu", reče. "Bar mislim da jesam. Mislim da sam verovatno sišao s uma."

Neka prilika priđe mu u vidokrug. Imala je tamnu kosu, crvene usne, zelene oči, i bila je gotovo izvesno žena. Njut pokuša da se ne zablene. Ona reče: "Ako i jeste, to niko neće primetiti." Onda se osmehnu. "Znate, nikada ranije nisam srela lovca na veštice."

"Ovaj...", zausti Njut. Ona podiže njegov otvoren novčanik.

"Moral sam da zavirim", reče ona.

Njut se osećao krajnje postićeno, što za njega nije bila neuobičajeno stanje stvari. Šedvel mu je dao zvaničnu člansku kartu lovaca na veštice, koja je između ostalog nalagala svim parohijskim službenicima, magistratima, biskupima i seoskim policajcima da mu obezbede slobodan prolaz i onoliko suvih drva za potpalu koliko bude potrebno. Bila je neverovatno impresivna, remek-delo kaligrafije, i verovatno veoma stara. Zaboravio je na nju.

"To mi je u stvari hobi", reče skrušeno. "Ja sam u stvari... ovaj..." Nije hteo da kaže da je obračunski službenik, ne ovde, ne sada, ne ovakvoj devojci, "...kompjuterski inženjer", sлага on. Želim to da budem, želim to da budem; u srcu sam kompjuterski inženjer, samo je mozak taj koji me izneverava. "Izvinite, da li bih mogao da znam..."

"Anatema Divajs", reče Anatema. "Ja sam okultista, ali to mi je samo hobi. Zapravo sam veštica. Odlično ste to obavili. Kasnite pola sata", dodade ona, pruživši mu mali list kartona, "pa bi najbolje bilo da pročitate ovo. To će nam uštedeti dosta vremena."

⁴⁵ Zapravo, još manje kada bi skinuo naočari. Pošto bi se tada saplitao o stvari i nosio puno zavoja.

Njut zapravo i jeste imao mali kućni kompjuter, uprkos svojim dečaćkim iskustvima. U stvari, imao ih je nekoliko. Uvek biste *znali* koji su njegovi. Bili su to stoni ekvivalenti 'vasabija.' Bili su to oni čija bi, na primer, cena spala na polovinu čim bi ih on kupio. Ili bi bili promovisani u eksploziji publiciteta i nestali u zaboravu za samo godinu dana. Ili bi radili samo ako ih stavite u frižider. Ili ako su, nekim srećnim slučajem, to i bile dobre mašine, Njut je uvek dolazio do onih nekoliko koje su prodavali sa ranim verzijama operativnog sistema, punim bagova. Ali on je istrajavao, zato što je *verovao*.

I Adam je imao mali kompjuter. Koristio ga je za igrice, ali nikada predugo. Učitao bi igru, posmatrao je napeto nekoliko minuta, a onda uzeo da igra sve dok brojač za najveće rezultate ne ostane bez nula.

Kada su se ostali 'Oni' začudili toj njegovoj neobičnoj veštini, Adam je izrazio blagu zapanjenost zbog saznanja da svi ne igraju igrice tako dobro.

"Treba samo da naučite kako da igrate, a onda je sve lako", rekao je.

Veliki deo dnevne sobe u Kolibi Jasmina zauzimale su, kako je Njut primetio sa osećajem mučnine u stomaku, hrpe novina. Isečci su bili polepljeni po zidovima. Na nekima od njih delovi su bili zaokruženi crvenom bojom. Bio je blago zadovoljan kada je ugledao nekoliko koje je i sam isekao za Šedvela.

Anatema je posedovala veoma malo nameštaja. Jedino što se potrudila da ponese sa sobom bio je njen časovnik, deo porodičnog nasleđstva. Nije to bio baš pravi stojeći časovnik, već zidni sat sa slobodnim klatnom ispod kojeg bi E. A. Po rado nekoga vezao.

Njutov pogled se neprestano vraćao tamo.

"Napravio ga je jedan moj predak", reče Anatema i spusti šoljice za kafu na sto. "Ser Džoša Divajs. Možda ste čuli za njega? On je izmislio onu malu stvar što se ljulja i omogućuje da se precizni časovnici jeftino proizvode. Dali su joj ime po njemu."

"Džoša?", reče Njut oprezno.

"Divajs"⁴⁶.

U poslednjih pola sata Njut je čuo neke prilično neverovatne stvari i bio je blizu tome da poveruje u njih, ali negde je morao da povuče granicu.

"Ta reč je nastala po stvarnoj osobi?"

"O, da. To je dobro staro ime iz Lankašira. Vuče poreklo od Francuza. Sad ćete mi reći da nikada niste čuli ni za Ser Hamfrija Gadžeta"⁴⁷..."

"Ma, dajte, molim vas..."

"...koji je izmislio *spravicu* koja je opet omogućila da se ispumpava voda iz poplavljenih rudarskih okana. Ili za Pjetra Gizma? Ili Sajrusa T. Dudedu, najistaknutijeg američkog crnog izumitelja? Tomas Edison je rekao da se od drugih naučnika njegovog doba divi još samo Sajrusu T. Dudedu i Eli Rider Vidžetu. I..."⁴⁸

Uhvatila je Njutov bled pogled.

"Radila sam doktorsku disertaciju o njima", reče ona. "O ljudima koji su izumeli stvari toliko jednostavne i univerzalno korisne da su svi zaboravili da je uopšte postojala potreba za njihovim pronalaženjem. Šećera?"

"Pa..."

"Obično uzimate dve kocke", prijazno reče Anatema.

Njut se zapilji u karticu koju mu je pružila.

Izgleda da je mislila da će to sve objasniti.

⁴⁶ device: *engl.* naprava (*prim. prev.*)

⁴⁷ gadget: *engl.* spravica (*prim. prev.*)

⁴⁸ gizmo, doodad, widget: *engl.* uređaj, hepek, drangulija; (*prim. prev.*)

Ali nije.

Po sredini je stajala linija povučena lenjirom. Sa leve strane nalazio se kratak tekst koji je ličio na poeziju, ispisan crnim mastilom. Sa desne strane, ovog puta crvenim mastilom, bili su napisani komentari i beleške. To je izgledalo ovako:

3819: Kad se kočija
Orijeta prevrne,
sa četir' točka prema nebu
čovjek sa masnicama
biće ti u postelji,
bolne glave, kojoj treba
melem, čovek
koji vrši opit čiodom,
ali mu je srce čisto,
mada je nik'o iz semena moje
propasti, uzmi
sredstvo za plamen od njega
da bi se uverila, te ćete skupa
biti sve do Kraja koji
će nastupiti.

Japanska kola?
Prevrnuta. Saobraćajka
...bez ozbiljnih povreda??
...primiti ga...
...melem
Aspirin (vidi 3757) čioda
= lovac na veštice (vidi 102)
Dobar lovac na veštice?
Odnosi se na Pulcifera
(vidi 002) Potraži
šibice itd.
U 1990-im!
...hmm...
...manje od jednog dana
(vidi 712, 3803, 4004)

Njut automatski stavi ruku u džep. Njegovog upaljača više nije bilo.

"Šta ovo znači?", upita promuklo.

"Jesi li ikada čuo za Agnes Nater?", upita Anatema.

"Ne", reče Njut, tražeći očajničku odbranu u sarkazmu. "Sad ćete mi verovatno reći da je ona izumela ludake."⁴⁹

"Još jedno staro dobro ime iz Lankašira", reče Anatema ledeno. "Ako to ne verujete, čitajte o suđenjima vešticama početkom sedamnaestog veka. Ona je bila moj predak. U stvari, jedan od vaših prethodnika spalio ju je živu. Ili je bar to pokušao."

Užasnut i opčinjen, Njut je saslušao priču o smrti Agnes Nater.

"Ne-čini-Preljubu Pulsifer?", reče on kada je završila.

"Takva imena su u to vreme bila prilično česta", reče Anatema. "Izgleda da je bilo desetero dece i da je u pitanju bila veoma religiozna porodica. Postojao je 'Požudni Pulsifer, Lažni-Svedok Pulsifer...'"

"Mislim da razumem", reče Njut. "Za ime sveta. Čini mi se da je Šedvel kazao da je već ranije čuo to ime. Mora da je u beleškama Vojske. Da su mene zvali Preljuba Pulsifer verovatno bih i ja goreo od želje da naudim što većem broju ljudi."

"Mislim da on samo nije naročito voleo žene."

"Hvala što ste to tako dobro podneli", reče Njut. "Hoću reći, on mora da mi je bio predak. Nema tako mnogo Pulsifera. Možda... možda sam zato i ušao u Vojsku lovaca na veštice? Možda je to Sudbina ", reče on pun nade.

Ona odmahnu glavom. "Ne", reče ona. "Tako nešto ne postoji."

"U svakom slučaju, lov na veštice nije kao u staro doba. Ne verujem čak ni da je stari Šedvel učinio išta više od šutiranja kanti za đubre Doris Stouks."

"Među nama, Agnes je bila prilično nezgodna osoba", reče Anatema neodređeno. "Nije umela da bude umerena."

Njut mahnu listom.

"Ali kakve to veze ima sa ovim?", upita.

"Ona je to napisala. Pa, original. To je br. 3819 iz *Lepih i tačnih proročanstava Agnes Nater*, prvi put objavljenih 1655-te."

⁴⁹ Nutter, od nut: eng. lud; (prim. prev.)

Njut se ponovo zapilji u proročanstvo. Otvori usta, pa ih zatvori.

"*Znala je da ću slupati kola?*", upita.

"Da. Ne. Verovatno ne. Teško je to reći. Vidite, Agnes je bila najgori prorok koji je ikada živeo. Zato što je uvek bila u pravu. Zato joj se knjiga nikad nije prodavala."

ećinu natprirodnih sposobnosti izaziva jednostavni gubitak vremenskog fokusa, a um Agnes Nater toliko je daleko otplovio u Vremenu da su je smatrali prilično ludom čak i po standardima Lankašira iz sedamnaestog veka, gde je cvetala industrija ludih proročica.

Ali baš je bilo zabavno slušati je, sa time su se svi slagali.

Stalno je pričala o tome da se bolesti leče nekakvim plesnima, i da je jako važno prati ruke kako bi se sprale sićušne životinje koje izazivaju bolesti, mada je svaka razumna osoba znala da je dobar smrad jedina odbrana od demona lošeg zdravlja. Zagovarala je trčkanje u nekakvom skokovitom kâsu kao metod koji pripomaže da se duže živi, što je bilo krajnje sumnjivo i po prvi put joj natovarilo lovce na veštice na vrat, i naglašavala je važnost vlakana u hrani, mada je tu očito bila daleko ispred svog vremena, pošto se većina ljudi mnogo više brinula za to hoće li u hrani pronaći kamenčiće nego tamo neka vlakna. I nije htela da leči bradavice.

"Sve je to u glavi vašoj", rekla bi, "zaboravite, pa će da nestane."

Bilo je očigledno da je Agnes na vezi sa Budućnošću, ali ta je veza bila neuobičajeno uska i osobena. Drugim rečima, gotovo sasvim beskorisna.

"Kako to mislite?", upita Njut.

"Uspevalo joj je da dolazi do proročanstava koja biste shvatili tek pošto bi se obistinila", reče Anatema. "Kao: 'Ne kupujte Betamakse.' To je bilo proročanstvo za 1972. godinu."

"Hoćete da kažete da je predskazala video-rekordere?"

"Ne! Samo je pokupila delić informacije", reče Anatema. "U tome je stvar. Uglavnom je davala toliko okolišne naznake da niste mogli da ih razaberete sve dok se događaj ne odigra, pa se tada sve uklopi na svoje mesto. I nije znala šta će biti važno, a šta ne, tako da je malčice nabadala. Njeno predskazanje za 22. novembar 1963. glasilo je da će se srušiti jedna kuća u Kings Linu."

"O?" Njut je pogleda učtivo belo.

"Tada je ubijen predsednik Kenedi", reče Anatema predusretljivo. "Ali Dalas još nije postojao, razumete. Dok je Kings Lin bio prilično važan."

"O."

"Obično je bila jako dobra kada su u pitanju bili njeni potomci."

"O?"

"I nije imala pojma o motoru sa unutrašnjim sagorevanjem. Za nju su to bile samo čudne kočije. Čak je i moja majka smatrala da se to odnosi na prevrtanje Careve kočije. Vidite, nije dovoljno znati šta budućnost *jeste*. Morate znati šta ona *znači*. Agnes je bila kao neko ko posmatra kakvu ogromnu sliku kroz sićušnu cev. Zapisala je ono što joj je ličilo na dobre savete na osnovu onoga što je shvatila iz pojedinačnih brzih pogleda."

"Ponekad može da vam se posreći", nastavila je Anatema. "Moj pradede je, na primer, predvideo slom na berzi 1929-te, dva dana pre nego što je do njega došlo. Stekao pravo bogatstvo. Moglo bi se reći da nam je to što smo njeni potomci zapravo profesija."

Oštro je pogledala Njuta. "Vidite, niko nije shvatio sve do pre otprilike dvesta godina da su *Lepa i tačna proročanstva* Agnesina verzija porodičnog nasledstva. Mnoga proročanstva odnose se na njene potomke i njihovo blagostanje. Pokušavala je na neki način da se brine o nama i posle smrti. Mislimo da je to i razlog za proročanstvo o Kings Linu. Moj otac je u to vreme bio tamo, tako da je, sa Agnesine tačke gledišta, iako je mala šansa postojala da ga pogodi zalutali kuršum iz Dalasa, sasvim lako je mogao da strada od cigle."

"Baš dobra osoba", reče Njut. "Gotovo da bi čovek mogao da zaboravi da je zbrisala čitavo selo."

Anatema nije obratila pažnju na ovo. "U svakom slučaju, to je otprilike to", reče ona. "Od tada smo na sebe preuzeli zadatak tumačenja proročanstava. Najzad, u proseku se svodi na jedno proročanstvo mesečno - sada, zapravo, više, pošto nam se bliži smak sveta."

"A kada će to biti?", upita Njut.

Anatema značajno pogleda na sat.

On se oglasi užasnim kikotom za koji se nadao da zvuči otmeno i svetski. Posle svega što se danas desilo, nije se osećao naročito zdravo. I osećao je miris Anateminog parfema, zbog čega mu je bilo nelagodno.

"Budite srećni što mi nije potrebna štoperica", reče Anatema. "Imamo, o, oko pet ili šest sati."

Njut počeo da prevrće tu informaciju po glavi. Do sada u životu nije osetio poriv da pije alkohol, ali nešto mu je govorilo da za sve mora da postoji prvi put.

"Da li veštice drže piće u kući?", odvaži se on.

"O, da." Ona se osmehnu onako kako se verovatno Agnes Nater osmehivala dok je raspakivala sadržinu svoje fioke sa vešom. "Zeleni bučkuriš sa čudnim Stvarima koje se koprcaju u skrani na površini. Vi biste barem to morali da znate."

"Odlično. Imate leda?"

Ispostavilo se da je u pitanju džin. Bilo je leda. Anatema, koja je veštičarenje učila u hodu, u suštini je bili protiv žestokih pića, ali je bila za njih u ovom specifičnom slučaju.

"Da li sam vam ispričao za Tibetanca koji je izašao iz rupe nasred drumu?", upita Njut, malo se opustivši.

"O, znam za njih", reče ona dok je slagala papire na stolu. "Dvojica su juče izašla iz prednjeg travnjaka. Jadničci su bili potpuno zbunjeni, pa sam im dala po šolju čaja, a onda su pozajmili od mene ašov i ponovo sišli. Nisam baš sigurna da su znali šta bi trebalo da rade." Njut se osećao malčice ražalošćeno. "Otkud znate da su to bili Tibetanci?", upita.

"Ako ćemo tako, otkud vi to znate? Da li je kriknuo 'ommm' kad ste ga udarili?"

"Pa, on je - izgledao je tibetanski", reče Njut. "U odeći boje šafrana, ćelav... znate... *Tibetanac*."

"Jedan od mojih sasvim je dobro govorio engleski. Izgleda da je popravljao radio-aparate u Lasi, da bi se sledećeg trenutka našao u tunelu. Ne zna kako da se vrati kući."

"Da ste ga poslali niz drum, verovatno bi mogao da se poveze letećim tanjirom", reče Njut smrknuto.

"Tri vanzemaljca? Jedan od njih je mali plehani robot?"

"Spustili su se i na vaš travnjak, zar ne?"

"To je valjda jedino mesto gde se nisu spustili, ako je verovati radiju. Spuštaju se širom sveta sa kratkim bezveznim porukama o kosmičkom miru, a kad ljudi kažu: 'Da, pa?' oni ih pogledaju belo i ponovo uzlete. Znaci i predskazanja, baš kao što je Agnes rekla."

"Nećete valjda da mi kažete kako je i sve ovo predskazala?"

Agnes prelista iskrzane kartice ispred sebe.

"Stalno nameravam da sve to ubacim u računar", reče ona. "Zbog pretrage po rečima i tako to. Znate? Tako bi bilo daleko jednostavnije. Predskazanja su poredana zbrda-zdola, ali postoje naznake, rukopis i tako dalje."

"Sve je to zapisivala po karticama?", reče Njut.

"Ne. U knjizi. Ali ja sam je, ovaj, negde zaturila. Naravno, uvek imamo kopije."

"Izgubili ste je, a?", reče Njut, u pokušaju da uštrcne malo humora u razgovor. "Kladim se da to nije predskazala!"

Anatema ga popreko pogleda. Kad bi pogled mogao da ubije, Njut bi već bio u mrtvačnici.

Zatim ona nastavi: "Ali, tokom godina smo se usaglasili, a moj deda je izmislio koristan sistem za ukrštanje referenci... ah. Evo nas."

Ona gurnu pred Njuta list papira.

3988. Kad ljudi
krokusa izađu iz
Zemlje i zeleni ljudi
siđu s neba, a ni
ne znajući zašto, i Plutonove
šipke zamkove gromovne
napuste, a zemlja potopljena
izroni i Levijatan
umakne na slobodu, Brazil
bude zelen, tad će se Troje
okupiti, a četvero dići
i gvozdene konje
zajahati; kazujem ti da
kraj se bliži.

...Krokus =
šafraan (vidi 2003)
...Vanzemaljci...??
...padobrancima?
...nuklearne
elektrane (vidi isečke
br. 798-806)...
Atlantida, isečki 812-819
...Levijatan = kit
(vidi 1981)?.. Južna
Amerika je zelena?
? 3 = 4? železnica?
(' gvozdene
drum', vidi 2675)

"Nisam sve ovo rastumačila unapred", prizna Anatema. "Popunila sam ga kad sam čula vesti."

"Mora da ste porodično veoma nadareni za rešavanje ukrštenih reči", reče Njut.

"U svakom slučaju, mislim da se Agnes ovde malo razmahala. Ono o Levijatenu, Južnoj Americi i trojkama i četvorkama moglo bi da znači bilo šta." Uzdahnu. "Problem je u novinama. Nikada ne znate da li to Agnes pominje neki maleni događaj koji vam je možda promakao. Zna li koliko vremena treba da se *podrobno* pregledaju sve dnevne novine svakog jutra?"

"Tri sata i deset minuta", odgovori Njut automatski.

"Verovatno ćemo dobiti orden, ili tako nešto", optimistički reče Adam. "Izbavili smo čoveka iz olupine u plamenu."

"Nije bila u plamenu", reče Biberčica. "Nije bila čak ni bogzna koliko olupana kada smo je ispravili."

"*Mogla* je da bude", naglasi Adam. "Ne vidim zbog čega ne bi trebalo da dobijemo orden samo zato što nekakva stara kola ne umeju da se zapale."

Stajali su i gledali u rupu. Anatema je pozvala policiju, koja je rupu pripisala sleganju tla i postavila nekoliko čunjeva oko nje; bila je mračna i jako duboka.

"Baš bi bilo super da odemo na Tibet", reče Brajan. "Mogli bismo da naučimo borilačke veštine i tako to. Gledao sam jedan stari film o nekoj dolini na Tibetu, gde svi žive po sto godina. Zove se Šangri-La."

"Letnjikovac moje tetke zove se Šangri-La", reče Venslidejl.

Adam frknu.

"Nije baš mnogo pametno davati dolini ime nekog starog letnjikovca", reče. "Mogli su da je isto tako nazovu Danromin, ili, ili, Lorels."

"U svakom slučaju, bolje i to nego Šantava", reče Venslidejl tiho.

"Šambala", ispravi ga Adam.

"Pretpostavljam da je to isto mesto. Verovatno ima oba imena", reče Biberčica, neuobičajeno diplomatski. "Kao naša kuća. Promenili smo ime: prvo je bila Kuća, a kad smo se uselili postala je Nortonov Pogled, ali nam i dalje stižu pisma adresirana na Tea C. Kupjea, Kuća. Možda su tome dali ime Šantava, ali ljudi i dalje koriste ime Lorels."

Adam ubaci oblutak u rupu. Tibetanci su mu postajali sve dosadniji.

"Šta ćemo sad?", upita Biberčica. "Kupaju ovce na farmi Nortons Botom. Mogli bismo da odemo da im pomognemo." Adam ubaci veći kamen u rupu i sačeka da čuje tupi udarac. Nije ga čuo.

"Nemam pojma", reče odsutno. "Mislim da bi trebalo da uradimo nešto po pitanju kitova, šuma i tome slično."

"Šta na primer?", reče Brajan, koji je uživao u ujdurmama kakvih uvek ima kod dobrog kupanja ovaca. Počeo je da prazni džepove i ispušta paketiće čipsa u rupu, jedan po jedan.

"Mogli bismo da odemo danas popodne u Tadfild i da ne pojedemo po hamburger", reče Biberčica. "Ako ih niko od nas četvoro ne bude jeo, to znači da milioni hektara kišnih šuma neće morati da budu posečeni."

"Seći će ih oni u svakom slučaju", reče Venslidejl.

"Opet taj materijalizam", reče Adam. "Isto je i sa kitovima. Neverovatno šta se sve dešava." On se zagleda u Psa.

Osećao se veoma čudno.

Mali mešanac, koji je primetio da je predmet pažnje, podiže se u iščekivanju na zadnje noge.

"Takvi k'o ti jedu sve kitove", reče Adam strogo. "Kladim se da si već potrošio gotovo celog jednog kita."

Pas, koji je u poslednjoj satanističkoj iskrici zamrzio sebe zbog toga, spusti glavu u stranu i zacvile.

"Baš lep svet u kome treba da odrastem", reče Adam. "Bez kitova, bez vazduha, a na sve strane ljudi veslaju pošto nivo mora raste."

"Onda će Atlantidani jedini dobro da prođu", reče Biberčica veselo.

"Hah", reče Adam, koji je i nije slušao.

Nešto mu se zbivalo u glavi. Bolela ga je. Dolazile su mu misli koje nije sam smišljao. Nešto mu je govorilo: *Ti možeš nešto da uradiš, Adame Jang. Možeš sve to da ispraviš. Možeš da uradiš šta god poželiš.* A to mu je govorio... on sam. Deo njega, duboko unutra. Deo njega koji je bio sve te godine tu, ali ne sasvim primetan, kao senka. Govorio je: da, ovo jeste kvaran svet. Mogao je da bude sjajan. Ali sad je kvaran i vreme je da ti uradiš nešto po tom pitanju. Zbog toga si tu. Da sve to ispraviš.

"Zato što će moći svuda da idu", pričala je Biberčica dalje, zagledana zabrinuto u njega. "Mislim, Atlantidani. Zato što..."

"Dosta mi je više i Atlantidana i Tibetanaca", odbrusi Adam.

Oni se zapiljiše u njega. Nikada ga nisu videli takvog.

"Baš njih briga", reče Adam. "Svi se movaju okolo, troše sve te kitove, ugalj, naftu, ozon, kišne šume i tako to, a nama neće ostati ništa. Trebalo bi da idemo na Mars i sve to, umesto da sedimo u mraku i vlazi, dok nam vazduh curi i nestaje."

To nije bio stari Adam koga su 'Oni' poznavali. Izbegavali su da pogledaju jedni druge u lice. Sa tako raspoloženim Adamom, svet je najednom izgledao hladnije.

"Meni se čini", reče Brajan pragmatičnoj "meni se čini, da bi najbolje bilo da prestaneš da čitaš o tome."

"Kao što si rekao pre neki dan", reče Adam. "Odrasteš čitajući o gusarima, kaubojima, astronautima i tako to, i tek što pomisliš da je svet pun uzbuđenosti, kažu ti da se on zapravo sastoji od mrtvih kitova, iskrčenih šuma i nuklearnog otpada koji će tu da se mota milionima godina. Ne vredi ni odrasti, ako mene pitate."

'Oni' se zgledaše.

Nad svetom je zaista visila senka. Olujni oblaci gomilali su se na severu, žuta sunčeva svetlost odbijala se od njih kao da je nebo naslikao neki amater pun entuzijazma.

"Meni se čini da bi sve trebalo lepo na gomilu, pa početi iznova", reče Adam.

Taj glas nije zvučao kao Adamov.

Oštar vetar zaduva kroz letnju šumu.

Adam pogleda Psa, koji je pokušavao da dubi na glavi. Čula se daleka tutnjava grmljavine. On spusti ruku i odsutno potapša Psa.

"Svi su zaslužili da eksplodira nuklearna bomba i da sve počne ponovo, samo organizovano kako treba", reče Adam. "Ponekad mislim da bih voleo da se to desi. A onda bismo mogli sve da sredimo."

Grmljavina ponovo zareža. Biberčica uzdrhta. Ovo nije bilo Njihovo uobičajeno beskrajno gloženje, kojim su ubijali mnoge duge sate. Adamovi prijatelji nisu mogli sasvim da dokuče njegov pogled - nije to bio vragolast izraz, jer je toga tamo bilo manje-više stalno, već neko prazno sivilo koje je izgledalo daleko gore.

"Pa, ne znam baš za *nas*", pokuša Biberčica. "Ne znam za *nas*, jer ako sve te bombe eksplodiraju, svi ima da odletimo u vazduh. Kao majka nerođenih generacija, ja sam protiv toga."

Pogledaše je radoznalo. Ona slegnu ramenima.

"A onda džinovski mravi osvoje svet", reče Venslidejl nervozno. "Gledao sam na filmu. Ili ideš okolo sa kratežom, a svi imaju kola, znate ono, sa nakačenim noževima i puškama..."

"Ne bih dozvolio nikakve džinovske mrave ili tome slično", reče Adam, užasno se razvedrivši. "I sa vama bi sve bilo u redu. Postarao bih se za to. Bilo bi *strava*, a, da imamo čitav svet za sebe. Zar ne? Mogli bismo da ga podelimo. Mogli bismo da se igramo neverovatnih igara. Da se igramo Rata pravim vojskama i tako to."

"Ali više ne bi bilo *ljudi*", reče Biberčica.

"O, napravio bih nam ja malo ljudi", ponosno reče Adam. "Bar koliko treba za vojske. Svako od nas bi uzeo po četvrt sveta. Na primer, ti..." on pokaza na Biberčicu, koja se trže kao da je Adamov prst usijani žarač "... mogla bi da uzmeš Rusiju zato što je ona crvena, a ti imaš riđu kosu, je l' da? A Vensli može da uzme Ameriku, dok Brajanu može da pripadne Afrika i Evropa, i... i..."

Čak i u svom stanju rastućeg užasa, 'Oni' pokloniše tom predlogu dužnu pažnju.

"H-hah", zamuca Biberčica, dok joj je sve jači vetar cimao majicu, "ne v-vidim zašto bi Vensli dobio Ameriku, a ja s-samo Rusiju. Rusija je dosadna."

"Možeš da uzmeš Kinu, Japan i Indiju", reče Adam.

"To znači da meni ostaje samo Afrika i gomila dosadnih malih zemalja", reče Brajan, pokušavajući da se pogađa čak i na ivici ambisa. "Ne bih imao ništa protiv Australije", dodade.

Biberčica ga ćušnu laktom i žurno odmahnu glavom.

"Pas će dobiti Australiju", reče Adam, čije su oči sijale vatrama stvaranja, "pošto mu treba mnogo prostora za trčanje. A tu su i svi ti zečevi i kenguri koje može da juri, i..." Oblaci su se razilazili spređa i sa strane kao mastilo nasuto u činiju sa čistom vodom, i kretali se nebom brže od vetra.

"Ali više neće *biti* nikakvih zec...", zakrešta Venslidejl.

Adam nije slušao, bar ne one glasove koji su dopirali izvan njegove glave. "Sve je ovo preveliki džumbus", reče on. "Treba da počnemo iznova. Samo da spasemo one koje želimo, i počnemo iznova. Tako je najbolje. Time ćemo učiniti uslugu Zemlji, kad čovek malo bolje razmisli. Baš sam ljut zbog načina na koji su te matore budale sve zabrljale..."

"U pitanju je sećanje, shvatate", reče Anatema. "Radi unazad kao i unapred. Mislim, rasno sećanje." Njut je pogleda učtivo, ali belo.

"Hoću da kažem", reče ona strpljivo, "da Agnes nije videla budućnost. To je samo metafora, ona je se sećala.

Naravno, ne naročito dobro, i kada to sećanje prođe kroz filter njenog poimanja, često nastane zbrka. Mislimo da se najbolje sećala stvari koje će se dogoditi njenim potomcima."

"Ali ako odlazite na mesta i radite stvari zbog onoga što je napisala, a ona je to napisala zato što se prisetila mesta na koja ste išli i stvari koje ste radili", reče Njut, "onda..."

"Znam. Ali postoje, ovaj, izvesni dokazi o tome da to tako funkcioniše", reče Anatema.

Oni pogledaše mapu koja je bila raširena pred njima. Kraj njih, radio je mrmljao. Njut je bio veoma svestan toga da pored njega sedi jedna žena. Budi profesionalac, rekao je sebi. Ti si

vojnik, zar ne? Pa, praktično. Onda se ponašaj kao vojnik. Razmišljao je napregnuto delić sekunde. Pa, ponašaj se onda kako treba da se ponašaju pravi vojnici. Natera sebe da ponovo obrati pažnju na temu razgovora.

"Zašto Donji Tadfild?", upita Njut. "Ja sam se zainteresovao za njega zbog vremenskih prilika. Optimalna mikroklima, tako to zovu. To znači da je u pitanju malo mesto sa sopstvenim lepim vremenom."

On baci pogled na njene sveske. Definitivno je bilo nečeg čudnog u vezi sa tim mestom, čak i ako se zanemare Tibetanci i NLO-i, kojih je izgleda ceo svet bio pun ovih dana. Oblast Tadfilda ne samo da je imala vremenske prilike po kojima se mogao podešavati kalendar, već je bila i izuzetno otporna na promene. Izgleda da tamo niko nije zidao nove kuće. Broj stanovnika se nije mnogo menjao. Bilo je više šume i živica nego što se sada moglo normalno očekivati. Jedina fabrika koja je bila otvorena u toj oblasti propala je pre godinu ili dve, da bi je zamenio staromodni odgajivač svinja koji je puštao svinje da tumaraju po njegovim voćnjacima i prodavao svinjetinu po visokim cenama. Činilo se da dve lokalne škole istrajavaju blaženo imune na promene mode u obrazovanju. Autoput koji je trebalo da najveći deo Donjeg Tadfilda pretvori u jedva nešto više od odmorišta za kamiondžije na Petlji 18, skrenuo je osam kilometara dalje, zaobišao ga u velikom polukrugu i nastavio svojim putem zaboravivši na ostrvce seoske nepromenljivosti koje je izbegao. Činilo se da niko nije baš znao zbog čega; jedan geometar koji se time bavio doživeo je nervni slom, drugi se zamonašio, a treći otputovao na Bali da crta gole žene.

Kao da je veliki deo dvadesetog veka obeležio nekoliko kvadratnih kilometara oznakom "Izvan delokruga".

Anatema izvuče još jednu kartu iz svog indeksa i baci je preko stola.

2315. Neki kažu da To stiže
u London Grad,
ili Novi Jork, ali
greše, jer mesto
jeste Tades Fild, moćan
u svoj snazi, stiže
kao Vitez da svet
na 4 dela podeli
i oluju donese.

...4 godine prerano (NOVI
Amsterdam do 1664.)...
...Tadvil, Norfolk
...Tardsfild,
Devon... ...Tadfild,
Okson...<... !...
Vidi Otkrovenje, gl.6, st.10

"Morala sam da pregledam mnogo opštinskih zemljišnih knjiga", reče Anatema.

"Zašto je ovaj 2315? Raniji je od drugih."

"Agnes je bila malo nemarna kada je vreme u pitanju. Mislim da nije uvek znala šta gde ide. Rekla sam vam, proveli smo čitavu večnost smišljajući nekakav sistem za povezivanje svega toga."

Njut pogleda nekoliko kartica. Na primer:

1111.1 veliki
Pas doći će, i
Dve Sile zalud
će gledati, jer
on ide kod svog Gospodara,
a ovaj će mu dati ime
prema prirodi njegovoj...
i iz Pakla će umaći.

?Ima li ovo kakve
veze sa Bizmarkom? (A F
Divajs, 8. jun 1888.)

...?
Šlesvig - Holštajn ?

"Ovde je neuobičajeno mutna, čak i za Agnes", reče Anatema.

3017. Vidim četir' jahača
gde donose Kraj, i
Anđele Pakla što sa njima
jašu, a Troje će ustati, I Četiri
Četiri zajedno biće
Četiri, a Tamni će
Anđeo poraz videti,
al' čovek će
ipak dobiti svoje.

Jahači Apokalipse.
Čovek = Pan, Đavo
(Suđenja vešticama
u Lankaširu, Bruster, 1782).
??
Mislim da je dobra Agnes
dobro popila te noći
(Kvinsi Divajs, 15. okt.
1789.)
Slažem se. Svi smo mi,
avaj, ljudi. (Gđica O. Dž.
Divajs, 5. jan. 1854.).

"Zašto *Lepa* i tačna?", upita Njut.

"Lepa u smislu egzakina, ili precizna", reče Anatema, umornim glasom nekoga ko je to već objašnjavao. Nekada je to imalo takvo značenje."

"Ali, *vidite*", reče Njut...

...umalo nije ubedio sebe u nepostojanje NLO-a, koji je očito bio proizvod njegove mašte, a Tibetanac je mogao da bude, pa, još je radio na tome, ali šta god da je bio, nije bio Tibetanac, ali on jeste bio sve uvereniji u činjenicu da se nalazi u istoj prostoriji sa veoma privlačnom ženom, kojoj se izgleda dopadao, ili se bar činilo da joj nije odbojan, što je za Njuta bilo definitivno prvi put. I istini za volju, činilo se da se dešava mnogo toga čudnog, ali ako bi se zaista potrudio, odgurujući čamac zdravog razuma uzvodno spram razbesnele struje dokaza, mogao bi da se pretvara da su sve to bili, pa, meteorološki baloni, ili Venera, ili masovna halucinacija.

Ukratko, čime god da je Njut sada mislio, to nije bio mozak.

"Ali, *vidite*", reče on, "neće valjda *stvarno* sada da bude kraj sveta, zar ne? Mislim, osvrnite se samo. Ne čini se da postoji neka međunarodna napetost... pa, osim one uobičajene. Zašto ne ostavimo sve to na neko vreme i odemo, ma, šta znam, možda bismo mogli lepo da odemo u šetnju ili tako nešto. Mislim..."

"Zar ne shvatate? Ovde ima nečega! Nečega što utiče na celu oblast!", reče ona. "Izobličilo je sve magijske linije. Štiti oblast od svega što bi moglo da je izmeni! To je... to je..." Ponovo: misao u njenom umu koju nije mogla, za koju joj nije bilo dopušteno da je uhvati, kao san posle buđenja.

Prozori se zatresuše. Napolju, bokor jasmína, zanjihan vetrom, počeo ustrajno da udara po staklu.

"Ali ne mogu to da razlučim ", reče Anatema, kršeći prste. "Sve sam pokušala."

"Da razlučite?"

"Pokušala sam klatnom. Pokušala sam teodolitom. Vidite, ja imam natprirodne moći. Ali to kao da se pomera."

Njut je još dovoljno kontrolisao sopstveni um da prevede to kako treba. Kad većina ljudi kaže: "Vidite, ja imam natprirodne moći", u stvari misle: "Imam preterano aktivnu ali neoriginalnu maštu/nosim crni lak za nokte/pričam sa svojim papagajem"; kada je Anatema to rekla, zvučalo je kao da priznaje da ima naslednu bolest koju radije ne bi imala.

"Armagedon se muva okolo?", upita Njut.

"Razna proročanstva kažu da se prvo mora pojaviti Antihrist", reče Anatema. "Agnes tako kaže. Ne mogu da ga uočim..."

"Ili nju", reče Njut.

"Šta?"

"Možda je to ona", reče Njut. "Najzad, ovo je dvadeseti vek. Jednaka prava."

"Mislim da ne shvatate sve ovo sasvim ozbiljno", reče ona strogo. "U svakom slučaju, ovde nema ničeg zlog. To je ono što ne razumem. Tu je samo ljubav."

"Molim?", reče Njut.

Ona ga bespomoćno pogleda. "Teško je to opisati", reče. "Nešto ili neko voli ovo mesto. Voli svaki njegov pedalj toliko snažno da ga štiti i zaklanja. Duboka, ogromna, žestoka ljubav. Kako bi išta loše moglo ovde da se začne? Kako bi smak sveta mogao da počne na ovakvom mestu? Ovo je grad u kakvom bi čovek poželeo da odgaja decu. Raj za decu." Ona se malčice osmehnu. "Treba da vidite ovdašnju decu. Neverovatna su! Kao da su izašla iz *Novina za dečake*! Sa krastavim kolenima, usklikima tipa 'Sjajno!' i metama za gađanje..."

Umalo nije povezala konce. Osetila je oblik misli, sve joj je bila bliža.

"Šta je ovo?", upita Njut.

"Šta?", vrisnu Anatema, čiji je tok misli bio skrenut.

Njutov prst kuckao je po mapi.

"Piše 'Bivši aerodrom'. Evo ovde, gledajte, zapadno od samog Tadfilda..."

Anatema frknu. "Bivši? šalite se. Za vreme rata to je bila baza lovačke avijacije. Nekih deset godina bila je to Vazduhoplovna baza Gornji Tadfild. I pre nego što to kažete, odgovor je ne. Mrzim sve u vezi s tim prokletim mestom, ali pukovnik je daleko razumniji od vas. Pobogu, žena mu upražnjava jogu."

Tako. E, sad, šta ono malopre reče? Ovdašnja deca...

Osetila je kako joj se izmiče mentalno tle pod nogama, i pala u zagrljaj ličnije misli koja je čekala da je ščepa.

Njut je stvarno bio o-kej. A ako već mora da provede ostatak života sa njim, onda će to makar biti dovoljno kratkotrajno da on ne stigne da počne da joj ide na živce.

Na radiju su pričali o prašumama Južne Amerike.

Onim novim.

Poče da pada grad.

Ledena tanad cepala su lišće oko 'Njih' dok ih je Adam vodio u kamenolom.

Pas se vukao za njima podvijenog repa, cvileći.

Ovo nije u redu, mislio je on. Baš kada je ukapirao pacove. I samo što nije sredio onog prokletog nemačkog ovčara preko puta. Sada On ima sve da okonča, a ja ću opet da imam stare dobre sjajne oči, pa ću da jurim izgubljene duše. Zar to ima smisla? One se ne opiru, bezukusne su...

Venslidejl, Brajan i Biberčica nisu razmišljali toliko suvislo. Bili su svesni samo toga da ne mogu a da ne pođu za Adamom koliko i ne mogu da polete; pokušaj odupiranja sili koja ih je terala napred jednostavno bi ishodio višestrukim prelomima nogu, a oni bi i dalje morali da marširaju.

Adam uopšte nije razmišljao. Nešto se otvorilo u njegovom umu i sada je gorelo.

On ih posadi na sanduk.

"Ovde ćemo biti bezbedni", reče on.

"Ovaj", reče Venslidejl, "zar ne misliš da će naše majke i očevi..."

"Ne brini za njih", reče Adam oholo. "Mogu da nam napravim nove. I više neće biti odlaska u krevet u pola deset. Nećete morati više nikada u krevet, ako to ne budete hteli. Niti da spremate sobu ili bilo šta drugo. Samo vi to prepustite meni i ima da bude sjajno." Osmehnu im se manijakalno. "Stižu mi neki novi drugari", poveri im se. "Dopašće vam se."

"Ali...", zausti Venslidejl.

"Pomislite samo na sve one neverovatne stvari koje nas čekaju", reče Adam pun entuzijazma. "Možete da ispunite Ameriku novim kaubojima i Indijancima, policajcima i gangsterima, crtaćima, astronautima i tako to. Zar to nije fantastično?"

Venslidejl utučeno pogleda njih dvoje. Imali su zajedničku misao koju niko od njih ne bi mogao da izrazi na zadovoljavajući način čak i u normalnim prilikama. U najširim crtama, nekada su postojali stvarni kauboji i gangsteri, i to je bilo sjajno. I uvek će postojati tobožnji kauboji i gangsteri, što je takođe sjajno. Ali stvarni tobožnji kauboji i gangsteri, živi, a opet ne

baš živi, koje možeš da staviš u kutiju kad ti dosade - to nije izgledalo ni najmanje sjajno. Čitava poenta u vezi sa gangsterima, kaubojima, vanzemalcima i gusarima bila je u tome što si mogao da prestaneš da ih glumiš, i odeš kući.

"Ali pre svega toga", reče Adam mračno, "ima stvarno da im *pokažemo...*"

Na trgu se nalazilo drvo. Nije bilo mnogo veliko, lišće mu je bilo žuto, a svetlost koju je primalo kroz uzbudljivo i dramatično zatamnjeno staklo bila je pogrešne vrste. A imalo je u sebi više droge od olimpijskog atletičara, kao i zvučnike postavljene među granama. Ali, bilo je to drvo, i ako biste ga pogledali poluzatvorenim očima preko veštačkog vodopada, gotovo da biste mogli da poverujete da posmatrate bolesno drvo kroz koprenu suza.

Haime Hernes voleo je da ruča ispod njega. Nadzornik ekipe za održavanje grdio bi ga kada bi saznao za to, ali Haime je odrastao na farmi i to je bila baš dobra farma, voleo je drveće i nije želeo da dolazi u grad, ali šta je mogao da radi? Posao nije bio loš, a pare su bile tolike da njegov otac o njima nije mogao ni da sanja. Njegov deda uopšte nije sanjao o parama. Nije čak ni znao šta su pare sve dok nije navršio petnaestu. Ali u određenim trenucima drveće je bilo potrebno, a na svu sramotu, mislio je Haime, njegova deca odrastaju razmišljajući o drveću kao gorivu za potpalu, dok će njegovi unuci o drveću misliti kao o delu istorije.

Ali šta da se radi? Tamo gde je nekad bilo drveće, sada su bile velike farme, tamo gde su nekad bile male farme, sada su bili trgovi, a tamo gde su nekad bili trgovi, i dalje su bili trgovi, i tako je to išlo.

Sakrio je kolica ispod štanda sa novinama, seo i krišom otvorio kutiju sa ručkom.

Tek tada je postao svestan šuštanja i kretanja senki po tlu. Osvrnuo se.

Drvo se pomeralo. Posmatrao ga je zainteresovano. Haime nikada pre toga nije video kako drvo raste.

Zemlja, koja je nije bila ništa više od pukog nanosa nekakvih veštačkih opiljaka, pomerala se dok je korenje vijugalo ispod površine. Haime vide kako tanak beli izdanak puzi niz zid izdignute baštice i slepo udara o beton poda.

Ne znajući zašto, i nikada ne saznajući zašto, on ga blago ćušnu stopalom sve dok ga nije približio pukotini između ploča. Izdanak je pronađe i zari se unutra.

Grane su se krivile u raznovrsne oblike.

Haime je čuo škripu saobraćaja izvan zgrade, ali uopšte nije obraćao pažnju na to. Neko je nešto vikao, ali u Haimeovoj blizini neko je uvek nešto vikao, često baš na njega.

Radoznali koren mora da je pronašao duboko zemljište. Promenio je boju i odebljao, kao vatrogasno crevo kada se pusti voda. Veštački vodopad prestade da teče.

I Haime zamisli prekinute cevi zaprečene vlaknima koja sisaju vodu.

Sada je mogao da vidi šta se dešava napolju. Površina ulice bila je nemirna kao more. Izdanci su izbijali između pukotina.

Naravno, pomislio je; imali su sunce. Njegovo drvo nije. Ono je imalo samo prigušenu sivu svetlost koja je dopirala kroz kupolu, sa visine od četiri sprata. Kroz zatvoreni svetlarnik.

Ali šta da se radi?

Na primer, ovo:

Svetla su prestala da rade zato što je nestalo struje, ali morao je da se popne stepenicama samo do četvrtog sprata. Haime je pažljivo zatvorio kutiju sa ručkom i otišao natrag do kolica, gde je odabrao najdužu metlu.

Ljudi su kuljali iz zgrade, u larmi. Haime se dobroćudno kretao spram struje kao losos koji pliva uzvodno.

Beli ram od greda, koji je po mišljenju arhitekta verovatno izražavao dinamični stav o ovome ili onome, nosio je kupolu od zatamnjenog stakla. U stvari, bila je to nekakva plastika, i Haime je morao, nasaden na zgodno parče grede, da upotrebi svu snagu i punu dužinu metle kako bi na njoj napravio pukotinu. Posle još nekoliko udaraca, kupola se sručila u smrtonosnim krhotinama.

Svetlost je pokuljala unutra, zapalivši prašinu na trgu tako da se činilo da je vazduh pun svitaca.

Daleko dole, drvo je raznelo zidove svog tesnog betonskog zatvora i stalo da se diže kao ekspresni voz. Haime nikada nije pomišljao da drveće pri rastu proizvodi zvuk, baš kao što to nije shvatio niko drugi, pošto se taj zvuk proizvodi stotinama godina u talasima od dvadeset četiri sata od jednog do drugog vrha.

Ako to ubrzate, zvuk koji drvo proizvodi je *vruuum*.

Haime je posmatrao kako mu se približava kao zeleni oblak-pečurka. Oko korenja mu je izbijala para.

Grede nisu imale nikakvu šansu. Ostatak kupole izleteo je kao ping-pong loptica na mlazu vode.

Isto je bilo širom grada, samo što se grad više nije video. Video se samo zeleni baldahin. Protezao se od horizonta do horizonta.

Haime je sedeo na svojoj grani, držao se za lijanu, i smeja se, smeja se i smeja se.

Ubrzo počne kiša.

Kappamaki, brod za istraživanje života kitova, upravo je istraživao sledeću stvar: koliko kitova može da se ulovi za nedelju dana?

Samo što danas uopšte nije bilo kitova. Posada je zurila u ekrane, koji su zahvaljujući primeni genijalne tehnologije mogli da uoče sve iole veće od sardine i izračunaju neto vrednost toga na međunarodnom tržištu ulja; sada su ti ekrani bili prazni. Poneka riba koja bi se i pojavila, hitala je kroz vodu kao da je u velikoj žurbi da ode na neko drugo mesto.

Kapetan je lupkao prstima po konzoli. Plašio se da će ubrzo možda voditi sopstveni istraživački projekat ne bi li ustanovio šta se dešava sa statistički malim uzorkom kapetana kitolovaca koji vrata brod-fabriku bez dovoljno materijala za istraživanje. Pitao se šta ti onda rade. Možda te zaključaju u sobu sa harpunom i očekuju da obaviš časn čin.

Neverovatno. Mora da ima *nečega*.

Navigator ukuca kartu i zabulji se u nju.

"Poštovani gospodine?", reče on.

"Šta je bilo?", upita kapetan nabusito.

"Izgleda da je došlo do omanjeg kvara na instrumentima. Morsko dno u ovoj oblasti treba da je na dve stotine metara."

"Pa šta onda?"

"Očitavam 15.000 metara, poštovani gospodine. A i dalje se urušava."

"To je ludost. Ne postoji takva dubina."

Kapetan se zapilji u najnoviju tehnologiju vrednu par miliona jena, pa lupi po njoj.

Navigator se nervozno osmehnu.

"Ah, gospodine", reče on, "već je pliće."

Pod hukom početka ambisa, kao što su to i Azirafal i Tenison znali, *duboko, duboko pod bezdanim morem, Kraken spava*.

A sada se budio.

Milioni tona sluzi iz dubina okeana spuštaju mu se u kaskadama niz bokove dok se diže.

"Vidite", reče navigator. "Već je tri hiljade metara."

Kraken nema oči. Nikada nije imao šta da gleda. Ali dok se nadima i diže kroz ledenu vodu, hvata mikrotalasnu buku mora, tužno pištanje i zvižduke pesme kitova.

"Ovaj", reče navigator, "hiljadu metara?"

Kraken nije naročito raspoložen.

"Pet stotina metara?"

"Brod-fabrika ljulja se na iznenadnom talasu."

"Stotinu metara?"

Iznad njega je sićušna metalna stvar. Kraken se meškolji.

A deset milijardi suši-večera vapi za osvetom.

Prozori kolibe popucaše unutra. To nije bila oluja, to je bio rat. Komadići jasmína leteli su po sobi, pomešani sa kišom kartica.

I Njut i Anatema držali su se jedno za drugo u prostoru između prevrnutog stola i zida.

"Samo napred", promrmlja Njut. "Recite mi da je Agnes i ovo predskazala."

"Kazala je da on oluju donosi", reče Anatema.

"Ovo je, bre, uragan. Da li je rekla šta sledeće treba da se desi?"

"2315 se poziva na 3477", reče Anatema.

"Možete da se setite takvih detalja u ovakvim trenucima?"

"Pošto ste već to pomenuli, da", reče ona. Pruži karticu.

3477. Nek se točak
Sudbine okrene, srca
nek se spoje, ima i drugih
vatri; kad vetar oduva
cvetove, pohrlite jedno
drugom, jer mir
stiže kad se Crvena,
Beli, Crni i
Bledi približe
Cvetku Naše Profesije.

? Malo misticizma,
reklo bi se. (A. F. Divajs
17.okt. 1889.)

Cveće/pupuljci? (OFD,
1929, 4. sept.)
Ponovo Otkrovenja, gl. 6,
pretpostavljam (Dr. Tos.
Divajs, 1835.)

Njut to ponovo pročita. Napolju se čulo nešto nalik na talasasti lim koji tandrče po bašti, što se zapravo i dešavalo.

"Zar ovo treba da znači", reče on polako, "da vi i ja treba da se, kao, *smuvamo*? Ta Agnes, baš je bila vickasta."

Udvaranje je uvek teško kada ona kojoj se udvara ima stariju rođaku u kući; takve mrmljaju, kikoću se, žickaju cigarete ili, u najgorim slučajevima, vade porodični album sa fotografijama, što je čin agresije u ratu polova koji treba zabraniti ženevskom konvencijom. Mnogo je gore kada je rođaka mrtva već trista godina. Njut je zaista u luci svog uma usidrio određene misli u vezi sa Anatemom; zapravo, nije ih samo usidrio, već i izvukao na suvo, reparirao, dobro ofarbao i očistio im talog sa dna. Ali pomisao na Agnesino šesto čulo koje mu svrdla u potiljak pljusnula mu je po libidu kao kofa hladne vode.

Čak je pomišljao na to da je pozove negde na jelo, ali nervirala ga je pomisao na to da ga neka kromvelovska veštica od pre tri veka iz svoje kolibe posmatra kako jede.

Bio je u raspoloženju u kom su ljudi spaljivali veštice. Život mu je bio dovoljno komplikovan i bez upetljavanja kroz vekove neke matore ludače.

Udarac po rešetki zazvučao je kao da je pao deo odžaka.

A onda je pomislio: život mi uopšte nije komplikovan. Mogu da ga vidim onako jasno kao i Agnes. Proteže se sve do prevremene penzije, zdravica ljudi u kancelariji, urednog svetlog malog stana, uredne male prazne smrti. Samo što ću sada umreti pod ruševinama kolibe za vreme nečega što bi možda mogao da bude smak sveta.

Anđeo Beležnik neće imati sa mnom nikakvih problema, za svaku godinu moći će da stavlja isti tekst. Mislim, šta sam zaista ikada uradio? Nikada nisam opljačkao banku. Nikad me nisu kaznili zbog nepropisnog parkiranja. Nikad nisam jeo tajlandsku hranu...

Negde se uruši još jedan prozor, sa veselim krckanjem lomljave stakla. Anatema ga zagrli, sa uzdahom koji uopšte nije zvučao razočarano.

Nikad nisam bio u Americi. Ili Francuskoj, zato što se Kale i ne računa. Nikad nisam naučio da sviram neki muzički instrument.

Radio začuta kada se dovod struje konačno predao.

On zagnjuri lice u njenu kosu.
Nikada nisam...

Začu se jedno *ping*.

Šedvel, koji je ažurirao evidenciju plata za Vojsku, diže pogled usred potpisivanja u ime poručnika-lovca na veštice Smita.

Bilo mu je potrebno neko vreme da primeti da Njutova čioda više ne blista na mapi.

Ustao je sa hoklice, mrmljajući sebi u bradu, da je potraži. Kada ju je pronašao, ponovo ju je izglancao i vratio na Tadfild.

I baš dok se potpisivao za redova-lovca na veštice Stola, koji je godišnje dobijao po dva dodatna penija kao džeparac, začu se novo *ping*.

Uzeo je čiodu, ljutito se zagledao u nju i zario je u mapu toliko jako da je malter iza nje popustio. Onda se vratio knjigama.

Začu se *ping*.

Ovog puta, čioda se nalazila na oko metar od zida.

Šedvel je uze, pogleda joj vrh, zari je u mapu i ostade da je posmatra.

Posle nekih pet sekundi ona mu prozvižda kraj uha.

On je potraži po podu, vrati je na mapu i ostade da je pridržava.

Pomerila mu se pod rukom. Svom težinom se oslonio na nju.

Tanka nit dima izvi se sa mape. Šedvel zacvile i stade da sisa prste kada se usijana čioda odbila od suprotnog zida i polomila prozor. Nije želela da bude u Tadfildu.

Deset sekundi kasnije, Šedvel je preturao po kasi VLnV, gde se nalazila pregršt bakrenjaka, novčanica od deset šilinga, i lažni novčić iz vremena vladavine Džejmsa Prvog. Ne mareći za ličnu bezbednost, on izvrnu sopstvene džepove. Rezultati pretrage, čak i kada se uzme u obzir penzionerska povlastica za prevoz, jedva da su bili dovoljni da mu omoguće da izađe iz kuće, a kamoli da stigne do Tadfilda.

Jedini ljudi koje je poznavao a da su imali novac bili su gospodin Radžit i Madam Trejsi. Što se tiče Radžitovih, u svakom finansijskom razgovoru koji bi on sada započeo verovatno bi iskrslilo pitanje zaostale kirije za nekoliko nedelja, a što se tiče Madam Trejsi, koja bi bila više nego voljna da mu pozajmi par starih desetica...

"Đavo nek me nosi uzmem li Nadnicu Greha od te nafrakane Džezabel", reče on.

Tako da mu nije ostao niko drugi.

Osim jedne osobe.

One južnjačke seka-perse.

Obojica su bili tu, samo jednom, i proveli su u sobi najkraće moguće vreme, a Azirafal se uzgred trudio da ne dodirne niti jednu ravnu površinu. Onaj drugi, nacifrani južnjački gad sa naočarima za sunce, nije bio - podozrevao je Šedvel - neko koga bi trebalo uvrediti. U Šedvelovom jednostavnom svetu, svako ko je nosio naočari za sunce a da se ne nalazi na plaži verovatno je bio kriminalac. Podozrevao je da je Krouli iz Mafije, ili podzemlja, mada bi se iznenadio kada bi saznao koliko je bio blizu istine. Ali onaj mlitavko u kaputu od kamilje dlake bio je nešto sasvim drugo, i jednom se upustio u rizik da ga prati do njegove baze, tako da je upamtio put. Mislio je da je Azirafal ruski špijun. Mogao bi da od njega zatraži pare. Malo da mu zapreti.

Bilo je to strašno rizično.

Šedvel se pribrao. Možda je baš tada mladi Njut upravo bio podvrgnut nezamislivim mukama u rukama kćeri noći, a on, Šedvel, ga je tamo poslao.

"Ne možemo ostaviti svoje ljude tamo", reče i ogrnu svoj tanki mantil, nabi bezoblični šešir na glavu i izađe na ulicu.

Napolju je vreme bilo takvo kao da se malo razduvalo.

zirafal je bio van sebe od nervoze. Bio je van sebe od nervoze već dvanaestak sati. Živci su mu bili, kako bi se reklo, potpuno rastrojeni. Hodao je po radnji, uzimao listove papira i ponovo ispuštao, poigravajući se olovkama.

Trebalo je da kaže Krouliju.

Ne, nije trebalo. *Želeo* je da kaže Krouliju. A *trebalo* je da kaže Raju.

Najzad, bio je anđeo. Moraš uraditi ono ispravno. To ti je urođeno. Kad vidiš ujdurmu, suprotstaviš se. Krouli je ukazao na to, sasvim precizno. Trebalo je da kaže Raju od samog početka.

Ali, poznavao ga je hiljadama godina. Slagali su se. Gotovo su shvatali jedan drugog. Ponekad je podozrevao da imaju daleko više zajedničkog jedan s drugim nego sa svojim pretpostavljenima. Ako ništa drugo, obojica su voleli svet i nisu na njega gledali kao na običnu tablu na kojoj se igra kosmička partija šaha.

Pa, naravno, to je bilo to. Odgovor mu je bio tu, ispred samog nosa. Odgovaralo bi duhu njegovog pakta sa Kroulijem da malo namigne Raju, pa da tiho urade nešto u vezi sa detetom, mada ništa drastično, jer smo u suštini, svi mi Božja bića, čak i oni poput Kroulija i Antihrista, pa bi svet bio spašen i ne bi bilo sve te frke oko Armagedona, koja i tako nikome ne bi donela ništa dobro, jer je svako *znao* da će Raj na kraju da pobeđi, pa je Krouli to već sigurno shvatio.

Da. A onda će sve biti u redu.

Začu se kucanje na vratima radnje, uprkos znaku ZATVORENO na vratima. Ignorisao ga je.

Stupanje u kontakt sa Rajem radi dvosmerne komunikacije bilo je Azirafalu mnogo teže nego običnim ljudima, koji ne očekuju odgovor i koji bi, gotovo bez izuzetka, bili poprilično iznenađeni kada bi ga dobili.

Gurnuo je u stranu sto natrpan papirima i smotao izlizani tepih. Na podnim daskama ispod njega kredom je bio nacrtan mali krug, okružen odgovarajućim pasusima iz Kabale. Anđeo upali sedam sveća i ritualno ih postavi na određena mesta oko kruga. Onda upali malo tamjana, što nije bilo neophodno, ali je širio lep miris.

A onda je stao u krug i izgovorio Reči.

Ne desi se ništa.

Ponovo je izgovorio Reči.

Konačno, sjajni plavi zrak svetlosti suknu sa tavanice i ispuni krug.

Veoma uljudni glas reče: "Dakle?"

"Ja sam, Azirafal."

"Znamo", reče glas.

"Imam sjajne vesti! Pronašao sam Antihrista! Mogu vam dati njegovu adresu i sve to!"

Nastade stanka. Plava svetlost zatreperi.

"Dakle?", reče glas ponovo.

"Ali, zar ne shvatate, možete ga ub... sprečiti da se sve ovo desi! U poslednji čas! Imate samo nekoliko sati! Možete zaustaviti sve to, tako da nema potrebe za ratom, i svi mogu da budu spašeni!"

On se ludački ozareno zagleda u svetlost.

"Da?", reče glas.

"Da, on je u mestu koje se zove Donji Tadfield, a adresa..."

"Dobro si to uradio", reče glas ravnim, mrtvim tonom.

"Uopšte ne mora da se trećina mora pretvori u krv i tako to", reče Azirafal sav srećan.

Kada se ponovo začuo, glas je bio malčice zlovoljan.

"Zašto ne?", rekao je.

Azirafal oseti kako se ledena jama otvara ispod njegovog entuzijazma, pa pokušava da se pravi da se to ne dešava.

Nastavio je: "Pa, možete se jednostavno postarati da..."

"Mi ćemo *pobediti*, Azirafale."

"Da, ali..."

"Sile zla moraju biti *poražene*. Izgleda da si stekao pogrešan utisak. Cilj nam nije da *izbegnemo* rat, već da u njemu *pobedimo*. Dugo smo čekali, Azirafale."

Azirafal oseti kako mu um obavija hladnoća. Zausti da kaže: Mislite li da bi možda bilo pametno da se rat ne vodi na Zemlji? pa se predomisli.

"Shvatam", reče smrknuo. Začulo se grebanje blizu vrata, i da je Azirafal pogledao u tom pravcu, ugledao bi ulubljeni filcani šešir koji pokušava da proviri iznad lepezastog prozora.

"To ne znači da se nisi dobro pokazao", reče glas. "Bićeš pohvaljen. Svaka čast."

"Hvala", reče Azirafal. Kiselost u njegovom glasu mogla je da usiri mleko. "Očito, zaboravio sam na nedokučivost."

"Tako smo i pomislili."

"Smem li da pitam", reče anđeo, "sa kim sam razgovarao?"

Glas reče: "Mi smo Metatron."⁵⁰

"O, da. Naravno. Oh. Pa. Mnogo vam hvala. Hvala vam."

Iza njega, kutija za poštu se pomeri, otkrivši dva oka.

"Još nešto", reče glas. "Ti ćeš nam se, naravno, pridružiti, zar ne?"

"Pa, ovaj, naravno, nego je prosto prošlo toliko vremena otkad sam držao plameni mač...", započe Azirafal.

"Da, sećamo se", reče glas. "Imaćeš dosta mogućnosti da to ponovo naučiš."

"Ah. Hmm. Koji će to početni događaj prethoditi ratu?", upita Azirafal.

"Mislili smo da bi za početak bila zgodna multinacionalna razmena nuklearnih projektila."

"Oh. Da. Vrlo maštovito." Azirafalov glas bio je ravan i bez nade.

"Dobro. Onda, očekujemo te ovde", reče glas.

"Ah. Da. Samo da posvršavam neke poslove, može?", reče Azirafal očajno.

"Teško da za tim može da bude neke potrebe", reče Metatron.

Azirafal se uspravi. "Zaista smatram da čestitost, da ne pominjem moralnost, od mene kao uglednog poslovnog čoveka zahteva da..."

"Da, da", reče Metatron, pomalo mrzovoljno. "Imaš pravo. Sačekaćemo te onda."

Svetlost je zgasnula, ali ne i sasvim nestala. Ostavili su otvorenu liniju, pomisli Azirafal. Neću se izvući iz ovoga.

"Alo", reče tiho. "Ima li koga na vezi?"

Tišina.

Veoma pažljivo, kročio je preko kruga i prišunjavao se telefonu, otvorio notes i okrenuo drugi broj.

Pošto je zazvonilo četiri puta, začu se tiho nakašljavanje, praćeno stankom, a zatim glas koji je zvučao toliko ravno da se po njemu mogao raširiti tepih, reče:

"Zdravo. Ovde Entoni Krouli. Uhm. Ja..."

"Krouli!" Azirafal je pokušao da istovremeno vikne i zašišti: "Slušaj! Nemam mnogo vremena!"

"...verovatno sada nisam tu, ili spavam, ili sam zauzet i tako to, ali..."

"Ćuti! Slušaj! U Tadfildu je! Sve piše u toj knjizi! Moraš ga zaustaviti..."

"...posle signala, pa ću vam se javiti, čao."

"Hoću da razgovaramo *sada*..."

"Biiiiiiiiiiii!"

"Prestani da pijučeš! U Tadfildu je! To sam osetio! Moraš da odeš tamo i..."

⁵⁰ Glas Božji. Ali ne *glas* Boga. Zaseban entitet. Otprilike kao predsednikov portparol.

Odmaknu slušalicu od usta.

"Prokletstvo!", reče. Bilo je to prvi put da je opsovao za više od četiri hiljade godina.

Čekaj malo. Demon je imao i drugu liniju, zar ne? On je bio jedan od tih. Azirafal je pročeprkao po notesu, umalo ga ne ispustivši na pod. Veoma brzo će postati nestrpljivi.

Pronašao je drugi broj. Okrenuo ga. Sa druge strane neko je odgovorio gotovo istog trena kada je i zvonice na vratima radnje blago zazvonilo.

Kroulijev glas, koji je postajao glasniji kako se približavao mikrofону, reče: "...stvarno to mislim. Alo?"

"Krouli, ja sam!"

"Ngh." Glas mu je bio užasno hladan. Čak i u svom trenutnom stanju, Azirafal je naslutio nevolje.

"Jesi li sam?", oprezno upita.

"Jok. Tu mi je jedan stari drugar."

"Slušaj...!"

"*Gubi se odavde, pakleni nakote!*"

Veoma sporo, Azirafal se okrenu.

Šedvel je drhtao od uzbuđenja. Sve je video. Sve je čuo. Ništa nije razumeo, ali znao je šta ljudi rade sa krugovima, svećama i tamjanom. Svakako da je to znao. Petnaest puta je gledao *Đavo je preživeo*, šesnaest puta ako se računa i ono kad su ga izbacili iz bioskopa zbog toga što je izvikivao pogrde na račun amaterskog lovca na veštice Kristofera Lija.

Te ništarije su ga koristile. Izvrgavale ruglu slavnu tradiciju Vojske.

"Moj si, đubre opako!", viknu on, nastupajući kao otrcani anđeo-osvetnik. "Znam ja šta ste vi, što dolazite 'vamo i zavodite žene da sprovode u delo vaše zle namere!"

"Mislim da ste verovatno ušli u pogrešnu radnju", reče Azirafal. "Javiću se kasnije", reče u slušalicu, pa je spusti.

"Vid'o sam ja šta ti radiš", zareža Šedvel. Oko usta je imao kapljice pene. Bio je gnevniiji nego ikada.

"Ovaj, stvari nisu baš kao što izgledaju...", započe Azirafal, svestan gotovo istog trenutka da je to, kad su u pitanju gambiti konverzacije, bilo donekle nedoradeno.

"I kladim se da nisu!", trijumfalno reče Šedvel.

"Ne, hoću da kažem..."

Ne skidajući oči sa anđela, Šedvel malo uzmaknu, zgrabi vrata radnje i zalupi ih tako jako da je zvono zazvečalo.

"Zvono", reče on.

Ščepa *Lepa i tačna proročanstva* i tresnu njima po stolu.

"Knjiga", zareža.

Začeprka po džepu i izvuče svoj pouzdani 'ronson'.

"*Praktično sveća!*", viknu i krenu napred.

Na putu mu je bio krug koji je sijao slabim plavim svetlom.

"Ovaj", reče Azirafal, "mislim da ne bi bilo mnogo pametno da..."

Šedvel nije slušao. "Na osnovu ovlašćenja koja imam kao Lovac na veštice", izgovori on, "nalažem ti da mesto napustiš odma'..."

"Shvatate, krug..."

"...da se vratiš tamo odakle si doš'o, bez oklevanja da..."

"...stvarno ne bi bilo pametno da jedno ljudsko biće kroči u njega bez..."

"...i oslobodiš nas zla..."

"Dalje od kruga, glupane jedan!"

"...i nikad da se ne vratiš da maltretiraš..."

"Da, da, ali *molim* vas, dalje od..."

Azirafal jurnu prema Šedvelu, žustro mašući rukama.

"...i da se 'amo VRATIO NISI!", završi Šedvel. Pokaza osvetničkim prstom, sa crnim noktom na vrhu.

Azirafal spusti pogled na svoja stopala i opsova po drugi put za pet minuta. Kročio je u krug.

"E, da ga jebem", reče.

Začu se melodični zvižduk i plavi sjaj nestade. Kao i Azirafal.

Prošlo je trideset sekundi. Šedvel se nije pomerio. Onda, drhtavom levom šakom posegnu naviše i pažljivo spusti desnu.

"Ujaa?", reče. "Ujaa?"

Niko mu ne odgovori.

Šedvel zadrhta. Onda, držeći šaku ispred sebe kao pištolj iz kojeg se nije usuđivao da opali i koji nije znao kako da isprazni, on kroči na ulicu i pusti da se vrata zalupe za njim.

Pod se zatrese od toga. Jedna Azirafalova sveća se preturi i rasu zapaljeni vosak po starom, suvom drvetu.

Kroulijev stan u Londonu bio je oličenje stila. Bio je sve ono što jedan stan treba da bude: prostran, beo, elegantno namešten, i imao je dizajnerski izgled stana u kome niko ne živi, koji se obično dobija kada se u njemu ne živi.

Ovo je bilo zbog toga što Krouli tamo nije živio.

To je jednostavno bilo mesto na koje se vraćao krajem dana, kada je bio u Londonu. Kreveti su uvek bili namešteni; frižider je uvek bio napunjen najboljom hranom koja se nikada nije bacala (zato je, na kraju krajeva, Krouli i imao frižider), a štaviše, frižider nikada nije morao da se odleđuje, pa čak ni da se uključuje u struju.

U salonu se nalazio ogroman televizor, bela kožna sofa, video i plejer za laserske diskove, telefonska sekretarica, dva telefona - za liniju sa sekretaricom i onu privatnu (bio je to broj koji još nisu otkrile legije telefonskih prodavača koji su uporno pokušavali Krouliju da prodaju termo prozore, koje je već imao, ili životno osiguranje, koje mu nije trebalo) - i četvrtasti mat-crni zvučni stub, od onih tako sjajno napravljenih da je na njemu bilo samo dugme za uključivanje i isključivanje, i kontrolu jačine zvuka." Jedina zvučna oprema koju je Krouli prevideo bili su zvučnici; zaboravio je na njih. Mada, to nije ni bilo važno. Reprodukcijski zvuk bio je i tako savršen.

Bila je tu i nepriključena faks mašina sa inteligencijom kompjutera i kompjuter sa inteligencijom retardiranog mrava. Svejedno, Krouli ga je svakih nekoliko meseci nadograđivao, zato što je moderan kompjuter bio nešto što bi, po Kroulijevom mišljenju, ljudsko biće kakvo se trudio da bude, inače imalo. Ovaj je bio kao 'porše' sa ekranom. Priručnici su se još nalazili u svojim providnim omotima.⁵¹

Zapravo, jedino čemu je Krouli u stanu posvećivao iole lične pažnje bile su sobne biljke. Bile su ogromne, zelene i izvanredne, sa sjajnim, zdravim, blistavim lišćem.

Razlog za to bila je činjenica da je Krouli jednom nedeljno išao po stanu sa zelenom plastičnom prskalicom, prskao lišće i razgovarao sa biljkama.

Početkom sedamdesetih na Radiju 4 čuo je za pričanje sa biljkama i smatrao da je to izvrsna zamisao. Mada je pričanje možda pogrešna reč za ono što je Krouli radio.

On je u njih uterivao strah od Boga.

Preciznije, strah od Kroulija.

Osim toga, svakih nekoliko meseci, Krouli bi uzeo biljku koja je rasla presporo, ili joj je lišće venulo i žutelo, ili prosto nije izgledala dobro kao ostale, pa bi je proneo kraj svih ostalih biljaka. "Recite zbogom svojoj drugarici", kazao bi im. "Jednostavno nije uspela da se snađe..."

Onda bi napustio stan sa inkriminisanom biljkom i vratio se sat kasnije sa velikom, praznom saksijom koju bi ostavio na nekom istaknutom mestu u stanu.

Bile su to najbujnije, najzelenije, najlepše biljke u Londonu. A takođe i najprestravljenije.

Salon je bio osvetljen reflektorkama i belim neonkama, onim koje se nehajno prislone uz stolicu ili stave u ugao.

⁵¹ Zajedno sa standardnom kompjuterskom garancijom u kojoj je stajalo da ukoliko mašina: 1) ne radi, 2) ne obavlja ono što se tvrdi u skupoj reklami, 3) izazove prekid snabdevanja električnom energijom u komšiluku, i 4) zapravo uopšte ne bude u skupoj kutiji kada je otvorite, to izričito, apsolutno, implicitno i ni u kom slučaju nije greška niti odgovornost proizvođača, i kupac ima sebe smatrati srećnim što mu je bilo dopušteno da svoj novac preda proizvođaču, a svaki pokušaj tretiranja onoga što je upravo plaćeno kao da je kupčeva imovina imaće za posledicu pažnju ozbiljnih ljudi sa pretećim aktovkama i veoma tankim ručnim satovima. Krouli je bio krajnje impresioniran garancijama koje je nudila kompjuterska industrija, i zapravo je čitavu gomilu poslao Dole, odeljenju koje je pripremalo ugovore o Besmrtnim Dušama, sa priloženim žutim memorandumom na kojem je pisalo: "Učite, momci."

Jedina zidna dekoracija bio je uramljeni crtež - karikatura Mona Lize, Da Vinčijeva originalna skica. Krouli ju je kupio od umetnika jednog vrelog popodneva u Firenci, i smatrao ju je boljom od samog dovršenog dela.⁵²

Krouli je imao spavaću sobu, kuhinju, radnu sobu, salon i kupatilo: sve su prostorije bile večito čiste i savršene.

Proveo je u svakoj od tih prostorija prilično neprijatne trenutke tokom dugog čekanja na Smak sveta.

Ponovo je pozvao svoje operativce iz Vojske lovaca na veštice, u pokušaju da sazna novosti, ali njegova veza, narednik Šedvel, naprosto je izašao, a priglupa recepcionerka izgleda nije mogla da ukapira da je on voljan da razgovara sa bilo kim iz Vojske.

"I gospodin Pulsifer je izašao, dušo", rekla mu je. "Jutros je otišao u Tadfield. Po *zadatku*."

"Razgovarao bih sa bilo kim", objasni Krouli.

"Reći ću to gospodinu Šedvelu", kazala je ona, "kada se vrati. A sad, ako nemate ništa protiv, ovo je jedno od mojih jutara i ne mogu da ostavim svog gospodina tako, jer će da mi se smrtno razboli. A u dva mi dolaze gospođa Ormirod, gospodin Skrogi i mlada Džulija na seansu, pa sve moram da počistim pre toga. Ali preneću vašu poruku gospodinu Šedvelu."

Krouli je odustao. Pokušao je da čita neki roman, ali nije mogao da se koncentriše. Pokušao je da složi CD-e po abecednom redu, ali je odustao kada je ustanovio da su već poredani po abecednom redu, kao i knjige, i njegova kolekcija duhovne muzike.⁵³

Konačno se skrasio na belom kožnom trosedu i mahnulo prema televizoru.

"Pristižu izveštaji", reče zabrinuti spiker, "uh, izveštaji su, pa, čini se da niko ne zna šta se dešava, ali izveštaji koji su nam na raspolaganju izgleda, uh, ukazuju na povećanje međunarodne napetosti koja je u ovo vreme prošle nedelje izgledala praktično nemoguća, jer, ovaj, činilo se da se svi baš lepo slažu. Ovaj.

"Izgleda da je to delimično izazvalo i bujicu neuobičajenih događaja koji su se zbili u poslednjih nekoliko dana.

"Blizu japanske obale..." KROULI?

"Da", priznade Krouli.

ŠTA SE KOG ĐAVOLA TO DEŠAVA, KROULI? ŠTA SI TO RADIO TAMO?

"Kako to misliš?", upita Krouli, mada je već znao.

DEČAK PO IMENU VORLOK. DOVELI SMO GA NA POLJA MEGIDA. PAS NIJE SA NJIM. DETE NEMA POJMA O VELIKOM RATU. ON NIJE SIN NAŠEG GOSPODARA.

"Ah", reče Krouli.

DA LI JE TO SVE ŠTO MOŽEŠ DA KAŽEŠ, KROULI? OKUPILI SMO VOJSKU, ČETIRI ZVERI SU ZAJAHALE - ALI KUDA JAŠU? NEŠTO JE POŠLO NAOPAKO, KROULI. A TI SI ODGOVORAN ZA TO. I, PO SVEMU SUDEĆI, KRIV. VERUJEMO DA IMAŠ SAVRŠENO RAZUMNO OBJAŠNJENJE ZA SVE OVO...

"O, da", saglasi se Krouli, spremno. "Savršeno razumno."

... ZATO ŠTO ĆEŠ DOBITI PRILIKU DA NAM SVE TO LEPO OBJASNIŠ. IMAĆEŠ SVE MOGUĆE VREME ZA OBJAŠNJAVANJE. A MI ĆEMO SA VELIKIM ZANIMANJEM SASLUŠATI SVE ŠTO IMAŠ DA KAŽEŠ. A TAJ RAZGOVOR, I OKOLNOSTI KOJE ĆE GA PRATITI, BIĆE IZVOR ZABAVE I ZADOVOLJSTVA ZA SVE PROKLETE U PAKLU, KROULI. JER BEZ OBZIRA NA TO U KOLIKIM SU MUKAMA, BEZ OBZIRA NA TO KAKVU AGONIJU TRPE ONI NAJUNIŽENIJI OD PROKLETIH, KROULI, TEBI ĆE BITI JOŠ GORE...

Pokretom ruke, Krouli isključio aparat.

⁵² I Leonardo je tako mislio. "Dobro sam joj uradio taj prokleti osmeh na skici", rekao je Krouliju dok je pijuckao hladno vino na suncu, u vreme ručka, "ali kad sam ga naslikao, razleteo se na sve strane. Njen muž je imao štošta da mi kaže kada sam isporučio sliku, ali ja sam mu kazao: 'Sinjor del Đokondo, ko će još osim vas to da vidi?' Nego... da l' bi mi opet objasnio ono s helikopterom?"

⁵³ Bio je jako ponosan na svoju kolekciju. Bilo mu je potrebno mnogo vremena da je sakupi. Ali to je bila prava duhovna muzika. U njoj nije bilo Džejmsa Brauna.

Na mutnom sivozelenom ekranu i dalje je bila obznana; tišina se zgusnula u reči.

NEMOJ NI POMISLITI DA POKUŠAŠ DA NAM UMAKNEŠ, KROULI. NEMA TI IZLAZA. OSTANI GDE SI. BIĆEŠ... POKUPLJEN.

Krouli pride prozoru i pogleda napolje. Nešto crno i u obliku kola sporo se kretalo ulicom prema njemu. Bilo je dovoljno slično kolima da zavara slučajnog posmatrača. Krouli, koji je posmatrao vrlo pažljivo, primetio je da ne samo što se točkovi ne okreću, već nisu ni prikazani za kola. Usporavala su dok su prolazila kraj kuća; Krouli je pretpostavio da putnici u kolima (Nijedan od njih dvojice nije vozio. Nijedan nije znao kako.) zagledaju kućne brojeve.

Imao je malo vremena. Krouli ode u kuhinju i izvuče plastičnu kofu ispod sudopere. Onda se vrati u salon.

Paklene Vlasti su prestale sa komunikacijom. Krouli okrenu televizor prema zidu, za svaki slučaj.

Prišao je *Mona Lizi*.

Krouli je odigao sliku sa zida i ukazao mu se sef. Nije to bio zidni sef; kupio ga je od firme specijalizovane za usluge u nuklearnoj industriji.

Otključao ga je i otkrio unutrašnja vrata sa brojčanikom. Obrnuo je brojčanik (šifra je bila 4-0-0-4, laka za pamćenje, što je bila godina kada je dogmizao na ovu glupu, predivnu planetu, u vreme kada je još bila blistava i nova).

Unutar sefa bio je termos, dve teške plastične rukavice, od onih što prekriju čitavu ruku, i hvataljke.

Krouli zaslade. Nervozno osmotri stan.

(Odozdo se začu tresak. Bila su to ulazna vrata...)

Navukao je rukavice i oprezno uzeo termos, hvataljke i kofu - a onda, kao da se toga naknadno setio, zgrabio prskalicu za biljke koja je stajala kraj bujnog fikusa - i uputio se prema svojoj radnoj sobi, kao čovek koji nosi termos nečega što bi moglo da prouzrokuje, ako ga ispusti ili uopšte i pomisli da ga ispusti, jednu od onih eksplozija koje nagone sedobrade likove da daju izjave tipa: "A tamo gde je sada krater, nekada se nalazio grad Vah-Šing-Ton" u SF filmovima B produkcije.

Stigao je do radne sobe i odgurnuo vrata ramenom. Onda je savio kolena i polako spustio stvari na pod. Kofu... hvataljke... prskalicu... i konačno, odlučno, termos.

Graška znoja izbila je Krouliju na čelu i slila mu se u oko. On je obrisao.

Tada, pažljivo i promišljeno, hvataljkama odvrnu poklopac termosa... oprezno... oprezno... tako je...

(Lupnjava po stepeništu ispod njega i prigušeni vrisak. Biće da je to ona bakica sa nižeg sprata.)

Nije smeo da žuri.

On zgrabi termos hvataljkama i, pazeći da ne prospe ni najmanju kap, nasu sadržinu u plastičnu kofu. Bio bi dovoljan samo jedan pogrešan pokret.

Tako.

Potom otvori vrata radne sobe za nekih petnaest centimetara i postavi kofu na vrh.

Hvataljkama vrati poklopac termosa, a onda (- tresak iz spoljnog hodnika -) skinu rukavice, podiže prskalicu za biljke i sede za radni sto.

"Krooouliiii...?", začu se grleni glas. Hastur.

"Tamo je", prošišta drugi glas. "Osećam tu sluzavu malu nakazu." Ligur.

Hastur i Ligur.

E sad, kao što bi Krouli prvi ustvrdio, većina demona nije *suštinski* zla. U velikoj kosmičkoj igri oni, po sopstvenom mišljenju, imaju isti položaj kao poreski inspektori - obavljaju posao koji je možda nepopularan, ali je od suštinske važnosti za sveukupno funkcionisanje čitave stvari. Ako ćemo pravo, ima i anđela koji nisu baš neko oličenje vrline; Krouli je upoznao jednog ili dva koji su, kada bi došlo do toga da pravedni pokose nečastive, kosili znatno više nego što je bilo potrebno. Sve u svemu, svako je imao svoj posao, i naprosto ga je obavljao.

A, s druge strane, bili su tu tipovi poput Ligura i Hastura, koji su osećali tako mračno uživanje u neprijatnostima da ste mogli da ih pobrkate s ljudima.

Krouli se zavalio u svoju direktorsku fotelju. Primora sebe da se opusti i strahovito omanu u tome.

"Ovamo, narode", doviknu.

"Hoćemo da prozborimo s tobom koju reč", reče Ligor (glasom koji je trebalo da nagovesti kako je 'reč' sinonim za 'užasno bolnu večnost') i zdepasti demon odgurnu vrata radne sobe.

Kofa se zaklati, a onda pade pravo Ligoru na glavu.

Ispustite parče natrijuma u vodu. Posmatrajte kako se pali, gori i luđački obrće, uz bleskove i prštanje. Ovo je bilo slično tome; samo gadnije.

Demon se ljuštio, buktao je i trepereo. Masni mrki dim kuljao je iz njega dok je on vrištao, vrištao i vrištao. Potom se skupio, smanjio, a ono što je ostalo ležalo je i blistalo u spaljenom i pocnelom krugu na tepihu, nalik na pregršt spljeskanih puževa.

"Zdravo", reče Krouli Hasturu, koji je išao iza Ligura i na svu nesreću nije bio ni poprskan.

Postoje stvari koje su nezamislive: postoje niskosti za koje čak ni demoni ne mogu da poveruju da će im drugi demoni pribeći.

"...Sveta vodica. Đubre jedno", reče Hastur. "Đubre si potpuno. On *tebi* nikada nije učinio ništa nažao."

"Još nije", ispravi ga Krouli, koji se osećao malo komotnije sad kad su izgledi bili gotovo ravnopravni. Gotovo, ali još ne i ravnopravni, nipošto. Hastur je bio Vojvoda Pakla. Krouli nije bio čak ni lokalni savetnik.

"O tvojoj će sudbini majke šapatom pričati po mračnim mestima kako bi plašile svoje mlade", reče Hastur, pa shvati da jezik Pakla nije baš prikladan za ono što hoće da kaže. "Burazeru, ima da odeš na *čišćenje*", dodade.

Krouli podiže zelenu plastičnu prskalicu i preteći je isturi tako da se čulo pljuskanje vode u njoj. "Odlazi", reče. Začuo je kako dole zvoni telefon. Četiri puta, a onda se javila automatska sekretarica. Zapitao se načas ko bi to mogao da bude.

"Nisi me uplašio", reče Hastur. Gledao je kako kap vode curi iz brizgalice i polako klizi niz plastičnu posudu prema Kroulijevoj ruci.

"Znaš li šta je ovo?", upita Krouli. "Ovo je Sejnzberijeva prskalica za biljke, najjeftinija i najefikasnija prskalica na svetu. Može da prsne fini mlaz vode u vazduh. Treba li da ti kažem šta je u njoj? To može *tebe* da pretvori u *ono*." Pokazao je na uneređeni tepih. "A sad, odlazi." Tada kap na prskalici stiže do savijenih Kroulijevih prstiju i stade.

"Blefiraš", reče Hastur.

"Možda", reče Krouli glasom kojim je, kako se nadao, sasvim jasno stavljao do znanja da mu blefiranje nije ni na kraj pameti. "A možda i ne. Da li se osećaš srećnim?"

Hastur mahnu rukom i plastična posuda se rastopi kao pirinčani papir, prosuvši vodu po Kroulijevom radnom stolu i odelu.

"Da", reče Hastur. A onda se osmehnu. Zubi su mu bili veoma oštri, a jezik mu je palacao među njima. "A ti?"

Krouli očuta. Plan A je upalio. Plan B je omanuo.

Sada je sve zavisilo od Plana C, ali tu je postojao jedan nedostatak: nikada nije planirao dalje od B.

"Dakle", prošišta Hastur, "vreme je da pođemo, Krouli."

"Mislim da bi trebalo nešto da znaš", reče Krouli, da dobije na vremenu.

"A to je?", osmehnu se Hastur.

Tada zazvoni telefon na Kroulijevom stolu.

On podiže slušalicu i upozori Hastura: "Ne mrdaj. Treba da znaš nešto veoma važno, i stvarno to mislim. Alo?"

Ngh", reče Krouli. Potom reče: "Jok. Tu mi je jedan stari drugar." Azirafal prekide vezu. Krouli se zapita šta je to hteo.

I najednom, Plan C je bio tu, u njegovoj glavi.

Nije spustio slušalicu na viljušku. Umesto toga, on reče:

"O-kej, Hasture. Položio si. Stvarno je došlo vreme da se priključiš velikim momcima."

"Jesi li poludeo?"

"Jok. Zar ne shvataš? Ovo je bio test. Gospodari Pakla morali su da znaju da li si pouzdan pre nego što ti budu poverili zapovedništvo nad Legijama Prokletih u Ratu koji nas čeka."

"Krouli, lažeš, ili si lud, a najverovatnije oboje", reče Hastur, ali više ne tako sigurno.

Samo za trenutak, pozabavio se tom mogućnošću; tu ga je Krouli pogodio. I *jeste* bilo moguće da ga Pakao stavlja na ispit. Da Krouli *jeste* bio nešto više nego što izgleda. Hastur je bio paranoičan, što je bila naprosto razumna i sasvim prikladna reakcija na život u Paklu, gde su svi zaista gledali samo kako da ti doakaju.

Krouli počeo da okreće broj. "U redu je, Vojvodo Hasture. I ne očekujem da poveruješ meni", priznao je. "Ali zašto ne popričamo sa Mračnim Većem - siguran sam da će oni moći da te ubede."

Broj koji je okrenuo škljocnu i počeo da zvoni.

"Zbogom, naivčino", reče on.

I nestade.

Delić sekunde kasnije, nestade i Hastur.

Tokom godina ogroman broj teoloških radnih sati utrošen je na debatu o čuvenom pitanju:

Koliko anđela može da zaigra na glavi čiode?

Da bi se došlo do odgovora, moraju se uzeti u obzir sledeće činjenice:

Najpre, anđeli naprosto ne igraju. To je jedna od osobenih karakteristika anđela. Oni mogu da slušaju i cene Muziku Sfera, ali ne osećaju poriv da zaigraju bugi uz nju. Dakle, *nijedan*.

Ili makar, gotovo nijedan. Azirafal je naučio gavotu u jednom diskretnom klubu za gospodu u Portlendu Plejsu, krajem 1880-ih, i mada je prvobitno osećao sklonost prema tom plesu koliko i patka oseća sklonost prema komercijalnom bankarstvu, posle izvesnog vremena prilično se izveštio i veoma se razočarao kada je, nekoliko decenija kasnije, gavota zavrav izišla iz mode.

Dakle, ukoliko je ples gavota, i ukoliko mu se nađe prikladna partnerka (takođe kadra, za svrhu rasprave, da igra gavotu, i to na glavi čiode), odgovor je nedvosmisleno jedan.

S druge strane, mogli biste isto tako da pitate koliko demona može da zaigra na glavi čiode. Na kraju krajeva, iste su fele. I makar umeju da plešu.⁵⁴

I ako to tako postavite, odgovor je zapravo "prilično mnogo", pod uslovom da napuste svoja fizička tela, što je za jednog demona luk i voda. Demoni nisu vezani zakonima fizike. Ako bacite pogled izdaleka, svemir je tek nešto malo i okruglo, poput onih kugli punih vode u kojima nastane minijatura snežna oluja kada ih protresete.⁵⁵ Ali ako pogledate izbliza, jedini problem u vezi sa plesanjem na glavi čiode jesu svi ti veliki procepi između elektrona.

Za one od anđeoskog soja ili demonskog roda, oblik, veličina i sastav naprosto su opcije.

Krouli trenutno neverovatnom brzinom putuje kroz telefonsku liniju.

DRRRING.

Krouli je prošao kroz dve telefonske centrale popriličnim delićem brzine svetlosti. Hastur je malo zaostajao za njim: deset ili petnaest centimetara, ali u toj veličini, Krouli je imao značajnu prednost. Koja će, naravno, iščeznuti kada izađe sa druge strane.

⁵⁴ Mada to baš nije ono što bismo vi i ja nazvali *plesom*. Barem ne dobrim plesom. Demon se kreće poput neke britanske grupe na takmičenju za pesmu Evrovizije.

⁵⁵ Mada, ukoliko nedokučivi plan nije daleko nedokučiviji nego što se smatra, na dnu kugle ne sedi džinovski plastični sneško.

Bili su premali za zvuk, ali demonima nije neophodan zvuk za komunikaciju. Čuo je kako Hastur vrišti za njim: "Đubre jedno! Ima da te uhvatim. Ne možeš mi umaći!"

DRRRING.

"Gde god da izađeš, izaći ću i ja! Nećeš mi pobeći!"

Krouli je proputovao kroz više od trideset kilometara kabla za manje od sekunde.

Hastur je bio tik iza njega. Krouli će morati da proračuna vreme veoma, veoma pažljivo.

DRRRING.

Zazvonilo je treći put. Pa, pomisli Krouli, sad idemo na sve ili ništa.

On naglo stade i vide kako Hastur proleće kraj njega, Hastur se okrenu i...

DRRRING.

Krouli pohita kroz telefonsku liniju, klišnu kroz plastični sloj izolacije i materijalizova se, u punoj veličini i bez daha, u sopstvenom salonu.

Klik.

Traka za izlazne poruke poče da se okreće u njegovoj telefonskoj sekretarici. Onda se začu signal i, dok se okretala traka za ulazne poruke, neki glas vrisnu iz zvučnika posle signala: "Tako! Šta?... *Zmijurino* prokleta!"

Crvena lampica za poruke poče da trepće.

Palila se i gasila, palila i gasila, kao majušno, crveno, ljutilo oko.

Krouli je zaista zažalio što nema još malo svete vodice i još da ima vremena da drži kasetu u njoj sve dok se ne rastvori. Ali priprema Ligurove poslednje kupke bila je dovoljno opasna, imao je svetu vodicu godinama, za svaki slučaj, a čak i puko njeno prisustvo u sobi izazivalo je u njemu nelagodnost. Ili... ili možda... da, šta bi se desilo ako bi stavio kasetu u kola? Mogao bi da pušta Hastura iznova i iznova, sve dok se ovaj ne pretvori u Fredija Merkurija. Ne. Možda on i jeste gad, ali ipak morate imati neku meru.

Negde daleko zatutnja grmljavina.

Više nije imao vremena za oklevanje.

Nije imao gde da ode.

Ali je ipak otišao. Strčao je do svog 'bentlija' i odvezao se prema Vest Endu, kao da ga gone svi demoni pakla. Što je manje-više i bilo tačno.

Madam Trejsi je čula spore korake gospodina Šedvela na stepenicama. Koračao je sporije nego inače i zastajkivao posle svakih nekoliko stepenica. Obično se peo uz stepenice kao da ih mrzi sve do jedne.

Ona otvori vrata. Bio je naslonjen na zid odmorišta.

"Iju, gospodine Šedvel", reče ona, "šta to uradiste s rukom?"

"Gubi se od mene, ženo jedna", zastenja Šedvel. "Sopstvene moći tek sad upoznah!"

"Zašto tako držite ruku?"

Šedvel pokuša da uzmakne u zid.

"Odstupi, kažem! Neću da budem odgovoran!"

"Za ime sveta, šta vam se to desilo, gospodine Šedvel?", upita Madam Trejsi i pokuša da ga uzme za ruku.

"Ništa, baš ništa!"

Uspela je da ga zgrabi za mišicu. On, Šedvel, strah i trepet za nečastive, baš nikako nije mogao da joj se odupre dok ga je uvlačila u svoj stan.

Nikada ranije nije bio u njemu, bar ne u budnom stanju. Njegova mašta ga je opremila svilom, bogatim draperijama i sopstvenom predstavom o mirisnim laticama. Istini za volju, na ulazu u čajnu kuhinju jeste bila zavesa od perli, kao i lampa prilično nevešto napravljena od boce kjantija, pošto se poimanje Madam Trejsi o onome što je šik, baš kao i kod Azirafala, zaustavilo negde oko 1953. godine. A usred sobe nalazio se sto sa baršunastim stolnjakom, i na stolnjaku kristalna kugla pomoću koje se Madam Trejsi sve više i više izdržavala.

"Mislim da bi vam dobro došlo da prilegnete, gospodine Šedvel", reče ona glasom koji nije dopuštao protivljenje, pa ga povede u spavaću sobu. Bio je previše zbunjen da bi protestovao.

"Ali, mladi Njut je tamo", promrmlja Šedvel, "u patnjama zbog paganskih strasti i okultnih ujdurmi."

"Sigurna sam da će onda znati kako da postupi sa njima", odsečno reče Madam Trejsi, čija je predstava o onome kroz šta je Njut prolazio bila je verovatno mnogo bliža stvarnosti od Šedvelove. "I sigurna sam da ne bi voleo da pomisli kako se ovde žderete od brige. Samo vi lezite, pa ću oboma da nam skuvam po jedan čajčić."

Ona nestade uz kuckanje zavesa od perli.

Šedvel najednom ostade sam u onome što je, koliko je mogao da se priseti kroz ruševinu svojih rastrojenih živaca, bila postelja greha, i u tom času nije mogao da odluči da li je to zapravo bolje ili gore nego da *nije* sam u postelji greha. Okrenuo je glavu kako bi osmotrio prostoriju.

Koncept Madam Trejsi o onome što je erotično poticao je iz doba kada su mladići odrastali uz pomisao da žene nose čvrsto prikačene lopte za plažu ispred tela, Brižit Bardo su mogli da zovu seks-mačkicom a da niko ne prasne u smeh, a zaista su postojali časopisi sa imenima kao što su *Devojke, zabava i halteri*. Negde u tom zamešateljstvu popustljivosti ona je pokupila zamisao da mekane igračke u spavaćoj sobi stvaraju intimnu, koketnu atmosferu.

Šedvel je neko vreme piljio u velikog, izlizanog plišanog među kome je falilo oko i pola uva. Verovatno je imao i ime, kao na primer gospodin Bagins.

Okrenuo je glavu na drugu stranu. Pogled mu zapreči torbica za pidžamu u obliku životinje koja je mogla da predstavlja psa, ali opet, mogla je da predstavlja i tvora. Veselo se kezila.

"Urg", reče on.

Ali sećanja su mu se nezaustavljivo vraćala. Stvarno je uradio to. Niko iz Vojske, koliko je njemu bilo poznato, nikada nije prognao nekog demona. Ni Hopkins, ni Siftings ni Dajsmen. Verovatno čak ni stariji vodnik, lovac na veštice Narker⁵⁶ koji je držao apsolutni rekord u broju otkrivenih veštica. Pre ili kasnije svaka vojska otkrije svoje najmoćnije oružje, a sada je ono postojalo, razmišljao je Šedvel, na kraju njegove ruke.

Ma, izeš ti to Ne Pucati Prvi. Malo će se odmoriti, kad je već tu, a onda će se Sile Mraka konačno suočiti sa sebi ravnim...

Kada je Madam Trejsi donela čaj, on je hrkao. Sa puno obzira, i uz to prilično zahvalnosti, zatvorila je vrata jer je za dvadeset minuta imala zakazanu seansu, a ovo nije bilo doba kada je valjalo odbijati novac.

Iako je Madam Trejsi u mnogo čemu bila poprilično glupa, za neke stvari je imala instinkt, a kada je u pitanju bilo prćkanje sa okultnim njeno rezonovanje bilo je besprekorno. Shvatila je da njene mušterije upravo žele prćkanje. Nisu želeli da se do guše nađu u tome. Njima nije bilo do višeslojnih misterija Vremena i Prostora, već samo da se uvere da je majci dobro, sada kada je mrtva. Oni žele taman toliko Okultnog da im začini jednostavan život, i to ako je moguće u porcijama koje ne traju duže od četrdeset pet minuta, posle kojih sledi čaj sa keksom.

Njima svakako nije do neobičnih sveća, mirisa, bajalica ili mističnih runa. Madam Trejsi je čak izvadila i najveći deo Velike Arkane iz svog špila Tarot karata, zato što njihov izgled uznemirava ljude.

I postarala se da neposredno pre seanse uvek stavi prokelj da se kuva. Nema ničeg tako ohrabrujućeg niti vernijeg duhu engleskog okultizma, od mirisa kuvanja prokelja u susednoj prostoriji.

Bilo je rano popodne i nebo je poprimilo boju starog olova od teških olujnih oblaka. Uskoro će kiša, jaka i zaslepljujuća. Vatrogasci su se nadali da će kiša ubrzo početi. Što pre, to bolje.

Stigli su prilično brzo, i oni mlađi uzbuđeno su jurcali naokolo, razmotavali creva i mahali sekirama; stariji vatrogasci su na prvi pogled znali da je zgrada potpuno izgubljena i nisu bili sigurni čak ni da li će kiša sprečiti širenje požara na susedne građevine. Tada je crni 'bentli' naglo zavio iza ugla i sjurio se na trotoar brzinom od preko sto kilometara na sat, da bi se uz škripu kočnica zaustavio na centimetar od zida knjižare. Izuzetno uzbuđen mladić sa tamnim naočarima izađe i potrča prema vratima plamteće knjižare.

Put mu je preprečio jedan vatrogasac.

"Jeste li vi vlasnik ove prodavnice?", upita vatrogasac.

"Ne budi tako glup! Zar ti ličim na nekoga ko ima knjižaru?"

"U to se stvarno ne razumem, gospodine. Izgled ume jako da prevari. Na primer, ja sam vatrogasac. Međutim, kada me upoznaju u slobodno vreme, ljudi koji ne znaju za moje zanimanje pretpostave da sam, zapravo, ovlašćeni računovođa ili direktor neke firme. Zamislite me bez uniforme, gospodine, kakvog čoveka biste onda videli pred sobom? Iskreno?"

"Blebetavca", reče Krouli i utrča u knjižaru.

Ovo zvuči lakše nego što je zapravo bilo, pošto je Krouli morao, kako bi to izveo, da izbegne pola tuceta vatrogasaca, dva policajca i izvestan broj zanimljivih noćnih ptičica iz

⁵⁶ VLnV je doživela preporod u velikim danima imperijalnog ekspanzionizma. Beskrajne čarke su britansku vojsku često dovodile licem u lice sa vračevima, kostobacačima, šamanima i drugim okultnim protivnicima. To je bio signal za slanje takvih poput starijeg vodnika VLnV Narkera, čija je gromoglasna, dvometraška i stokilaška pojava krupnog koraka, sa oklopljenom Knjigom u rukama, Zvonom od četiri kile i specijalno ojačanom Svećom, mogla da raščisti livadu punu protivnika brže od mitraljeza 'getling.' Sesil Rouds je o njemu pisao: "Izvesna zabačena plemena smatraju ga nekom vrstom božanstva, i samo će krajnje smeo ili budalasti vrač da se suprotstavi Narkeru na bojnopolju. Radije bih pokraj sebe imao tog čoveka nego dva bataljona Gurki.

Sohoa⁵⁷ koje su rano izašle da bi se međusobno žučno prepirale oko toga ko je iz društva zapravo tako razgalio popodne, i zašto.

Krouli se progura pravo kroz njih. Jedva da su ga i pogledali.

Potom je gurnuo vrata i kročio pravo u oganj.

Čitava knjižara je plamtela. "Azirafale!", viknu on. "Azirafale, ti - *glupane* – Azirafale? Jesi li tu?"

Bez odgovora. Samo pucketanje zapaljene hartije, lomljava stakla kada je vatra stigla do gornjih prostorija, tresak srušenih greda.

Žurno i očajnički je prešao pogledom po prodavnici, u potrazi za anđelom, u potrazi za *pomoći*.

U suprotnom uglu knjižare obruši se polica i zapaljene knjige se u kaskadi prosuše po podu. Vatra je bila svuda oko njega i Krouli ju je ignorisao. Leva nogavica poče da mu tinja; on je ugasi jednim pogledom.

"Hej? Azirafale! Tako ti Bo... Tako ti Da... Tako ti *nekoga*! Azirafale!"

Izlog radnje razbi se spolja. Krouli se okrenu, zaprepašćen, i neočekivani mlaz vode udari ga svom snagom u grudi i obori na tle.

Naočari za sunce mu odleteše u suprotni ugao prostorije i pretvoriše se u lokvu zapaljene plastike. Otkrile su žute oči sa crnim uspravnim urezima kao zenicama. Sav mokar, pušeći se, lica crnog od pepela, ni najmanje 'kul', na sve četiri u plamtećoj knjižari, Krouli je kleo Azirafala, nedokučivi plan, i one Gore, jednako kao i one Dole.

Onda spusti pogled i ugleda je. Knjigu. Knjigu koju je devojkica ostavila u kolima u Tadfildu, u sredu uveče. Bila je malo oprljena oko korica, ali nekim čudom čitava. Uze je, gurnu u džep sakoa, ustade, nesigurno, pa se otrese.

Gornji sprat se sruši. Sa rikom i džinovskim sleganjem, zgrada se uruši u sebe, u kiši opeka, greda i zapaljenih ostataka.

Napolju je policija držala prolaznike dalje odatle, a neki vatrogasac je objašnjavao svima koji su želeli da ga saslušaju: "Nisam mogao da ga sprečim. Mora da je bio lud. Ili pijan. Prosto je utrčao. Nisam mogao da ga sprečim. Lud. Utrčao pravo unutra. Užasan način da se izgubi glava. Užasan, užasan. Utrčao pravo unutra..."

Tada Krouli izađe iz plamena.

Policajci i vatrogasci ga pogledaše, videše izraz na njegovom licu i ostaše na svojim mestima.

On sede u 'bentli' i krenu u rikverc na ulicu, obiđe oko vatrogasnog kamiona, zavi u ulicu Vardur i odjuri u mračno popodne.

Zurili su dok su kola ubrzavala. Konačno, jedan policajac progovori. "Samo, po ovakom vremenu bolje bi bilo da je upalio svetla", reče, tupo.

"Pogotovo kad tako vozi. Može to da bude jako opasno", složi se drugi ravnim, mrtvim tonom, i svi ostaše da stoje tamo, u svetlu i vrelini zapaljene knjižare, pitajući se šta se to dešava sa svetom koji su mislili da razumeju.

Sevnu munja, plavobela, pruži se po nebu crnom od oblaka, začu se tutnjava grmljavine tako glasne da je bolela, i teška kiša poče da pada.

⁵⁷ Bilo gde osim u Sohau, sasvim je moguće da bi posmatrači požara bili zainteresovani.

ada je vozila crveni motocikl. Nije to bila prijatna, 'honda'-crvena, već tamna, krvavocrvena boja, bogata, zagasita i krajnje neprijatna. Motocikl je, na prvi pogled, u svemu ostalom bio običan, ako se izuzme mač koji je počivao u svojoj kaniji, sa strane motora.

Kaciga joj je bila grimizna, a kožna jakna boje starog vina. Rubinskim nitnama na leđima bile su joj ispisane reči ANĐELI PAKLA.

Bilo je jedan i deset popodne i dan je bio mračan i vlažan. Autoput je bio gotovo pust, a žena u crvenom grmela je drumom na svom crvenom motociklu i lenjo se osmehivala.

Do sada je to bio dobar dan. Bilo je nečega u prizoru lepote na moćnom motociklu sa mačem pozadi što je ostavljalo snažan utisak na određenu vrstu muškaraca. Do sada su četiri trgovačka putnika probala da se utrkuju sa njom, i delići 'forda sijere' krasili su sada ograde kraj druma i stubove mostova duž šezdeset kilometara autoputa.

Zaustavila se kod servisa i ušla u kafić 'Srećna gica'. Bio je gotovo prazan. Kelnerica se dosađivala i krpila čarapu za šankom, a grupica motociklista u crnoj koži, grubih, dlakavih, prljavih i ogromnih, okupila se oko jedne još više osobe u crnom kaputu. Taj se odlučno igrao nečim što bi u davno minulim godinama bilo jednoruki džek, ali je sada imalo video ekran i proglašavalo se za NAGRADNA SLAGALICA.

Publika je govorila stvari poput:

"Ma D je! Pritisni D - *Kum* je sigurno dobio više Oskara nego *Prohujalo sa vihorom!*"

"*Lutka na koncu!* Sendi Šo. Majke mi. Ma daj, siguran sam!"

"1666-te!"

"Ama ne, mamlaze glupi! Tada je bio požar! Kuga je bila 1665-te!"

"Pritisni B - Kineski zid *nije* bio jedno od sedam svetskih čuda!"

Postojale su četiri opcije: Pop muzika, Sport, Tekući događaji i Opšte znanje. Visoki motociklista, koji nije skidao kacigu, pritiskao je dugmad, kako se činilo, potpuno nesvestan svojih navijača. U svakom slučaju, stalno je dobijao.

Crvena pride šanku.

"Šolju čaja, molim. I sendvič sa sirom", reče ona.

"Znači, sama si, dušo?", upita kelnerica dok joj je preko šanka davala čaj i nešto belo, suvo i tvrdo.

"Čekam prijatelje."

"Ah", reče ona i pregrize vunicu. "Pa, bolje da ih sačekaš ovde. Napolju je pravi pakao."

"Ne", reče joj ona. "Još nije."

Izabrala je sto kraj prozora, sa dobrim pogledom na parking, i sela da čeka.

U pozadini je čula nagradne slagalice.

"E, ovo je nešto novo: 'Koliko je puta Engleska bila zvanično u ratu sa Francuskom od 1066-te?'"

"Dvadeset? Jok, nema šanse da je dvadeset... oh. Jeste. Ko bi to rek'o."

"Američki rat sa Meksikom? Znam to. Jun 1845-te. Slovo 'D' - vidiš! Jesam vam rek'o!"

Drugi najniži motociklista, Svinjac (187 cm), šapnu najnižem, Masnom (185 cm):

"Šta to bi sa 'Sportom'?" Na zglavcima jedne šake imao je istetovirano LJUBAV, a na zglavcima druge, MRŽNJA.

"To on, kakosekaže, nasumično bira. Mislim, rade to sa tim mikročipovima. Tu ima verovatno na milione različitih tema, u RAM-u." Na zglavcima desne šake imao je istetovirano RIBA, na zglavcima leve ČIPS.

"Pop muzika, Tekući događaji, Opšte znanje i Rat. Samo, nikada ranije nisam video 'Rat'. Zato sam to pomenuo." Svinjac zakrcka zglavcima, glasno, pa cimnu prsten na konzervi piva.

Sasu pola konzerve, nemarno podrignu, pa uzdahnu. "Voleo bi' samo da imaju malo više prokletih biblijskih pitanja."

"Zašto?" Masni nikada ne bi pomislio da je Svinjac manijak kad su bila u pitanju kviz-pitanja iz Biblije.

"Zato što, pa, sećaš se one male gnjavaže u Brajtonu?"

"O, da. Pojavio si se u *Rikošetu*", reče Masni, sa prizvukom zavisti.

"Pa, morao sam da sedim u tom hotelu gde mi je mama radila, je l' da. Tri meseca. I ništa nisam im 'o za čitanje, osim Biblije koju je ostavio neki krelac Gideon. Pa ti se te stvari, znaš, onako, urežu u pamćenje."

Još jedan motocikl, blistav i zagasitocrne boje, zaustavi se napolju na parkingu.

Otvoriše se vrata kafea. Nalet hladnog vazduha prođe prostorijom; muškarac odeven potpuno u crnu kožu, sa kratkom crnom bradom, priđe stolu, sede pored žene u crvenom, a motoristi oko mašine za video kviz najednom shvatiše da su veoma gladni, pa odaslaše Smrdu da im donese nešto za jelo. Svi osim igrača, koji nije govorio ništa, već je samo pritiskao dugmad za tačne odgovore i ostavljao zarađeno da se gomila u tacni ispod mašine.

"Nisam te videla još od Mefekinga⁵⁸", reče Crvena. "Kako ide?"

"Prilično sam zauzet", reče Crni. "Proveo sam dosta vremena u Americi. Išao na kratke turneje po svetu. Zapravo, samo sam ubijao vreme."

("Kako to mislite, nemate pitu s mesom i bubcima?", uvređeno upita Smrda.

"Ma, mislila sam da imamo, ali izgleda da nemamo", reče žena.)

"Čudan je to osećaj sada, kad se konačno svi ovako okupljamo", reče Crvena. "Čudan?"

"Pa, znaš. Kada provedeš hiljade i hiljade godina u očekivanju velikog dana, pa on konačno dođe. Kao kad čekaš Božić. Ili rođendan."

"Mi nemamo rođendane."

"Nisam ni rekla da imamo. Samo sam rekla da na to liči."

("U stvari", prizna žena, "izgleda da nam nije ostalo gotovo ništa. Osim tog parčeta pice."

"Ima li na tome sardela?", smrkuto upita Smrda. Niko iz bande nije voleo sardele. Ni maslinke.

"Da, dušo. Ima sardela i maslinki. Hoćeš li?" Smrda tužno odmahnu glavom. Dok su mu creva krčala, vratio se igri. Veliki Ted se iznervira kad ogladni, a kad se Veliki Ted iznervira, svi dobiju svoje parče.)

Nova kategorija se pojavi na ekranu. Sada ste mogli da odgovarate na pitanja o Pop muzici, Tekućim događajima, Gladi ili Ratu. Motoristi su izgleda bili jedva nešto manje obavešteni o nestašici irskog krompira iz 1846-te, engleskoj sveopštoj gladi iz 1315-te i gladi za drogama u San Francisku 1969-te nego o Ratu, ali igrač je i dalje imao savršen rezultat, što je povremeno bilo naglašeno zujanjem, zveketom i zvonjavom kada bi mašina izbacila metalne funte u tacnu.

"Vreme se izgleda kvari dole, na jugu", reče Crvena.

Crni začiklji u sve tamnije oblake. "Ne. Meni izgleda lepo. Olujno nevreme samo što nije počelo."

Crvena pogleda u nokte. "To je dobro. Ne bi bilo kako treba bez dobre oluje sa grmljavinom. Imaš li pojma koliko još treba da se vozimo?"

Crni slegnu ramenima. "Nekoliko stotina kilometara."

"Nekako sam mislila da će put biti duži. Toliko čekanje, za samo nekoliko stotina kilometara."

"Nije važno putovanje", reče Crni, "dolazak je ono što je bitno."

Napolju se začu rika. Bila je to rika motocikla sa defektnim auspuhom, nenaštelovanim motorom, probušenim karburatorom. Niste ni morali da vidite motocikl da biste zamislili oblake crnog dima u kojima se kretao, masne fleke koje je ostavljao za sobom, trag od malih delova i šrafova koji se za njim vukao po putu.

⁵⁸ Britansko utvrđenje u Južnoafričkoj republici koje je od 1899. do 1900. godine bilo pod opsadom Bura.

Crni pride šanku.

"Četiri čaja, molim", reče. "Jedan crni."

Vrata kafića se otvoriše. Unutra uđe neki mladić u prašnjavoj beloj koži i vetar unese sa njim praznu ambalažu čipsa, novine i omote sladoleda. Sve to zaplesa oko njegovih nogu poput uzbuđene dece, a onda popada iscrpljeno na pod.

"Četvoro vas je, dušo, zar ne?", upita žena. Pokušavala je da pronade čiste šolje i čajne kašičice - čitava polica kao da je najednom bila prekrivena tankim slojem motornog ulja i sasušenih jaja.

"Biće nas toliko", reče čovek u crnom, uze čajeve i vrati se za sto, gde ga je čekalo dvoje drugara.

"Ima li mu ikakvog traga?", upita momak u belom.

Oni odmahnuše glavama.

Oko video ekrana buknu rasprava (kategorije koje su se sada videle na ekranu bile su Rat, Glad, Zagađenje i Pop pitalice od 1962-1979).

"Elvis Prisli? Mora da je 'C' - riknuo je 1977-me, zar ne?"

"Ma, jok. 'D'. 1976-te. Siguran sam."

"Jeste. Iste godine kao i Bing Krozbi."

"I Mark Bolan. Mortus mrtav. Pritisni onda 'D'. Hajde."

Visoka figura se nije pomerila kako bi pritisnula ijedno dugme.

"Koji ti je đavo?", upita Veliki Ted, iznerviran. "Hajde. Pritisni 'D'. Elvis Prisli je umro 1976-te."

BAŠ ME BRIGA ŠTA PIŠE, reče visoki motociklista sa kacigom, NISAM GA NI PIPNUO.

Troje za stolom okrenuše se kao jedno. Crvena progovori. "Kad si ti stigao?", upita.

Visoki muškarac pride stolu i ostavi zapanjene motocikliste i svoj dobitak. NIKADA NISAM NI ODLAZIO, reče on, a glas mu je bio mračni odjek iz noćnih kutaka, hladna zvučna ploča, siva i mrtva. Da je taj glas bio kamen, u njemu bi odavno bile uklesane reči: ime i dva datuma.

"Hladi ti se čaj, lorde", reče Glad.

"Mnogo je vremena prošlo", reče Rat.

Sevnu munja i gotovo istog trena proprati je duboka tutnjava groma.

"Divno vreme za to", reče Zagađenje.

DA.

Motoristi okupljeni oko igre bili su sve više zbunjeni ovim razgovorom. Sa Velikim Tedom na čelu, dogegali su se do stola i zapiljili u četvoro stranaca.

Nije im promaklo da je svima na leđima jakni pisalo ANĐELI PAKLA. I izgledali su smrtno lažni, bar što se Anđela tiče: previše čisti, pod jedan; i niko od njih četvoro nije izgledao kao da je nekome slomio ruku samo zato što je bila nedelja popodne, a na telki nije bilo ničeg za gledanje. A još je i jedan bio žena, koja se nije vozila pozadi na nečijem motoru, već je imala sopstveni, kao da ima prava na tako nešto.

"Znači, vi ste Anđeli Pakla?", upita Veliki Ted, sarkastično. Ako postoji nešto što pravi Anđeli Pakla ne mogu da podnesu, onda su to vikend-motoristi.⁵⁹

Četiri stranca klimnuše glavama.

"Kom odeljku onda pripadate?" Visoki stranac pogleda Velikog Teda. Potom ustade.

Bio je to komplikovani pokret; da se na obalama mora noći nalaze ligeštuli, otvarali bi se tako nekako.

Činilo se da se beskrajno rasklapa.

Nosio je tamnu kacigu koja mu je potpuno skrivala lice. A bila je od one čudne plastike, primetio je Veliki Ted.

Kad pogledaš u nju, možeš da vidiš samo sopstveno lice.

OTKROVENJIMA, reče on. GLAVA ŠESTA.

⁵⁹ Ima još nekoliko stvari koje pravi Anđeli Pakla ne mogu da podnesu. To su policija, sapun, 'ford kortina' i, u slučaju Velikog Teda, sardele i masline.

"Stihovi od dva do osam", dodade momak u belom, sav uslušan.

Veliki Ted besno se zagleda u njih. Isturi donju vilicu, a mala plava vena na njegovoj slepoočnici stade da pulsira. "Šta vam je sad pa to?", zatraži.

Neko ga jako cimnu za rukav. Bio je to Svinjac. Poprimio je neobičnu nijansu sive boje, pod slojem prljavštine.

"To znači da imamo frku", reče Svinjac.

Tada visoki stranac posegnu izbledelom motociklističkom rukavicom i podiže vizir kacige, a Veliki Ted shvati da je, po prvi put u čitavom svom postojanju, poželio da je živio boljim životom.

"Isuse Hriste!", zastenja on.

"Mislim da će i On za koji čas da naiđe", reče Svinjac žurno. "Verovatno traži mesto na kom će parkirati motor. Hajdemo mi lepo odavde pa da se učlanimo u neki klub za omladinu, ili tako nešto..."

Ali nepobedivo neznanje bilo je za Velikog Teda i štit i oklop. Nije se ni pomerio.

"Paz', boga ti", reče on. "Anđeli Pakla."

Rat mu lenjo odsalutira.

"Ti smo, Veliki Tede", reče ona. "Pravi-pravcijati."

Glad klimnu glavom. "Stara firma", reče on.

Zagađenje skinu kacigu i rastrese pokretom glave dugačku belu kosu. Preuzeo je stvari kada se Zaraza, mrmljajući nešto o penicilinu, penzionisala 1936-te. Da je samo znala kakve sve mogućnosti budućnost pruža...

"Drugi obećavaju", reče on, "mi ispunjavamo." Veliki Ted pogleda četvrtog Jahača. "Ovaj, tebe sam već video", reče. "Bio si na omotu onog albuma Blu Ojster Kalta. A imam i prsten sa tvojom... tvojom... glavom na njemu."

JA STIŽEM SVUDA.

"Paz', boga ti." Lice Velikog Teda zgrči se u naporu razmišljanja.

"A kakav motor voziš?", upita on.

Oluja je besnela oko kamenoloma. Uže sa starom automobilskom gumom poigravalo je na vetrini. Povremeno bi se poneko parče gvođenog lima, ostatak pokušaja izgradnje kućice na drvetu, odvalio iz nepostojećeg ležišta i odjedrio.

Oni su se zgurili jedno uz drugo, zagledani u Adama. Nekako je izgledao veći. Pas je sedeo i režao. Mislio je na sve te mirise bez kojih će ostati. U paklu ništa nije mirisalo, osim sumpora. Dok su neki od njih bili, bili, bili...

Pa, u stvari, u paklu nije bilo ni kuja.

Adam je uzbuđeno hodao okolo i mahao rukama.

"Neće biti kraja našoj zabavi", reče on. "Biće tu istraživanja i koječega. Verujem da ću ubrzo naterati i stare džungle da ponovo rastu."

"Ali - ali ko - ko će da, znaš, kuva, pere i tako to?", drhtavo upita Brajan.

"Niko neće morati da radi te stvari", reče Adam. "Imaćete hranu kakvu poželite, hrpe čipsa, prženih kolutića od luka, šta god poželite. I nikad nećete morati da nosite novu odeću niti da se kupate, ako to ne želite. Niti da idete u školu i tako to. Niti da radite bilo šta što ne želite, nikada. Biće to *superiška*!"

Mesec se digao iznad brda Kukamundi. Večeras je bio veoma svetao.

Džoni Dve Koske sedeo je u crvenom udubljenju u pustinji. Bilo je to sveto mesto, gde su dve predačke stene, stvorene u Vreme Sna, ležale od samog početka sveta. Obilazak Džonija Dve Koske bližio se kraju. Obrazi i grudi bili su mu zamrljani crvenom zemljom i pevao je staru pesmu, neku vrstu ispevane mape brda, a kopljem je crtao šare po prašini.

Nije jeo dva dana; nije spavao. Približavao se stanju transa. Stapao se u jedno sa Grmom, stupao u zajedništvo sa svojim precima.

Skoro da je stigao.

Samo što nije...

On trepnu. Osvrte se začuđen.

"Izvini, dragi moj", reče on sebi, glasno, preciznim, jasno izraženim tonovima. "Ali, da nemaš možda nekog pojma gde se nalazim!"

"Ko je to rekao?", upita Džoni Dve Koske.

Usta mu se otvoriše. "Ja."

Džoni se zamišljeno počea. "Nego, drugar, koliko ja shvatam ti si jedan od mojih predaka, a?"

"O. Nesumnjivo, dragi moj. Sasvim nesumnjivo. Takoreći. A sad, da se vratimo mom prvom pitanju. Gde sam?"

"Samo, ako si jedan od mojih predaka", nastavi Džoni Dve Koske, "zašto govoriš kao peško?"

"Ah. Australija", rekoše usta Džonija Dve Koske, izgovorivši tu reč kao da je treba propisno dezinfikovati pre ponovnog korišćenja. "Uh, brate. Pa, u svakom slučaju hvala."

"Ej? Ej?", reče Džoni Dve Koske.

Sedeo je u pesku, čekao i čekao, ali nije odgovorio.

Azirafal je otišao dalje.

Sitron Di-ševo bio je *tonton macoute*, putujući *houngan*⁶⁰. Nosio je torbu preko ramena, a u njoj su bile čarobne biljke, lekovite biljke, komadići divlje mačke, crne sveće, prah dobijen uglavnom od kože izvesne sušene ribe, mrtva gusenica, pola flaše "čivas regala", deset "rotmansa" i primerak časopisa *Šta je novo na Haitiju*.

On uze nož pa, iskusnim pokretom zasecanja, odseče glavu crnom petlicu. Krv mu zali desnu šaku.

"Loa, zajaši me", zapeva on. "*Gros bon ange*⁶¹, dođi k meni."

"Gde sam?", upita on.

"Je li to moj *Gros Bon Ange*?", upita on sebe.

"Mislim da je to prilično lično pitanje", odgovori on. "Hoću reći, kako stvari stoje. Ali, moramo da se trudimo. Da damo sve od sebe."

Sitron shvati da jedna njegova šaka poseže za petlicom. "Prilično nehigijenska mesto za kuvanje, zar ne? Ovde, u džungli. Pravimo roštilj, je li? Kakvo je ovo mesto?"

"Haićansko", odgovori on.

"Prokletstvo! Ni blizu. Ipak, moglo je biti i gore. Ah, moram dalje. Budi dobar."

I Sitron Du-Ševo ostade sam u glavi.

"Đavo da nosi Loe", promrmlja sebi u bradu. Neko vreme je zurio u prazno, a onda posegnuo za torbom i flašom 'čivas regala'. Postoje najmanje dva načina da se neko pretvori u zombija. On će primeniti onaj najlakši.

Talasi su bili glasni na plažama. Palme su se tresle.

Dolazila je oluja.

Svetla se popališe. Evangelistički hor Strujnog Kabla (Nebraska) zapeva "Isus je radnik za održavanje telefona na centrali mog života" i umalo se ne izgubi u zvuku sve jačeg vetra.

⁶⁰ Čarobnjak, ili sveštenik. Vudun je veoma zanimljiva religija za celu familiju, čak i za one njene pripadnike koji su mrtvi.

⁶¹ Odn. "veliki dobri anđele"; (prim. prev.)

Marvin O. Begmen podesi kravatu, proveri svoj osmeh u ogledalu, potapša guzu svoje lične asistentkinje (gđice Sindi Kelerhols, devojke sa duplerice Penthause od pre tri godine ako se računa od prošlog jula; ali ona je sve to ostavila za sobom otkad je pronašla Karijeru), pa izađe na scenu studija.

*"Isus ti neće prekinuti vezu pre nego što dovršiš
Sa njim nikad nećeš upasti nekome u vezu,
A kad ti stigne račun, svi će pozivi biti lepo popisani
On je radnik za održavanje telefona na centrali mog života",*
pevao je hor. Marvin je voleo tu pesmu. Sam ju je napisao.

Među ostalim pesmama koje je napisao bile su: "Srećni gospodin Isus", "Isuse, smem li da dođem i ostanem kod tebe?", "Taj stari plameni krst", "Isus je nalepnica na braniku moje duše" i "Kad me ponese zanos, šćepaj volan mog kombija." Sve su se mogle naći na albumu *Isus je moj drugar* (LP, kasete i CD), i reklama za taj album išla je svaka četiri minuta na Begmenovom evangelističkom programu.⁶²

Uprkos činjenici da se stihovi nisu rimovali niti su, po pravilu, imali ikakvog smisla, i da je Marvin, koji nije bio naročito muzikalan, pokrao sve melodije iz starih kantri pesama, *Isus je moj drugar* prodao se u više od četiri miliona primeraka.

Marvin je počeo kao kantri pevač, i pevao je stare pesme Konveja Tvitija i Džonija Keša.

Redovno je nastupao uživo u zatvoru San Kventin sve dok ga ljudi koji su se borili za ljudska prava nisu podveli pod klauzulu 'surove i neuobičajene kazne'.

Tada je Marvin otkrio religiju. Ne onu tihu, ličnu, koja podrazumeva dobročinstva i bolji život; čak ni onu koja podrazumeva oblačenje odela i zvonjavu na tuđim vratima; već onu koja podrazumeva sopstvenu TV mrežu i navođenje ljudi da vam šalju novac.

Imao je savršeni TV miks, u Marvinovom satu moći ("Emisija koja je vratila ZABAVU u Fundamentalizam!"⁶³). Četiri trominutne pesme sa LP-a, dvadeset minuta paklenog plamena i pet minuta lečenja ljudi. (Preostalih dvadeset tri minuta trošilo se, na smenu, na moljakanje, pretnje, prošnju, navođenje, a povremeno i na prosto traženje novca.) Na početku je zaista dovodio ljude u studio kako bi ih lečio, ali ustanovio je da je to previše komplikovano, tako da je sada prosto objavljivao vizije koje su mu garantovale da gledaoci širom Amerike čudesno bivaju izlečeni dok to posmatraju. To je bilo mnogo jednostavnije - više nije morao da upošljava glumce, a niko nije mogao da proveri koliko uspeha postiže.⁶⁴

Svet je daleko komplikovaniji nego što to većina ljudi smatra. Mnogi ljudi su, na primer, mislili da Marvin nije istinski vernik zato što na tome zarađuje toliko para. Nisu bili u pravu. On je verovao svim srcem. Verovao je u potpunosti i trošio veliki deo para koje su stizale u bujicama na ono što je zaista smatrao poslom Gospodnjim.

*"Na telefonskoj liniji spasitelja nikad nema smetnji
On je tamo u svako doba dana i noći
A kada okreneš I-S-U-S, nikada ti ne kucaju impulsi
On je radnik za održavanje telefona na centrali mog života."*

Prva pesma se završila i Marvin istupi pred kamere pa podiže ruke tražeći skromno tišinu. U kontrolnoj kabini, tehničar utiša snimak aplauza.

"Braćo i sestre, hvala vam, hvala vam, zar nije to bilo divno? I upamtite, možete čuti tu pesmu, i druge podjednako duhovno okrepljujuće na albumu *Isus je moj drugar*, samo pozovite 0800 - KEŠ i priložite svoju donaciju."

Uozbiljio se.

⁶² \$12,95 za LP ili kasetu, \$24,95 za CD, mada ste na svakih \$500 koje biste dali kao donaciju za misiju Marvina Begmena, dobijali besplatan primerak LP-a.

⁶³ Neprevodiva igra reči - *fun* (zabava), kao deo reči fundamentalist; (*prim. prev.*)

⁶⁴ Marvin bi se iznenadio kada bi saznao da su zaista postojali uspešni slučajevi. Neki ljudi mogu da ozdrave od *bilo čega*.

"Braćo i sestre, imam poruku za sve vas, hitnu poruku od našeg Gospoda, za sve vas, muškarce, žene i malu decu, prijatelji, da vam kažem sve o Apokalipsi. Imate je tamo u Bibliji, u Otkrovenju koje je naš Gospod dao Svetom Jovanu na Patmosu, i u Knjizi Danilovoj. Gospod vam to uvek kaže neuvijeno, prijatelji - kakva vam je budućnost. Dakle, šta će se desi?"

Rat. Bolestina. Glad. Smrt. Reke krvi. Veliki zemljotresi. Nuklearni projektili. Stižu strašni dani, braćo i sestre. A samo je jedan način da se izbegnu.

Pre nego što Uništenje dođe - pre nego što Četiri Jahača Apokalipse izjašu - pre nego što nuklearni projektili po neverniciima zapljušte - doći će do Vaznesenja.

Šta je Vaznesenje? čujem kako uzvikujete.

Kad Vaznesenje dođe, braćo i sestre, svi Istinski Vernici biće podignuti u vazduh - šta god radili, možda budete u kadi, možda na poslu, možda vozite kola ili samo sedite kod kuće i čitate Bibliju. Iznenada ćete biti u vazduhu, u savršenim i nekvarljivim telima. I bićete gore u vazduhu, gledaćete odozgo na svet kome stižu godine uništenja. Samo će verni biti spašeni, samo će oni među vama koji su ponovo rođeni izbeći bol, smrt, užas i plamen. Onda će doći do velikog rata između Raja i Pakla, i Raj će uništiti sile Pakla, a Bog će da izbriše suze paćenika i više neće biti smrti, jada, plakanja i bola, a on će sjati u slavi za vjeki vjekov..."

On prekinu, iznenada.

"Pa, simpatičan pokušaj", reče on potpuno drugačijim glasom, "samo što uopšte neće biti tako. Uopšte ne.

Mislim, upravo si što se tiče vatre i rata, i svega toga. Ali to o Vaznesenju - e, da samo možeš da vidiš sve te na Nebu - nizove kolona dokle god um može da prati i dalje od toga, lige i lige nas, plameni mačevi, sve to, elem, ono što pokušavam da kažem jeste: ko će imati vremena da bira ljude, diže ih u vazduh kako bi se podrugljivo kezili onima što umiru od radijacione bolesti na sprženoj i plamenoj zemlji ispod njih? Ako to uopšte smatraš moralno prihvatljivim, mogao bih da dodam.

A što se tiče onoga da će Nebo neizbežno pobediti.... Pa, da budem iskren, da je sve tako sigurno, ne bi ni došlo do Nebeskog Rata, zar ne? To je propaganda. Jasno k'o dan. Nemamo više od pedeset procenata izgleda da prevladamo. Možete isto tako slati pare i nekoj satanističkoj vrućoj liniji ako već hoćete da se kladite, mada iskren da budem, kad se vatra spusti, a mora krvi dignu, svi ćete biti i ovako i onako kolateralna šteta. Između našeg rata i vašeg rata, svi će sve da pobiju, a posle će da puste Boga da to sredi - zar ne?

U svakom slučaju, izvinjavam se što stojim ovde i brbljam. Imam samo jedno brzo pitanje - gde sam?"

Marvin O. Begmen je postepeno poprimao ljubičastu boju.

"To je đavo! Gospode, zaštititi me! Đavo govori iz mene!", graknu on, i prekinu sam sebe: "O, ne, zapravo, sasvim suprotno. Ja sam anđeo. Ah. Ovo mora da je Amerika, zar ne? Oprostite, ne mogu da se zadržavam..."

Nastade pauza. Marvin pokušava da otvori usta, ali ništa se ne dogodi. Šta god da mu je bilo u glavi, osvrnulo se okolo. Pogledao je ekipu u studiju, one koji nisu zvali telefonom policiju ili jecali po čoškovima. Pogledao je kamermane pepeljastog lica.

"Kuku", reče on, "zar sam ja to na televiziji?"

Krouli je jurcao sto devedeset kilometara na sat Oksford Stritom.

Posegnuo je u kasetu za rezervnim naočarima za sunce i pronašao samo audio-kasete. Iznerviran, zgrabio je jednu nasumice i gurnuo je u otvor.

Želeo je Baha, ali pristao bi i na Treveling Vilburis.

Ali we need is, Radio Gaga, zapeva Fredi Merkijuri.

A meni treba samo da zбриšem, pomisli Krouli.

On zavi kružnim tokom oko Marbl Arča u kontraseru, sa sto pedeset na sat. Londonsko nebo treperelo je od munja kao pokvarena neonska cev.

Olovno nebo nad Londonom, pomisli Krouli, I znao sam da je kraj blizu. Ko to beše napisao? Česterton, zar ne? Jedini pesnik dvadesetog veka koji se iole približio Istini.

'Bentli' je hitao iz Londona dok je Krouli sedeo zavaljen u sedište vozača i prelistavao oprljeni primerak Lepih i tačnih proročanstava Agnes Nater.

Pri kraju knjige pronašao je presavijeni list papira prekriven Azirafalovim urednim kaligrafskim rukopisom.

Razvio ga je (dok se menjač 'bentlija' spuštao u treću, a auto ubrzavao oko kamiona sa voćem, koji je neočekivano izašao u rikverc iz neke bočne ulice), a onda ga ponovo pročitao.

Potom ga je pročitao još jednom, sa osećajem da mu neka grudva lagano tone u stomaku.

Kola naglo promeniše pravac. Sada su vozila prema selu Tadfield, u Oksfordširu. Tamo bi mogao da stigne za sat vremena, ako požuri.

Uostalom, drugde se nije ni moglo otići.

Kaseta se završi, uključivši radio u kolima.

"...Vreme Baštenskih pitanja samo za vas iz Tadfildskog baštenskog kluba. Poslednji put smo bili ovde 1953-će, tokom jednog veoma lepog leta, i kao što se cela ekipa seća, bogata oksfordširska ilovača nalazi se na istoku parohije, da bi se izdigla u krečnjak na zapadu, tako da je ovo mesto od onih za koje se može reći da će na njemu sve što zasadite divno uspevati. Nije li tako, Frede?"

"Jeste", reče profesor Fred Vindbrajt iz Kraljevske botaničke bašte, "ni sâm ne bih to bolje sročio."

"Tako je - prvo pitanje za ekipu, i to od gospodina R. P. Tajlera, predsednika lokalnog Udruženja stanovnika, kako mi se čini."

"Ahem. Tako je. Pa, ja sam pasionirani odgajivač ruža, ali moja nagradom ovenčana 'Moli Mekgvajer' juče je izgubila nekoliko pupoljaka pod kišom nečega što je ličilo na ribe. Šta ekipa preporučuje za to, ako se izuzme postavljanje mreže iznad bašte? Hoću reći, pisao sam veću..."

"Rekao bih da to nije baš neki uobičajeni problem. Hari?"

"Gospodine Tajler, da vas pitam nešto - da li su to bile sveže ribe, ili konzervisane?"

"Sveže, rekao bih."

"Pa, onda nemate nikakvih problema, dragi moj. Čujem da je u tim krajevima padala i kiša krvi - a baš bih voleo da je padala i gore, u Dejlsu, gde je moja bašta. Uštedeo bih pravo bogatstvo na đubrivu. E sad, treba da uradite sledeće, da ih ukopate u..." KROULI?

Krouli ne reče ništa.

KROULI. RAT JE POČEO, KROULI. SA INTERESOVANJEM ZAPAŽAMO DA SI IZBEGAO SILE OVLAŠĆENE DA TE POKUPE.

"Mm", složi se Krouli.

KROULI... DOBIĆEMO OVAJ RAT. ALI ČAK I AKO GA IZGUBIMO, TO NIŠTA NEĆE PROMENITI. BAR KADA SI TI U PITANJU. NEĆE SE PROMENITI AMA BAŠ NIŠTA. JER DOK GOD BUDE POSTOJAO IJEDAN DEMON U PAKLU, KROULI, TI ĆEŠ ŽALITI ŠTO NISI STVOREN KAO SMRTNIK.

Krouli je ćutao.

SMRTNICI SE MOGU NADATI SMRTI, ILI ISKUPLJENJU. TI SE NEMAŠ ČEMU NADATI.

JEDINO TI OSTAJE DA SE NADAŠ MILOSRĐU PAKLA.

"Je li?"

MA, SAMO SE MALO ŠALIMO.

"Ngk", reče Krouli.

"...e sad, to iskusni baštovani znaju, pa skoro da ne treba ni napominjati da su Tibetanci pravi mali prepređenjaci. Izbuše vam tunele kroz begonije kao da se to nikoga ne tiče. Šolja čaja će ga preokrenuti, ako je moguće, sa užeglim buterom od jaka - trebalo bi da nabavite malo toga u svakoj boljoj baštovans..."

Uiiii. Uizzz. Pop. Atmosferske smetnje ugušile su ostatak emisije.

Krouli isključio radio i ujede se za donju usnu. Ispod pepela i čađi na licu, izgledao je veoma umorno, veoma bledo i veoma uplašeno.

I, najednom, veoma ljutilo. Zbog načina na koji ti se obraćaju. Kao da si neka kućna biljka kojoj je počelo da opada lišće po tepihu.

A onda je skrenuo za ugao, što je trebalo da ga odvede do prilaznog puta za M25, odakle bi se prebacio na M40 sve do Oksfordšira.

Ali nešto se dogodilo sa M25. Nešto od čega te zabole oči ako pogledaš pravo u to.

Iz onoga što je nekada bilo Londonska Obilaznica M25 dopirali su duboki napevi, zvuk sačinjen od mnogih primesa: od automobilske sirene, motora, alarma, zvonjave mobilnih telefona i vrištanja male dece zarobljene zauvek na zadnjim sedištima pod sigurnosnim pojasevima. "Pozdravimo Veliku Zver, Žderača Svetova", dopirale je zapevanje, iznova i iznova, na tajnom jeziku Crnog sveštenstva drevnog Mu.

Grozno znamenje Odegra, pomisli Krouli dok je okretao kola, zaputivši se prema Severnom kružnom. *Ja sam to uradio - moja je krivica. Mogao je to da bude samo još jedan autoput. Dobro obavljen posao, mora se priznati, ali da li je zaista vredan svega toga? Sve je izmaklo kontroli. Raj i Pakao više ne upravljaju stvarima, i cela planeta kao da se pretvorila u neku zemlju Trećeg sveta koja je konačno došla do Bombe...*

Onda počne da se osmehuje. Pucnu prstima. Tamne naočari stvoriše mu se na očima. Pepeo nestade sa njegovog odela i kože.

Ma, dođavola. Ako već moraš da odeš, zašto to da ne bude sa stilom?

Vozio je i tiho zviždukao.

utnjava se začula i oni naiđoše spoljnom kolovoznom trakom autoputa kao anđeli uništenja, što i nije bilo daleko od istine.

Nisu vozili toliko brzo, ako se sve ima u vidu. Njih četvoro držali su stalnih 170 kilometara na sat, kao da su bili sigurni da predstava neće moći da počne sve dok oni ne stignu. A ne bi ni mogla. Imali su sve vreme sveta, koliko god da ga je preostalo.

Odmah iza njih bila su još četvorica motociklista: Veliki Ted, Masni, Svinjac i Smrda.

Bili su ushićeni. Sada su bili *pravi* Anđeli Pakla, i vozili su u tišini.

Oko njih, znali su, grmela je oluja, hučao saobraćaj, šibali su vetar i kiša. Ali za Jahačima je ostajao trag tišine, čiste i mrtve. Dobro, gotovo čiste. I svakako mrtve.

Poremelio ju je Svinjac, viknuvši Velikom Tedu.

"I šta ćeš onda ti da budeš?", upita promuklo.

"Šta?"

"Rekoh,, šta ćeš..."

"Čuo sam šta si rekao. Nije u pitanju to što si *rekao*. Svi su čuli šta si *rekao*. Šta si *mislio*, e to bato da mi kažeš."

Svinjac pozele da je poklonio više pažnje Knjizi Otkrovenja. Da je znao da će se i on naći u njoj, pažljivije bje pročitao. "Oću da kažem, oni su četiri Jahača Apokalipse, je l' tako?"

"Motocikliste", reče Masni.

"Tako je, četiri Motocikliste Apokalipse. Rat, Glad, Smrt i... onaj. Zagađenje."

"Jeste. Pa?"

"Rekli su da je u redu da pođemo s njima, je l' tako?"

"Pa?"

"Pa, onda smo mi *druga* četiri Jaha... ovaj, Motocikliste Apokalipse. Pa, koji smo onda mi?"

Nastupi pauza. Farovi kola u prolazu hitali su kraj njih u suprotnoj traci, munje su oslikavale oblake, a tišina je bila blizu apsolutne.

"Mogu li i ja da budem Rat?", upita Veliki Ted.

"Naravno da ne možeš da budeš Rat. Kako bi mogao da budeš Rat? Ona je Rat. Ti moraš biti nešto drugo."

Veliki Ted iskrivi lice od napora razmišljanja. "TTP", reče on konačno. "Ja sam Teška Telesna Povreda. Eto šta sam. Tako. A š'a će vi da budete?"

"Mogu li ja da budem Đubre?", upita Smrda. "Ili Neprijatni Lični Problemi?"

"Ne može Đubre", reče Teška Telesna Povreda. "To je obuhvatio on, Zagađenje. Al', mož' da budeš ono drugo."

Vozili su u tišini i mraku. Zadnja crvena svetla Četvorke bila su nekoliko stotina metara ispred njih.

Teška Telesna Povreda, Neprijatni Lični Problemi, Svinjac i Masni.

"Ja 'oću da budem Surovost Prema Životinjama", reče Masni. Svinjac se zapita da li je za ili protiv toga. Mada to i nije bilo naročito važno.

Onda je došao red na Svinjca.

"Ja, uh... mislim da ću ja da budem one automatske telefonske sekretarice. One su prilično gadne", reče.

"Ne možeš da budeš Automatske Sekretarice. Kakav bi to Motociklista Repokalipse nosio ime Automatske Sekretarice? Velika je to budalaštinama da ti kažem."

"E nije!", ljutito reče Svinjac. "To je k'o Rat, Glad i tako to. Životni problem, zar ne? Automatske sekretarice. Mrzim proklete automatske sekretarice."

"I ja mrzim automatske sekretarice", reče Surovost Prema Životinjama.

"Ti možeš da umukneš", reče TTP.

"Smem li ja da promenim svoje?", upita Neprijatni Lični Problemi, koji je intenzivno razmišljao otkad je poslednji put progovorio. "Ja bih da budem Stvari Koje Ne Rade Kako Treba Čak Ni Kad Ih Lupiš."

"U redu, možeš da promeniš. Ali ti ne možeš da budeš telefonske sekretarice, Svinjac. Izaberi nešto drugo."

Svinjac je razmišljao. Poželeo je da nikada nije ni pokrenuo tu temu. Bilo je to nalik na razgovore o profesionalnoj orijentaciji na koje su ga slali dok je pohađao školu. Nije hteo da bude brzoplet.

"Mnogo fini svet", reče on konačno. "Mrzim ih."

"Mnogo fini svet?", reče Stvari Koje Ne Rade Kako Treba Čak Ni Kad Ih Lupiš.

"Jeste. Znaš. To su oni koje viđaš na telki, sa glupim frizurama, samo što na njima ne izgledaju glupo jer su to oni. Nose vrećasta odela i ne smeš da kažeš da je to gomila drkadžija. 'Oću reći, što se mene tiče, ono što uvek poželim da im radim kad ih vidim jeste da im onako sporo guram lice kroz ogradu od bodljikave žice. Ja tako razmišljam." On duboko udahnu. Bio je to najduži govor koji je ikada održao u životu.⁶⁵ "Ja tako razmišljam. Ako su se meni idu na ganglije, verovatno idu i ostalima."

"Jeste", reče Surovost Prema Životinjama. "I svi nose naočare za sunce čak i kad im ne trebaju."

"Jedu istopljeni sir i piju ono glupo Bezalkoholno Pivo", reče Stvari Koje Ne Rade Kako Treba Čak Ni Kad Ih Lupiš. "Mrzim to. U čemu je svrha da ga piješ, ako se posle ne ispovraćaš? Nego, kad smo već kod toga. Smem li opet da promenim, pa da budem Bezalkoholno Pivo?"

"E, vala, ne smeš", reče Teška Telesna Povreda. "Već si jednom menjao."

"Svejedno", reče Svinjac. "Zato hoću da budem Mnogo Fini Svet."

"Dobro", reče njegov vođa.

"Ne vidim zašto ne bih mogao da budem Bezalkoholno Pivo, ako već to hoću."

"Zaveži gubicu."

Smrt, Glad, Rat i Zagađenje nastaviše da voze prema Tadfildu,

A Teška Telesna Povreda, Surovost Prema Životinjama, Stvari Koje Ne Rade Kako Treba Čak Ni Kad Ih Lupiš Ali U Potaji Bezalkoholno Pivo, i Mnogo Fini Svet, putovali su sa njima.

Bilo je vlažno i vetrovito subotnje popodne i Madam Trejsi se osećala veoma okultno.

Nosila je komotnu haljinu, a na šporetu je imala punu šerpu prokelja. Prostorija je bila osvetljena svećama, a svaka od njih bila je pažljivo postavljena u bocu od vina sa obloženom voštanom skramom u svakom od četiri ugla njene dnevne sobe.

U seansi je učestvovalo još troje. Gospođa Ormerod iz Belsajz Parka, sa tamnozelenim šeširom koji je u prethodnom životu možda bio saksija; gospodin Skrogi, bledunjav, sa buljavim bezbojnim očima; i Džulija Petli iz *Današnje frizure*⁶⁶, frizerskog salona u Hajstritu, koja tek što je završila školovanje, pa je bila ubeđena da je lično otvorila neslućene dubine okultnog. Da bi pojačala okultne aspekte svoje ličnosti, Džulija je počela da nosi preteranu količinu ručno kovanog srebrnog nakita i zelenu senku za oči. Mislila je da izgleda avetinjski, suvonjavo i romantično, i tako bi i bilo kada bi skinula još petnaest kilograma. Bila je ubeđena da je anoreksična, zato što je svaki put kada bi pogledala u ogledalo zaista videla debelu osobu.

⁶⁵ Osim onog pre deset godina, kada se prepustio milosti suda.

⁶⁶ Nekadašnji 'Šišaj iznad ostalih', nekadašnji 'Privlačnost grive', nekadašnji 'Uvijaj i farbaj', nekadašnji 'Sec za male pare', nekadašnji 'Umetnost friziranja gospodina Brajana', nekadašnji 'Brica Robinzon', i nekadašnji 'Alo-taksi automobili'.

"Možete li da se uhvatite za ruke?", upita Madam Trejsi. "I moramo imati potpunu tišinu. Svet duhova je vrlo osjetljiv na vibracije."

"Pitajte da li je moj Ron tu", reče gospođa Ormerod. Njena vilica podsećala je na ciglu.

"Hoću, dušo, ali morate ćutati dok budem stupala u vezu."

Zavlada tišina, isprekidana samo krčanjem creva gospodina Skrogija. "Izvinite, dame", promrmlja.

Madam Trejsi je tokom godina Uklanjanja Vela i Istraživanja Misterija ustanovila da dva minuta predstavljaju pravu meru za sedenje u tišini i čekanje da Svet Duhova uspostavi kontakt. Više od toga i uzvrpolje se, manje od toga i pomisle da ne dobijaju dovoljno za novac koji su dali.

U glavi je sastavljala spisak za kupovinu.

Jaja. Zelena salata. Malo sira za kuvanje. Četiri paradajza. Puter. Rolna toalet papira. Ne smem to da zaboravim, samo što nam nije ponestalo. I baš lep komad džigerice za gospodina Šedvela, jadnika starog, baš šteta...

Vreme.

Madam Trejsi zabaci glavu, pusti da joj se zaklati na ramenu, a onda je ponovo podiže. Oči su joj bile gotovo zatvorene.

"Sada tone, dušo", čula je kako gospođa Ormerod šapuće Džuliji Petli. "Ne treba da se brineš. Samo od sebe stvara Most za Drugu stranu. Uskoro će se pojaviti i njen duh-vodič."

Madam Trejsi se osećala prilično iznervirano kada bi je neko preduhitrio, pa se oglasila dubokim stenjanjem. "Uuuuuuuuuuh."

A onda, visokim, drhtavim glasom: "Da li si tu, moj Duše - vodiču?"

Sačekala je malo, da pojača napetost. Tečni deterđžent. Dve konzerve skuvanog pasulja. O, i krompir.

"Haug?", reče ona glasom tamnosmeđe boje.

"Jesi li to ti, Džeronimo?", upita sebe.

"Jeste, ja sam, haug", odgovori ona.

"Novi član kruga nam se pridružio ovog popodneva", reče.

"Haug, gospođice Petli?", reče ona, kao Džeronimo. Uvek je smatrala da su Crveni Indijanci kao duhovi vodiči najvažniji sastojak, a ime joj se baš sviđalo. Objasnila je to Njutu. On je shvatio da ona nema pojma o Džeronimu, i nije imao srca da joj to kaže.

"O", ciknu Džulija, "baš mi je drago što smo se upoznali."

"Da li je moj Ron tamo, Džeronimo?", upita gospođa Ormerod.

"Haug, skvo Beril", reče Madam Trejsi, "O, toliko ima jasnih izgubljenih duša pred vratima mog vigvama. Možda je i tvoj Ron među njima. Haug."

Madam Trejsi je godinu dana pre toga naučila lekciju i nikada nije dovodila Rona pre samog kraja. U suprotnom, Beril Ormerod bi iskoristila ostatak seanse da pokojnom Ronu Ormerodu ispriča sve što joj se dogodilo od njihovog poslednjeg ćaskanja, ("...nego, Ron, sećaš se, najmlađa ćerka našeg Erika, Sibila, more, sad je ne bi ni prepoznao, počela je da se bavi makrameom, a naša Leticija, znaš, najstarija kćerka naše Karen, postala je lezbejka ali to je sada sasvim u redu, i radi disertaciju o filmovima Serđa Leonea iz feminističke perspektive, a naš Sten, znaš, blizanac naše Sandre, rekla sam ti prošli put za njega, e, on ti je pobedio na turniru u pikadu, što je baš lepo, jer smo mislili da je malčice mamin sinčić, a oluk iznad šupe se odvalio, ali pričala sam sa najnovijim tipom naše Sindi, koji je preduzimač, pa će on da svrati u nedelju da to pogleda i, o, to me podseti na...")

Ne, Beril Ormerod je mogla da sačeka. Blesnu munja, praćena gotovo smesta tutnjavom daleke grmljavine. Madam Trejsi se osećala prilično ponosno, kao da je to sama izvela. Bilo je to još bolje od sveća za stvaranje *ambulenta*. Posao medijuma se sav svodio na *ambulent*.

"E sad", reče Madam Trejsi sopstvenim glasom. "Gospodin Džeronimo bi želeo da zna ima li ovde ikoga po imenu gospodin Skrogi."

Skrogijeve vodnjikave oči blesnuše. "Ovaj, pa tako se ja zovem", reče on, pun nade.

"Dobro, pa, neko vas ovde traži." Gospodin Skrogi je sada dolazio već mesec dana, a ona nije bila u stanju da smisli poruku za njega. Kucnuo je njegov čas. "Poznajete li ikoga po imenu, ovaj, Džon?"

"Ne", reče gospodin Skrogi.

"Pa, došlo je do malih nebeskih smetnji. To ime bi moglo da bude Tom. Ili Džim. Ili, ovaj, Dejv."

"Poznavao sam jednog Dejva dok sam bio u Hemel Hemstedu", reče gospodin Skrogi, malčice sumnjičavo.

"Da, tako kaže, Hemel Hemsted. To je ono što kaže", reče Madam Trejsi.

"Ali sreo sam ga prošle nedelje, šetao je psa i izgledao savršeno zdravo", reče gospodin Skrogi, malčice zbunjeno.

"On kaže da ne treba brinuti, da je zadovoljniji iza vela", nastavi Madam Trejsi ne obazirući se, sigurna da je uvek bolje saopštiti mušteriji dobre vesti.

"Recite mom Ronu da moram da mu pričam o venčanju naše Kristal", reče gospođa Ormerod.

"Hoću, dušo. Nego, čekajte malo, nešto novo se probija..."

A onda se nešto probilo. Selo je u glavu Madam Trejsi i virnulo napolje.

"*Sprechen sie Deutsch?*", reče, koristeći usta Madam Trejsi. "*Parlez-vous francais? Wo bu hui jiang zhongwen?*"

"Jesi li to ti, Rone?", upita gospođa Ormerod. Odgovor, kada je konačno stigao, bio je prilično nabusit.

"*Ne. Definitivno nije. Međutim, tako očigledno glupo pitanje moglo je biti postavljeno samo u jednoj zemlji, na ovoj neprosvećenoj planeti - čiji sam, uzgred, najveći deo posetio u proteklih nekoliko sati. Gospođo draga, ovo nije Ron.*"

"E, pa ja bih da razgovaram sa Ronom Ormerodom", reče gospođa Ormerod, malčice osorno. "Prilično je nizak, proćelavog temena. Možete li da mi ga date, moliću lepo?"

Nastade stanka. "*Zapravo, čini se da jedan duh koji odgovara tom opisu lebdi ovde. U redu. Daću vam ga, ali morate biti brzi. Pokušavam da sprečim Apokalipsu.*"

Gospođa Ormerod i gospodin Skrogi se zgledaše. Ništa slično tome nije se desilo na ranijim seansama kod Madam Trejsi. Džulija Petli je bila opčinjena. Ovo je već bilo nešto. Nadala se da će Madam Trejsi potom početi da manifestuje ektoplazmu.

"A-alo?", reče Madam Trejsi drugim glasom. Gospođa Ormerod se trže. Zvučao je baš kao Ron. U prethodnim slučajevima, Ron je zvučao kao Madam Trejsi.

"Rone, jesi li to ti?"

"Da, Ba-Beril."

"Dobro. E, vidiš, imam svašta da ti pričam. Za početak, otišla sam na venčanje naše Kristal prošle subote, najstarije kćerke naše Merilin..."

"Ba-Beril. Ni-nikad mi nisi da-dala da du-dodem do reh-reči dok sam bio živ. A sa-had, kad sam muh-mrtav, moh-mogu da ti kah-kažem samo j-jedno..."

Beril Ormerod je zbog svega toga bila malčice ozlojeđena. Ranije, kada se Ron manifestovao, govorio joj je da je zadovoljniji iza vela i da živi na nekom mestu koje je pomalo ličilo na neki nebeski bungalov. Sada je zvučao kao Ron, a ona nije bila baš sigurna da to želi. Pa je rekla ono što je uvek govorila svom mužu kada bi joj se obratio takvim tonom.

"Rone, ne zaboravi na svoju srčanu manu "

"Vih-više nemam sh-srce. She-sećaš se? Svejedno, Ba-Beril...?"

"Da, Ron."

"Umukni više." I duh nestade. "*Nije li to bilo dirljivo? E sad, hvala vam puno, dame i gospodine, plašim se da moram dalje.*"

Madam Trejsi ustade, priđe vratima i uključi svetla.

"Napolje!", reče.

Njene mušterije poustajaše, više nego zbunjene i, u slučaju gospođe Ormerod, besne, pa izadoše u hodnik.

"Videćeš ti svoje zbog ovoga, Mardžori Pots", prošišta gospođa Ormerod dok je stezala tašnu na prsima, pa zalupi vrata.

Tada njen prigušeni glas odjeknu iz hodnika: "A možeš da kažeš Ronu da će tek on da vidi svoje zbog ovoga!"

Madam Trejsi (čije je ime na dozvoli za upravljanje mopedom zaista glasilo Mardžori Pots) uđe u kuhinju i isključi prokelj.

Stavila je čajnik. Skuvala sebi čaj. Sela za kuhinjski sto, uzela dve šolje, napunila obe. Dodala je dve kocke šećera u jednu. Onda je zastala.

"Meni bez šećera, molim", reče Madam Trejsi.

Ona poreda šolje na stolu ispred sebe i potegnu dobar gutljaj čaja sa šećerom.

"E sad", reče ona, glasom koji bi svako ko ju je znao prepoznao kao njen, iako možda ne bi prepoznao njen ton, hladan i besan. "Pretpostavljam da ćeš mi reći o čemu se ovde radi. I to objašnjenje bolje da bude dobro."

Jedan kamion je rasuo teret po čitavom M6. Po tovarnom listu, kamion je bio pun talasastog lima, ali dva policajca iz patrole imala su poteškoća da to prihvate.

"Dakle, ono što hoću da znam jeste odakle ovde sve te ribe", upita narednik.

"Rekao sam vam. Pale su sa neba. U jednom trenutku, vozio sam stotku, u sledećem, bup! - losos od šes' kila razbio mi šoferšajbnu. Pa sam okrenuo volan i proklizao po *onome*." On pokaza na ostatke Čekićoglave ajkule ispod kamiona, "i naleteo na *ono*." *Ono* je bila hrpa riba visoka deset metara, različitih oblika i veličina.

"Da li ste nešto pili, gospodine?", upita narednik, bez ikakve nade.

"Naravski da nisam, tikvane. Je l' ti ne vidiš sve te ribe?"

Na vrhu gomile prilično krupan oktopod mlitavo mahnuto pipkom prema njima. Narednik se odupre porivu da mu uzvрати mahanje.

Pozornik se zavukao u policijska kola i govorio je preko radija, "...talasasti lim i ribe, blokirali su južnu traku M6 pola milje severno od petlje broj deset. Moraćemo da zatvorimo celu stranu puta koja vodi prema jugu. Jeste."

Kiša zapljuje udvostručenom silinom. Mala pastrmka, koja je nekim čudom preživela pad, veselo zapliva prema Birmingemu.

"To je bilo divno", reče Njut.

"Lepo", reče Anatema. "Bilo je žestoko." Ona ustade sa poda i ostavi odeću razbacanu na tepihu, pa uđe u kupatilo.

Njut diže glas. "Mislim, zaista je bilo divno. Zaista, *zaista* divno. Oduvek sam se nadao da će biti tako, i bilo je."

Začu se zvuk tekuće vode.

"Šta to radiš?", upita on.

"Tuširam se."

"Aha." Zapitao se da li svi moraju da se posle toga tuširaju, ili to važi samo za žene. A podozrevao je da tu negde nekakvu ulogu imaju i bidei.

"Da ti kažem", reče Njut, kada je Anatema izašla iz kupatila umotana u čupavi ružičasti peškir, "mogli bismo to da ponovimo."

"Jok", reče ona, "ne sada." Završila je sa brisanjem i počela da kupi odeću sa poda i, nesvesno, da se oblači. Njut, muškarac spreman da pola sata čeka na slobodnu kabinu za presvlačenje na plivačkom bazenu, radije nego da se suoči sa mogućnošću da se svuče pred nekim drugim ljudskim bićem, bio je malčice šokiran, i krajnje uzbuđen.

Delići nje neprestano su se pojavljivali i nestajali, kao šake mađioničara; Njut je pokušavao da joj izbroji bradavice - bez uspeha, ali mu to nije smetalo.

"Zašto ne?", reče Njut. Baš se spremao da joj napomene kako to možda ne bi dugo potrajalo, ali neki unutrašnji glas posavetovao ga je protiv toga. Prilično brzo je odrastao za tako kratko vreme.

Anatema slegnu ramenima, što nije bilo lako izvesti prilikom oblačenja pristojne crne suknje. "Rekla je da smo ovo izveli samo jednom." Njut otvori usta dva ili tri puta, a onda reče: "Nije. More, nije. Nije mogla to da predkaže. Ne verujem." Anatema, potpuno obučena, priđe svojim indeksnim karticama, izvuče jednu i dodade mu je.

Njut je pročitao, pocrvene i vrati, stisnutih usana.

Nije u pitanju bila prosto činjenica da je Agnes znala, i izrazila se najprovidnijom mogućom šifrom. Već to što su razni Divajsi tokom vekova ispisali po marginama male komentare podrške.

Ona mu pruži vlažan peškir. "Evo ti", reče. "Požuri. Moram da napravim sendviče, a onda da se pripremimo."

On pogleda peškir. "Šta će mi ovo?"

"Da se istuširaš."

Ah. Dakle, to je bilo nešto što su radili i muškarci i žene. Drago mu je bilo da je to razjasnio.

"Ali moraš da požuriš", reče ona.

"Zašto? Zar moramo da izađemo odavde za sledećih deset minuta, pre nego što zgrada ne eksplodira?"

"O, ne. Imamo nekoliko sati. Nego, istrošila sam gotovo svu toplu vodu. Imaš dosta maltera u kosi."

Oluja je zamirala oko Kolibe Jasmina i držeći pred sobom strateški postavljen vlažan, ružičasti, ali više ne i čupavi peškir, Njut je otišao da se istušira hladnom vodom.

Šedvel u snu lebdi visoko iznad seoskog parka. U središtu parka je ogromna gomila drva za potpalu i suvog granja. U središtu gomile je drveni kolac. Muškarci, žene i deca stoje okolo na travi, ozarenih očiju, ružičastih obraza, u iščekivanju, uzbuđeni.

Iznenadni metež: deset muškaraca idu poljanom i vode zgodnu, sredovečnu ženu: mora da je bila vrlo zanosna kao mlađa i reč 'živahna' ušunja se u Šedvelov usnuli um. Pred njom hoda Lovac na veštice, redov Njutn Pulsifer. Ne, nije to Njut. Ovaj čovek je stariji i odeven je u crnu kožu. Šedvelu je mило oko srca kad prepozna drevnu uniformu majora-lovca na veštice.

Žena se penje na lomaču, stavlja ruke iza leđa i oni je vezuju za kolac. Pale lomaču. Ona se obraća gomili, kaže nešto, ali Šedvel je previsoko da bi čuo šta je to. Gomila se skuplja oko nje.

Veštica, misli Šedvel. Spaljuju vešticu. Oseća toplinu zbog toga. Tako stvari treba da se rade. Tako je suđeno da bude.

Samo...

Ona sada gleda odozdo pravo u njega, i kaže: "To i za tebe važi, budalo jedna matora."

Samo što će ona umreti. Izgoreće. A to je, shvatio je Šedvel u snu, užasna smrt.

Plamenovi ližu naviše.

A žena diže pogled. Zuri pravo u njega, iako je nevidljiv. I osmehuje se.

A onda, sve učini buum!

Udar groma.

To je bio grom, pomisli Šedvel dok se budio, sa neodoljivim osećanjem da neko i dalje zuri u njega.

On otvori oči i ugleda trinaest staklenih očiju koje su ga posmatrale sa raznih polica u budoaru Madam Trejsi, zureći sa raznolikih čupavih lica.

On odvrati pogled, pravo u oči nekoga ko je netremice piljio u njega. Bio je to on sâm.

Oh, pomisli zgroženo, ovo je jedno od onih vantelesnih iskustava, mogu sam sebe da vidim, sad sam stvarno nagrabusio...

On mahnito zapliva u vazduhu ne bi li dosegnuo sopstveno telo i tada, kako to obično biva, perspektive škljocnuše na svoja mesta.

Šedvel se opusti i zapita zašto bi iko poželeo da stavi ogledalo na tavanicu spavaće sobe. Zatresao je glavom, zbunjen.

Uspravio se na krevetu, obuo čizme i oprezno ustao. Nešto je nedostajalo. Cigaretu. On gurnu ruke duboko u džepove, izvuče burmuticu i počeo da zavija cigaretu.

Znao je da je sanjao. Šedvel se nije sećao sna, ali šta god da je sanjao osećao je zbog toga nelagodnost.

Pripalio je cigaretu. I ugledao svoju desnu šaku: najjače oružje. Sredstvo sudnjeg dana. Uperi prst u jednookog među na ploči kamina.

"Bum", reče i zasmeha se promuklo. Nije bio naviknut na kikotanje, pa se zakašljao, što je značilo da je ponovo bio na poznatoj teritoriji. Želeo je da nešto popije. Slatku konzervu kondenzovanog mleka.

Madam Trejsi sigurno ima toga.

Odlučnim korakom on izađe iz njenog budoara i pođe prema kuhinji.

Pred malom kuhinjom, on zastade. Razgovarala je sa nekim. Sa muškarcem.

"I šta tačno želite da uradim u vezi sa ovim?", pitala je.

"Ah, veštice nijedna", promrmlja Šedvel. Očito joj je bio u poseti jedan od njenih kavaljera.

"Iskreno da vam kažem, draga damo, moji planovi su u ovom trenutku, silom prilika, pomalo fluidni."

Šedvelu se krv sledi u venama. On zamaršira kroz zavesu od perli, povikavši: "Gresi Sodome i Gomore! Da iskoristiš nezaštićenu bludnicu! Samo preko mene mrtvog!"

Madam Trejsi diže pogled i osmehnu mu se. U prostoriji nije bilo nikog drugog.

"Dejebreon", upita Šedvel.

"Koji?", upita Madam Trejsi.

"Neka južnjačka seka-persa", reče on. "Čuo sam ga. Bio je tu, predlag'o vam svašta. Čuo sam ga."

Usta Madam Trejsi se otvoriše i neki glas reče: *"Ne tek tamo neka 'Južnjačka Seka-Persa', narednice Šedvel. Već ONA Južnjačka Seka-Persa."*

Šedvel ispusti cigaretu. Pruži ruku, drhteći pomalo, i uperi šaku u Madam Trejsi.

"Demon", zakrklja on.

"Ne", reče Madam Trejsi glasom demonu. "E sad, znam šta mislite, narednice Šedvel. Mislite da će svakog trena ova glava da se okrene u krug i da ću da počnem da povraćam čorbu od graška. E pa, neću. Ja nisam demon. I voleo bih da saslušate ono što imam da kažem."

"Nakotejedandemonski, umukni", naredi Šedvel. "Neću da slušam tvoje opake laži. Znaš li šta je ovo? Šaka. Četr prsta Jedan palac. Jutros je već isterala jednog od tvojih. A sad, gubi se iz glave ove dobre žene, da te ne bi' satro, pa da vidiš sudnjeg dana."

"U tome i jeste problem, gospodine Šedvel", reče Madam Trejsi sopstvenim glasom. "U sudnjem danu. Nastupa. U tome je problem. Gospodin Azirafal mi je baš pričao o tome. A sad prestanite da se ponašate kao matora luda, gospodine Šedvel, sedite i uzmite malo čaja, pa će i vama da objasni."

"Nikad neću pristati da slušam to pakleno dodvoravanje, ženo", reče Šedvel.

Madam Trejsi mu se osmehnu. "E, baš ste matora luda", reče ona.

Lako bi izašao na kraj sa njom da je rekla bilo šta drugo.

On sede.

Ali nije spuštao šaku.

Zaljuljane table iznad puta objavljivale su da su kolovozne trake prema jugu zatvorene, a nedavno iznikla šumica narandžastih čunjeva usmeravala je vozače na jednu od traka kolovoza

koji je vodio prema severu. Druge table nalagale su vozačima da uspire do pedeset na sat. Policijska kola terala su krda automobila unaokolo kao psi ovčari sa crvenim prugama.

Četvoro motorista ignorisalo je sve table, i čunjeve, i policijska kola, tako da su nastavili praznom kolovoznom trakom autoputa M6 prema jugu. Ostala četvorica motociklista, odmah iza njih, malo su usporila.

"Zar ne bi, uh, trebalo da stanemo, ili tako nešto?", upita Mnogo Fini Svet.

"Jeste. Možda je napred lančani sudar", reče Gaženje Po Psećim Govancima (bivši Svi Stranci Pogotovo Francuzi, bivši Stvari Koje Ne Rade Kako Treba Čak Ni Kad Ih Lupiš, ali nikada uistinu Bezalkoholno Pivo, nakratko Neprijatni Lični Problemi, ranije znan kao Smrda).

"Mi smo *druga* četiri Jahača Apokalipse", reče TTP.

"Radimo što i oni. Pratimo ih."

Vozili su prema jugu.

"Biće to svet samo za nas", reče Adam. "Drugi ljudi su sve samo upropastili, ali mi možemo toga da se rešimo i da počnemo iznova. Zar to nije *sjajno*?"

"Poznata vam je, verujem, *Knjiga Otkrovenja*?", reče Madam Trejsi Azirafalovim glasom.

"Jakako", reče Šedvel, kome ista nije bila poznata. Njegova biblijska upućenost započinjala je i okončavala se Izlaskom, dvadeset drugim poglavljem, osamnaestom strofom, koja se bavila Vešticama, patnjama koje one donose, i razlozima da se to ne trpi. Jednom je bacio pogled na devetnaestu strofu, koja je govorila o usmrćivanju onih što legnu sa zverinjem, ali smatrao je da je to prilično daleko od njegove nadležnosti.

"Onda ste čuli za *Antikrista*?"

"Jakako", reče Šedvel, koji je jednom gledao film u kome je sve to bilo objašnjeno. Nešto o staklenim pločama koje padnu sa kamiona i ljudima odseku glave, koliko je mogao da se seti. Nije tu bilo ni pomena o nekim pravim vešticama. Pola filma je prespavao.

"*Antikrist je u ovom trenu živ na zemlji, narednice. Priprema Armagedon, Sudnji Dan, iako sam to ne'zna. I Nebo i Pakao spremaju se za rat, tako da će sve biti veoma gadno.*"

Šedvel nešto progunda.

"Meni nije baš dopušteno da se direktno mešam u ovu stvar, naredniče. Ali siguran sam da uvidate da predstojeće uništenje sveta nije nešto što bi ijedan razuman čovek dozvolio. Da li sam u pravu?"

"Jakako. Valjda", reče Šedvel, srknuvši kondenzovano mleko iz zardale konzerve koju je Madam Trejsi pronašla ispod sudopere.

"Onda može da se učini samo jedno. A vi ste jedini čovek na koga mogu da se oslonim. Antikrist mora biti ubijen, narednice Šedvel. A vi ste taj koji to mora da učini."

Šedvel se namršti. "Pa, ne znam ti ja za to", reče. "Vojska Lovaca na Veštice ubija samo veštice. To je jedno od pravila. Naravno, i demone i đavolke."

"Ali, ali Antikrist je više od obične veštice. On - on je *VRHUNSKA* veštica. Od njega se ne može biti veštičaviji."

"Da l' bi se njega bilo teže rešiti nego, recimo, jednog demona?", upita ozareni Šedvel.

"Ne mnogo teže", reče Azirafal, koji je, da bi se otarasio demona, obično morao samo da kaže kako on, Azirafal, ima posao koji mora da završi, i zar nije već kasno? A Krouli je uvek kapirao.

Šedvel spusti pogled na svoju desnu šaku i osmehnu se. Onda zastade.

"Taj Antihrist - koliko ima bradavica?"

Cilj opravdava sredstvo, pomisli Azirafal. A put za Pakao popločan je dobrim namerama.⁶⁷ I on slaga veselo i ubedljivo: *"Gomilu. Hrupu. Grudi su mu prekrivene njima - prema njemu Dijana iz Efesa izgleda kao da uopšte nema bradavice."*

"Ne znam ti ja tu Dijanu", reče Šedvel, "ali ako je on veštac, a zvuči mi k'o da jeste, onda vam saopštavam, k'o narednik VLnV, da sam vaš čovek."

"Dobro", reče Azirafal kroz Madam Trejsi.

"Nisam baš sigurna što se tiče tog ubijanja", reče sama Madam Trejsi. "Ali ako mora da se bira između tog čoveka, tog Antihrista, i svih ostalih, onda izgleda da nemamo nikakvog izbora."

"Upravo tako, draga damo", odgovori ona. "A sad, narednice Šedvel. Imate li oružje?"

Šedvel protrlja desnu šaku levom, stežući i otvarajući pesnicu. "Jakako", reče. "Imam ovo." Pa prinese dva prsta usnama i dunu blago u njih.

Nastade stanka. "Šaku?", upita Azirafal.

"Jakako. To je jedno strašno oružje. I tebe je sredio, nakotu demonski, nije li tako?"

"Nemate ništa, umh, konkretnije? Recimo, Zlatni Nož iz Megida? Ili Kalin bodež?"

Šedvel odmahnu glavom. "Imam malo čioda", predloži on. "I Tandžaru pukovnika-lovca na veštice po imenu Nećeš-Jesti-Ništa-Što-Je-Živo-I-Ima-Krv-Ni-Koristiti-Vradžbine-Niti-Biti-Svedok-Vremena Dalrimpl..."

Mogao bih da je napunim srebrnim mecima."

"Mislim da je to za vukodlake", reče Azirafal.

"Beli luk?"

"Vampiri."

Šedvel slegnu ramenima. "Jakako, pa, i tako nisam im'o te čudne metke. Ali Tandžara ima da žeže s bilo čime. Odo' ja po nju."

On izađe, pomislivši: šta će mi još oružja? Ja sam čovek sa šakom.

"E sad, draga damo", reče Azirafal. "Verujem da imate na raspolaganju odgovarajuće prevozno sredstvo."

"O, da", reče Madam Trejsi. Ona ode do ugla kuhinje i uze ružičastu motociklističku kacigu sa naslikanim žutim cvetom, pa je natuče na glavu i priveza ispod brade. Onda poče da kopa po kredencu i izvuče tri - četiri stotine kesa i gomilu požutelih lokalnih novina, a potom i prašnjavu fluorescentnu kacigu na čijem je vrhu bilo ispisano GOLI U SEDLU, poklon od njene sestrice Petjule od pre dvadeset godina.

Šedvel, koji se vratio sa Tandžarom preko ramena, zurio je u nju s nevericom.

"Ne znam u šta to buljite, gospodine Šedvel", reče mu ona. "Parkirana sam dole, na ulici." Ona mu pruži kacigu. "Morate da stavite ovo na glavu. Po zakonu. Ne verujem da je dozvoljeno da se na mopedu vozi troje ljudi, pa makar i dvoje od njih bili, ovaj, zajedno. Ali, slučaj je hitan. I sigurna sam da ćete biti sasvim bezbedni, ako se lepo i čvrsto držite za mene." I ona se osmehnu. "Zar to neće biti zabavno?"

Šedvel preblede, promrmlja nešto nerazumljivo, pa nataknu zelenu kacigu.

"Kako rekoste, gospodine Šedvel?" Madam Trejsi ga oštro pogleda.

"Rekao sam: Ko s Đavolom tikve sadi...", reče Šedvel.

"Dosta više tih priča, gospodine Šedvel", reče Madam Trejsi i izgura ga iz hodnika, niz stepenice, na Hajstrit u Krauč Endu, gde je postariji moped čekao da odveze njih dvoje, pa, hajde da kažemo, troje.

Kamion je zaprečio drum. I talasasti lim je zaprečio drum. I hrpa riba visoka deset metara zaprečila je drum. Bio je to jedan od najbolje zaprečenih drumova koje je narednik ikada video. A ni kiša nije bila od neke naročite pomoći.

⁶⁷ Ovo zapravo i nije tačno. Put za Pakao popločan je zaleđenim prodavcima koji idu po kućama. Tokom vikenda mnogi mladi demoni klizaju se po njemu.

"Imate li pojma kada bi buldožeri trebalo da stignu?", viknu on u radio.

"Mi *krrrrk* radimo sve što *krrrrk*", stiže odgovor.

On oseti da ga nešto vuče za nogavicu, pa spusti pogled.

"Jastozi?" On cupnu, pa skoči i nađe se na krovu policijskih kola. "Jastozi", ponovi on. Bilo ih je tridesetak - neki su bili duži od pola metra. Većina ih je išla autoputem; pet-šest ih se zaustavilo da pregleda policijska kola.

"Nešto nije u redu, naredniče?", upita pozornik koji je sa notesom naslonjenim na leđa vozača kamiona zapisivao njegov iskaz.

"Samo ne volim jastoge", smrknuto reče narednik i zatvori oči. "Odmah zbrišem kad ih vidim. Previše nogu. Sedeću malo ovde, ali ti mi možeš reći kada budu otišli."

Sedeo je na krovu kola, na kiši, i osećao kako mu se voda sliva niz leđa, u pantalone.

Začu se duboka rika. Grom? Ne. Ovo je bilo neprekidno, i približavalo se. Motocikli. Narednik otvori jedno oko.

Gospode Bože!

Bilo ih je četvoro, i mora da su jurili sa više od sto šezdeset. Spremao se da siđe, da im mahne, vikne, ali oni prohujaše kraj njega, pravo prema prevrnutom kamionu.

Narednik nije mogao ništa da učini. On ponovo zatvori oči, čekajući na zvuk sudara. Čuo je kako se približavaju. A onda:

Vuuuuš.

Vuuuuš.

Vuuuuš.

I glas koji je u njegovoj glavi rekao: STIĆI ĆU VAS KASNIJE.

("Jeste li videli *to*?", upita Mnogo Fini Svet. "Preleteše preko onoga!")

"'ke mu ga 'bijem!", reče TTP. "Ako mogu oni, možemo i mi!")

Narednik otvori oči. Okrenu se pozorniku i otvori usta.

Pozornik reče: "Oni. Oni su stvarno. Oni su prele..."

Tras. Tras. Tras.

Šljus.

Spusti se novi pljusak riba, mada kratkotrajniji, i lakši za objašnjavanje. Jedna ruka u kožnoj jakni slabašno mahnu iz velike gomile riba. Točak motocikla beznadežno se okretao.

To je bio Smrda, koji je onako polusvestan zaključio da, ako nešto mrzi više od Francuza, to je onda da bude do grla u ribama, sa utiskom da je slomio nogu. To je stvarno mrzeo.

Želeo je da kaže TTP-u za svoju novu ulogu; ali nije mogao da se pomeri. Nešto vlažno i klizavo uspuza mu se uz rukav.

Kasnije, kada su ga izvukli iz gomile riba i kada je video preostalu trojicu motociklista sa čaršavima preko glava, shvatio je da je prekasno da im kaže bilo šta.

Zbog toga nisu bili u Knjizi Otkrovenja o kojoj je Svinjac onoliko pričao. Nikad nisu stigli do kraja autoputa.

Smrda promrmlja nešto. Policijski narednik se nagnu. "Ne pokušavaj da govoriš, sinko", reče on, "Ubrzo će stići hitna pomoć."

"Slušajte", zakrklja Smrda. "Imam nešto važno da vam kažem. Četiri Jahača Apokalipse... pravi su gadovi, svih četvoro."

"U delirijumu je", proglasi narednik.

"More, nisam. Ja sam Ljudi Prekriveni Ribama", zakrklja Smrda i izgubi svest.

Saobraćajni sistem Londona je mnogo stotina puta složeniji nego što to iko može da zamisli.

To nema nikakve veze sa uticajima, bilo demonskim, bilo anđeoskim. Više ima veze sa geografijom, istorijom i arhitekturom.

I uglavnom ide ljudima na ruku, mada oni nikada u to ne veruju.

London nije projektovan za kola. Kad smo već kod toga, nije projektovan ni za ljude. Prosto se nekako zadesio. To je stvorilo probleme, a rešenja koja su primenjena pretvarala su se u nove probleme, pet, deset ili sto godina zaredom.

Poslednje rešenje bilo je M25: autoput koji je obrazovao nepravilan krug oko grada. Sve do sada, problemi su bili prilično jednostavni - a oni su postali zanemarljivi i pre nego što su završili sa izgradnjom puta, ajnštajnovski krajevi redova tada su se stapali sa počecima, i takve stvari.

Trenutni problem sastojao se u tome što on nije postojao; bar ne u ljudskom prostornom smislu. Redovi kola nesvesnih toga, ili u pokušaju da pronađu alternativne puteve iz Londona, protezali su se do centra grada, iz svih pravaca. Po prvi put, London je bio potpuno zakrčen. Grad se pretvorio u jednu ogromnu saobraćajnu gužvu.

Kola vam, teoretski, omogućuju izuzetno brzo putovanje od jednog mesta do drugog. Saobraćajne gužve, s druge strane, daju vam izuzetnu mogućnost da ostanete nepomični. Po kiši i u pomrčini, dok oko vas kakofonijska simfonija sirena postaje sve glasnija i razdraženija.

Krouliju je već bilo dosta toga.

Iskoristio je priliku da pročita iznova Azirafalove beleške, prelista proročanstva Agnes Nater i ozbiljno porazmisli.

Njegovi zaključci mogli bi se sumirati kako sledi:

1) Armagedon je bio u toku.

2) Krouli tu nije mogao ništa da učini.

3) Dogodiće se u Tadfildu. Ili će barem tamo započeti. Posle toga, dogodiće se *svugde*.

4) Krouli je bio zapisan u lošim knjigama Pakla.⁶⁸

5) Azirafal je - koliko se moglo proceniti - ispao iz kombinacije.

6) Sve je bilo crno, mračno i grozno. Nije bilo svetla na kraju tunela - ili, ako i jeste, onda je to nailazio voz.

7) Mogao bi sasvim lepo da pronađe neki lep restorančić i da se uvošti od pića dok bude čekao smak sveta.

8) A ipak...

I tu se sve raspalo.

Zato što je, ispod svih naslaga, Krouli bio optimista. Ako je postojalo neko uverenje čvrsto kao stena koje mu je pomoglo da opstane u lošim vremenima - pomislio je načas na četrnaesti vek - onda je u pitanju bila potpuna sigurnost da će na kraju isplivati iz svega; da će se svemir postarati za njega.

Dobro, dakle, Pakao mu je bio za petama. Dakle, nailazi smak sveta. Dakle, Hladni rat je okončan i Veliki rat uistinu počinje. Dakle, izgledi da nagrabusiti bili su viši od Visokih Tatri. Ipak, postojala je šansa.

U pitanju je samo hoće li u pravo vreme biti na pravom mestu.

Pravo mesto bio je Tadfild. U to je bio siguran; delom zbog knjige, delom zbog nekog drugog čula: na Kroulijevoj mentalnoj karti sveta, Tadfild je pulsirao kao migrena.

⁶⁸ Mada u Paklu i nema drugačijih.

Pravo vreme je ukoliko stigne tamo pre smaka sveta. Pogledao je na sat. Imao je dva sata da stigne do Tadfilda, iako je verovatno čak i normalno proticanje Vremena sada već bilo prilično nesigurno.

Krouli baci knjigu na suvozačevo sedište. Očajnička vremena, očajničke mere: uspevao je već šezdeset godina da na 'bentliju' ne napravi ni ogrebotinu.

Ma, nek ide do đavola.

Naglo ubaci u rikverc, gadno oštetiivši prednji deo crvenog 'renoa 5' iza sebe, pa poveze po trotoaru.

Uključio je svetla i legao na sirenu.

To je trebalo da bude dovoljno da upozori svakog pešaka na njegov dolazak. A ako ne budu mogli da se uklone s puta... pa, za par sati biće svejedno. Možda. Verovatno.

"Haj-ho", reče Entoni Krouli i nastavi sa vožnjom.

Bilo je šest žena i četiri muškarca i svi su imali po telefon i debeo svežanj kompjuterski odštampanih stranica, ispunjenih imenima i telefonskim brojevima. Kraj svakog broja bila je dopisana napomena koja je govorila da li je pozvana osoba bila prisutna ili odsutna, da li je linija bila trenutno zauzeta i, najvažnije od svega, da li je iko ko se javio na telefon žudeo za tim da u njegov život uđe izolacija za zidne šupljine.

Većina nije.

Desetoro ljudi je tamo sedelo, iz sata u sat, ulagivalo se, moljakalo, obećavalo kroz plastične osmehe. Između poziva, beležili su napomene, srkotali kafu i čudili se kiši koja se slivala niz prozore. Ostajali su na svojim mestima kao orkestar na Titaniku. Ako po ovakvom vremenu niste mogli da prodate duplu glazuru, niste mogli nikako da je prodate.

Lisa Moro je govorila: "...e sad, ako mi samo dozvolite da završim, gospodine, i da, razumem ja to, gospodine, ali ako biste samo...", a onda, uvidevši da joj je prosto spustio slušalicu, ona reče: "Ma, nosi se, slinavi."

Ona spusti slušalicu.

"Imam još jednu kadu", objavi ona svojim kolegama - telefonskim prodavcima. Bila je na čelu dnevnog kancelarijskog takmičenja u izvlačenju ljudi iz kade i trebala su joj samo još dva poena da osvoji nedeljnu nagradu 'Coitus Interruptus'.

Ona okrenu sledeći broj na spisku.

Lisa nikad nije nameravala da postane telefonska prodavačica. Želela je zapravo da bude glamurozna pripadnica međunarodnog džet-seta, ali nije imala dovoljno obrazovanja.

Da je bila dovoljno studiozna da je prihvate kao glamurnu pripadnicu međunarodnog džet-seta, ili sestru kod nekog zubara (njen drugi izbor zanimanja), ili zapravo bilo šta, samo ne kao telefonsku prodavačicu u toj kancelariji, proživela bi duži, a verovatno i ispunjeniji život.

Možda ne mnogo duži život, ako se sve uzme u obzir, pošto je to bio Dan Armagedona, ali za nekoliko sati, svakako.

Što se toga tiče, da bi duže poživela, trebalo je samo da ne okrene broj koji je upravo okrenula, naveden na njenom spisku kao broj kuće u Mejferu koja je u najboljoj tradiciji pozivnih lista iz desete ruke, pripadala gospodinu A. Dž. Krouliju.

Ali, okrenula ga je. I čekala je da zazvoni četiri puta. I rekla je: "Pu, majku mu, još jedna telefonska sekretarica", i krete da spusti slušalicu.

Ali, tada je nešto izašlo iz slušalice. Nešto jako veliko, i jako ljuto.

Pomalo je ličilo na crva. Na ogromnog, ljutitog crva načinjenog od hiljada i hiljada majušnih crva koji su se svi koprcali i vrištali, milioni malih crvljih usta otvarali su se i besno vikali, i svi do jednog vrištali: "Krouli!"

To prestade da vrišti. Dok se slepo njihalo, činilo se da pokušava da sagleda mesto na kom se našlo.

Onda se raspade.

Stvor se pocepa na hiljade hiljada uvijajućih sivih crva. Oni pokuljaše po tepihu, preko stolova, preko Lise Moro i njenih devetoro kolega; pokuljaše im u usta, uz nozdrve, u pluća; ukopaše se u meso, oči, mozgove i svetla, usput se neobuzdano razmnožavajući, ispunivši prostoriju nadnesenom masom uskoprcanog mesa i sluzi. Celina ponovo poče da se spaja, zgrušava u jednu ogromnu celinu koja je ispunila prostoriju od poda do plafona, blago pulsirajući.

U masi mesa otvoriše se usta, sa trakama nečeg vlažnog i lepljivog prikačenim za svaku od ne-baš usana i Hastur reče:

"To mi je baš trebalo."

Pola sata koje je proveo uhvaćen u telefonskoj sekretarici gde mu je društvo pravila samo Azirafalova poruka, nije doprinelo da mu se raspoloženje išta popravi.

Baš kao ni izgledi da bude primoran da raportira Paklu sa objašnjenjem zbog čega se nije vratio pola sata ranije i, još važnije, zašto sa njim nije došao i Krouli.

Paklu se nisu sviđali neuspesi.

Međutim, onu lepšu stranu činilo je to što je makar znao kako glasi Azirafalova poruka. Ta spoznaja je verovatno mogla da mu kupi nastavak postojanja.

A uostalom, pomisli on, ako već moram da se suočim sa mogućim gnevom Mračnog Veća, to makar neću učiniti na prazan stomak.

Prostoriju ispuni gust, sumporni dim. Kada se razišao, Hastura više nije bilo. U prostoriji nije ostalo ništa osim deset kostura sa kojih je meso bilo sasvim skinuto, i nekoliko lokvi istopljene plastike sa, pokojim svetlucavim komadićem metala koji je nekada mogao biti deo telefona. Ipak je daleko bolje bilo raditi kao sestra kod zubara.

Ali, ako se pogleda i ona lepša strana, sve je to samo bilo dokaz da zlo u sebi nosi seme sopstvenog uništenja. U tim trenucima, širom zemlje, ljudi koji bi inače bili još malčice napetiji i razljućeniji zato što su ih pozvali iz fine kupke, ili su ih oslovili pogrešno izgovorenim imenom, umesto toga su se osećali sasvim opušteno i ispunjavao ih je kosmički mir. Kao rezultat Hasturove akcije, talas dobrote niskog intenziteta počeo je eksponencijalno da se širi kroz stanovništvo i milioni ljudi koji bi inače pretrpeli male modrice na duši nisu došli u takvu situaciju. Tako da je sve bilo u redu.

Ne biste uopšte poverovali da je to onaj isti auto. Jedva da je na njemu postojao ijedan centimetar bez ulubljenja. Oba prednja fara bila su razbijena. Radkapne su oдавно otpale. Izgledala su kao veteran iz stotinu derbija u lupanju kola.

Trotoari su bili gadni. Podzemni pešački prolaz još i gori. Najgore je bilo dok je prelazio preko reke Temze. Bar se na vreme setio da podigne sve prozore.

Ipak, bio je tu, sada.

Za nekoliko stotina metara, naći će se na M40; odatle ga čeka prilično čisto parče do Oksfordšira. Ima tu samo jedna začkoljica: ponovo se između Kroulija i otvorenog puta našao M25. Vrišteća, svetlucava traka bola i mračne svetlosti.⁶⁹ *Odegra*. Ništa nije moglo to da pređe i da preživi.

U svakom slučaju, ništa smrtno. A on nije bio baš siguran kakve će to posledice imati za demona. Neće ga ubiti, ali neće biti ni prijatno.

Kod nadvožnjaka ispred njega policija je blokirala put. Spaljene olupine - neke su još gorele - svedočile su o sudbini kola koja su ranije morala da prođu nadvožnjakom iznad mračnog drumu.

Policajci nisu izgledali naročito zadovoljno.

⁶⁹ Što i nije prava kontradikcija. To je boja posle ultraljubičaste. Tehnički termin za nju je infracrna. Može se sasvim lako videti u eksperimentalnim uslovima. Da biste izveli eksperiment, jednostavno izaberite zdrav zid od cigala, sa dovoljno prostora za zaletišta, pa spustite glavu i jurnite. Boja koja vam zableska u naletima iza očiju, iza bola, neposredno pre nego što umrete, jeste infracrna.

Krouli ubaci u drugu brzinu i nagazi na gas.

Prošao je kroz blokadu sa sto na sat. To je bio onaj lakši deo.

Slučajevi spontanog ljudskog zapaljenja zabeleženi su širom sveta. U jednom trenutku, neko sasvim zadovoljno uživa u životu; već u sledećem, tu je samo tužna fotografija gomile pepela i usamljene i misteriozno neugljenisane šake ili stopala. Slučajevi spontanog zapaljenja vozila nisu toliko dobro dokumentovani.

Kakve god bile statistike, upravo su se uvećale za jedan takav slučaj.

Kožne presvlake na sedištima se zadimiše. Zureći pravo ispred sebe, Krouli začepka levom rukom po suvozačevom sedištu tražeći Lepa i tačna proročanstva Agnes Nater, premesti ih na sigurno, u krilo. Zažalio je što nije predvidela i ovo.⁷⁰

Tada plamenovi zaogruše kola.

Morao je da nastavi da vozi.

Na drugoj strani nadvožnjaka bila je još jedna policijska blokada, koja je trebalo da spreči pokušaje vozača da stignu u London. Policajci su se smejali priči koju su upravo čuli preko radija, o tome da je neki pajkan na motoru na putu M6 zaustavio ukradena policijska kola da bi na kraju ustanovio da je vozač krupan oktopod.

Neki policajci će poverovati u bilo šta. Ipak, za Metropoliten policiju to ne važi. Metovci su bili najtvrdi, najciničniji pragmatični, najtvrdoglavije prizemni policajci u Britaniji.

Bilo je potrebno jako mnogo toga da uzdrma jednog pajkana iz Meta.

Bila su potrebna, na primer, jedna ogromna, izlupana kola sada pretvorena u ništa više niti manje od vatrene kugle, plamteći, gromovni, iskrivljeni metalni limun iz Pakla kojeg je vozio iscereni luđak sa naočarima za sunce, usred plamenova, za kojim se vijorio gust crni dim, u naletu prema njima kroz šibanje kiše i vetra, brzinom od sto trideset kilometara na sat.

To bi svaki put bilo dovoljno.

Kamenolom je bio smireno središte olujnog sveta.

Grmljavina nije prosto tutnjala iznad njih, cepala je vazduh napola.

"Dolaze mi još neki drugari", ponovi Adam. "Uskoro će stići, a onda možemo stvarno da počnemo."

Pas stade da zavija. To više nije bio zov usamljenog vuka, već čudno cviljenje malog psa u velikoj nevolji.

Biberčica je sedela i zurila u svoja kolena.

Kao da je nešto imala na umu.

Naposletku je podigla pogled i zapiljila se u Adamove prazne sive oči.

"Koji će deo da pripadne tebi, Adame?", upita ona.

Oluju zameni iznenadna, odzvanjajuća tišina.

"Šta?", reče Adam.

"Pa, podelio si svet, je l' tako, i svi mi treba da dobijemo po neki deo - koji će pripasti tebi?"

Tišina je pevala kao harfa, visoko i tanano.

"Tako je", reče Brajan. "Nisi nam uopšte rekao koji ćeš deo ti da uzmeš."

"Biberčica je u pravu", reče Venslidejl. "Meni se čini da ne ostaje mnogo, ako mi dobijemo sve te zemlje."

Adamova usta se otvoriše i zatvoriše.

"Šta?", upita on.

"Koji je deo tvoj, Adame?", upita Biberčica.

⁷⁰ I jeste. Proročanstvo je glasilo:

Ulica svetla vrisnuće, crna kočija Guje planuće, a Kraljica svoje živahne pesmice više pevati neće.

Najveći deo porodice složio se sa Dželatli Divajsom, koji je napisao kratku zabeležku za vreme 1830-ih objasnivši to kao metaforu za progon Vajshaupt Iluminatija iz Bavarske 1785. godine.

Adam se zapilji u nju. Pas je prestao da zavija i fiksirao je svog gospodara napetim, zamišljenim pogledom jednog mešanca.

"M-moj?", upita on.

Tišina se protezala i dalje, jedna nota koja je mogla da uguši svu buku sveta.

"Ali, meni će ostati Tadfield", reče Adam.

Oni se zapiljiše u njega.

"I, i, Donji Tadfield, i Norton, i Nortonska šuma..."

I dalje su piljili.

Adamov pogled se vukao po njihovim licima.

"Ništa drugo nikada nisam ni želeo", reče on.

Oni odmahnuše glavama.

"Mogu da ih imam ako hoću", reče Adam glasom u kome se čuo mrzovoljni prkos, ali taj prkos bio je začinjen iznenadnom sumnjom. "Mogu i da ih popravim. Da tu bude boljeg drveća za penjanje, boljih ribnjaka, boljih..."

Glas mu zamre.

"Ne možeš", hladno reče Venslidejl. "Oni nisu kao Amerika i sva ta mesta. Oni su stvarno *stvarni*. U svakom slučaju, pripadaju svima nama. Naši su."

"I ne bi mogao da ih popraviš", reče Brajan.

"A čak i da možeš, svi bismo to znali", reče Biberčica.

"O, ako vas samo to brine, onda ne brinite", vedro reče Adam, "zato što mogu i vas da nateram da radite šta god poželim..."

On začuta, dok su mu uši užasnuto slušale ono što su mu usta izgovarala. 'Oni' su se odmicali od njega.

Pas prekri glavu šapama.

Adamovo lice izgledalo je kao oličenje kolapsa nekog carstva.

"Ne!", reče promuklo. "Ne. Vratite se! *Zapovedam vam!*"

Oni se ukočiše usred pokreta.

Adam se zablenu.

"Ne, nisam to mislio...", započe. "Vi ste moji drugari..."

Telo mu se trže. Glava zabaci unazad. On diže ruke i zalupa pesnicama po nebu.

Lice mu se iskrivi. Krečno tle ispod njega popuca mu pod patikama.

Adam otvori usta i vrisnu. Bio je to zvuk koji grlo jednog pukog smrtnika nije trebalo da bude u stanju da ispusti; izvio se iz kamenoloma, pomešao sa olujom, nagnao oblake da se sklopčaju u nova, neprijatna obličja.

Trajao je i trajao.

Odzvanjao je svemirom, koji je prilično manji nego što to fizičari misle. Zazvečao je nebeskim sferama.

Govorio je o gubitku, i dugo nije prestao.

A onda jeste.

Nešto se iscrpelo.

Adamova glava se ponovo spusti. Oči mu se otvoriše.

Šta god da je ranije stajalo u starom kamenolomu, sada ga je zamenio Adam Jang. Adam Jang sa više znanja u sebi, ali svejedno Adam Jang. Možda, čak i više Adam Jang nego ikada pre.

Groznu tišinu u kamenolomu zameni poznatija, prijatna tišina - puko i jednostavno odsustvo buke.

Oslobođeni 'Oni' zbili su se uz krečnjački greben, ne skidajući oči sa njega.

"U redu je", reče Adam tiho. "Biberčice? Vensli? Brajane? Vratite se ovamo. U redu je. U redu je. Sada znam sve. A vi morate da mi pomognete. Inače će se sve desiti. Zaista će se sve desiti. Sve će se desiti ako nešto ne uradimo."

Vodovodne instalacije u Kolibi Jasmina njihale su se, zvečale i prskale Njuta vodom čija je boja bila pomalo žućkasta. Ali, bila je hladna. Bio je to verovatno najhladniji hladan tuš koji je Njut ikada doživeo.

Nije mu nimalo pomogao.

"Nebo je crveno", reče on kada se vratio. Osećao se malčice rastreseno. "U pola pet popodne. U *avgustu*. Šta to znači? U smislu oduševljenih pomoraca? Hoću reći, ako se već kaže da crveno nebo uveče oduševi mornare, šta je potrebno da zabavi čoveka koji radi na kompjuterima nekog supertankera? Ili se to čobani oduševljavaju noću? Nikako to da upamtim."

Anatema opazi malter u njegovoj kosi. Tuš mu ga nije uklonio; samo ga je nakvasio i proširio, tako da je Njut izgledao kao da nosi beli šešir sa kosom unutra.

"Mora da imaš popriličnu čvorugu", reče ona.

"Ne, to se desilo kada sam glavom udario u zid. Znaš, kad si ti..."

"Da."

Anatema upitno pogleda razbijeni prozor. "Da li bi rekao da je boje krvi?", upita ona. "To je veoma važno."

"Ne bih to rekao", reče Njut, čiji je tok misli privremeno bio skrenut na drugi kolosek. "Ne baš boja krvi."

Više je ružičasto. Verovatno je oluja digla mnogo prašine u vazduh." Anatema je preturala po *Lepim i tačnim proročanstvima*.

"Šta radiš?", upita on.

"Pokušavam da povezem pojmove. Možda sam ipak..."

"Mislim da ne moraš da se trudiš", reče Njut. "Znam šta znači ostatak broja 3477. Sinulo mi je kad sam..."

"Kako to misliš, znaš šta znači?"

"Video sam to na putu ovamo. I nemoj tako da sikćeš na mene. Boli me glava. Mislim, video sam to. To stoji zapisano ispred te vaše avio-baze. Nema to nikakve veze sa mirođijom. Natpis glasi: 'Mir je naša profesija'⁷¹. Takve stvari obično pišu na tablama ispred avio-baza. Znaš, ono: 'SAC 8657745-ta eskadrila, Vrišteći plavi demoni, Mir je naša profesija. Takve stvari.'" Njut se uhvati za glavu. Euforija je definitivno jenjavala. "Ako je Agnes u pravu, onda se tamo verovatno sada nalazi neki luđak koji potpaljuje sve te projekte i uklanja sisteme zaštite. Ili šta već tamo imaju."

"Ne, nije tako", reče Anatema samopouzvano.

"Ma nemoj? Gledao sam ja filmove! Daj mi jedan dobar razlog da budeš toliko sigurna."

"Tamo nema nikakvih bombi. Ni projektila. Svi u okolini to znaju."

"Ali, to je avio-baza! Ima piste!"

"To služi samo za teretne avione i tako to. Imaju samo opremu za komunikaciju. Radio-aparate i slično. Ništa eksplozivno."

Njut se zagleda u nju.

⁷¹ Reči *peas* (grašak) i *peace* (mir) izgovaraju se gotovo istovetno; (*prim. prev.*)

ogledajmo Kroulija, kako vozi sa 170 kilometara na sat putem M40 prema Oksfordširu. Čak bi i najnepokolebljiviji slučajni posmatrač zapazio izvestan broj neobičnih stvari kod njega. Stegnute zube, na primer, ili mutan crveni odsjaj koji mu se video iza naočara za sunce. I kola. Kola su ga definitivno otkrivala.

Krouli je započeo putovanje u svom 'bentliju' i neka bude proklet ako ga u 'bentliju' i ne završi. Mada čak ni oni fanatici za starinska kola koji poseduju sopstvene zaštitne naočare za vozače ne bi mogli da raspoznaju da je to jedan stari 'bentli'. Više ne. Ne bi bili u stanju da utvrde ni da li je uopšte u pitanju 'bentli'. A neodlučni bi bili da se opklade da li su to ikada bila kola.

Za početak, na njima više nije bilo farbe. Možda su još bila crna, tamo gde nisu bila zardala, crvenkastosmeđa, ali to je bila mutna crna boja uglja. Putovala su u sopstvenoj plamenoj kugli, kao svemirska kapsula pri dosta otežanom povratku u atmosferu.

Na metalnim felnama još je postojao tanki sloj skorene, istopljene gume, ali pošto su se felne još nekako okretale na pedalj iznad površine puta, izgledalo je da to i nema nekog učinka na udobnost vožnje.

Trebalo je da se raspadnu kilometrima pre toga.

Upravo je napor da održi kola u komadu nagnao Kroulija da škrguće zubima, a bioprostorna povratna sprega izazvala je jarkocrvene oči. To, i trud da upamti da ne počne da diše.

Nije se osećao tako još od četrnaestog veka.

Atmosfera u kamenolomu sada je bila prijatnija, ali i dalje napeta.

"Morate mi pomoći da ovo razjasnim", reče Adam. "Hiljadama godina ljudi su pokušavali to da razjasne, ali mi to moramo sada."

Oni zdušno zaklimaše glavama.

"Vidite, stvar je u tome", reče Adam, "stvar je u *tome*, to vam je kao - pa, poznajete Masnog Džonsona."

'Oni' ponovo zaklimaše glavama. Svi su poznavali Masnog Džonsona i članove druge bande iz Donjeg Tadfilda. Bili su stariji i ne naročito prijatni. Teško da je prošla ijedna nedelja bez čarke sa njima.

"Pa", reče Adam, "mi uvek pobedimo, je l' tako?"

"Gotovo uvek", reče Venslidejl.

"Gotovo uvek", reče Adam. "I..."

"Više nego polovinu puta, u svakom slučaju", reče Biberčica. "Jer, sećaš se kad je bila ona gužva oko prijema koji su napravili matorci u seoskoj sali i kad smo mi..."

"To se ne računa", reče Adam. "I njih su oterali baš kao i nas. U svakom slučaju, matorci bi trebalo da *vole* da slušaju kako deca sviraju, pročitao sam to negde, pa ne vidim zašto bi *nas* morali da oteraju zbog toga što imamo pogrešne matorce..." On zastade. "U svakom slučaju... bolji smo od njih."

"O, bolji smo mi od njih", reče Biberčica. "Tu si u pravu. Nego šta smo nego bolji. Samo što ne pobedimo uvek."

"Samo pretpostavite", polako reče Adam, "kad bismo mogli da ih pošteno izmlatimo. Da - da sredimo da nestanu ili tako nešto. Prosto, da se postaramo da u Donjem Tadfildu više ne bude nikakvih bandi osim naše. Šta kažete na to?"

"Šta, misliš da on bude... mrtav?", upita Brajan.

"Ne. Samo - samo da ga nema."

'Oni' razmisliše o tome. Masni Džonson je za njih bio životna činjenica otkad su dovoljno porasli da klepnu jedno drugo modelom lokomotive. Pokušali su da zamisle svet sa rupom u obliku Džonsona.

Brajan se počea po nosu. "Meni se čini da bi bilo divno bez Masnog Džonsona", reče on. "Sećate se šta je uradio kad sam slavio rođendan? A ja sam zbog toga imao problema."

"Šta ga znam", reče Biberčica. "Hoću reći, ne bi bilo tako zanimljivo bez starog Masnog Džonsona i njegove bande. Kad razmislite o tome. Dosta smo se zabavljali sa starim Masnim Džonsonom i Džonsonijancima. Verovatno bismo morali da nađemo neku drugu bandu, ili tako nešto."

"Meni se čini", reče Venslidejl, "da kad bi pitali ljude u Donjem Tadfildu, rekli da bi im bilo bolje bez Džonsonijanaca, baš kao i bez 'Njih'."

Čak je i Adam izgledao preneraženo nakon ovoga. Venslidejl uporno nastavi: "Klub matoraca bi se tako izjasnio. I Piki. I..."

"Ali, mi smo pozitivci...", zausti Brajan. Zastade, oklevajući. "Pa, u redu", reče, "ali mislim da bi mislili kako bi bilo mnogo manje zanimljivo kada ne bismo svi bili tu."

"Da", reče Venslidejl. "Tako i ja mislim."

"Ovdašnji ljudi ne žele ni nas ni Džonsonijance", nastavi on mrzovoljno, "sudeći po tome kako stalno zanovetaju što vozimo bajseve ili skejtborde po njihovim pločnicima, pravimo previše buke i tako to. Kao što je onaj rekao u istorijskim knjigama. Na obe kuće seno vam se zatrla."

Ovo dočeka tišina.

"Pa da posle mogu da pišu", reče Brajan konačno, "na nekoj ploči: 'Ovde je živio Adam Jang', ili tako nešto?"

Da su 'Oni' bili raspoloženi ovakav uvod bi obično doveo do petominutne neobuzdane rasprave, ali Adam je osetio da sada nije vreme za to.

"Ono što svi hoćete da kažete", rezimirao je, najboljim tonom predsedavajućeg koji je mogao da izvuče, "jeste da ne bi uopšte valjalo kada bi Masni Džonsonijanci pobedili 'Njih', ili obrnuto?"

"Tako je", reče Biberčica. "Zato što", dodade, "ako mi njih pobedimo, moraćemo da budemo sami sebi smrtni neprijatelji. Bićemo Adam i ja protiv Brajana i Venslija." Naslonila se. "Svima treba Masni Džonson", reče ona.

"Da", reče Adam. "Tako sam i ja mislio. Ne вреди da bilo ko pobedi. Tako sam i mislio." On se zagleda u Psu, ili kroz Psu.

"Meni to izgleda sasvim prosto", reče Venslidejl, naslonivši se. "Ne shvatam zašto su bile potrebne hiljade godina da se to shvati."

"To je zato što su oni koji su to pokušavali da shvate bili muškarci", reče Biberčica značajno.

"Ne vidim zašto moraš odmah da staješ na nečiju stranu", reče Venslidejl.

"Normalno je da stajem na nečiju stranu", reče Biberčica. "Svi moraju da staju na nečiju ili nekakvu stranu."

Činilo se da je Adam doneo odluku.

"Da. Ali mislim da možeš sam da načiniš svoju stranu. Mislim da treba da odete po bajseve", reče on tiho. "Mislim da treba da odemo i, onako, popričamo s nekim ljudima."

Pućpućpućpućpućpuć čuo se moped Madam Trejsi dok je išao Hajstritom u Krauč Endu. Bilo je to jedino vozilo koje se kretalo ulicom u londonskom predgrađu zakrčenom nepokretnim automobilima, taksijima i crvenim londonskim autobusima.

"Nikad nisam videla ovakvu saobraćajnu gužvu", reče Madam Trejsi. "Da nije negde došlo do nesreće?"

"Sasvim moguće", reče Azirafal. A onda: "Gospodine Šedvel, ako me ne obgrlite, spašćete. Ovo nije napravljeno za dvoje, znate."

"Troje", promrmlja Šedvel, stežući sedište jednom šakom pobelelih zglavaka, dok je drugom držao Tandžaru.

"Gospodine Šedvel, neću više da vam ponavljam."

"Onda morate stati, kako bih lepo smestio svoje oružje", uzdahnu Šedvel.

Madam Trejsi se ogласi očekivanim kikitom, ali priđe uz ivičnjak i zaustavi moped.

Šedvel se dovede u red, pa nevoljno obgrli Madam Trejsi obema rukama, sa Tandžarom koja je između njih štrčala kao pratilja kakvog mladog zaljubljenog para. Vozili su se po kiši i razgovarali još deset minuta, *pućpućpućpućpuć*, dok se Madam Trejsi pažljivo provlačila između kola i autobusa.

Madam Trejsi shvati da je pogled spustila na brzinomer - prilično blesavo, pomislila je, pošto ovaj nije radio još od 1974-te, a ni pre toga nije radio naročito dobro.

"Draga gospo, šta mislite, kojom brzinom se krećemo?", upita Azirafal.

"Zašto?"

"Zato što mi se čini da bismo se kretali nešto brže ako bismo išli peške."

"Pa, kad sam samo ja na njemu, najveća brzina je oko dvadeset pet na sat, ali sa g. Šedvelom, mora da je, ooh, oko..."

"Sedam ili osam kilometara na sat", upade ona.

"Valjda", prihvati ona.

Iza nje se začu nakašljavanje. "Je l' ne možeš malo da usporiš ovu paklenu mašinu, ženo?", upita pepeljavi glas. U paklenom panteonu, koji je, kao što se podrazumeva, Šedvel mrzeo ujednačeno i korektno, Šedvel je posebno gnušanje gajio za demone brzine.

"U kom slučaju ćemo", reče Azirafal, "stići u Tadfild za nešto manje od pet sati."

Madam Trejsi očuta na tren, a onda će: "Koliko je, uostalom, daleko taj Tadfild?"

"Oko šezdeset pet kilometara."

"Uhm", reče Madam Trejsi, koja je jednom vozila moped nekoliko kilometara do obližnjeg Finčlija kako bi posetila sestričinu, ali je posle toga išla autobusom, zbog čudnih zvukova koje je moped počeo da ispušta u povratku.

"...trebalo bi zapravo da idemo brzinom od sto deset na sat, ako već hoćemo da stignemo na vreme", reče Azirafal. "Hmm. Narednice Šedvel? Sada se uhvatite vrlo čvrsto."

Pućpućpućpućpuć i plavi oblak počeo da ocrtava moped i njegove putnike blagim odsjajem, poput privida.

Pućpućpućpućpuć i moped se nezgrapno odiže sa tla bez vidljive potpore, uz blage trzaje, sve dok nije došao do visine od metar i po, manje-više.

"Ne gledajte dole, narednice Šedvel", posavetova Azirafal.

"...", reče Šedvel, čvrsto stisnuvši oči, dok mu je posivelo čelo orošavao znoj. Nije gledao dole, nije gledao nigde.

"E pa, onda idemo."

U svakom skupom naučno-fantastičnom filmu postoji trenutak kada svemirski brod veličine Njujorka iznenada pređe u brzinu svetlosti. Zvonki zvuk nalik na udarac drvenim lenjirom po rubu stola, zaslepljujuće prelamanje svetlosti, i zvezde se najednom istegnu, istanje i brod nestaje. Bilo je to upravo tako, osim što je umesto blistavog, dvadeset kilometara dugačkog svemirskog broda, u pitanju bio beličasti, dvadeset godina stari moped. I nije bilo specijalnih efekata duge. I verovatno nije išao brzinom većom od trista kilometara na sat. I umesto pulsirajućeg zavijanja koje bi se dizalo za oktave, oglašavao se samo sa *pućpućpućpućpuć*...

VRUUUUUŠ.

Ali, svejedno je bilo baš tako.

Tamo gde M25, koji je sada bio krug zamrznut u vrisku, preseca M40 koji vodi za Oksfordšir, okupljali su se policajci u sve većem broju. Otkad je Krouli prešao preko crte, pola sata ranije, broj im se udvostručio. Bar na strani puta M40. Niko iz Londona nije mogao napolje.

Pored policije, još približno dve stotine drugih stajali su i posmatrali M25 dvogledima. Među njima su bili i predstavnici Armije Njenog Visočanstva, odred za uklanjanje bombi, MI5, MI6, specijalno odeljenje i CIA. I čovek koji je prodavao viršle.

Svi su bili promrzli i mokri, zbunjeni i nervozni, izuzev jednog policajca koji je bio promrzao, mokar, zbunjen, nervozan i izbezumljen.

"Gledajte, nije me briga da li mi verujete ili ne", uzdahnu on, "samo vam pričam šta sam video. Bio je to neki stari auto, 'rols' ili 'bentli', jedan od onih basnoslovnih oldtajmera, i uspeo je da pređe preko mosta."

Prekinuo ga je jedan od viših vojnih tehničara. "To nije moguće. Po našim instrumentima, temperatura iznad M25 prelazi sedam stotina stepeni po Celzijusu."

"Ili je sto četrdeset stepeni ispod", dodade njegov pomoćnik.

"...ili sto četrdeset stepeni ispod nule", saglasi se viši vojni tehničar. "Tu izgleda postoji izvesna zabuna, mada mislim da to pouzdano možemo pripisati nekakvoj mehaničkoj grešci⁷², ali ostaje činjenica da ne možemo čak ni helikopterom da nadletimo M25, a da ne završimo sa ćuftama od helikoptera. Pobogu, kako onda tvrdite da su neka stara kola prošla tuda bez posledica?"

"Nisam rekao da su prošla bez posledica", ispravi ga policajac, koji je ozbiljno pomišljao na to da napusti Metropolitenu Policiju i uđe u posao sa bratom, koji je dao otkaz u elektrodistribuciji s namerom da počne da uzgaja piliće. "Planula su. Samo su nastavila dalje."

"Zar očekujete da iko od nas poveruje...", zausti neko.

Visoko zavijanje, avetno i čudno. Kao da hiljadu staklenih harmonika svira u jednozvučju, a sve su malčice raštimovane; poput zvuka molekula samog vazduha koji zavijaju od bola.

I Vruuuš.

Iznad njihovih glava, na visini od petnaest metara prelete, unutar tamnoplavog oblaka koji je poprimao crvenu boju na rubovima prelete mali beli moped na kome je sedela sredovečna žena sa ružičastom kacigom, za koju se čvrsto držao niski muškarac u mekintošu, sa fluorescentno zelenim građevinarskim šlemom (moped je bio isuviše visoko da bi iko video da su mu oči čvrsto zatvorene, ali bile su).

Žena je vrištala. Ono što je vrištala glasilo je:

"Ožžžeeeeēžžžiiiiii!"

Jedna od prednosti 'vasabija', na koju je Njut uvek rado ukazivao, bila je da kada je bio teško oštećen, to nije bilo lako primetiti. Njut je morao da stalno vozi 'Dika Terpina' na ivici, kako bi izbegao opalo granje.

"Zbog tebe su mi sve kartice ispale na pod!"

Kola se uz udar vratiše na drum; tanušan glasić odnekud ispod kasete reče: "Upazarenje na pritisak ulja."

"Nikada neću moći da ih složim kako treba", požali se ona.

"I ne moraš", reče Njut izbezumljeno. "Samo uzmi jednu. Bilo koju. Nema veze."

"Kako to misliš?"

"Pa, ako je Agnes u pravu i sve ovo radimo zato što je ona to predvidela, onda svaka karta uzeta u ovom trenu mora biti relevantna. To je logično."

"To je besmisleno."

⁷² To je bilo tačno. Nije bilo termometra na Zemlji koji bi mogao da bude primoran da u isto vreme registruje i 700°C i -140°C; što je bila tačna temperatura.

"Jeste li? Gledaj, ti si ovde samo zato što je ona to predvidela. I da li si razmišljala o tome šta ćemo reći pukovniku? Ako ga uopšte budemo videli, što se naravno neće desiti."

"Ako nastupimo razložno..."

"Slušaj, znam ja kakva su ta mesta. Imaju ogromne stražare tvrde kao tikovina, koji čuvaju kapiju, Anatema, a oni imaju bele šlemove i prave puške, razumeš, koje ispaljuju prave metke od pravog olova koji mogu da te izbuše, skakuću unaokolo i izađu kroz iste rupe pre nego što stigneš da kažeš: 'Izvin'te, imamo razloga da verujemo da Treći svetski rat samo što nije počeo, a predstavu nameravaju da izvedu baš ovde', a onda će da dovedu ozbiljne ljude sa navatiranim jaknama koji te odvedu u sobičak bez prozora i pitaju te, recimo, da li si sada, ili si ikad ranije bila, član neke subverzivne organizacije kao što je bilo koja britanska politička partija? I..."

"Skoro smo stigli."

"Gledaj, tu su kapije, žičane ograde i sve to! A verovatno i psi koji jedu ljude!"

"Mislim da se preterano uzbuđuješ", reče Anatema tiho dok je podizala poslednju karticu sa poda vozila.

"Preterano uzbuđujem? Ne! Veoma se smireno brinem zbog toga što bi neko mogao da me upuca!"

"Sigurna sam da bi Agnes pomenula to da će nas neko upucati. Jako je dobra u takvim stvarima." Ona poče odsutno da meša kartice.

"Znaš", reče ona, pažljivo preseče kartice i pomeša vešto dve hrpice, "negde sam čitala da postoji sekta koja veruje da su računari Đavolovo oružje. Kažu da će nastupiti Armagedon zato što je Antihrist dobar sa računarima. Navodno, to se pominje negde u *Otkrovenjima*. Sigurno sam to pročitala nedavno u nekim novinama..."

"*Dejli Mejl*. 'Pisma iz Amerike.' Ovaj, od trećeg avgusta", reče Njut. "Odmah posle članka o nekoj ženi iz Vormsa, Nebraska, koja je naučila svoju patku da svira harmoniku."

"Mm", reče Anatema, raširivši po svom krilu karte sa licem nadole.

Znači, računari su Đavolov alat? pomisli Njut. Nije mu bilo teško da u to poveruje. Računari su svakako bili *nečiji* alat, a sa sigurnošću je znao da taj neko nije bio on.

Kola se trznuše i zaustaviše.

Vazduhoplovna baza izgledala je žalosno. Nekoliko krupnih stabala palo je blizu ulaza i neki ljudi sa bagerom pokušavali su da ih raskrče. Stražar na dužnosti posmatrao ih je nezainteresovano, ali se okrenuo i hladno pogledao kola.

"U redu", reče Njut. "Izaberi karticu."

3001. Iza Orlovoga Gnezda veliki ugar nastaje.

"Je li to sve?"

"Da. Oduvek smo mislili da to ima neke veze sa Ruskom Revolucijom. Nastavi ovim putem i skreni levo."

Krivina je vodila u uski prolaz, sa spoljnom ogradom baze na levoj strani.

"A sada ovde stani. Tu često ima kola, pa niko neće obratiti pažnju", reče Anatema.

"Kakvo je ovo mesto?"

"Lokalna Uličica Zaljubljenih."

"Da li se zato čini da je kolovoz presvučen gumom?"

Pošli su uličicom u hladu živice stotinak metara, dok nisu stigli do stabla jasena. Agnes je bila u pravu. Bio je prilično velik. Pao je pravo preko ograde.

Na njemu je sedeo stražar i pušio cigaretu. Bio je to crnac. Njut se uvek osećao krivim u prisustvu crnih Amerikanaca, za slučaj da ga optuže za dvesta godina trgovine robljem.

Čovek ustade dok su prilazili, a onda se opusti u nonšalantniji stav.

"O, čao, Anatema", reče on.

"Čao, Džordž. Bila je to strašna oluja, zar ne?"

"Nego šta."

Oni nastaviše dalje. Posmatrao ih je dok mu nisu nestali iz vidokruga.
"Poznaješ ga?", upita Njut, usiljeno ravnodušno.
"O, svakako. Ponekad nekoliko njih svrati u kafanicu. Prijatni su u svojoj učtivosti."
"Da li bi nas upucaao da smo prosto ušli unutra?", upita Njut.
"Možda bi preteće uperio pušku u nas", prizna Anatema.
"Za mene je to dovoljno. Šta onda predlažeš da uradimo?"
"Pa, Agnes mora da je nešto znala. Zato valjda treba da sačekamo. Sad i nije tako strašno kada se vetar smirio."
"O." Njut pogleda oblake koji su se gomilali na horizontu. "Dobra stara Agnes", reče on.

Adam je neumorno okretao pedale, a Pas je trčao za njim i povremeno pokušavao da zagriže njegovu zadnju gumu, iz čistog uzbuđenja.

Začu se štektanje i Biberčica izjuri sa prilaznog puteljka. Uvek ste mogli da raspoznate Biberčin bicikl. Mislila je da ga je usavršila tako što je stavila parče kartona kraj točka i lukavo ga pričvrstila štipaljkom. Mačke su naučile da otpočinu evakuaciju čim je čuju dve ulice dalje.

"Mislim da možemo da presečemo Drovers putem, pa da se popnemo kroz šumu Raundhed", reče Biberčica.

"Skroz ćemo da se izblatnjavimo", reče Adam.

"Tako je", reče Biberčica nervozno. "Tamo gore je baš blatnjavo. Bolje da odemo kraj krečne rupe. Tamo je uvek suvo, zbog krešnjaka. A onda naviše, kraj septičke jame."

Brajan i Venslidejl se zaustaviše iza njih. Venslidejlov bicikl bio je crn, sjajan i staromodan. Brajanov je nekada možda bio beo, ali boja mu je sada nestala ispod debelog sloja blata.

"Glupo je to nazivati vojnom bazom", reče Biberčica. "Išla sam tamo kad su imali onaj dan za posete, i nije bilo ni pušaka, ni projektila, ničega. Samo neka dugmad, brojčanici, i bleh-orkestri koji sviraju."

"Da", reče Adam.

"Nema bogzna kol'ko vojnog u tim dugmićima i brojčanicima", reče Biberčica.

"Šta ga znam", reče Adam. "Čuda mogu da se naprave pomoću dugmića i brojčanika."

"Ja sam za Božić dobio jedan komplet", javi se Venslidejl. "Sa električnim delovima. Bilo je i nekoliko dugmića i brojčanika. Mogao je da se napravi radio, ili nešto što zapišti."

"Šta znam", reče Adam zamišljeno, "pre mislim na izvesne ljude koji se ubacuju u svetsku vojnu komunikacionu mrežu i saopštavaju svim računarima i tako tim stvarima da počnu sa borbom."

"Brate", reče Brajan. "To je *opako*."

"Tako nekako", reče Adam.

Uzvišena je i samotna sudbina biti predsednik Udruženja stanovnika Donjeg Tadfilda.

R. P. Tajler, nizak, dobro uhranjen, zadovoljan, koračao je seoskim puteljkom u društvu ženine minijaturene pudlice po imenu Šuci. R. P. Tajler je znao razliku između dobra i zla; u njegovom životu nije bilo nikakvih moralnih sivih nijansi. Međutim, on nije bio zadovoljan samo time što je umeo sa sigurnošću da razlikuje dobro i zlo. Smatrao je da je njegova dužnost da to saopšti svetu.

Ali R. P. Tajleru nije bio dovoljan mali sanduk umesto podijuma, kratka polemička poezija, niti transparent. R. P. Tajler je za svoj forum odabrao rubriku za pisma čitalaca u tadfildskom *Oglašivaču*. Ako bi komšijsko drvo bilo toliko nepromišljeno da saspe lišće u vrt R. P. Tajlera, R. P. Tajler bi prvo pažljivo pokupio sve lišće, stavio ga u kutije i te iste kutije ostavio pred komšijskim ulaznim vratima, sa strogom porukom. A onda bi napisao pismo tadfildskom *Oglašivaču*. Ako bi primetio tinejdžere koji sede u seoskom parku, uz svirku prenosivih kasetaša, i uživaju, na sebe bi preuzeo obavezu da im ukaže na to koliko greše. A pošto bi

pobegao od njihove poruge, pisao bi tadfildskom *Oglašivaču* o Eroziiji Morala Današnje Omladine.

Otkad se prošle godine penzionisao, pisma su se umnožila toliko da više čak ni tadfildski *Oglašivač* nije mogao da ih sva štampa. Štaviše, pismo koje je R. P. Tajler dovršio pre nego što je pošao u večernju šetnju, počinjalo je ovako:

Gospodo,

Sa zabrinutošću zapažam da današnje novine ne osećaju obavezu prema svojim čitaocima, nama, ljudima od kojih živite...

Osmotrio je srušeno granje raštrkano po uskom seoskom putu. Pretpostavljam, pomisli on, da uopšte ne razmišljaju o troškovima čišćenja kada nam šalju te oluje. Parohijsko veće mora da plati za čišćenje svega toga. A oni žive od *nas*, poreskih obveznika...

Oni su u ovom slučaju bili spikeri meteorološke prognoze sa Radija četiri⁷³, koje je R. P. Tajler krivio zbog vremenskih neprilika.

Šuci stade uz bukvu pored puta da podigne nogu.

R. P. Tajler odvрати pogled, posramljen. Možda je jedina svrha večernje šetnje bila u tome da se psu dozvoli da se olakša, ali on ni za živu glavu to ni samom sebi ne bi priznao. Zapiljio se gore, u olujne oblake. Bili su visoki, u ogromnim gomilama, zamrljane sive i crne boje. Nisu u pitanju bili samo treperavi jezici munja koji su palacali kroz njih kao uvodna sekvenca nekog filma o Frankenštajnu; već način na koji su se zaustavljali na granicama atara Donjeg Tadfilda. A u njihovom središtu bio je krug dnevne svetlosti; ali svetlost je izgledala nekako istegnuto, žućkasto, poput usiljenog osmeha.

Bilo je tako tiho.

Začu se duboka rika.

Puteljkom naiđoše četiri motocikla. Prošišaše kraj njega i skrenuše u krivinu, uznemirivši fazana koji zaleprša preko puteljka u nervoznom, crvenozelenom luku.

"Vandali!", viknu R. P. Tajler za njima.

Selo nije bilo namenjeno takvim ljudima. Bilo je namenjeno ljudima kao što je on.

On cimnu Šucijev povodac i oni zamarširaše putem.

Pet minuta kasnije, zašao je iza ugla i zatekao troje motociklista kako stoje oko oborenog putokaza, žrtve oluje. Četvrti, visoki muškarac sa ogledalom-vizirom, ostao je na svom motoru.

R. P. Tajler osmotri situaciju i bez ikakvog napora dođe do zaključka. Ti vandali - on je, naravno, bio u pravu - došli su u selo kako bi oskrnavili Ratni memorijal i oborili putokaze.

Baš se spremao da im se strogo obrati, kada mu sinu da su brojčano premoćni, četiri na jednog, da su viši od njega i da su to nesumnjivo nasilničke psihopate. U svetu R. P. Tajlera motocikle su vozili samo nasilničke psihopate.

Zato on diže bradu i krenu kraj njih, praveći se da ne primećuje njihovo prisustvo⁷⁴, sastavljajući sve vreme u glavi pismo (Gospodo, večeras sam zabrinuto primetio veliki broj huligana na motociklima koji su upali u Naše Lepo Selo. Zašto, o Zašto vlast ništa ne učini u vezi sa tom pošasti...)

"Zdravo", reče jedan motociklista i podiže vizir, otkrivši mršavo lice i štucovanu crnu bradu. "Malo smo se kanda izgubili."

"Aha", reče R. P. Tajler sa neodobravanjem.

"Garant je vetar oborio putokaz", reče motociklista.

"Da, biće da je tako", saglasi se R. P. Tajler. Sa iznenađenjem oseti da je ogladneo.

"Jeste. Pa, krenuli smo u Donji Tadfild."

⁷³ On nije imao televizor. Ili, kako je to njegova žena umela da kaže: "Ronald ne bi držao jednu takvu stvar u kući, zar ne, Ronalde?", a on bi se uvek saglasio. Iako je u potaji želeo da pogleda malo tih nepočinštava, prljavštine i nasilja na koje se žalilo Nacionalno udruženje gledalaca i slušalaca. Ne zbog toga što bi želeo da to gleda, naravno. Već samo zato što bi hteo da zna od čega bi valjalo zaštititi druge ljude.

⁷⁴ Iako je, kao član (čitaj, osnivač) lokalne Komšijske Straže, pokušao da upamti brojeve tablica na motociklima.

On podiže obrvu. "Vi ste Amerikanci. Iz vazduhoplovne baze, pretpostavljam." (Gospodo, kada sam služio vojni rok, služio sam svojoj zemlji na čast. Sa užasom i ogorčenjem zapažam da se vazduhoplovci iz Tadfildske Baze voze po našem plemenitom selu odeveni kao najobičnije hulje. I mada cenim značaj odbrane slobode zapadnog sveta...)

Tada nadvlada njegova ljubav prema davanju uputstava. "Vratite se tim putem oko kilometar, onda prva levo, ali plašim se da je put u žalosno zapuštenom stanju. Napisao sam bezbroj pisama opštini o tome, jeste li vi *sluge* građana ili njihovi *gospodari*, to sam ih pitao, najzad, od koga vi živite? a onda druga desno, samo što to nije baš desno, nalazi se s leve strane, ali ustanovićete da skreće na kraju udesno, sa oznakom 'Poritova ulica', ali naravno, to nije Poritova ulica, kad pogledate opštinsku mapu videćete da je to naprosto istočni kraj ulice 'Šumsko brdo', pa ćete doći u selo, a onda ćete proći kraj 'Bika i violine' - to je kafana - a kad stignete do crkve (ukazao sam ljudima koji sastavljaju opštinsku mapu da je to crkva sa *kulom*, a ne crkva sa *tornjem*, čak sam pisao i tadfildskom *Oglašivaču* sa predlogom da oni pokrenu lokalnu kampanju da se mapa ispravi, i usrdno se nadam da će ti ljudi, kad jednom shvate s kim imaju posla, brže-bolje napraviti polukružno i izgubiti se odavde), naići ćete na raskrsnicu, e sad, idite pravo kroz raskrsnicu i odmah ćete naići na drugu raskrsnicu, a tu možete ili da skrenete levim račvanjem ili da nastavite pravo, u svakom slučaju stići ćete do vazduhoplovne baze (mada je levo račvanje kraće za gotovo dvestotinak metara) i ne možete je promašiti."

Glad ga pogleda belo. "Ja, uh, nisam siguran da sam to shvatio...", zausti on.

JA JESAM. POĐIMO.

Šuci zacvile i zaždi iza R. P. Tajlera, gde i ostade, drhteći.

Stranci se popeše na svoje motore. Onaj u belom (hipik, ako bi se sudilo po njegovom izgledu, pomisli R. P. Tajler) ispusti praznu ambalažu čipsa na travnatu ivicu.

"Izvinite", graknu Tajler, "je li ovo vaša ambalaža od čipsa?"

"O, nije ona samo moja", reče momak, "već *svačija*."

R. P. Tajler se uspravi do svoje pune visine.⁷⁵ "Mladiću", reče on, "kako bi se vi osećali kad bih ja došao u vašu kuću i po njoj počeo da bacam otpatke?"

Zagađenje se osmehnu, zamišljeno. "Bio bih veoma, veoma zadovoljan", prodahla on. "O, to bi bilo tako *divno*."

Ispod njegovog motora, naftna mrlja napravila je lokvu duginih boja na vlažnom drumu.

Motori zaturiraše.

"Nešto mi je promaklo", reče Rat. "Zašto treba da napravimo polukružno kod crkve?"

SAMO ME SLEDITE, reče onaj visoki na čelu, pa se njih Četvoro zajedno odvezoše.

R. P. Tajler je zurio za njima, sve dok mu pažnju nije skrenuo zvuk nečega što se oglašavalo sa *klakklakklak*. On se okrete. Četiri prilike na biciklima prohujaše kraj njega, a neposredno iza njih hitala je prilika malog psa.

"Vi! Stanite!", viknu R. P. Tajler.

Oni ukočiše i pogledaše ga.

"Znao sam da si ti to, Adame Jang, i tvoja mala, hmpf, bratija. Šta to, ako smem da pitam, vi, deca, radite napolju u ovo doba noći? Znaju li vam očevi da ste izašli?"

Vođa biciklista se okrete. "Kako možete da kažete da je *kasno*", reče on, "kad se meni čini, kad se *meni* čini da nije *kasno* dok god ima sunca."

"U svakom slučaju, trebalo bi da ste već u krevetu", obavesti ih T. P. Tajler, "i nemoj da mi se pleziš, mlada damo", a ovo je bilo namenjeno Biberčici, "inače ću da napišem pismo tvojoj majci i obavestiću je o žalosnim manirima njene naslednice koji svakako ne dolikuju jednoj dami."

"Ma, da se razumemo", reče Adam, ogorčen. "Biberčica vas je samo gledala. Nisam znao da negde piše išta protiv gledanja."

⁷⁵ Metar i šezdeset pet.

Začu se komešanje na travnatoj ivici. Šucija naročito prefinjenu francusku pudlicu za igranje, od onih kakve poseduju ljudi koji nikada nisu uspeli da uglave decu u budžet domaćinstva, upravo je maltretirao Pas.

"Gospodine Jang", naredi R. P. Tajler, "molim te da skloniš svog - svog džukca dalje od mog Šucija." Tajler nije imao poverenja u Psa, Kad je prvi put sreo tog psa, četiri dana pre toga, ovaj je zarežao na njega, a u očima je imao crveni sjaj. To je nagnalo Tajlera da započne pismo kojim ukazuje na činjenicu da je Pas nesumnjivo besan, svakako predstavlja opasnost za zajednicu i treba ga uspavati za Opšte Dobro, ali ga je žena onda podsetila na to da sjajne crvene oči nisu simptom besnila niti kad smo već kod toga, bilo čega osim stvari koje se mogu videti samo u filmovima na kojima nijedno od Tajlerovih ne bi dopustilo da bude uhvaćeno ni mrtvo, ali su ipak znali o tome sve što je trebalo da znaju, hvala moliću lepo.

Adam je izgledao zapanjeno. "Pas nije džukac. Pas je izuzetan pas. On je pametan. Psu, skidaj se sa tog užasa od matore pudlice gospodina Tajlera."

Pas ga je ignorisao. Morao je da odradi još mnogo psećih stvari.

"Psu", reče Adam zlokobno. Pas se odvuče do gospodarevog bicikla.

"Mislim da mi niste odgovorili na pitanje. Kuda ste vas četvoro krenuli?"

"Do vazduhoplovne baze", reče Brajan.

"Ako vi nemate ništa protiv", reče Adam sa, kako se nadao, gorkim i ubojitim sarkazmom. "Hoću reći, ne bismo želeli tamo da odemo ako vama to smeta."

"Majmune jedan bezobrazni", reče R. P. Tajler. "Kad ti vidim oca, Adame Jang, obavestiću ga bez svake sumnje o tome..."

Ali 'Oni' su već okretali i grabili drumom, prema vazduhoplovnoj bazi u Donjem Tadfildu - putujući sopstvenom trasom, koja je bila kraća, jednostavnija i živopisnija od one koju je sugerisao gospodin Tajler.

R. P. Tajler je sastavio poduže pismo u svojoj glavi o propustima današnje omladine. Ono je obuhvatilo loše obrazovne standarde, nedostatak poštovanja prema starijima i boljima od sebe, način na koji sada gotovo uvek idu otromboljeno, umesto da koračaju sa valjanim uspravnim držanjem, omladinsku delinkvenciju, povratak obaveznog služenja Vojnog roka, šibanje, bičevanje i dozvole za držanje pasa.

Bio je njime veoma zadovoljan. Podozrevao je da je isuviše dobro za tadfildski *Oglašivač*, pa je odlučio da ga pošalje *Tajmsu*.

pućpućpuć pućpućpuć

"Izвинi, dušo", reče topao ženski glas. "Mislim da smo se izgubili."

Bio je to postariji moped, koji je vozila sredovečna žena. Za nju se, stisnutih očiju, čvrsto držao neki čovečuljak u kišnom mantilu sa jarkozelenim zidarskim šlemom na glavi. Između njih je štrčalo nešto nalik na antikvarnu pušku sa cevi u obliku levka.

"O. A gde ste se zaputili?"

"U Donji Tadfild. Ne znam tačnu adresu, ali tražimo nekoga", reče žena, a onda kaza, sasvim drugačijim glasom: "*Ime mu je Adam Jang.*"

R. P. Tajler se izbeči. "Tražite tog dečaka?", upita on. "Šta je sad uradio - ne, ne, nemojte mi reći. Ne želim ni da znam."

"Dečak?", upita žena. "Niste mi rekli da je to dečak, Koliko je star?" A onda reče: "*Jedanaest godina*. Pa, bolje da ste to ranije pomenuli. To čitavu stvar čini sasvim drugačijim."

R. P. Tajler je samo zurio. Potom je shvatio šta se dešava. Ta žena je bila trbuhozborac. A ono što je smatrao čovekom sa zelenim šlemom sada je shvatio da je trbuhozborčev lutak. Zapitao se kako je uopšte mogao da pretpostavi da je to ljudsko biće. Smatrao je da je čitava stvar donekle neukusna.

"Video sam Adama Janga koliko pre pet minuta", reče on ženi. "On i njegovi mali pajtaši zaputili su se prema američkoj vazduhoplovnoj bazi."

"Mila majčice", reče žena i blago preblede. "Nikada nisam previše volela te Jenkije. Znate, oni su veoma dobri ljudi. Da, ali ne možete verovati ljudima koji stalno uzimaju loptu u ruke kad igraju fudbal."

"Ahh, izvinite", reče R. P. Tajler. "Mislim da je to jako dobro. Veoma impresivno. Ja sam potpredsednik lokalnog Rotari kluba, pa sam se pitao, da li možda radite i privatno?"

"Samo četvrtkom", reče Madam Trejsi s neodobravanjem. "I dodatno naplaćujem. *I pitam se da li biste mogli da nas uputite do...*"

Gospodin Tajler je već prošao kroz to. Bez reči, on ispruži prst.

A mali moped odpućpućpućpućpućpućka uskim seoskim putem.

Tada se sivi lutak sa zelenom kacigom okrete i otvori jedno oko. "Ti veliki južnjački bilmezu", zakrklja.

R. P. Tajler je bio uvređen, ali ujedno i razočaran. Nadao se da će lutak biti mnogo uverljiviji.

R. P. Tajler zastade, na samo deset minuta od sela, dok je Šuci pokušavao da zadovolji još jednu iz širokog asortimana svojih fizioloških potreba. Zabuljio se preko ograde.

Njegovo poznavanje seoskih verovanja bilo je malo mutno, ali bio je siguran da krave koje leže predskazuju kišu, a ako stoje, onda će vreme verovatno biti lepo. Ove krave su na smenu izvodile spore i ozbiljne kolutove, a Tajler se pitao kakvo li to vreme sluti.

Šmrknuo je. Nešto je gorelo - osećao se neprijatan smrad sprženog metala, gume i kože.

"Izvinite", reče neki glas iza njega. R. P. Tajler se okrenu.

Na puteljku su se videla velika, nekada crna kola koja su buktala, a neki muškarac sa naočarima za sunce naginjao se kroz prozor i govorio kroz dim: "Izvinite, malkice sam se izgubio. Možete li me uputiti prema vazduhoplovnoj bazi Donji Tadfild? Znam da je ovde negde."

Kola su vam u plamenu.

Ne. Tajler prosto nije mogao da natera sebe da to izusti. Hoću reći, čovek je morao to da zna, zar ne? Sedeo je usred toga. Verovatno je u pitanju bila nekakva neslana šala.

Pa je umesto toga rekao: "Mislim da ste pogrešno skrenuli pre oko kilometar i po. Putokaz je srušen."

Neznanac se osmehnu. "Mora da je zbog toga", reče. U narandžastim plamenovima koji su palacali ispod njega izgledao je gotovo pakleno.

Vetar dunu prema Tajleru, preko kola, i on oseti kako mu se obrve pale.

Izvin 'te, mladiću, ali kola su u plamenu, a vi sedite u njima i ne gorite, a uzgred, mestimično su crveno-usijana.

Ne.

Da li da pita čoveka želi li ovaj da mu on pozove AMS?

Umesto toga, on mu je pažljivo objasnio kako da nađe put, pokušavajući da ne blene.

"Sjajno. Mnogo hvala", reče Krouli i počeo da diže prozor.

R. P. Tajler je morao da kaže nešto.

"Izvin'te, mladiću", reče on.

"Da?"

Mislim, nije baš da se ne da primetiti, to, da su vam kola u plamenu.

Plameni jezičak liznu iznad ugljenisane kontrolne table.

"Neobične vremenske prilike, zar ne?", reče on neubedljivo.

"Jesu li?", reče Krouli. "Zaista nisam primetio." A onda krenu u rikverc seoskim puteljkom, u svojim zapaljenim kolima.

"To je verovatno zato što su vam kola u plamenu", reče R. P. Tajler oštro. On trgnu Šucijev povodac i povuče psića k nozi.

Uredniku

*Gospodine,
želim da vam ukažem na pojavu koju sam odskora uočio kod današnje omladine, a to je
da prenebregava savršeno razumne bezbednosne predostrožnosti pri vožnji. Večeras me je za put
pitao jedan gospodin čija su kola...*

Ne.

Koji je vozio kola...

Ne.

Bila su u plamenu.

U sve gorem raspoloženju, R. P. Tajler pregazi poslednju deonicu do sela.

"Ej!", viknu R. P. Tajler. "Jang!"

Gospodin Jang je bio u svojoj prednjoj bašti, sedeo na ligeštulu i pušio lulu.

To je više imalo veze s nedavnim Dirdrdrinim otkrićem pretnje pasivnog pušenja i sa zabranom pušenja u kući, nego što je hteo da prizna komšijama. To mu nije popravljalo raspoloženje. Kao ni to što mu se gospodin Tajler obraća sa *Jang*.

"Da?"

"Vaš sin, Adam."

Gospodin Jang uzdahnu. "Šta je sad uradio?"

"Da li znate gde je?"

Gospodin Jang pogleda na sat. "Sprema se za krevet, pretpostavljam."

Tajler se isceri, grčevito, trijumfalno. "Sumnjam. Video sam njega i one njegove male pakosnike, kao i onu groznu džukelu, pre manje od pola sata, kako voze bicikle prema vazduhoplovnoj bazi."

Gospodin Jang je odbijao dimove iz svoje lule.

"Znate koliko su tamo strogi", reče gospodin Tajler, za slučaj da gospodin Jang nije shvatio šta to znači. "Znate koliko vaš sin voli da pritiska dugmad i tako to", dodade.

Gospodin Jang izvadi lulu iz usta i zamišljeno stade da proučava njenu dršku.

"Hmp", reče on.

"Shvatam", reče on.

"Dobro", reče on.

I uđe unutra.

Upravo u tom trenutku, četiri motocikla naglo se zaustaviše nekoliko stotina metara od glavne kapije. Vozači pogasiše motore i podigoše vizire na kacigama. Dobro, to je učinilo njih troje.

"Baš sam se nadala da ćemo morati da se probijamo kroz barikade", reče Rat setno.

"To bi samo donelo nevolje", reče Glad.

"Tim bolje."

"Nevolje po nas, htedoh da kažem. Dalekovod i telefonske linije sigurno su u prekidu, ali tamo verovatno imaju generatore, a sigurno imaju radio. Ako neko počne da izveštava o tome kako su teroristi zauzeli bazu, ljudi će početi da se ponašaju logično i čitav Plan će propasti.

"Hah."

UĐEMO, OBAVIMO POSAO, IZAĐEMO, PREPUSTIMO LJUDSKOJ PRIRODI DA ODRADI SVOJE, reče Smrt.

"Nisam to tako zamišljala, drugari", reče Rat. "Nisam čekala hiljade godina samo da bih se petljala s malo žice. To se ne može nazvati dramatičnim. Albreht Direr nije traćio vreme radeći duboreze sa Četiri Pritiskivača Dugmadi Apokalipse, to sigurno znam."

"Mislio sam da će se čuti trube", reče Zagađenje.

"Gledajte na to ovako", reče Glad. "To je samo priprema terena. Vožnja nas čeka posle toga. Prava vožnja napred. Na krilima oluje i tako to. Morate biti fleksibilni."

"Zar ne bi trebalo da se nađemo sa... nekim?", upita Rat.
Čuli su se samo metalni zvuci motora koji su se hladili.
Tada Zagađenje reče, sporo: "Znate, ne mogu da kažem ni da sam zamišljao kako će se to desiti na nekom ovakvom mestu. Mislio sam da će to biti, pa, neki veliki grad. Ili velika zemlja. Njujork, možda. Ili Moskva. Ili sam Armagedon."
Nastade nova stanka.
Onda Rat reče: "Uostalom, gde se taj Armagedon uopšte nalazi?"
"Baš čudno što pitaš", reče Glad, "oduvek sam nameravao da potražim to mesto."
"Postoji jedan Armagedon u Pensilvaniji", reče Zagađenje. "Ili je možda u Masačusetsu, ili na takvom nekom mestu. Puno tipova sa dugom bradom i ozbiljnim crnim šeširima."
"Ma, jok", reče Glad. "Mislim da je to negde u Izraelu."
MAUNT KARMELE.
"Mislio sam da tamo raste avokado."
I SMAK SVETA.
"Ma nije valjda. Veliki je to avokado."
"Mislim da sam jednom otišao tamo", reče Zagađenje. "U stari grad Megido. Neposredno pre njegovog pada. Lepo mesto. Zanimljiva kraljevska kapija."
Rat osmotri zelenilo oko njih.
"Čoveče", reče, "al' smo mi pogrešno skrenuli."
GEOGRAFIJA JE NEBITNA.
"Izvinite, lorde?"
AKO JE ARMAGEDON IGDE, ONDA JE SVUGDE.
"Tako je", reče Glad, "ovde više ne pričamo o par kvadratnih kilometara čestara i koža."
Nastade nova stanka.
HAJDEMO.
Rat se nakašlja. "Samo sam mislila da... da će *on* ići sa nama... ?"
Smrt podesi zaštitne rukavice.
Ovo JE, reče on čvrsto, POSAO ZA PROFESIONALCE.

Kasnije, narednik Tomas A. Dajzenburger prisećao se događaja na kapiji ovako:
Velika službena kola prišla su kapiji. Bila su elegantna i izgledala su službeno, mada kasnije nije bio sasvim siguran zašto su na tren zazvučala kao da ih pokreću motori motocikala.
Napolje su izašla četiri generala. Opet, narednik je bio malčice nesiguran zbog čega je baš to pomislio. Imali su propisne legitimacije. Doduše, nije mogao da se seti kakve su to legitimacije bile, osim da su bile propisne. Salutirao im je.
A jedan od njih je rekao: "Nenajavljena inspekcija, vojniče."
Na šta je narednik Tomas A. Dajzenburger odgovorio: "Gospodine, nisam obavešten o tome da će se u ovo vreme održati nenajavljena inspekcija, ser."
"Naravno da niste", reče jedan od generala. "Zato se i zove 'nenajavljena'."
Narednik je ponovo salutirao.
"Gospodine, dozvola da potvrdim ovo obaveštenje kod komande Baze, gospodine", rekao je s nelagodom.
Najviši i najmršaviji general malo se izdvojio iz grupe, okrenuo leđa i prekrstio ruke.
Jedan od ostalih prijateljski je zagrlio narednika oko ramena i nagnuo se zaverenički napred.
"E, sad...", virnuo je u narednikovu značku sa imenom "...Dajzenburgeru, možda ću moći da ti malo pomognem. Ovo je nenajavljena inspekcija, razumeš? Nenajavljena. To znači da ne smeš da legneš na sirenu istog trena kad prođemo, shvataš? I ne smeš da napuštaš svoje mesto. Vojnik od karijere kao što si ti razume to, je l' da?", dodao je i namignuo. "Inače, ustanovićeš da su te razalovali toliko da moraš da se obraćaš sa 'gospodine' i poslednjem đavolku." Narednik Tomas A. Dajzenburger zabuljio se u njega.

"Redovu", zaštitao je jedan od generala. Na njenoj znački sa imenom činilo se da je pisalo 'Vo'⁷⁶. Narednik Dajzenburger nikada nije video ženskog generala poput nje, ali smatrao je da to svakako predstavlja izvesno poboljšanje.

"Šta?"

"Redovu. A ne đavolku."

"Jeste. To sam hteo da kažem. Jeste. Redovu. Kapiraš, vojniče?"

Narednik je razmatrao veoma ograničen broj opcija koje su mu stajale na raspolaganju.

"Gospodine, nenajavljena inspekcija, gospodine?", upita.

"Privremeno tajnoklasifikovano za sada", reče Glad, koji je proveo godine učeći kako da prodaje robu saveznoj Vladi i osećao je da mu se žargon polako vraća.

"Gospodine, razumem, gospodine", rekao je narednik.

"Dobar si ti", reče Glad dok se rampa dizala. "Daleko ćeš dogurati." Bacio je pogled na sat. "Vrlo brzo."

Ponekad su ljudska bića veoma slična pčelama. Pčele žestoko brane svoju košnicu, pod uslovom da se nalazite izvan nje. Kad jednom uđete, radilice otprilike pretpostave da je to uprava svakako odobrila pa ne obraćaju pažnju; razni nametljivi insekti uspele su da ostvare sebi medenu egzistenciju zahvaljujući toj činjenici. Ljudska bića se jednako ponašaju.

Niko nije zaustavio njih četvoro dok su odlučno ulazili u jednu od dugačkih, niskih zgrada ispod šume radio-antena. Niko nije obratio pažnju na njih. Možda nisu ni videli ništa. Možda su svi videli ono što su im umovi dobili uputstva da vide, jer ljudski um nije sposoban da vidi Rat, Glad, Zagađenje i Smrt kada oni ne žele da budu viđeni i toliko se izveštio u tome da ih često ne primećuje čak i kad ih na sve strane ima u izobilju.

Alarmi su potpuno lišeni uma, pa su pomislili da vide četvoro ljudi tamo gde ljudi ne bi trebalo da bude, pa su se oglasili kao *ludi*.

Njut nije pušio, jer nije dozvoljavao da nikotin ili alkohol stupe u hram njegovog tela ili, tačnije, malu velšku metodističku bogomolju njegovog tela. Da jeste, ugušio bi se cigaretom koju bi pušio u ovim trenucima pokušavajući da umiri nerve.

Anatema značajno ustade i ispravi nabore na suknji.

"Ne brini", reče ona. "Nije to zbog nas. Verovatno se nešto dešava unutra."

Ona se osmehnu njegovom bledom licu. "Hodi", reče, "nije ovo O-Kej Koral."

"Nije. Ako ništa drugo, oružje im je bolje", reče Njut.

Pomogla mu je da ustane. "Nema veze", reče. "Sigurna sam da ćeš već smisliti način."

Neizbežno je bilo da svih četvoro ne budu u stanju da mnogo doprinesu, pomisli Rat. Izenadila ju je njena urođena sklonost prema modernim sistemima naoružanja, koji su bili toliko efikasniji od komada oštrog metala, a Zagađenje se, naravno, samo smejao apsolutno bezbednim uređajima kod kojih nije moglo doći do kvara. Čak je i Glad makar znao šta su to računari. Dok... pa, *on* nije morao da radi ništa osim da se prosto mota okolo, iako je to činio sa poprilično stila. Ratu je padalo na pamet da će možda svanuti dan kada će i njoj samoj doći kraj, kraj Gladi, možda čak i Zagađenju, i možda upravo zbog toga četvrti i najveći jahač nikad nije ni bio ono što bi se dalo nazvati jednim od momaka. Bilo je to kao da imate poreskog inspektora u svom fudbalskom timu. Lepo je što igra za vas, naravno, ali nije to baš osoba s kojom biste otišli na pićence i razgovor u neki kafić posle utakmice. Ne biste mogli da budete sto posto opušteni.

Nekoliko vojnika protrča kroz njega dok je gledao preko mršavog ramena Zagađenja.

⁷⁶ Igra reči: u originalu *Waugh*, eng. prezime koje se izgovara jednako kao *war*, tj. rat; (*prim. prev.*)

KAKVE SU TO SVETLUCAVE STVARI? upita on tonom nekoga ko zna da neće moći da shvati odgovor, ali želi da pokaže kako ga to zanima.

"Ekрани od LED dioda sa sedam segmenata", reče momak. On s ljubavlju spusti šake na niz releja koji se istopiše na njegov dodir, a onda ubaci soj samoreprodukujućih virusa koji odjezdiše po elektronskom etru.

"Baš bih mogao i bez tih prokletih alarma", promrmlja Glad.

Smrt odsutno pucnu prstima. Tuče sirena zagrgolji i zamre.

"Šta ga znam, meni su se baš dopadali", reče Zagađenje.

Rat posegnu u dragi metalni ormarić. Morala je da prizna da nije očekivala da će biti ovako, ali kada je prešla prstima preko, a ponekad i kroz elektroniku, osetila je nešto poznato. Bio je to odjek onoga što osećate kad držite mač, i ona je osetila uzbuđenje iščekivanja na pomisao da ovaj mač obuhvata čitav svet, a ujedno i izvestan deo neba iznad njega. *Voleo* ju je.

Plameni mač.

Čovečanstvo nije bogzna kako umelo da shvati da su mačevi opasni ako se ostave da leže okolo, mada *jeste* dalo sve od sebe, bez obzira na svu ograničenost, da izgledi da ovaj mač bude slučajno upotrebljen ostanu visoki. Radosna pomisao, nema šta. Lepo je bilo pomisliti da je čovečanstvo uočilo razliku između namernog i slučajnog raznošenja planete u paramparčad.

Zagađenje zaroni ruke u sledeći ormar sa skupom elektronikom.

Stražar kraj rupe u ogradi izgledao je zbunjeno. Bio je svestan uzbuđenja u bazi, a na radiju nije mogao da uhvati ništa osim atmosferskih smetnji, pa su mu se oči iznova i iznova vraćale kartici koja se nalazila pred njim.

U svoje vreme video je mnogo legitimacija - vojnih, legitimacija CIA-e, FBI-a, čak i KGB-a - a pošto je još bio mlad vojnik, tek je morao da ukapira da što je neka organizacija beznačajnija, to joj je legitimacija impresivnija.

Ova je bila *pakleno* impresivna. Usne su mu se pomerale dok je iznova sricao, još od onog "Lord Zaštitnik Britanskog Komonvelta naređuje i zahteva", preko onoga o konfiskaciji svega za potpalu, užadi i zapaljivih ulja, sve do potpisa prvog Lorda Ađutanta Slavite-Sva-Dela-Gospodnja-I-Množite-Se Smita. Njut je držao palac preko onoga o devet penija po veštici i pokušavao je da zaliči na Džemsa Bonda.

Konačno, stražarev razmahani intelekt otkri reč koja mu se učini poznatom.

"Šta ovo ovde znači", reče on podozrivo, "da moramo da vam predamo pedere⁷⁷?"

"O, njih nam morate predati", reče Njut. "Mi ih spaljujemo."

"Šta kažeš?"

"Spaljujemo ih."

Stražarevo lice se raširi u osmeh. A rekli su mu da su Englezi mekušci. "Tako je, care!", reče.

Nešto mu pritisnu krsta.

"Baci pušku", reče Anatema, "inače će mi biti žao zbog onoga što ću sledeće morati da uradim."

Pa, tačno je to, pomislila je videvši da se čovek ukočio od straha. Ako ne baci pušku, ustanoviće da je ovo samo grančica, a meni će stvarno biti žao što će me ustreliti.

Na glavnoj kapiji, narednik A. Dajzenburger takođe je imao probleme. Neki sitan muškarac u prljavoj kabanici sve vreme je upirao prstom u njega i mrmljao, dok mu se gospođa koja je malčice izgledala kao njegova majka obraćala urgentnim tonom i sve vreme sama sebe prekidala drugačijim glasom.

⁷⁷ Igra reči: u originalu: *faggot*, eng. Peder, homoseksualac, izgovara se isto kao *fagot*, snop drva za potpalu; (*prim. prev.*)

"Zaista je od životne važnosti da nam se omogući da razgovaramo s nekim ko je nadležan", reče Azirafal. "Zaista moram da zatražim da u pravu je, znate, ja bih znala da laže da, hvala, mislim da bismo zaista mogli nešto da postignemo ako biste mi ljubazno dozvolili da nastavim u redu hvala samo sam pokušavala da malo pripomognem Da! E-e. Pitali ste ga da, u redu... elem..."

"Vidiš ovaj prst?", dreknu Šedvel, čiji se razum još držao, ali na kraju dugačke i prilično iskrzane niti. "Vidiš? Ovaj prst, momče, može da te pošalje Bogu na istinu!"

Narednik Dajzenburger zurio je u crn i modar nokat koji mu je lebdeo na pedalj od lica. Kao ofanzivno oružje, rangirao se prilično visoko, pogotovo ako bi se ikada koristio prilikom pripreme hrane.

Telefon se oglašavao samo krčanjem. Rečeno mu je da ne napušta svoje stražarsko mesto. Njegova rana iz Vijetnama počela je da ga tišti.⁷⁸ Pitao se u kolike bi nevolje upao ako bi upucao neameričke civile.

Četiri bicikla zaustavila su se nedaleko od baze. Tragovi guma u prašini i fleka od ulja ukazivali su na to da su se i drugi putnici tu nakratko zaustavili.

"Zašto smo stali?", upita Biberčica.

"Razmišljam", reče Adam.

Bilo je to teško. Delić uma koji je poznavao kao *sebe* još je bio tamo, ali se upinjao da ne potone u fontanu razorne tame. Ipak, bio je svestan da su njegova tri saputnika stoprocentno ljudska bića. I ranije ih je uvaljivao u nevolje, u smislu iscepane odeće, umanjenih džeparaca i tako dalje, ali ovde će gotovo izvesno biti mnogo težih posledica od zabrane izlazaka i čišćenja sobe.

S druge strane, nije imao nikog drugog.

"U redu", reče. "Mislim da nam trebaju neke stvari. Treba nam mač, kruna i neka vaga."

Netremice su ga gledali.

"Šta, baš ovde?", upita Brajan. "Ovde nema ničeg sličnog."

"Ma ne znam", reče Adam. "Kad pomislite na igre i na to da smo se, znate, igrali..."

Tek toliko da dokusure dan naredniku Dajzenburgeru, neka kola su se zaustavila i lebдела su desetak centimetara iznad tla jer nisu imala gume. Kao ni farbe. Imala su trag plavog dima, a kad su se zaustavila, oglasila su se cičavim zvukom, kakav inače ispušta metal koji se hladi sa veoma visoke temperature.

Činilo se da imaju zatamnjena stakla, mada je to bio samo efekt izazvan činjenicom da su prozori kola bili obični, ali je unutrašnjost bila zatamnjena od dima.

Vrata vozača se otvoriše i oblak zagušljivog dima pokulja napolje. Tada Krouli izađe za njim.

On zamahnu da rastera dim oko lica, trepnu, a onda pretvori taj pokret u prijateljsko mahanje.

"Ćao", reče on. "Kako je? Još nije došao smak sveta?"

"Neće da nas pusti unutra, Krouli", reče Madam Trejsi.

"Azirafale? Jesi li to ti? Lepa haljinica", uzgred reče Krouli. Nije se osećao naročito dobro. U poslednjih pedeset kilometara zamišljao je da je tona plamtećeg metala, gume i kože automobil u voznom stanju, a 'bentli' mu se žestoko opirao. Najteže je bilo terati celu stvar dalje pošto su izgorele radijalke za sve vremenske uslove. Kraj njega, ostaci 'bentlija' iznenada popadaše na iskrivljene gole točkove, pošto je on prestao da zamišlja kako auto ima gume.

On potapša površinu dovoljno vrelu da se na njoj isprže jaja.

⁷⁸ Okliznuo se i pao u hotelskoj tuš-kabini kada je tamo letovao 1983. Sada je i sam pogled na parče žutog sapuna mogao da ga gotovo potpuno rastroji.

"Ovakve performanse ne biste izvukli iz nekih modernih kola", reče on s ljubavlju. Piljili su u njega. Začu se tiho elektronsko škljocanje. Kapija se podizala. Kućište u kojem se nalazio elektromotor mehanički je zastenjalo, a onda odustalo, suočeno sa nezaustavljivom silom koja je delovala na rampu. "Hej!", reče narednik Dajzenburger. "Koji je šalabajzer od vas to uradio?" *Zip. Zip. Zip. Zip.* I mali pas, čija se noge nisu razaznavale od brzine. Oni se zapiljiše u četiri prilike koje su žestoko okretale pedale dok su se saginjale da prođu ispod rampe i nestajale u bazi. Narednik se pribra. "Hej", reče, ali ovaj put mnogo slabije, "da li je jedan od tih klinaca imao u korpi na biciklu nekog svemirskog vanzemaljca sa licem poput prijateljski nastrojenog govanceta?"⁷⁹ "Ne bih rekao", reče Krouli. "Onda su", reče narednik Dajzenburger, "u žešćoj frci." On podiže pušku. Dosta mu je bilo zajebancije; sve vreme je mislio na sapun. "A isto tako", reče on, "i vi." "U pozoravam te...", zausti Šedvel. "Ovo već predugo traje", reče Azirafal. "Krouli, budi toliko dobar pa se postaraj za to." "Hmm?", reče Krouli. "Ja sam onaj dobar momak", reče Azirafal. "Ne možeš od mene očekivati da - ma nek se nosi. Probaš da sve uradiš kako treba, i evo do čega te to dovede." On pucnu prstima. Začu se prasak nalik na staromodni blic fotoaparata i narednik Tomas A. Dajzenburger nestade. "Ehr", reče Azirafal. "Vidite?", reče Šedvel, koji nije sasvim ukapirao podeljenu ličnost Madam Trejsi, "ništa lakše. Drž'te se vi samo mene, i dobro ćete proći." "Svaka čast", reče Krouli. "Nikad ne bih pomislio da imaš toga u sebi." "Ne", reče Azirafal. "zapravo, ne bih ni ja. Nadam se da ga nisam poslao na neko grozno mesto." "Bolje se odmah navikavaj na to", reče Krouli. "Samo ih šiljneš. Najbolje da ne brineš o tome kuda idu." Izgledao je fascinirano. "Zar me nećeš upoznati sa svojim novim telom?" "Oh? Da. Da, naravno. Madam Trejsi, ovo je Krouli, Krouli, Madam Trejsi. Očarana sam, svakako." "Idemo unutra", reče Krouli. S tugom je pogledao u olupinu 'bentlija', a onda se razvedrio. Jedan džip se svrhovito približavao kapiji i činilo se da je krcat ljudima koji su se spremali da izvikuju pitanja i pucaju iz pušaka, ne vodeći računa o redosledu kojim to čine. Ozario se. To je već bilo nešto, što bi se moglo nazvati njegovim domenom. Izvukao je ruke iz džepova, podigao ih kao Brus Li, pa se osmehnuo kao Li Van Klif. "Ah", reče, "evo našeg prevoza."

Parkirali su bajseve ispred jedne od niskih zgrada. Venslidejl je svoj pažljivo zaključao. Takav je bio dečak.

"I kako će ti ljudi izgledati?", upita Biberčica. "Mogu da izgledaju svakojako", reče Adam podozrivo. "Odrasli su, zar ne?", upita Biberčica. "Da", reče Adam. "Odrasliji od svih koje ste videli, rekao bih." "Suprotstavljanje odraslima nikad nikuda ne vodi", reče Venslidejl smrknuto. "Uvek se uvališ u nevolje." "Ne morate da im se suprotstavljate", reče Adam. "Samo radite ono što sam vam rekao."

⁷⁹ Aluzija na film Stivena Spilberga *E.T.*; (prim. prev.)

'Oni' pogledaše stvari koje su nosili. Ako su to bila sredstva za popravljanje sveta, onda nisu izgledala bogzna koliko efikasno.

"Kako zamišljate da ih nađemo?", sumnjičavo upita Brajan.

"Sećam se kad smo bili u poseti sa školom, tu ima mnogo prostorija. Mnogo prostorija i svetlucavih lampica." Adam se zamišljeno zagleda u zgrade. Alarmi su još jodlovali.

"E pa", reče on, "meni se čini da..."

"Hej, deco, šta ćete vi ovde?"

Taj glas nije bio stoprocentno preteći, ali se nalazio pri kraju svog povodca i pripadao je oficiru koji je deset minuta proveo u pokušajima da pronađe smisao u besmislenom svetu gde su se alarmi aktivirali, a vrata nisu otvarala. Dva podjednako izmučena vojnika stajala su iza njega, pomalo u nedoumici kako da se ponesu prema četiri niska i očigledno beloputa maloletnika, od kojih je jedan donekle bio ženskog pola.

"Ne brinite vi za nas", reče Adam vedro. "Samo razgledamo."

"E, da ste odmah...", zausti poručnik.

"Na spavanje", reče Adam. "Haj'te vi lepo na spavanje. Svi ovde prisutni vojnici, na spavanje. Tako nećete nastradati. Svi na spavanje. *Odmah.*"

Poručnik se zabulji u njega, dok su mu oči kolutale. Onda klonu napred.

"Kuku", reče Biberčica kada su se i ostali srušili, "kako si to izveo?"

"Pa", reče Adam oprezno, "znate ono o hipnotizmu iz *101 stvari koje mogu da rade dečaci*, što nam nikad nije uspelo?"

"Da?"

"Pa, otprilike je tako, samo što sam sada shvatio kako da to izvedem." On krenu natrag u zgradu sa sredstvima veze.

Pribrao se i telo mu se iz uobičajene komotne pogurenosti uspravilo u stav na kakav bi i gospodin Tajler bio ponosan.

"Tako", reče on.

Razmisli načas.

Onda reče: "Dođite da vidite."

Ako biste uklonili svet i ostavili samo elektricitet, to bi ličilo na najveličanstveniji filigran ikada napravljen - kugla od svetlucavih srebrnih linija sa mestimičnim blistavim šiljkom satelitskog snopa. Čak bi i tamni delovi svetleli radarskim i radio talasima komercijalnih stanica. Mogao bi to biti nervni sistem kakve velike zveri.

Tu i tamo, gradovi prave čvorišta u mreži, ali najveći deo elektriciteta je, naravno, puka muskulatura koja se bavi samo grubim radom. Ali već pedesetak godina, ljudi su elektricitetu davali um.

I sada je bio živ, na isti način na koji je živa vatra. Prekidači su se spajali zavarivanjem. Releji su se topili. U srcu silikonskih čipova čija je mikroskopska arhitektura ličila na plan grada Los Andelesa otvarali su se novi prolazi, a stotinama kilometara dalje zvana su zvonila u podzemnim prostorijama dok su ljudi užasnuto zurili u ono što su im prikazivali izvesni ekrani. Teška čelična vrata čvrsto su se zatvarala u tajnim šupljim planinama i ostavljala ljude sa druge strane da po njima lupaju i bakću se sa razvodnim kutijama i pregorelim osiguračima. Delovi pustinje i tundre klizili su u stranu i puštali svež vazduh u grobnice s klima-uređajima, a tupa obličja nezgrapno su zauzimala položaj.

I dok je elektricitet tekao tamo gde nije trebalo, povlačio se iz svojih uobičajenih tokova. U gradovima su se gasili semafori, zatim ulična svetla, pa onda i sve druge svetiljke. Ventilatori su usporili, zatresli se, stali. Grejači su zgasnuli u tami. Liftovi se zaglavili. Radio-stanice su prestale da rade i njihova umirujuća muzika bila je ućutkana.

Kaže se da je civilizacija samo dvadeset četiri sata i dva obroka udaljena od varvarstva.

Noć se polako širila po Zemlji koja se okretala. Trebalo je da bude ispunjena svetlim tačkicama. Nije bila.

Tamo dole nalazilo se pet milijardi ljudi. Prema onome što će se ubrzo dogoditi, varvarstvo je ličilo na piknik - vrelo, gadno, a sve će na kraju biti prepušteno mravima.

mrt se uspravi. Činilo se da napeto osluškuje. Ostaje otvoreno pitanje pomoću čega je osluškivao.

ON JE OVDE, reče on.

Ostalih troje digoše pogled. U načinu na koji je stajao tamo jedva se mogla primetiti promena. Trenutak pre nego što je Smrt progovorio, oni su, onim svojim delom koji nije hodao i govorio poput ljudskih bića, obavijali svet. Sada su se vratili.

Manje-više.

Bilo je nečeg čudnog u vezi s njima. Kao da su, umesto loše skrojenih odela, sada nosili loše skrojena tela. Glad je izgledao pomalo kao nepodešena radio-stanica, tako da je inače dominantan signal - izgled prijatnog, pouzdanog, uspešnog poslovnog čoveka - počeo da se gubi ispod drevnih, groznih atmosferskih smetnji njegove prave ličnosti. Koža Rata blistala je, orošena znojem. Koža Zagađenja prosto je blistala.

"Sve je... sređeno", reče Rat, izgovorivši to sa izvesnim naporom. "Ići će... svojim tokom."

"Nije u pitanju samo nuklearno", reče Zagađenje, "već i hemijsko. Hiljade galona materije u... malim rezervoarima širom sveta. Divna tečnost... sa osamnaest slogova u imenu. I stare... rezerve. Recite šta god hoćete. Plutonijum može da vas uneredi za hiljadu godina, ali arsenik je večan."

"A onda... zima", reče Glad. "Ja volim zimu. u zimi ima nečeg... čistog."

"Koke se vraćaju... kući", reče Rat.

"Nema više koka", reče Glad ravnim glasom.

Samo se Smrt nije menjao. Neke stvari su nepromenljive.

Četvorka izađe iz zgrade. Bilo je primetno da Zagađenje, iako hoda, nekako kao da ćurka.

A to su zapazili Anatema i Njutn Pulsifer.

Bila je to prva zgrada na koju su naišli. Činilo se da će biti mnogo bezbedniji unutra nego napolju, gde je vladalo veliko uzbuđenje. Anatema je otvorila vrata prekrivena oznakama koje su ukazivale na to da je tako nešto opasno po život. Zanjihala su se i otvorila na njen dodir. Kada su ušli, zatvorila su se i zaključala.

Nije bilo mnogo vremena da prodiskutuju to posle nailaska Četvorke.

"Ko je to bio?", upita Njut. "Nekakvi teroristi?"

"U veoma lepom i tačnom smislu", reče Anatema, "mislim da si u pravu."

"O čemu su to trabunjali?"

"Moguće o smaku sveta", reče Anatema. "Da li si im video aure?"

"Mislim da nisam", reče Njut.

"Uopšte nisu lepe."

"Oh."

"Zapravo, aure su im negativne."

"Oh?"

"Kao crne rupe."

"To je loše, zar ne?"

"Da."

Anatema besno pogleda redove metalnih ormarića. Prvi put, i to baš sad, zato što nije u pitanju bila igra već prava stvar, mašinerija koja će dovesti do smaka sveta, ili u najmanju ruku onog njegovog dela koji zauzima slojeve od dva metra dubine pa sve do sloja ozona, nije radila kako je bilo propisano. Nije bilo velikih crvenih posuda sa svetlima koja ritmično blešte. Nije

bilo izuvijanih žica koje bi izgledale kao da ih treba preseći. Nije bilo sumnjivo krupnih numeričkih displeja koji bi odbrojavali prema nuli i koji bi mogli da se isključe samo nekoliko sekundi pre kraja. Umesto toga, metalni ormarići izgledali su čvrsto, teško i veoma otporno na herojska dela u poslednji čas.

"Šta to ide svojim tokom?", upita Anatema. "Uradili su nešto, zar ne?"

"Možda postoji neki prekidač za isključivanje?", upita Njut bespomoćno. "Siguran sam, ako bismo samo pogledali okolo..."

"Takve stvari su uzidane. Ne budi smešan. Mislila sam da se razumeš u takve stvari."

Njut očajnički zakluma glavom. Ovo je bilo veoma daleko od primera iz *Lake elektronike*. Tek onako da se kaže, on zaviri iza jednog ormarića.

"Globalne komunikacione veze", reče on neodređeno. "Mogla bi time da učiniš praktično sve. Da moduliraš glavno napajanje, priključiš se na satelite. Apsolutno sve. Mogla bi" *zvip* "ajaoj, mogla bi" *zvap* "ijooj, da nateras stvari da" *zvipt* "uh, rade gotovo" *zzap* "ooh."

"Kako ti ide?"

Njut je sisao prste. Do sada još nije pronašao ništa što liči na tranzistor. Umotao je šaku u maramicu i izvukao par ploča iz ležišta.

Jednom, jedan od časopisa o elektronici na koje je bio pretplaćen, objavio je, šale radi, crtež strujnog kola sa garancijom da ono neće funkcionisati. Konačno, kazali su na svoj zabavan način, evo nečega što vi nesposobnjakovići možete da napravite i da budete sigurni, kada ne bude radilo, da definitivno radi. Diode su bile postavljene pogrešno, tranzistori naopako, a baterija je bila prazna. Njut je to sastavio i uhvatio Radio Moskvu. Napisao im je pismo sa prigovorom, ali nikad mu nisu odgovorili.

"Zaista ne znam kako mi ide", reče on.

"Džems Bond samo odšrafi stvari", reče Anatema.

"Nije da samo odšrafi", reče Njut, sve nervozniji. "A ja nisam" *zvip* "Džems Bond. Da jesam" *vzzzit* "negativci bi mi pokazali sve te ultrasmrtonosne poluge i objasnili kako rade, zar ne?" *Fvizzzpt* "Samo što se to ne dešava u stvarnom životu! Ja *ne znam* šta se dešava i *ne mogu* to da zaustavim."

Oblaci su ključali oko horizonta. Nebo je gore bilo vedro, a vazduh je remetio samo laki lahor. Ali, to nije bio normalan vazduh. Izgledao je nekako kristalizovano, kao da možete, ako pomerite glavu, da ugledate nove površine. Svetlucaje. Ako baš morate da nađete reč koja bi ga opisala, onda bi vam reč *prepun* podmuklo kliznula u misli. Prepun nematerijalnih bića koja samo čekaju pravi trenutak da postanu veoma materijalna.

Adam podiže pogled. U nekom smislu, gore je bio samo čist vazduh. U drugom smislu, protezao se do beskraj, sa vojskama Raja i Pakla krilom uz krilo. Ako biste zaista detaljno pogledali i pritom bili za to posebno obučeni, uvideli biste razliku.

Tišina je držala mehur sveta u stisku.

Vrata zgrade se otvoriše i Četvorka stupi napolje. Troje od njih sada je jedva podsećalo na ljudska bića. Izgledali su kao čovekolika bića sazdana od svega onog što su predstavljali. Pored njih, Smrt je izgledao krajnje svakidašnje. Njegov kožni mantil i kaciga s tamnim viziorom pretvorili su se u odoru s kapuljačom, ali to su bili puki detalji. Kostur, makar i hodao, barem je ljudski; Smrt u neku ruku čuči u svakom živom biću.

"Stvar je u tome", žurno reče Adam, "da oni nisu stvarni. Više su kao košmari."

"A-ali mi ne spavamo", reče Biberčica.

Pas zacvile i pokuša da se sakrije iza Adama.

"Onaj izgleda kao da se topi", reče Brajan i pokaza na sve bližu figuru, ako se tako moglo reći, Zagađenja.

"Eto onda", reče Adam ohrabrujućim tonom. "Ne može biti stvaran, zar ne? Tako kaže zdrava pamet. Nešto takvo ne može *stvarno* biti stvarno."

Četvorka se zaustavi nekoliko metara dalje.

UČINJENO JE, reče Smrt. Nagnuo se malo napred i bez očiju zagledao u Adama. Bilo je teško ustanoviti da li je bio iznenađen.

"Da, pa", reče Adam, "stvar je u tome da ne želim da to bude učinjeno. Nikada nisam ni tražio da bude učinjeno." Smrt pogleda ostale, a onda ponovo Adama.

Iza njih se naglo zaustavi džip. Njih dvojica nisu obraćali pažnju na to.

NE RAZUMEM, reče on. *SÂMO TVOJE POSTOJANJE SVAKAKO IZISKUJE SMAK SVETA. TAKO JE ZAPISANO.*

"Ne vidim što bi iko zapisivao takve stvari", reče Adam smireno. "Svet je pun raznoraznih sjajnih stvari koje još nisam ni otkrio, pa zato ne želim da se iko meša i pravi tu neke smakove pre nego što uspem da ga istražim. Zato možete svi lepo da odete odavde."

("Taj je, gospodine Šedvel", reče Azirafal, čije su reči zamrle u nesigurnosti, još dok ih je izgovarao, "onaj... u... majici...")

Smrt je piljio u Adama.

"Ti si... deo... nas", procedi Rat kroz zube koji su ličili na divne metke.

"Učinjeno je. Mi stvaramo... svet... iznova", reče Zagađenje, čiji je glas bio podmukao poput nečega što ćurka iz zardalog bureta u gornji sloj zemlje zasićen vodom.

"Ti... nas... povedi", reče Glad.

Adam je oklevao. Glasovi u njemu još su vikali da je sve to istina i da je svet isto tako njegov, pa samo treba da se okrene i povede ih po zbunjenoj planeti. Ovo su bili ljudi od njegove sorte.

Gore, u redovima, nebeske vojske čekale su Reč.

("Neš valjda njega da upucam! Pa to je običan balavac!")

"Ovaj", reče Azirafal. "Ovaj. Da. Možda je najbolje da malčice popričekamo, šta mislite?"

"Misliš, dok ne poraste?", upita Krouli.)

Pas počeo da reži.

Adam pogleda 'Njih'. I oni su bili od njegove sorte.

Samo je trebalo da odluči ko su mu pravi prijatelji.

Ponovo se okrenu prema Četvorki.

"Sredite ih", reče Adam tiho.

Nesigurnost i neodlučnost iščileli su mu iz glasa. Glas mu je postao neobično milozvučan. Nijedno ljudsko biće nije moglo da odbije naredbu izgovorenu takvim glasom. Rat se nasmeja, pa pogleda u 'Njih' sa iščekivanjem.

"Mali dečaci", reče ona, "koji se igraju igračkama. Pomislite samo kakve sve igračke ja mogu da vam ponudim... pomislite samo na sve te igre. Mogu da vas nateram da se zaljubite u mene, dečaci mali. Mali dečaci, s tim malim pištoljima."

Ona se ponovo nasmeja, ali štekatanje nalik na mitraljez zamre kada Biberčica stupi napred i podiže uzdrhtalu ruku.

To i nije bio neki mač, ali bolji se nije mogao napraviti od dva komada drveta i malo žice. Rat se zapilji u to.

"Shvatam", reče ona, "*mano e mano*, a?" Ona isuka svoje sečivo i diže ga tako da ono načini zvuk nalik na provlačenje prsta po rubu vinske čaše.

Nešto blesnu kada se dodirnuše.

Smrt se zapilji u Adamove oči.

Začu se jedan zvuk, sličan zveckanju.

"Ne dirajte to!", graknu Adam, ne pomerivši glavu.

'Oni' se samo zapiljiše u mač koji se ljuljao, da bi se konačno umirio na betonskoj stazi.

"Mali dečaci", promrmlja Biberčica s gađenjem. Pre ili kasnije, svako je morao da se opredeli kojoj bandi pripada.

"Ali, ali", reče Brajan, "ona kao da je bila usisana u mač..."

Vazduh između Adama i Smrti zavibrira, kao u naletu jare.

Venslidejl diže glavu i pogleda Glad u upale očne duplje. Držao je nešto što bi se, s malo mašte, moglo smatrati vagom načinjenom od žice i grančica. Onda time zavitla oko glave.

Glad ispruži ruku da bi se odbranio.

Ponovo nešto blesnu, a onda srebrna vaga začangrlja po tlu.

"Ne... dirajte... je", reče Adam.

Zagađenje se već dalo u beg, ili je makar brzo pocurelo, ali Brajan je zgrabio upleteni krug od trave koji je nosio oko glave i bacio ga. Nije trebalo da se tako ponaša, ali neka sila mu ga je otrgla iz ruku i zavrtela ga kao disk.

Ovaj put, eksplozija je bila praćena crvenim plamenom unutar oblaka crnog dima i zaudarala je na naftu.

Praćena plehanim tihim zvukom, pocrnela srebrna kruna iskotrlja se iz dima, a onda poče da se vrti praveći buku poput novčića koji se primiruje.

Makar nije bilo potrebno upozorenje da to ne diraju.

Presijavalo se na način neprimeren metalu.

"Gde odoše?", upita Vensli.

TAMO GDE PRIPADAJU, reče Smrt, i dalje netremice zagledan u Adama. *TAMO GDE SU ODUVEK BILI. NATRAG U LJUDSKI UM.*

Isceri se Adamu.

Začu se cepanje. Odora Smrti se iskida i krila mu se raširiše. Anđeoska krila. Ali bez perja. Bila su to krila noći, krila koja su bili oblici isečeni kroz materiju stvaranja prema tami ispod nje, gde samo nekoliko dalekih svetala treperi, svetala koja bi mogla biti zvezde, ili nešto sasvim drugo.

ALI JA, reče on, *NISAM KAO ONI. JA SAM AZRAEL, STVOREN DA BUDEM SEN STVARANJA. MENE NE MOŽEŠ DA UNIŠTIŠ. TO BI UNIŠTILO SVET.*

Vrelina njihovih pogleda zgasnu. Adam se počeša po nosu.

"Ma, šta znam", reče on. "Možda i postoji neki način." Uzvratu mu cerenjem.

"U svakom slučaju, sada ima da prestane", reče on. "Sve to sa mašinama. Za sada moraš da radiš što ti kažem, a ja kažem da to mora da prestane."

Smrt slegnu ramenima. *VEĆ PRESTAJE*, reče. *BEZ NJIH*, on tu pokaza na jadne ostatke preostala tri Jahača, *NE MOŽE DA SE NASTAVI. OBIČNA ENTROPIJA TRIJUMFUJE*. Smrt podiže koščatu ruku pokretom koji se mogao protumačiti i kao salutiranje.

VRATIĆE SE ONI, reče. *NIKADA NISU DALEKO.*

Krila zamahnuše, samo jednom, kao udar groma, i anđeo Smrti nestade.

"E pa dobro", reče Adam praznom vazduhu. "U redu. To se neće desiti. Sve ono što su započeli - mora da prestane *odmah*."

jut je očajnički piljio u police sa uređajima.

"Trebalo bi da postoji uputstvo ili tako nešto", reče on.

"Možemo da pogledamo ima li Agnes šta da kaže", predloži Anatema.

"O, da", kiselo reče Njut. "To ima smisla, zar ne? Sabotirati elektroniku iz dvadesetog veka pomoću uputstva iz nekakve radionice iz sedamnaestog veka? Šta je Agnes Nater znala o tranzistoru?"

"Pa, moj deda je protumačio predskazanje 3328 prilično dobro 1948. godine i vrlo pametno uložio pare", reče Anatema. "Naravno, ona nije znala kako će se to zvati, i nije uopšte uzevši znala bogzna koliko o elektricitetu, ali..."

"Govorio sam retorički."

"Ionako ne treba da nateráš to da radi. Treba da ga onemogućíš da radi. Za to ti nije potrebno znanje, već neznanje."

Njut zastenja.

"U redu", reče umorno. "Da probamo. Daj mi neko predskazanje."

Anatema nasumice izvuče karticu.

"On Nije Ono Što Kaže Da Jeste", pročitla ona. "Broj 1002. Veoma jednostavno. Imaš li ikakvu ideju?"

"Pa, gledaj", skrhano reče Njut, "ovo baš nije pravi trenutak da se to kaže, ali...", proguta knedlu. "... ja se zapravo ne razumem mnogo u elektroniku. Ni najmanje se ne razumem u nju."

"Rekao si da si kompjuterski inženjer, ako se dobro sećam."

"To je bilo malo preterano. Hoću reći, ne može biti preteranije, stvarno, rekao bih da se to zapravo može nazvati razmetanjem. Mislim da bih se usudio da kažem da je to bilo", Njut zatvori oči, "izvrđavanje istine."

"Hoćeš reći, laž?", ljupko reče Anatema.

"O, ne bih išao toliko daleko", reče Njut. "Mada", dodade, "ja zapravo nisam kompjuterski inženjer. Uopšte. Sasvim suprotno."

"Šta je suprotno?"

"Ako baš moraš da znaš, svaki put kada pokušam da nateram neki električni aparat da radi, on se pokvari."

Anatema mu se vedro osmehnu i teatralno zauze pozu kao u onom trenutku kada devojka u šljokicama odstupi na sceni da otkrije mađioničarev trik.

"Taa-daa", reče ona.

"Popravi to", reče ona.

"Šta?"

"Učini da radi bolje", reče ona.

"Šta znam", reče Njut, "nisam siguran da mogu." Spustio je šaku na vrh najbližeg ormarića.

Začu se zvuk iznenadnog zaustavljanja nečega što nije ni shvatao da čuje, i sve sporije zavijanje dalekog generatora. Svetla na kontrolnoj tabli zatreperiše i većina ih se pogasi.

Širom sveta, ljudi koji su se hrvali sa prekidačima ustanovili su da su ovi proradili. Strujna kola su se otvorila. Računari su prestali da planiraju III svetski rat i vratili se dokonom osmatranju stratosfere. U bunkerima ispod Novaje Zemle ljudi su ustanovili da su im osigurači koje su mahnito pokušavali da iščupaju konačno u rukama; u bunkerima ispod Vajominga i Nebraske, ljudi u radnim kombinezonima prestali su da vrište i uzmahuju puškama jedni na

druge i popili bi po pivce da je alkohol bio dopušten u bazama sa projektilima. Nije bio dozvoljen, ali su oni svejedno nategli.

Svetla su se popalila. Civilizacija je prekinula svoj spust u kaos i počela da piše pisma novinama o tome kako se u ovo doba ljudi preterano uzbude zbog najmanjih sitnica.

U Tadfildu, mašine su prestale da odašilju pretnju. Nešto je iščezlo iz njih, ne računajući električnu struju.

"Majčice", reče Njut.

"Eto ti", reče Anatema. "Sredio si ga, svaka ti čast. Veruj mi, možeš verovati staroj Agnes. A sad, da se čistimo odavde."

"Nije hteo to da uradi!", reče Azirafal. "Nisam li ti to oduvek govorio, Krouli? Ako se potrudiš da pogledaš svakome u dušu, ustanovićeš da je ona na dnu sasvim..."

"Nije još gotovo", mirno reče Krouli.

Adam se okrenu, kao da ih prvi put vidi. Krouli nije navikao na to da ga ljudi tako brzo prozni, ali Adam je zurio u njega kao da je Krouliju čitava životna priča nalepljena na lobanju sa unutrašnje strane, a on, Adam, je čita. Za tren je spoznao pravu stravu. Oduvek je mislio da je ono što je ranije osećao prava stvar, ali to je prema ovom novom osećaju bio puki strah. Oni Odozdo mogli su da učine da prestanete da postojite tako što bi vam, pa, naneli bola u izobilju, ali ovaj dečak ne samo da je mogao da učini da prestanete da postojite tako što će samo da pomisli na to, već je verovatno mogao da sredi da bude kao da nikada niste ni postojali.

Adamov pogled pređe na Azirafala.

"Izvin'te, zbog čega ste vas dvoje u jednome?", upita Adam.

"Pa", reče Azirafal, "to je duga..."

"Nije u redu da budete dvoje u jednome", reče Adam. "Mislim da treba opet da budete dvoje razdvojenih."

Nije bilo nikakvih razmetljivih specijalnih efekata. Samo je Azirafal sada sedeo pored Madam Trejsi.

"Oooh, ala je to peckalo", reče ona. Osmotri Azirafala od glave do pete. "O", reče, malčice razočarano. "Nekako sam mislila da ćeš biti mlađi."

Šedvel se ljubomorno namršti na anđela i značajno nape obarač Tandžare.

Azirafal spusti pogled na svoje novo telo koje je, na nesreću, veoma ličilo na njegovo staro telo, iako mu je mantil bio čistiji.

"Pa, i to je gotovo", reče on.

"Ne, reče Krouli. "Ne. Nije, razumeš. Uopšte nije."

Sada su gore zaista bili oblaci koji su se uvijali kao rezanci u ključaloj vodi.

"Vidiš", reče Krouli, čiji je glas bio otežao od fatalizma, "to zapravo ne ide tako jednostavno. Misliš da ratovi počnu zato što upucaju nekog matorog vojvodu, ili neko nekome odseče uvo, ili neko postavi projekte na pogrešnom mestu. Nije tako. To su samo, pa, povodi, koji s tim nemaju nikakve veze. Rat zapravo započne zato što dve strane ne mogu jedna drugu očima da vide, pritisak raste, a onda bilo kakva sitnica može da ga izazove. Bilo kakva. Kako se ti zoveš... ovaj... dečake?"

"To je Adam Jang", reče Anatema dok je prilazila sa Njutom koji je pokušavao da je pristigne.

"Tako je. Adam Jang", reče Adam.

"Lepo si to izveo. Spasao si svet. Zaslužio si pola letovanja", reče Krouli. "Ali to neće ništa izmeniti."

"Mislim da si u pravu", reče Azirafal. "Siguran sam da moji žele Armagedon. To je jako tužno."

"Da li bi nam iko rekao šta se dešava?", strogo upita Anatema, prekrstivši ruke.

Azirafal slegnu ramenima. "To je veoma duga priča", započe on.

Anatema isturi bradu. "Onda je ispričaj", reče.

"Pa. Na Početku..."

Munja blesnu, grom udari o tle nekoliko metara od Adama i ostade tamo, vreli stub koji se širio u osnovi, kao da podivljali elektricitet ispunjava neki nevidljivi kalup. Ljudska bića ustuknuše uz džip.

Kada je munja nestala, tamo je stajao mladić načinjen od zlatne vatre.

"Jaoj", reče Azirafal. "To je on."

"Koji on?", upita Krouli.

"Glas Božji", reče anđeo. "Metatron."

'Oni' se zabuljiše.

Onda Biberčica reče: "Ne, nije. Metatron je napravljen od plastike, ima laserski top i može da se pretvori u helikopter."

"To je, bre, Kosmički Megatron", reče Venslidejl jedva čujno. "Imao sam jednog, ali mu je otpala glava. Mislim da je ovaj drugačiji."

Divan prazan pogled pade na Adama Janga, a zatim naglo skrenu da pogleda u beton pokraj sebe, koji je ključao.

Neka prilika dizala se iz uzburkanog tla kako to čini kralj demona u pantomimi, ali ako je ovaj ikada učestvovao u pantomimi, onda je to bila neka iz koje niko nije uspeo da izađe živ, a nakon svega su morali da zovu sveštenika da spali čitavo mesto. Nije se mnogo razlikovao od one druge prilike, osim što su plamenovi bili crveni kao krv.

"Ovaj", reče Krouli, pokušavajući da utone u sedište. "Ćao...ovaj."

Crveni stvor mu uputi najkraći mogući pogled, kao da ga odmerava radi konzumiranja u bliskoj budućnosti, a onda se zapilji u Adama. Kada je progovorio, glas mu je zazvučao poput miliona muva koje žurno uzleću.

Prozujao je reč koja je, onim ljudskim bićima koji su je čuli, zaličila na struganje turpijom po kičmi.

Obraćao se Adamu, koji reče: "A? Ne. Već sam rekao. Zovem se Adam Jang." Odmerio je priliku od glave do pete. "A ti?"

"Belzebub", pomože mu Krouli. "On je Gospodar..."

"Hvala ti, Krouzli", reče Belzebub. "Kazznije moramo ozzbiljno da porazzgovaramo. Zziguran szzam da imaš puno toga da mi izzpričaš."

"Ovaj", reče Krouli, "pa, vidiš, evo šta se desilo..."

"Zzačepi!"

"Dobro. Dobro", reče Krouli žurno.

"E sad, Adame Jang", reče Metatron, "iako, naravno, umemo da cenimo tvoju pomoć u ovom trenutku, moramo dodati da Armagedon treba da se odigra *sada*. Može doći do privremenih neprijatnosti, ali to teško da može da stane na put konačnoj pobedi dobra."

"Ah", šapnu Krouli Azirafalu, "hoće da kaže da moramo uništiti svet kako bismo ga spasli."

"Tek treba da zze vidi čemu zztoji na putu", zazuja Belzebub. "Ali o tome zze mora odlučiti zzada, dečko. To ti je zzudbina. Tako je zzapizzano."

Adam duboko udahnu. Ljudski posmatrač i zadržase dah. Krouli i Azirafal su zaboravili da dišu još pre nekog vremena.

"Prosto ne vidim zbog čega sve i svako treba da izgori i tako to", reče Adam. "Milion riba, kitova, drveća, ovaca i slično. A bar da je neki razlog. Nego samo da bi se videlo ko ima jaču bandu. Kao mi i Džonsonijanci. Ali čak i da pobedite, ne možete zaista da porazite drugu stranu, zato što to u stvari ne želite. Hoću reći, ne zanavek. Počecete sve iznova. Samo ćete i dalje slati tipove kao što su ova dvojica", on pokaza na Kroulija i Azirafala, "da sluđuju ljude. K'o da i ovako nije dovoljno teško biti čovek, nego još treba i drugi da dolaze da te dodatno sluđuju."

Krouli se okrenu prema Azirafalu.

"Džonsonijanci?", šapnu.

Anđeo slegnu ramenima. "Mislim da je u pitanju neka ranohrišćanska odmetnička sekta", reče on. "Neka vrsta Gnostika. Kao što su Ofiti." Čelo mu se nabra. "Ili su to bili Setiti? Ne, mislim na Koliridane. Uh, bre. Žalim, bilo ih je na stotine teško je popamtiti sve."

"Sluđuju ljude", promrmlja Krouli.

"To nije važno!", odbrusi Metatron. "Čitav smisao u stvaranju Zemlje, Dobra i Zla..."

"Ne vidim šta je tu toliko super ako stvoriš ljude k'o ljude, a onda se iznerviraš što se ponašaju kao ljudi", reče Adam strogo. "U svakom slučaju, da ste prestali da govorite ljudima kako će se sve srediti posle njihove smrti, možda bi pokušali da sređuju stvari i za života. Da sam ja glavni, pokuš'o bi' da izvedem da ljudi žive mnogo duže, kao matori Metuzalem. Bilo bi to mnogo zanimljivije i mogli bi da počnu da razmišljaju o svemu onome što rade životnoj sredini i ekologiji, jer bi i dalje bili tu i za sto godina."

"A", reče Belzebub i čak stade da se osmehuje. "Ti hoćežžš da vladažžš zzvetom. To već vižžše liči na tvog Oc..."

"Pomišljao sam na to i neću da to radim", reče Adam, blago se okrenuvši i ohrabrujuće klimnuvši glavom 'Njima'. "Hoću reći, ima stvarčica koje bi mogle da se promene, al' bi onda ljudi stalno dolazili i tražili da stalno sređujem sve živo, da ih oslobodim svog tog đubreta, da im stvorim još drveća, a šta će meni sve to? To mu dođe k' o da moraš drugima da spremaš njihove spavaće sobe."

"Ti nikada ne pospremiš ni *svoju* sobu", reče Biberčica iza njega.

"Nisam ni pominj'o *svoju* sobu", reče Adam, pomislivši na sobu čiji se tepih već nekoliko godina uopšte nije mogao videti. "Mislim na sobe, uopšte. Nisam mislio na moju ličnu sobu. To je analagija. To hoću da kažem."

Belzebub i Metatron se zgledaše.

"U svakom slučaju", reče Adam, "dovoljna mi je muka što moram stalno da izmišljam šta da radimo kako Biberčici, Vensliju i Brajanu ne bi bilo dosadno, pa mi zato ne treba nimalo više sveta od onoga što već imam. Ali, hvala vam u svakom slučaju."

Lice Metatrona počelo je da poprima izraz sličan svima onima koji su bili podvrgnuti Adamovom osobenom rezonovanju.

"*Ne možeš* odbiti da budeš ono što jesi", reče on konačno. "Slušaj. Tvoje rođenje i sudbina deo su Velikog Plana. Stvari moraju da se odigraju baš ovako. Nema više mogućnosti izbora."

"Pobuna je zzazzvim u redu", reče Belzebub, "ali neke zzu zztvari izzvan mogućnosti pobune. Moražžš to da zzhvatižžš!"

"Ne bunim se ja ni protiv čega", reče Adam smireno. "Samo ukazujem na stvari. Čini mi se da ne možete kriviti ljude zbog toga što ukazuju na stvari. Čini mi se da bi mnogo bolje bilo da ne počinjete sa borbom, već da prosto pustite ljude i vidite šta će učiniti. Ako prestanete da ih sluđujete, možda će početi normalno da razmišljaju, pa će možda prestati da uništavaju svet. Ne kažem da *hoće*", dodade on oprezno, "ali mogli bi."

"To nema nikakvog smisla", reče Metatron. "Ne možeš ići protiv Velikog Plana. Moraš da *razmisliš*. To ti je u genima. *Razmisli*."

Adam je oklevao.

Mračna podzemna struja bila je spremna da se vrati, njen šapat trske govorio je: 'da, to je to, to je ono o čemu je reč, moraš da ispuniš Plan zato što si deo njega...'

Bio je to dug dan. Bio je umoran. Spašavanje sveta je bilo iscrpljujuće za telo jedanaestogodišnjaka.

Krouli zari glavu u šake. "Za trenutak, samo za trenutak, pomislio sam da imamo šanse", reče on. "Zabrinuo ih je. O, pa, bilo je lepo dok je..."

Postao je svestan toga da je Azirafal ustao.

"Izvinite", reče anđeo.

Trojka ga pogleda.

"Taj Veliki Plan", reče on, "da to nije možda nedokučivi Plan?"

Za trenutak zavlada tišina.

"To je Veliki Plan", hladno reče Metatron. "Znaš ti to dobro. Postojeće svet koji će trajati šest hiljada godina i okončaće se..."

"Da, da, tako je, to je Veliki Plan", reče Azirafal. Govorio je učtivo i sa poštovanjem, ali poput nekoga ko je upravo postavio nezgodno pitanje na političkom skupu i ne namerava da odstupi dok ne dobije odgovor. "Samo sam pitao da li je ujedno i nedokučiv. Samo hoću da to sebi razjasnim."

"To nije važno!", odbrusi Metatron. "U pitanju je sigurno jedno te isto!"

Sigurno? pomisli Krouli. oni to zapravo ne *znaju*. Poče da se kezi kao idiot.

"Dakle, sto posto si siguran u to?", upita Azirafal.

"Nije nam dato da razumemo nedokučivi Plan", reče Metatron, "ali, naravno, Veliki Plan je..."

"Ali Veliki Plan može biti samo delić sveukupne nedokučivosti", reče Krouli. "Ne možete biti sigurni da ono što se sada dešava nije baš kao što treba, sa nedokučive tačke gledišta."

"Zzapizzano je!", riknu Belzebub.

"Ali, možda je drugde zapisano drugačije", reče Krouli. "Tamo gde to ne možeš da pročitaš."

"Većim slovima", reče Azirafal.

"Podvučeno", dodade Krouli.

"Dvaput", predloži Azirafal.

"Možda ovo nije samo ispit za svet", reče Krouli. "Možda je ovo ispit i za vas. Hmm?"

"Bog se ne poigrava svojim vernim slugama", reče Metatron, ali glas mu je zvučao zabrinuto.

"Aman-zaman", reče Krouli. "Odakle si ti došao?"

Svi shvatiše da im se oči okreću prema Adamu. Činilo se da on veoma pažljivo razmišlja.

Potom on reče: "Ne vidim zašto bi bilo važno šta je zapisano. Ne kada su u pitanju ljudi. Uvek se može prežvljati."

Povetarac dunu pistom. Gore, okupljene vojske se zamreškaše, kao fatamorgana.

Nastade tišina kakva je postojala možda samo na dan pre Stvaranja.

Adam je stajao i osmehivao se njima dvojici. Bio je kao malena figura tačno između Neba i Pakla.

Krouli ščepa Azirafala za mišicu. "Znaš šta se desilo?", prošišta uzbuđeno. "Ostavljen je na miru! Odrastao je kao ljudsko biće! On nije Ovaploćeno Zlo, niti Ovaploćeno Dobro, on je samo... ovaploćeno *ljudsko* biće..."

Zatim:

"Mislim", reče Metatron, "da moram da zatražim dodatna uputstva."

"I ja takodžze", reče Belzebub. Njegovo pobesnelo lice okrenu se prema Krouliju. "A izzvestiću i o tvojoj ulozzi u ovome, budi zziguran u to." On ošinu pogledom Adama. "A ne znam zzšta će tvoj *Otac* reći..."

Začu se gromoglasna eksplozija. Šedvel, koji se nekoliko minuta vrpeljio od užasnog uzbuđenja, konačno je stekao dovoljno kontrole nad svojim drhtavim prstima da povuče oroz.

Sačma prolete kroz prostor koji je ranije zauzimao Belzebub. Šedvel nikada nije saznao koliko je sreće imao što je promašio.

Nebo se ustalasa, a onda pretvori u obično nebo. Oko horizonta, oblaci počеше da se razilaze.

Madam Trejsi prekinu tišinu.

"Al' su bili čudni", reče.

Nije nameravala da kaže "al' su bili čudni". Ono što je mislila verovatno nikada ne bi bila u stanju da izrazi, izuzev vrištanjem, ali ljudski mozak poseduje zapanjujuće moći oporavka

i reči "al" su bili čudni" bile su deo brzog procesa zalečenja. Za pola sata, pomisliće da je samo popila koju previše.

"Šta misliš, da li je gotovo?", upita Azirafal.

Krouli slegnu ramenima. "Plašim se da za nas nije."

"Mislim da ne treba da brinete", reče Adam znalački. "Znam sve o vama dvojici. Ne brinite."

On pogleda ostale 'Njih', koji su pokušavali da ne uzmiču. Neko vreme činilo se da razmišlja, a onda reče: "I tako je bilo previše slušivanja. Ali mislim da će svi biti mnogo srećniji ako zaborave na ovo. Ne baš da *zaborave*, već prosto da se ne sećaju kako treba. A onda možemo kući."

"Ali, ne možeš sve tek tako da ostaviš!", reče Anatema, proguravši se napred. "Pomisli samo na sve što bi mogao da uradiš! Na *dobre* stvari!"

"Kao što su?", sumnjičavo reče Adam.

"Pa... za početak, mogao bi da vratiš kitove."

On nakrivi glavu u stranu. "A to bi sprečilo ljude da ih ubijaju, je l' da?"

Oklevala je. Bilo bi lepo da je mogla da kaže da.

"A ako ljudi *počnu* da ih ubijaju, šta ćeš onda zatražiti od mene da uradim?", upita Adam. "Ne. Mislim da sam sada počeo da kapiram sve ovo. Jednom kad počnem tako da se petljam, onda nema kraja. Meni izgleda jedino razumno da ljudi znaju da će, ako ubiju kita, imati samo mrtvog kita."

"To ukazuje na veoma odgovoran stav", reče Njut, Adam diže obrvu.

"Samo, ima smisla", reče on.

Azirafal potapša Kroulija po leđima. "Izgleda da smo preživeli", reče. "Zamisli samo kako je grozno moglo da bude da smo svi bili kompetentni."

"Uhm", reče Krouli.

"Da li su ti kola u voznom stanju?"

"Mislim da moram malo poraditi na njima", prizna Krouli.

"Pomislio sam da bismo mogli da odvezemo ove dobre ljude u grad", reče Azirafal.

"Dugujem obrok Madam Trejsi, siguran sam u to. I njenom momku, naravno."

Šedvel se osvrnu, a onda pogleda Madam Trejsi.

"O kome on to?", uputi on pitanje njenom trijumfalnom izrazu lica.

Adam se pridruži 'Njima'.

"Mislim da ćemo prosto da se vratimo kući", reče.

"Ali, šta se zapravo *dogodilo*?", upita Biberčica. "Hoću reći, bilo je svega..."

"Više nije važno", reče Adam.

"Ali, toliko bi mogao da pomogneš...", zausti Anatema, dok su išli natrag prema svojim biciklima. Njut je nežno uhvati za mišicu.

"To nije mnogo pametno", reče on. "Sutra je prvi dan ostataka naših života."

"Da li znaš", reče ona, "da mi je, od svih otrcanih izreka koje sam ikada mrzela, ta najmrskija?"

"Zapanjujuće, zar ne?", upita Njut zadovoljno.

"Zbog čega na vratima kola imaš napisano 'Dik Terpin?'"⁸⁰

"To je samo šala", reče Njut.

"Hmm?"

"Zato što gde god da odem, zadržavam saobraćaj", promumla on skrhanu.

Krouli smrknuo pogleda kontrole džipa.

"Žao mi je zbog kola", govorio je Azirafal. "Znam koliko si ih voleo. Možda, ako bi se stvarno dobro skoncentrisao..."

"Ne bi bila ona ista", reče Krouli.

"Pa, biće da je tako."

⁸⁰ Dik Terpin - čuveni engleski drumski razbojnik (*prim. prev.*)

"Kupio sam ih nova, znaš. Nisu to bila toliko kola, koliko neka vrsta rukavice za celo moje telo."

On šmrknu.

"Šta to gori?", upita.

Povetarac je podigao prašinu i ponovo je spustio. Vazduh postade vreo i težak, zarobljavajući one koji su bili unutar njega kao muve u sirupu.

On okrete glavu i pogleda Azirafalov užasnuti izraz lica.

"Ali, *gotovo* je", reče. "Sada *ne može* da se desi! Ta - ta stvar, pravi trenutak, šta god - prošlo je! Gotovo je!"

Tlo poče da se trese. Buka je podsećala na voz iz metroa, ali ne kao da prolazi ispod. Pre je bila kao da izlazi na površinu.

Krouli je luđački čeprkao oko menjača.

"To nije Belzebub!", viknu, nadjačavši huk vetra. "To je *on*. Njegov Otac! Ovo nije Armagedon, ovo je *lična stvar*. Kreni, prokletinjo jedna!"

Tlo se pomeri ispod Anateme i Njuta, bacivši ih na razigrani beton. Žuti dim pokulja iz pukotina.

"Ovo liči na vulkan!", viknu Njut. "Šta je to?"

"Šta god da je, prilično je ljuto", reče Anatema.

U džipu, Krouli je psovao. Azirafal mu spusti ruku na rame.

"Ovde su ljudska bića", reče.

"Da ", reče Krouli. "I ja."

"Mislim, ne bismo smeli da dozvolimo da im se ovo desi."

"More, šta...", zausti Krouli, pa prekinu.

"Mislim, kad dobro razmisliš o tome, uvukli smo ih već u dovoljno nevolja. Ti i ja. Tokom godina. Ovako ili onako."

"Samo smo radili svoj posao", promrmlja Krouli.

"Da. Pa šta? Mnogo je ljudi u istoriji samo radilo svoj posao, pa vidi kakve su nevolje izazvali."

"Ne misliš valjda da pokušamo da zaustavimo *Njega*?"

"Šta možeš da izgubiš?"

Krouli pomisli da se usprotivi, a onda shvati da zaista nema šta da izgubi. Sve je već izgubio. Nisu mogli da mu učine ništa gore od onoga što ga je već čekalo. Konačno se osetio slobodnim.

Takođe je zapipao pod sedištem i pronašao pajser. Neće mu ništa vredeti, ali opet, neće mu vredeti ni bilo šta drugo. U stvari, bilo bi daleko strašnije suočiti se sa Nečastivim i držati išta nalik na pristojno oružje. Tada bi mogao imati delić nade, što bi sve učinilo mnogo gorim.

Azirafal diže mač koji je nedavno ispustila Rat, pa mu zamišljeno odmeri težinu.

"Bože, koliko je godina prošlo otkad sam ovo koristio", promrmlja on.

"Oko šest hiljada", reče Krouli.

"Doslovce, da", reče anđeo. "Kakav je to dan samo bio, nema greške. Stari dobri dani."

"Ne baš", reče Krouli. Buka je narastala.

"Ljudi su u to vreme znali za razliku između dobra i zla", reče Azirafal zaneseno.

"Pa, *da*. Razmisli o tome."

"Ah. Da. Gubim vreme?"

"Da."

Azirafal podiže mač. Začu se *vuuumf* i on najednom planu kao šipka od magnezijuma.

"Kad jednom naučiš kako se to radi, više nikada ne zaboraviš", reče on.

Osmehnu se Krouliju.

"Samo bih hteo da kažem", reče on, "ako se ne izvučemo iz ovoga, da... znao sam sve vreme da, duboko u tebi, postoji iskra dobrote."

"Samo napred", reče Krouli ogorčeno. "Ulepšaj mi dan."

Azirafal pruži ruku.

"Bilo je lepo poznavati te", reče.

Krouli je prihvati.

"Za sledeći put", reče on. "I... Azirafale?"

"Da."

"Samo upamti da sam oduvek znao da si, u dubini duše, dovoljno veliki gad da bi te vredelo voleti."

Začuše se koraci u trku i njih dvojicu odgurnu malo, ali dinamično Šedvelovo obličje koje je odlučno mahalo Tandžarom.

"Ne bi' poverio vama dvojici južnjačkih seka-persi da ubijete ni ćopavog pacova u buretu", reče on. "S kime se sada borimo?"

"Sa Đavolom", jednostavno reče Azirafal.

Šedvel klimnu glavom, kao da ga to nimalo ne iznenađuje, baci pušku i skinu šešir da izloži čelo čuveno i vredno strahopoštovanja na svim onim mestima gde se okupljaju ulični borci.

"Tako sam i mislio", reče on. "U tom slučaju, ima da upotrebim *kefalo*."

Njut i Anatema su posmatrali kako se njih trojica nesigurno udaljavaju od džipa. Sa Šedvelom u sredini, ličili su na stilizovano slovo W.

"Za ime sveta, šta će učiniti?", upita Njut. "I šta se zbiva - *šta im se to zbiva?*"

Azirafalov i Kroulijev mantil se pocepaše po šavovima. Ako već treba da odete, onda barem možete da odete u svom pravom obličju. Perje se odiže ka nebu.

Nasuprot raširenom verovanju, krila demona ista su kao i anđeoska, mada su često bolje negovana.

"Šedvel ne bi trebalo da ide s njima!", reče Njut, zateturavši se na noge.

"Šta ti je to Šedvel?"

"On je moj nared... onaj zapanjujući čovečuljak. Nikada ne bi to pomislila... Moram mu pomoći!"

"*Pomoći?*", upita Anatema.

"Položio sam zakletvu, i sve to." Njut je oklevao. "Pa, neku vrstu zakletve. A dao mi je i platu za mesec dana unapred!"

"Ko su onda ona druga dvojica? Tvoji prijatelji...", započe Anatema, pa začuta. Azirafal se upola okrenuo, i njegov profil konačno je škljocnuo na svoje mesto u njenoj glavi.

"Znam gde sam ga ranije videla!", viknu ona, uspravivši se uz Njuta dok je tle poskakivalo gore-dole. "Hodi!"

"Ali, desiće se nešto grozno!"

"Ako je oštetiо knjigu, sasvim si u pravu!" Njut zapetlja po pešu i pronade svoju službenu čiodu. Nije znao na koga sada idu, ali čioda je bila sve što je imao.

Oni potrčaše...

Adam se obazre oko sebe. Spusti
pogled. Lice mu poprimi izraz
proračunate nedužnosti.

Za trenutak, dođe do konflikta.
Ali Adam je bio na svojoj teritoriji.
Uvek, i konačno, na sopstvenoj teritoriji.

On mahnu šakom
u brzom, jedva vidljivom
polukrugu.

...Azirafal i Krouli osetiše da se svet *menja*.

Nije bilo buke. Nije bilo pukotina. Tamo gde su ranije bili začeci vulkana satanističke moći, razilazio se dim, a jedna kola su se sporo zaustavljala, dok im je motor bučno radio u večernjoj tišini.

Bila su to postarija kola, ali dobro očuvana. Ipak, bez primene Kroulijevog metoda, kada su ulubljenja uklanjana običnom željom; ova kola izgledala su tako, to ste instinktivno znali, zato što je njihov vlasnik već dve decenije provodio svaki vikend radeći sve ono što je u uputstvu za korišćenje pisalo da treba raditi vikendom. Pre svakog putovanja obilazio ih je, proveravao svetla i brojao točkove. Ozbiljni ljudi koji su pušili lule i imali brkove napisali su ozbiljna uputstva i rekli da to treba da se čini, pa je on tako radio, zato što je on bio ozbiljan čovek koji je pušio lulu i imao brkove, a nije lakomisljeno pristupao takvom nalogu, jer da jeste, šta bi onda bilo sa njim? Imao je sasvim prikladan iznos osiguranja. Vozio je pet kilometara ispod ograničenja, ili devedeset na sat, u zavisnosti od toga koja je brzina bila niža. Nosio je kravatu, čak i subotom.

Arhimed je rekao da bi pomoću dovoljno dugačke poluge i čvrstog uporišta mogao da pomeri svet.

Uporište je mogao da mu bude gospodin Jang.

Vrata se otvoriše i pojavi se gospodin Jang.

"Šta se to ovde dešava?", upita on. "Adame? Adame!"

Ali 'Oni' su zaždili prema kapiji.

Gospodin Jang pogleda šokirani skup. Krouli i Azirafal su imali makar toliko samokontrole da ponovo skupe krila.

"Šta li je sada napravio?", uzdahnu on, ne očekujući zaista odgovor.

"Gde li je otišao taj dečak? Adame! Da si se smesta vratio ovamo!"

Adam je retko činio ono što je njegov otac želeo.

Narednik Tomas A. Dajzenburger otvori oči. Jedina čudna stvar u vezi sa onim što ga je okruživalo bilo je to koliko mu je sve bilo poznato. Na zidu je bila njegova srednjoškolska fotografija, mala zastava sa zvezdama i prugama u šolji za pribor za pranje zuba, kraj četkice, pa čak i njegov plišani meda, još u svojoj maloj uniformi. Svetlost ranog popodneva navirala je kroz prozor njegove spavaće sobe.

Osećao je miris pite od jabuka. To je bila jedna od stvari koje su mu najviše nedostajale subotom uveče, daleko od kuće.

On siđe u prizemlje.

Njegova majka bila je kraj šporeta i vadila je ogromnu pitu od jabuka iz rerne.

"Čao, Tomi", reče ona. "Mislila sam da si u Engleskoj."

"Da, mama, ja sam inače u Engleskoj, mama, i štitim demokratizam, mama, ser", reče narednik Tomas A. Dajzenburger.

"Baš lepo, dušo", reče njegova majka. "Tata ti je dole, na velikoj livadi, sa Česterom i Tedom. Biće im milo da te vide."

Narednik Tomas A. Dajzenburger klimnu glavom.

On skinu vojnički šlem i vojničku jaknu, pa zasuka rukave vojničke košulje. Za trenutak se činilo da je zamišljeniji nego ikada u životu. Misli su mu delom bile zaokupljene pitom od jabuka.

"Mama, ako usledi ikakav prosled u cilju spoja sa narednikom Tomasom A. Dajzenburgerom telefonskim putem, mama, gospodine, ovaj pojedinac će biti..."

"Molim, Tomi?"

Tom Dajzenburger okači oružje na zid, iznad očeve stare puške.

"Rekao sam, mama, ako me iko bude zvao, biću na velikoj livadi, sa tatom, Česterom i Tedom."

Kombi se sporo približavao kapiji vazduhoplovne baze. Zaustavio se. Stražar iz ponoćne smene pogleda kroz prozor, proveri papire vozača i mahnu im da uđu.

Kombi zakrivuda po betonu.

Parkirao se na asfaltu prazne piste, blizu mesta gde su sedela dva muškarca, uz bocu vina. Jedan od njih nosio je tamne naočari. Začudo, činilo se da više niko ne obraća nikakvu pažnju na njih.

"Zar hoćeš da kažeš", reče Krouli, "da je On sve vreme baš ovako i planirao? Od samog početka?"

Azirafal savesno obzirno obrisu vrh grlića i vrati mu flašu.

"Možda", reče on. "Možda. Pretpostavljam da bismo mogli Njega da pitamo."

"Koliko se ja sećam", odgovori Krouli zamišljeno, "- a nikada s Njim nisam baš imao priliku da razgovaram - On nije bio od onih koji bi ti direktno odgovorili. Zapravo, zapravo, nikad ti ne bi ni odgovorio. Samo bi se *osmehnuo*, kao da zna nešto više od tebe."

"A to je, naravno, tačno", reče anđeo. "U čemu bi inače bio smisao?"

Nastade stanka i oba bića se zamišljeno zagledaše u daljinu, kao da se prisećaju stvari na koje nijedno odavno nije pomislilo.

Vozač izađe iz kombija, noseći kartonsku kutiju i hvataljke.

Na asfaltu je ležala potamnela metalna kruna i vaga. Čovek ih uze hvataljkama i stavi u kutiju.

Tada pride paru sa bocom.

"Izvinite, gospodo", reče, "ali ovde negde bi trebalo da bude i jedan mač, barem tako ovde piše, pa sam se pitao..."

Azirafalu je bilo neprijatno. Osvrnuo se, malčice zbunjeno, a onda ustao i ustanovio da je poslednjih sat vremena sedeo na maču. On posegnu i podiže ga. "Izvinite", reče i stavi mač u kutiju.

Vozač kombija, koji je imao kapu Internacional Ekspresa, rekao je da je sve u redu, i da ih je sam Bog poslao tu, jer neko mora da potpiše da je on propisno preuzeo ono po šta su ga poslali, a ovo je svakako bio dan za pamćenje, a?

I Azirafal i Krouli su se složili s njim, a Azirafal je potpisao priznanicu koju mu je vozač pružio, posvedočivši da su kruna, par terazija i mač primljeni u dobrom stanju i da će biti isporučeni na zamrljanu adresu i naplaćeni sa nečitko ispisanog broja računa.

Čovek pođe natrag prema kombiju. Onda stade i okrete se.

"Kada bih svojoj ženi ispričao šta mi se danas desilo", reče im on, malčice tužno, "nikad mi ne bi poverovala. A ne bih je ni krivio zbog toga, pošto ne verujem ni sam." I popeo se u kombi, a onda odvezao dalje.

Krouli ustade, pomalo nesigurno. Pružio je ruku Azirafalu.

"Hodi", reče. "Odvešću nas natrag u London."

Uzeo je džip. Niko ih nije zaustavio.

Bio je tu kasetofon. To nije uobičajena stvar, čak ni za vozila američke vojske, ali Krouli je automatski pretpostavio da će sva vozila koja on bude vozio imati kasetofon, pa ga je ovo stoga imalo, samo koji sekund nakon što se on popeo u njega.

Na kaseti koju je pustio dok je vozio pisalo je Hendlova *Muzika na vodi*, i ostala je Hendlova *Muzika na vodi* sve vreme dok su se vozili kući.

(PRVI DAN OSTATKA
NJIHOVIH ŽIVOTA)

ko pola jedanaest, raznosač novina doneo je nedeljne novine do ulaznih vrata Kolibe Jasmina. Morao je da napravi tri ture.

Prigušena lupkanja kada su novine pale na otirač probudila su Njutna Pulsifera.

Ostavio je Anatemu da spava. Jadnica, bila je prilično rastrojena. Kada ju je smestio u krevet, gotovo je buncala. Živela je u skladu sa Proročanstvima, a sada Proročanstava više nije bilo. Sigurno se osećala kao voz koji je došao do poslednje stanice, ali je nekako morao da nastavi dalje.

Od sada pa nadalje, moći će da živi tako što će joj sve dolaziti kao iznenađenje, baš kao i svakome drugome. Kakva sreća.

Telefon zazvoni.

Njut jurnu u kuhinju i diže slušalicu kod drugog zvona.

"Alo?", reče.

Usiljeno prijazan glas sa prizvukom očajanja zabrblija nešto.

"Ne", reče on. "Nisam. A i nije Devisi, nego Divajs. Kao u 'bajs'. A ona spava."

"Pa", reče on, "prilično sam siguran da ne želi izolaciju bilo kakvih šupljina. Niti duplu glazuru. Hoću reći, ovo nije njena kuća, znate. Samo ju je iznajmila."

"Ne, *neću* je probuditi da je pitam", reče on. "I recite mi, gospođice, mm... tako je, gospođice Moro, zašto se ne odmarate nedeljom, kao i svi ostali?"

"*Nedelja*", reče on. "Naravno da nije subota. Zašto bi pa bila subota? Subota je bila juče. Najiskrenije, danas je nedelja. Kako to mislite, izgubili ste dan? E, pa nije kod *mene*. Čini mi se da ste se malo zaneli prodajući... Alo?"

Zareža, pa spusti slušalicu.

Telefonski prodavci! Trebalo bi da im se desi nešto grozno.

Obuze ga na tren iznenadna sumnja. Danas *jeste* nedelja, zar ne? To mu je potvrdio pogled na nedeljne novine. Ako je *Nedeljni Tajms* tvrdio da je danas nedelja, mogli ste biti sigurni da su oni ispitali stvar. A juče je bila subota. Naravno. Juče je bila subota, a on nikad neće zaboraviti subotu, dok god bude živ, samo kada bi mogao da se seti šta to ne namerava da zaboravi.

Videvši da je u kuhinji, Njut odluči da pripremi doručak.

Kretao se po kuhinji što je tiše mogao, da ne bi probudio ostatak domaćinstva, i svaki zvuk bio mu je preglasao. Prastari frižider imao je vrata koja su se zatvarala kao prasak sudnjeg dana. Kuhinjska slavina curkala je kao skočimiš sa obolelom bešikom, ali je stvarala buku poput crkvenog zvona. I nigde nije mogao ništa da nađe. Na kraju, poput svakog ljudskog bića od osvita vremena koje je samo doručkovalo u tuđoj kuhinji, zadovoljio se nezaslađenom crnom instant-kafom.⁸¹

Na kuhinjskom stolu se nalazio približno četvorougao, u kožu uvezani komad šljake. Mogao je jedva da razabere reči 'Le a i Tač' na ugljenisanoj naslovnoj strani. Kakvu razliku može da napravi jedan jedini dan, pomisli on. Pretvori te iz najbolje referentne knjige u puki briket za potpalu roštilja.

⁸¹ Sa izuzetkom Đovaniya Jakopa Kazanove (1725-1798), čuvenog ljubavnika i literate, koji je u 12. tomu svojih Memoara otkrio da je, pod obavezno, u *svako doba* nosio sa sobom koferčić u kome je bila 'vekna hleba, posuda puna izvrsne seviljske marmelade, nož, viljuška i kašičica za mešanje, 2 sveža jajeta pažljivo upakovana u neraščešljanu vunu, paradajz iliti jabuka ljubavi, mali tiganj, mala posuda za sos, gorionik na gas, posuda za podgrevanje, limena kutija sa zasoljenim buterom italijanske sorte, 2 providna porcelanska tanjira. Takođe i deo saća, kao zasladivač, za moj dah i za moju kafu. Neka me čitaoci razumeju kada im svima kažem: Pravi gospodin uvek treba da bude u stanju da obeduje u gospodskom maniru, gde god da se zatekne.'

E, sad. Kako su, zapravo, došli do toga? Prišao se čoveka koji je mirisao na dim i nosio tamne naočari čak i po mraku. A bilo je tu i drugih stvari, kao to da su zajedno trčali... dečaci na biciklima... neprijatno zujanje... malo, prljavo, izbuljeno lice... Sve mu je to visilo unaokolo u glavi, ne baš zaboravljeno, ali zauvek obešeno o klin pamćenja, sećanje na stvari koje se nisu dogodile.⁸² Otkud mu sve to?

Sedeo je i zurio u zid, sve dok ga kucanje na vratima nije vratilo na zemlju.

Na pragu je stajao kočoperni čovečuljak u kišnoj kabanici. Držao je kartonsku kutiju i vedro se osmehnuo Njutu.

"Gospodin...", on pogleda na cedulju u ruci, "...Pulsifer?"

"Pulsifer", reče Njut. "Sa tvrdim 'es'."

"Baš mi je žao", reče čovek. "Samo sam gledao kako mi je upisano. Ovaj. Pa, dakle. Izgleda da je ovo za vas i gospođu Pulsifer."

Njut ga belo pogleda.

"Nema gospođe Pulsifer", reče hladno.

Čovek skinu polucilindar.

"O, strašno mi je žao", reče on.

"Hoću reći da... pa, imam majku", reče Njut. "Ali ona nije umrla, samo živi u Dorkingu. Nisam oženjen."

"Baš čudno. Pismo je, ovaj, baš izričito."

"Ko ste vi?", upita Njut. Imao je na sebi samo pantalone, a na pragu je bilo hladno.

Čovek je nespretno balansirao kutijom sve dok nije izvukao karticu iz unutrašnjeg džepa. Pružio ju je Njutu.

Pisalo je:

Džajls Badikomb
Robi, Robi, Redfern i Bajčens
Advokati

Demdajk Čembers 13
PRESTON

"Da?", reče on učtivo. "I, šta mogu da učinim za vas, gospodine Badikomb?"

"Mogli biste da me pustite unutra", reče gospodin Badikomb.

"Nećete da mi uručite neku tužbu ili tako nešto?", upita Njut. Događaji iz prethodne noći visili su mu u sećanju kao oblak i neprekidno se menjali kad god bi pomislio da može da razabere neku sliku, ali bio je nejasno svestan toga da je oštetiо izvesne stvari, pa je i očekivao da za to bude i nekako kažnjen.

"Ne", reče gospodin Badikomb, sa izrazom blage uvređenosti. "Imamo ljude za takve stvari."

On prođe kraj Njuta i spusti kutiju na sto.

"Iskren da budem", reče on, "Svi smo veoma zainteresovani za ovo. Gospodin Bajčens umalo lično nije došao ovamo, ali on više ne putuje."

"Gledajte", reče Njut, "zaista nemam pojma o čemu vi to govorite."

⁸² A tu je bilo i pitanje Dika Terpina. Kola su izgledala isto, osim što su od tada pa nadalje uvek prelazila 100 kilometara na jednom litru benzina, vozila tako tiho da ste praktično morali da stavite auspuh u usta kako biste ustanovili pali li se motor, a upozorenja izgovarana sintetizovanim glasom bila su u nizovima izuzetnih i savršeno izgovorenih haiku-pesama, od kojih je svaka bila originalna i prikladna....

*Kasni mraz prži cvet
Ne bi li i luda pojasom
telo pritegla?
...Rekla bi kola. I:
Trešnjin cvet
S najviše krošnje pada
Čoveku treba još benzina.*

"Ovo", reče gospodin Badikomb, pruživši kutiju, ozaren kao Azirafal koji se sprema da izvede mađioničarski trik, "je vaše. Neko je želeo da to dobijete. Bili su veoma izričiti."

"Poklon?", reče Njut. Oprezno je odmerio karton zalepljen selotejpom, a onda potražio oštar nož u kuhinjskoj fioci.

"Mislim da je pre u pitanju zaveštanje", reče gospodin Badikomb. "Vidite, to stoji kod nas već tri stotine godina. Izvinite. Zar sam rekao nešto što nije trebalo? Isperite pod slavinom, ja bih tako."

"Do đavola, o čemu je ovde reč?", upita Njut, ali već ga je obuzimalo izvesno ledeno podozrenje. Sisao je posekotinu.

"Neobična je to priča - da li bi vam smetalo da sednem? - i naravno, ne znam sve detalje zato što sam u firmi tek petnaest godina, ali..."

...bila je to tek mala advokatska kancelarija kada je kutija isporučena; Redfern, Bajčens i oba Robija, a pogotovo gospodin Badikomb, nisu još bili ni u dugoročnom planu. Advokatski pripravnik koji je tek gradio karijeru i koji je primio isporuku, iznenadio se kada je zatekao na vrhu kutije, vezano kanapom, pismo adresirano na njegovo ime.

U njemu su bila određena uputstva i pet zanimljivih činjenica o događajima u sledećih deset godina koje će, ukoliko ih kakav oštroumni mladić bude dobro iskoristio, obezbediti dovoljno finansijskih sredstava da se izgradi veoma uspešna advokatska karijera.

Morao je samo da se pobrine da se pažljivo staraju o kutiji nešto duže od tri stotine godina, da bi je zatim dostavili na izvesnu adresu...

"...iako je, naravno, firma promenila vlasnike mnogo puta tokom vekova", reče gospodin Badikomb. "Ali kutija je oduvek bila deo imovine firme."

"Nisam imao pojma da su u sedamnaestom veku *proizvodili* Hajncovu hranu za bebe", reče Njut.

"To je samo zato da se ne bi oštetilo u kolima", reče gospodin Badikomb.

"I niko je za sve te godine nije otvorio?", upita Njut.

"Možda, dvaput", reče gospodin Badikomb. "Godine 1757. to je uradio gospodin Džordž Kranbi, a godine 1928. gospodin Artur Bajčens, otac današnjeg gospodina Bajčensa." On se nakašlja. "Navodno, gospodin Kranbi je pronašao pismo..."

"...adresirano na njegovo ime", reče Njut.

Gospodin Badikom se žurno uspravi na stolici. "To baš htedoh da kažem. Kako ste pogodili?"

"Mislim da prepoznajem stil", reče Njut smrknuto. "Šta im se dogodilo?"

"Zar ste ovo već čuli?", upita gospodin Badikomb podozrivo.

"Ne tako potanko. Nisu valjda odleteli u vazduh?"

"Pa... gospodin Kranbi je, veruje se, imao srčani napad. A gospodin Bajčens je, koliko znam, prebledeo i vratio svoje pismo u koverat, a onda strogo naredio da se kutija ne sme ponovo otvoriti dok je on živ. Rekao je da će svako ko bude otvorio kutiju dobiti otkaz, bez preporuke."

"Surova pretnja", reče Njut sarkastično.

"Bilo je to 1928-me. U svakom slučaju, njihova pisma su u kutiji."

Njut ukloni karton.

Unutra se nalazila mala, gvožđem okovana škrinja. Nije imala bravu.

"Hajde, dignite poklopac", reče gospodin Badikomb uzbuđeno. "Moram da kažem da bih veoma voleo da saznam šta je unutra. Bacili smo opklade, u kancelariji..."

"Da vam kažem", reče Njut velikodušno, "skuvaću nam kafu, a vi otvorite kutiju."

"Ja? Zar bi to bilo po propisu?"

"Ne vidim zašto ne bi." Njut osmotri tiganje koji su visili iznad šporeta. Jedan od njih bio je dovoljno velik za ono što je imao na umu.

"Hajde samo", reče on. "Budite đavolak. Ne smeta mi. Vi - mogli biste da imate punomoćje, ili tako nešto."

Gospodin Badikomb skinu mantil. "Pa", reče, protrljavši ruke, "ako ste već to tako kazali... pričaću o ovome svojim unucima."

Njut uze tiganj i blago spusti ruku na kvaku. "Nadam se", reče.

"Ovako, dakle."

Njut začu tihu škripu.

"Šta vidite?", upita.

"Tu su dva otvorena pisma... O, i treće... adresirano na..."

Njut začu lomljenje voštanog pečata i zveckanje nečega na stolu. Začu se nagli uzdah, pad stolice, zvuk nogu u trku kroz hodnik, tresak vratima i zvuk motora kola koja su naglo probuđena i nagnana da se stušte uličicom.

Njut skinu tiganj s glave i izađe iza vrata.

Uzeo je pismo i nije bio baš stoprocentno iznenađen što je bilo adresirano na gospodina Dž. Badikomba. Otvorio ga je.

Pisalo je: "Evo ti Florin, pravniče; a sad, brže-bolje trči da ne bi Svet saznao istinu o tebi i gospi Spidon, sluškinji za mašinom za pisanje slova."

Njut pogleda ostala pisma. Na krtom papiru iz onog adresiranog na Džordža Kranbija pisalo je: "Dalje te lopovske šake odavde, gazda Kranbi. Dobro znadem kako ste prevarili udovu Plaškin prošloga Božića, jajaro jedna gramziva i matora." Njut se zapitao šta je to zapravo jajara jedna gramziva. Bio je spreman da se kladi da nije imalo nikakve veze sa kuvanjem.

U pismu koje je čekalo radoznalog gospodina Bajčensa pisalo je: "Ostavio si ih, kukavice. Vraćaj ovo pismo u kutiju, da svet ne bi sazn'o šta se stvarno desilo 7. juna 'iljadu devetsto šesnajste."

Ispod pisama nalazio se rukopis. Njut se zapilji u njega.

"Šta je to?", upita Anatema.

On se okrete. Oslanjala se o dovratnik, kao vrlo privlačan zev na nogama.

Njut uzmaknu i osloni se na sto. "O, ništa. Pogrešna adresa. Ništa. Samo neka stara kutija. Reklamna pošta. Znaš već kako..."

"Nedeljom?", upita ona i odgurnu ga u stranu.

On slegnu ramenima kada je uzela požuteli rukopis i izvukla ga iz kutije.

"Dalja lepa i tačna proročanstva Agnes Nater", pročitao ona polako, "O svetu što doći će: Saga se nastavlja! O, pobogu..."

Ona spusti to sa strahopoštovanjem na sto i spremi se da okrene prvu stranu.

Njutova šaka nežno se spusti preko njene.

"Razmišljaj o tome ovako", reče on tiho. "Zar do kraja života želiš da budeš samo nečiji potomak?"

Ona diže pogled. Oči im se susretoše.

Bila je nedelja, prvi dan ostatka sveta, oko pola dvanaest.

Park Sv. Džejmsa bio je relativno tih. Patke, koje su bile stručnjaci za realpolitiku iz ugla hleba, pripisale su to smanjenju svetske napetosti. U stvari, zaista je došlo do smanjenja svetske napetosti, ali mnogi ljudi su u svojim kancelarijama pokušavali da ustanove zašto, da saznaju gde je nestala Atlantida zajedno sa tri međunarodne ekspedicije koje su na nju upućene i da shvate šta im se to juče desilo sa računarima.

Park je bio pust sa izuzetkom jednog člana MI9 koji je pokušavao da vrbuje nekoga za koga će se, na njihovu obostranu kasniju sramotu, ispostaviti da je takođe član MI9, i visokog muškarca koji je hranio patke.

A bili su tu i Krouli i Azirafal.

Šetali su travom, jedan pored drugog.

"I kod mene je isto", reče Azirafal. "Prodavnica je tamo, sasvim čitava. Nema ni najmanjeg traga čađi."

"Hoću da kažem, ne možeš prosto da *napraviš* jedan stari 'bentli'", reče Krouli. "Ne možeš da izvedeš tu patinu. Ali bio je tamo, pravi-pravcijati. Na ulici. Ne možeš da primetiš razliku."

"E, *ja* mogu da primetim razliku", reče Azirafal, "Siguran sam da nisam držao knjige sa naslovima kao što su *Bigls ide na Mars*, *Džek Kejđ*, *heroj sa granice*, *101 stvar koje mogu da rade dečaci* i *Psi krvi sa Mora Lobanja*."

"Uh, baš mi je žao", reče Krouli, koji je znao koliko je anđeo brižno čuvao svoju zbirku knjiga.

"Ne treba da ti bude žao", reče Azirafal zadovoljno. "To su sve prva izdanja u besprekornom stanju i pogledao sam kolika im je cena u Skindlovom Vodiču za cene. Mislim da je izraz koji ti koristiš za takve stvari *uu-jee*."

"Mislio sam da je vratio svet u predašnje stanje", reče Krouli.

"Da", reče Azirafal. "Manje-više. Što je bolje mogao. Ali, uzgred je i duhovit."

Krouli ga pogleda ispod oka.

"Jesu li te tvoji kontaktirali?", upita.

"Ne. A tebe tvoji?"

"Ne."

"Mislim da se prave da se sve to nije ni dogodilo."

"I moji, pretpostavljam. Eto što ti je birokratija."

"A ja mislim da moji čekaju da vide šta će se dalje događati", reče Azirafal.

Krouli klimnu glavom. "Predah", reče. "Prilika da se ponovo moralno naoružаш. Pojačaš odbranu. Spremiš se za veliki sukob."

Stajali su kraj jezerceta i posmatrali kako se patke tuku oko hleba.

"Molim?", reče Azirafal. "Mislio sam da je ono *bio* veliki sukob."

"Nisam siguran", reče Krouli. "Razmisli o tome. Što se mene tiče, veliki sukob biće između svih Nas i svih Njih."

"Šta? Misliš, Raj i Pakao protiv čovečanstva?"

Krouli slegnu ramenima. "Naravno, ako *jeste* sve izmenio, onda je možda izmenio i sebe. Otarasio se svojih moći, možda. Odlučio da ostane ljudsko biće."

"O, nadam se da jeste", reče Azirafal. "U svakom slučaju, siguran sam da alternativa ne bi bila dopuštena. Ovaj. Zar bi?"

"Ne znam. Nikada ne možeš biti zaista siguran šta se smerа. Planovi unutar planova."

"Molim?", reče Azirafal.

"Pa", reče Krouli, koji je razmišljao o ovome sve dok ga glava nije zbolela, "zar se nisi zapitao malo o svemu tome? Znaš - o tvojima i mojima, o Raju i Paklu, dobru i zlu, o tako tim stvarima? Mislim, *čemu*?"

"Koliko se prisećam", reče anđeo kruto, "došlo je do pobune i..."

"Ah, da. A zašto se to *desilo*, a? Mislim, nije moralo da se desi, zar ne?", upita Krouli, mahnitog pogleda. "Niko ko je mogao da načini svet za šest dana ne bi dozvolio da se takva sitnica dogodi. Osim, naravno, ako to ne želi."

"Ma daj. Budi razuman", reče Azirafal, sumnjičavo.

"Nije to dobar savet", reče Krouli. "To uopšte nije dobar savet. Ako sedneš i razmisliš o tome *razumno*, doći ćeš do nekih veoma čudnih ideja. Na primer: zašto načiniti ljude ljubopitljivima, a onda staviti neko zabranjeno voće tamo gde mogu da ga vide, s velikim neonskim prstom koji se pali i gasi, na kojem piše: 'OVO JE TO!'?"

"Ne sećam se nikakvog neona."

"Metaforički govorim. Mislim, zašto učiniti to ako zaista ne želiš da to pojedu, a? Mislim, možda samo hoćeš da vidiš kako će sve da se odigra. Možda je sve to deo velikog nedokučivog plana. Sve to. Ti, ja, on, sve. Neki veliki test da bi ustanovio da li sve što si napravio radi kako treba, a? Počneš da misliš: to *ne može* biti velika kosmička partija šaha, to *mora* da je samo jedan veoma komplikovani pasijans. I ne trudi se da odgovaraš. Da smo to u stanju da razumemo, onda mi ne bismo bili mi. Zato što je sveto... sve je..."

NEDOKUČIVO, reče prilika koja je hranila patke.

"Da. Tako je. Hvala."

Gledali su kako visoki nepoznati muškarac pažljivo baca praznu kesu u korpu za otpatke i udaljava se travom. Potom Krouli odmahnu glavom.

"Šta sam ono govorio?", upita.

"Ne znam", reče Azirafal. "Mislim da nije bilo ništa naročito važno."

Krouli smrknuto klimnu glavom. "Dozvoli da te stavim na iskušenje jednim ručkom", prožišta on.

Ponovo su otišli u 'Ric', gde je jedan sto bio misteriozno slobodan. A možda su nedavni naponi imali izvestan uticaj na prirodu stvarnosti pošto je, dok su obedovali, po prvi put odvajkada, slavuj zapevao na Berkli Skveru.

Niko ga nije čuo od buke saobraćaja, ali bio je tamo, u svakom slučaju.

Bila je nedelja, jedan popodne.

Tokom prošle decenije nedeljni ručak u svetu narednika-lovca na veštice Šedvela pratio je nepromenljivu rutinu. Seo bi u svojoj sobi za klimavi sto nagoreo od cigareta i prelistavao neki stari primerak jedne od knjiga iz biblioteke Vojske lovaca na veštice⁸³ o magiji i demonologiji - *Nekrotelekomnikon* ili *Liber Fulvarum Paginarum*, ili njemu najdražu, *Malleus Malleficarum*.⁸⁴

Onda bi začuo kucanje na vratima, a Madam Trejsi bi dozvala: "Ručak, gosin Šedvele", a Šedvel bi promrmljao: "Drolja jedna besramna", pa bi sačekao šezdeset sekundi da omogući drolji jednoj besramnoj da se vrati u svoju sobu; onda bi otvorio vrata i uzeo tanjir sa džigericom, koji bi obično bio prekriven drugim tanjirom, da bi hrana ostala topla. I uneo bi ga, pojeo, pazeći donekle da ne prospe moću na strane koje je čitao.⁸⁵

Uvek je tako bilo.

Samo ne i ove nedelje.

Za početak, on nije čitao. Samo je sedeo.

A kada se začulo kucanje na vratima, ustao je odmah i otvorio ih. Nije morao da zuri.

Nije bilo tanjira. Samo Madam Trejsi, sa kamenim brošem i neobičnom nijansom ruža na usnama. Takođe je stajala u središtu neparfimisiranog područja.

"Da, Džezabel?"

Glas Madam Trejsi bio je vedar, brz i krt od nesigurnosti. "Zdravo, Gosin Š. Samo sam pomislila, posle svega što smo prošli u poslednja dva dana, čini mi se da je glupo da vam ostavljam tanjir, pa sam vam postavila mesto za stolom. Dođite..."

Gosin Š? Šedvel oprezno pođe za njom.

Prošle noći je sanjao još jedan san. Nije ga se sasvim sećao, bila je tu samo jedna rečenica koja mu je još odjekivala u glavi i uznemiravala ga. San je iščeznuo u izmaglici, kao i događaji od prethodne noći.

Bilo je to ovo: "*Nema ničeg lošeg u lovu na veštice. Voleo bi' da budem lovac na veštice. Samo, pa, moramo na smenu. Danas idemo da lovimo veštice, a sutra možemo da se sakrijemo, pa da dođe red na veštice da love NAS...*"

Drugi put za dvadeset četiri sata - drugi put u životu - ušao je u odaje Madam Trejsi.

"Sedite ovde", reče mu ona, pokazavši na fotelju. Na naslonu za glavu imala je presvlaku, na sedištu nabubrela jastuče, i stoličicu za noge.

On sede.

⁸³ Kaplar-lovac na veštice Tepih, bibliotekar, s bonusom od 11 penija godišnje.

⁸⁴ "Uzbudljivi bestseller od knjige; srdačno preporučujem" - papa Inokentije VIII.

⁸⁵ Za pravog kolekcionara, biblioteka Vojske lovaca na veštice vredela bi milione. Pravi kolekcionar morao bi da bude veoma bogat i da mu ne smetaju fleke, rupe od cigareta, zapisi na marginama, ili pasija pokojnog mlađeg vodnika-lovca na veštice Votlinga da crta brkove i naočare na svim drvorezima-ilustracijama veštica i demona.

Postavila mu je poslužavnik u krilo i gledala ga kako jede, a onda mu je sklonila tanjir kada je završio. Potom je otvorila flašu 'ginisa', sipala ga u čašu i dala mu je, a onda srknula čaj dok je on gutao svoje tamno pivo. Kada je spustila šoljicu, ova je nervozno zvecnula na tacni.

"Odvojila sam prilično parica za stare dane", reče ona, tek onako. "I znate, ponekad pomislim da bi bilo lepo naći kućicu negde na selu. Odseliti se iz Londona. Dala bih joj ime 'Lovor', 'Smiraj', ili, ili..."

"Šangri-La", predloži Šedvel, mada ni za živu glavu nije mogao da shvati zašto.

"Baš tako, Gosin Š. Baš tako. Šangri-La." Ona mu se osmehnu. "Da li vam je udobno, dušo?"

Šedvel shvati sa iznenadnim užasom da mu je baš udobno. Užasavajuće, prestravljujuće udobno. "Jes', vala", reče on, oprezno. Nikada mu nije bilo tako udobno.

Madam Trejsi otvori novu flašu 'ginisa' i smesti je ispred njega.

"Jedini problem kada imate kućicu s imenom, kako beše ona vaša pametna zamisao, Gosin Š?"

"Uh. Šangri-La."

"Šangri-La, tačno, jeste to što ona nije dobra za jedno, zar ne? Hoću reći, dvoje ljudi, kaže se da dvoje mogu da žive jeftino kao jedno."

(Ili pet stotina i osamnaest, pomisli Šedvel, setivši se mnogobrojnih pripadnika Vojske lovaca na veštice.)

Zakikotala se. "Samo se pitam *gde* bih mogla da nađem nekoga s kim bih se skrasila..."

Šedvel shvati da ona to govori o njemu.

Nije bio siguran u vezi s tim. Imao je jasan osećaj da je to što je redova-lovca na veštice Pulsifera ostavio sa onom mladom damom u Tadfildu bio loš potez, bar kada je u pitanju Pravilnik službe Vojske lovaca na veštice. A ovo se činilo još opasnijim.

Ipak, u njegovim godinama, kada je čovek prestar da bi puzao kroz visoku travu, kada se ledena jutarnja rosa zavlaci u kosti...

(*A sutra bismo mogli da se sakrijemo, pa bi bio red na veštice da love nas...*)

Madam Trejsi otvori novu flašu 'ginisa' pa se zakikota. "O, Gosin Š", reče ona, "pomislićete da želim da vas malo nacvrcam."

On progunda nešto. U svemu ovome morala se isposlovati neka forma.

Narednik-lovac na veštice Šedvel otpi dugi, duboki gutljaj 'ginisa' pa postavi očekivano pitanje.

Madam Trejsi se zakikota. "Stvarno, ludo stara", reče i duboko pocrvene. "Šta mislite, koliko?"

On upita ponovo.

"Dve", reče Madam Trejsi.

"Ah, doobro. To mu onda dođe u redu", reče narednik-lovac na veštice Šedvel (u penziji).

Bila je nedelja popodne.

Visoko iznad Engleske, jedan 747 brujao je prema zapadu. U kabini prve klase dečak po imenu Vorlok spusti strip i zagleda se kroz prozor.

Bilo je to nekoliko veoma čudnih dana. I dalje nije bio siguran zbog čega su njegovog oca pozvali na Bliski Istok. Bio je prilično siguran da to ni njegov otac nije znao.

Verovatno je u pitanju bilo nešto u vezi s kulturom. Ispalo je samo to da im je mnoštvo tipova čudnog izgleda s peškirom na glavi i jako lošim zubima pokazivalo nekakve ruševine. A kad su ruševine u pitanju, Vorlok je video i bolje. A onda ga je jedan od starijih tipova upitao, zar nema želju da nešto uradi? A Vorlok je rekao da želi da se vrati kući.

Izgledali su veoma nesrećno zbog toga.

Vorlok nije mislio na SAD. I tamo je bio mnogo puta, naravno, ali voleo je Englesku. Bilo je lepo biti Amerikanac u toj zemlji. Tamo se oduvek osećao kao kod kuće.

Avion je prolazio baš iznad Donjeg Tadfilda i spavaće sobe Masnog Džonsona, koji je besciljno prelistavao časopis sa fotografijama koji je kupio samo zbog toga što je na naslovnoj strani bila prilično dobra slika jedne tropske ribe.

Nekoliko stranica ispod njegovog neumornog prsta, bio je članak o američkom fudbalu i o tome kako se sve više širio Evropom. Što je bilo čudno - pošto su u vreme štampanja časopisa te stranice bile posvećene fotografisanju u pustinjским uslovima.

To će mu izmeniti život.

A Vorlok je odleteo u Ameriku. Možda je i on zaslužio nešto (najzad, nikada ne zaboravite svoje prve prijatelje, makar u to vreme bili i samo nekoliko sati stari), ali sila koja je tada kontrolisala sudbinu čovečanstva pomislila je: Pa, on ide u *Ameriku*, zar ne? Ne vidim da postoji išta bolje od odlaska u *Ameriku*.

Tamo imaju sladolede sa trideset devet ukusa. Možda i više.

Postojalo je milion uzbudljivih stvari koje su jedan dečak i njegov pas mogli da rade nedeljom popodne. Adam je mogao bez po' muke da se seti četiri ili pet stotina njih. Stvari koje uzbuđuju, pokreću, planete za osvajanje, lavovi za kroćenje, izgubljeni svetovi u Južnoj Americi koji vrve dinosaurusima za otkrivanje i pripitomljavanje.

Sedeo je u bašti i grebao kamenom po zemlji; izgledao je potišteno.

Njegov otac je po povratku iz vazduhoplovne baze zatekao Adama kako spava - spava kao da je čitavo veče proveo u krevetu. Čak bi povremeno i zahrkao, uverljivosti radi.

Ipak, sledećeg jutra mu je za doručkom jasno stavljeno do znanja da to nije bilo dovoljno. Gospodinu Jangu se nije dopalo što je upropastio subotnje veče uzaludnom potragom. I ako, zahvaljujući nekom nezamislivom slučaju, Adam nije bio odgovoran za sinoćne probleme kakvi god oni bili, pošto niko nije umeo jasno da se priseti detalja, samo da je bilo nekakvih problema - onda je nesumnjivo bio kriv za nešto. To je bio stav gospodina Janga i sasvim mu je bio od koristi u poslednjih jedanaest godina.

Adam je razočarano sedeo u bašti. Avgustovsko sunce visilo je visoko na avgustovski plavom i vedrom nebu, a iza živice zapevao je drozd, ali Adamu se činilo da sve to samo pogoršava stvari.

Pas je sedeo kraj Adamovih nogu. Pokušao je da pomogne, uglavnom tako što je iskopao kost koju je zakopao pre četiri dana i odvukao je do Adamovih nogu, ali Adam je samo smrknuto zurio u nju, pa ju je na kraju Pas odneo i ponovo je zakopao. Učinio je sve što je mogao.

"Adame?"

Adam se okrete. Tri lica zurila su preko baštenske ograde.

"Ćao", reče Adam snuždeno.

"U Norton je došao cirkus", reče Biberčica. "Vensli je skoknuo tamo i video ih. Upravo se postavljaju."

"Imaju šatore, slonove, žonglere i skoro sve divlje životinje i tako to, i - i sve!", reče Venslidejl.

"Mislili smo da možda svi odemo tamo i gledamo ih kako se smeštaju", reče Brajan.

Za trenutak, Adamov um preplavile su vizije cirkusa. Cirkusi su bili dosadni, pošto se jednom postave. U svako doba ima boljih stvari na televiziji. Ali samo postavljanje... Naravno da će svi otići tamo, pomoći im da podignu šatore, prati slonove, a ljudi iz cirkusa biće toliko impresionirani Adamovim prirodnim odnosom sa životinjama da će te večeri Adam (i Pas, Najslavniji Svetski Džukac Zabavljač) povesti slonove u cirkusku arenu i...

Nije vredelo.

On tužno odmahnu glavom. "Ne mogu nigde da idem", reče. "Oni su tako rekli."

Nastade stanka.

"Adame", reče Biberčica, malčice nelagodno, "Šta se sinoć desilo?"

Adam slegnu ramenima. "Prosto neke stvari. Nema veze", reče. "Uvek je isto. Samo probaš da pomogneš, a ljudi pomisle da si ubio nekoga ili tako nešto." Nastade nova stanka, dok su 'Oni' zurili u svog palog vođu.

"I, šta misliš, kada će te pustiti napolje?", upita Biberčica.

"Ima da prođu godine i godine. Godine i godine i *godine*. Biću starac kada me budu pustili napolje", reče Adam.

"A šta misliš za sutra?", upita Venslidejl.

Adam se ozari. "Ma, *sutra* će već biti u redu", izgovori on. "Do tada će već sve zaboraviti. Videćete. Uvek zaborave." On podiže pogled ka njima, kao ofucani Napoleon sa razvezanim pertlama, prognan na Elbu punu ruža. "Vi idite", reče im on, uz kratak, prazan osmeh. "Ne brinite za mene. Biće mi dobro. Videćemo se sutra."

'Oni' su oklevali. Odanost je bila sjajna stvar, ali nijedan poručnik ne bi smeo da bude primoran da bira između svog vođe i cirkusa sa slonovima. Otišli su.

Sunce je i dalje sijalo. Drozd je nastavio da peva. Pas je digao ruke od svog gospodara i počeo da prati leptira u travi kraj baštenske živice. Bila je to ozbiljna, čvrsta, neprohodna živica, od debele i dobro podšišane kaline, i Adam ju je poznavao od davnina. Iza nje protezala su se otvorena polja, divne blatnjave jaruge i nedozrelo voće, nervozni ali spori vlasnici voćnjaka, cirkusi, rečice za pregrađivanje, zidovi i stabla prosto stvorena za penjanje...

Ali nije bilo prolaza u živici.

Adam je izgledao zamišljeno.

"Psu", reče Adam strogo, "dalje od te živice, jer ako bi prošao kroz nju, ja bih morao da te jurim kako bih te uhvatio, pa bih morao da izađem iz bašte, a to ne smem da uradim. Ali morao bih... ako bi ti odjurio i pobjegao."

Pas je uzbuđeno poskakivao, i ostao je gde je i bio.

Adam se pažljivo obazre oko sebe. Onda, još opreznije, pogleda Gore, i Dole. A onda Unutra.

Zatim...

A *sada* je u živici bila velika rupa - dovoljno velika da kroz nju pobegne pas, i da se za njim provuče dečak. I bila je to rupa koja je oduvek stajala tamo.

Adam namignu Psu.

I Pas pobeže kroz rupu u živici. A Adam povika jasno, glasno i razgovetno: "Psu, nevaljali psu jedan! Stoj! Vraćaj se ovamo!" Pa se provuče za njim.

Nešto mu je govorilo da se nečemu bliži kraj. Nije u pitanju bio baš neki svet. Samo leto. Biće i drugih leta, ali nikada nijedno neće biti ovakvo. Nikada više.

Najbolje je onda da uživa u njemu dok još može.

Zastade na pola livade. Neko je nešto spaljivao. On pogleda oblak belog dima iznad dimnjaka Kolibe Jasmina i umiri se. I oslušnu.

Adam je čuo stvari koje su drugim ljudima mogle da promaknu.

Čuo je smeh.

Nije to bilo veštičje cerekanje; bio je to duboki i srdačni grohot nekoga ko je znao mnogo više nego što je bilo dobro za njega.

Beli dim se uvijao i dizao u naletima iznad dimnjaka kuće. Za delić trenutka Adam ugleda, ocrtano u dimu, lepo žensko lice. Lice koje nije viđeno na Zemlji više od tri stotine godina.

Agnes Nater mu namignu.

Laki letnji lahor razveja dim; a lica i smeha nestade.

Adam se isceri, pa ponovo potrča.

U dolini nedaleko odatle, preko rečice, dečak je sustigao vlažnog i blatnjavog psa. "Nevaljali Psu", reče Adam počevši Psu iza ušiju. Pas oduševljeno zakevta.

Adam podiže pogled. Iznad njega visilo je staro jabukovo drvo, čvornovato i teško. Moglo je stajati tamo još od osvita vremena. Grane su mu se povijale pod težinom jabuka, malih, zelenih i nedozrelih.

Brzinom kobre koja napada, dečak se uzvera na drvo. Vratio se na tle samo nekoliko sekundi kasnije sa nabubrelim džepovima, glasno žvaćući slatku i savršenu jabuku.

"Hej! Ti! Dečake!", začu se zlovoljni glas iza njega. "Ti si onaj Adam Jang! Ma, vidim te! Tužiću te ocu, pazi šta ti kažem!"

Roditeljska kazna je sada sasvim izvesna, pomislio je Adam kada je zaždio, sa psom kraj sebe i džepovima punim ukradenog voća.

Uvek je bila. Ali to neće biti do večeri.

A večer je bilo daleko.

On nasumice baci ogrizak jabuke prema svom progonitelju i posegnu u džep za sledećom.

Nikako nije mogao da shvati zbog čega su se ljudi toliko ljutili što im drugi ljudi jedu to glupavo voće, ali život bez toga ne bi bio toliko *zabavan*. A po Adamovom mišljenju, nikada nije postojala jabuka koja nije bila vredna peripetija kroz koje morate da prođete da biste je pojeli.

, ako želite da zamislite budućnost, zamislite dečaka, njegovog psa i njegove prijatelje. I leto kome nema kraja.

I, ako želite da zamislite budućnost, zamislite čizmu... ne, zamislite patiku, sa razvezanim pertlama, koja šutira kamičak; zamislite štap za bockanje zanimljivih stvari i bacanje psu koji možda odluči da ga donese natrag, a možda i ne; zamislite frulicu koja ne proizvodi nikakvu melodiju, već samo od neke zlosrećne popularne pesme pravi besmislene zvukove; zamislite priliku, upola anđeosku, upola đavolsku, a sasvim ljudsku...

Kako se puna nade, malčice pogureno, približava Tadfildu.

...zauvek.

- KRAJ -